femeia

ALMANAH
1981

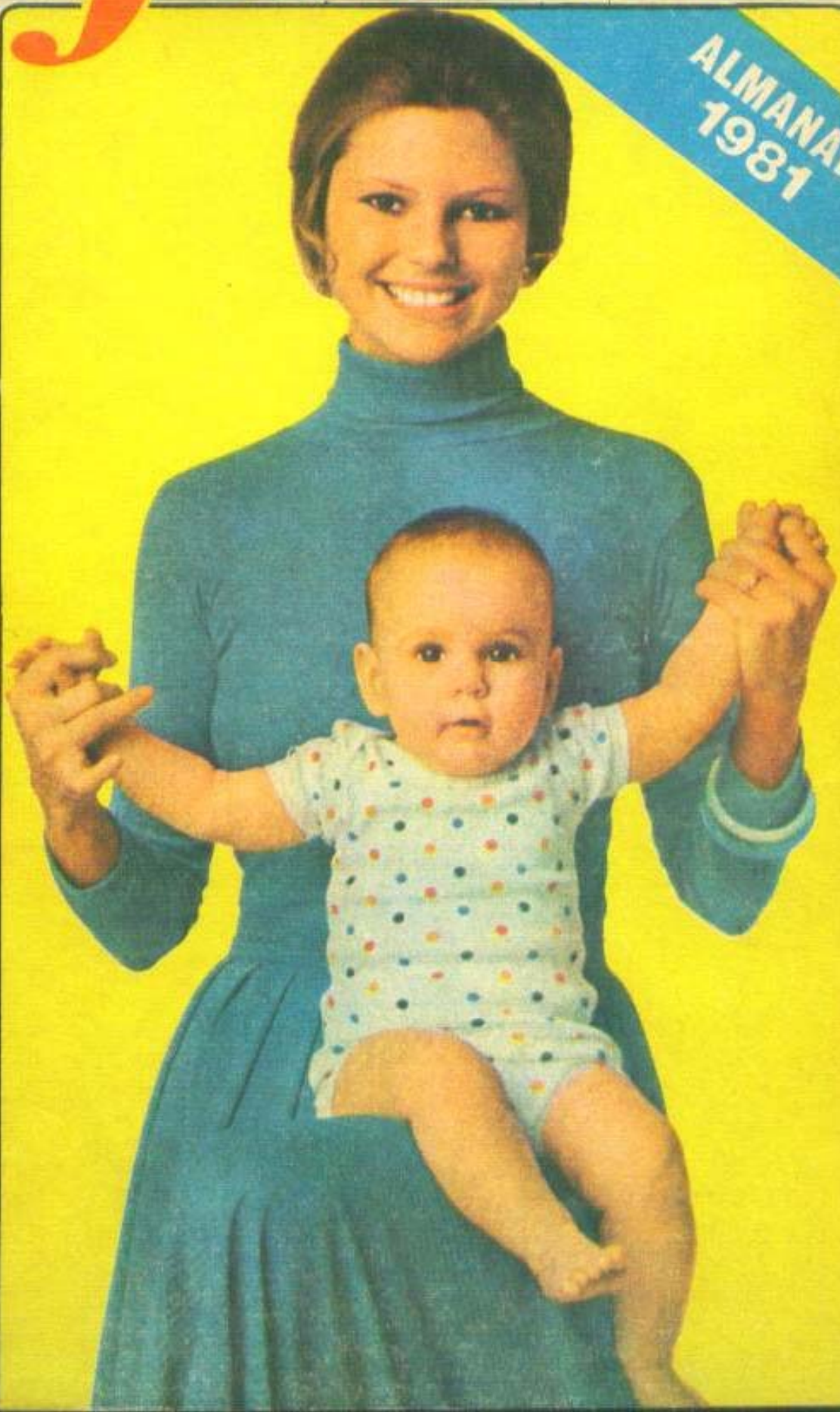

VISUL ȚĂRII

Și, iată, se-așază istoria noastră
Cinstită zăpadă a acestui veac
Din ea crește grîul, ca o dăinuire
Pruncii noștri, liberi ochi își fac.

Un popor veghează ningerea luminii
Drept unit în gîndul care l-a născut
Un bărbat rostește tot ce sîntem astăzi
Și-l simțim al nostru, și ne este scut.

Ceaușescu-nseamnă-n limba românească
Dor și demnitate, visul țării treaz
De-a urca în glorii, de-a zidi acasă,
Casa omeniei într-un timp viteaz.

Și, iată, există istoria noastră
Stăm, păduri de inimi la Carpați visînd
Visul țării noastre, visul României.
El ne e temeiul de-a voi visînd.

NICOLAE DAN FRUNTELATĂ

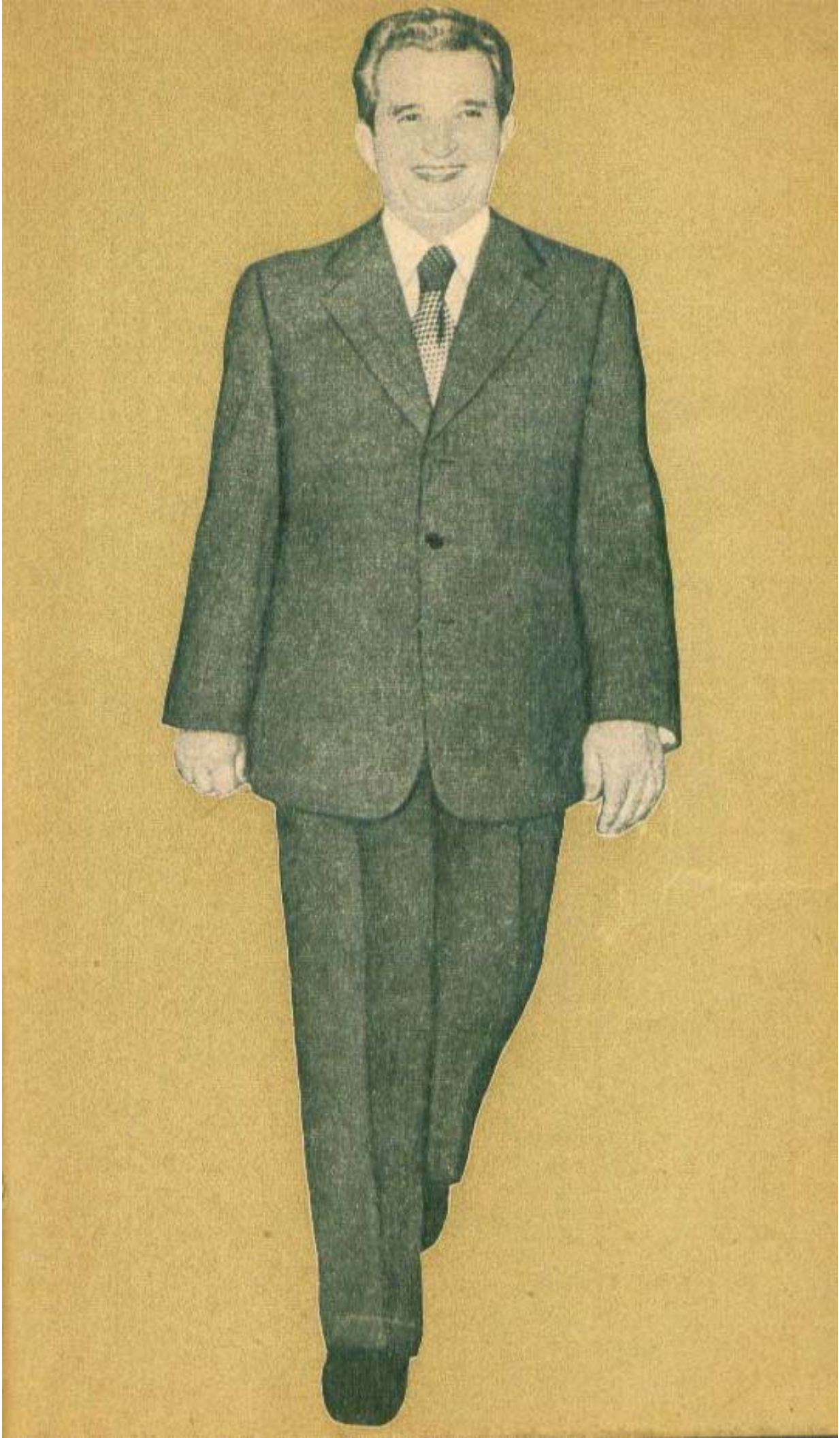

ISTORIE

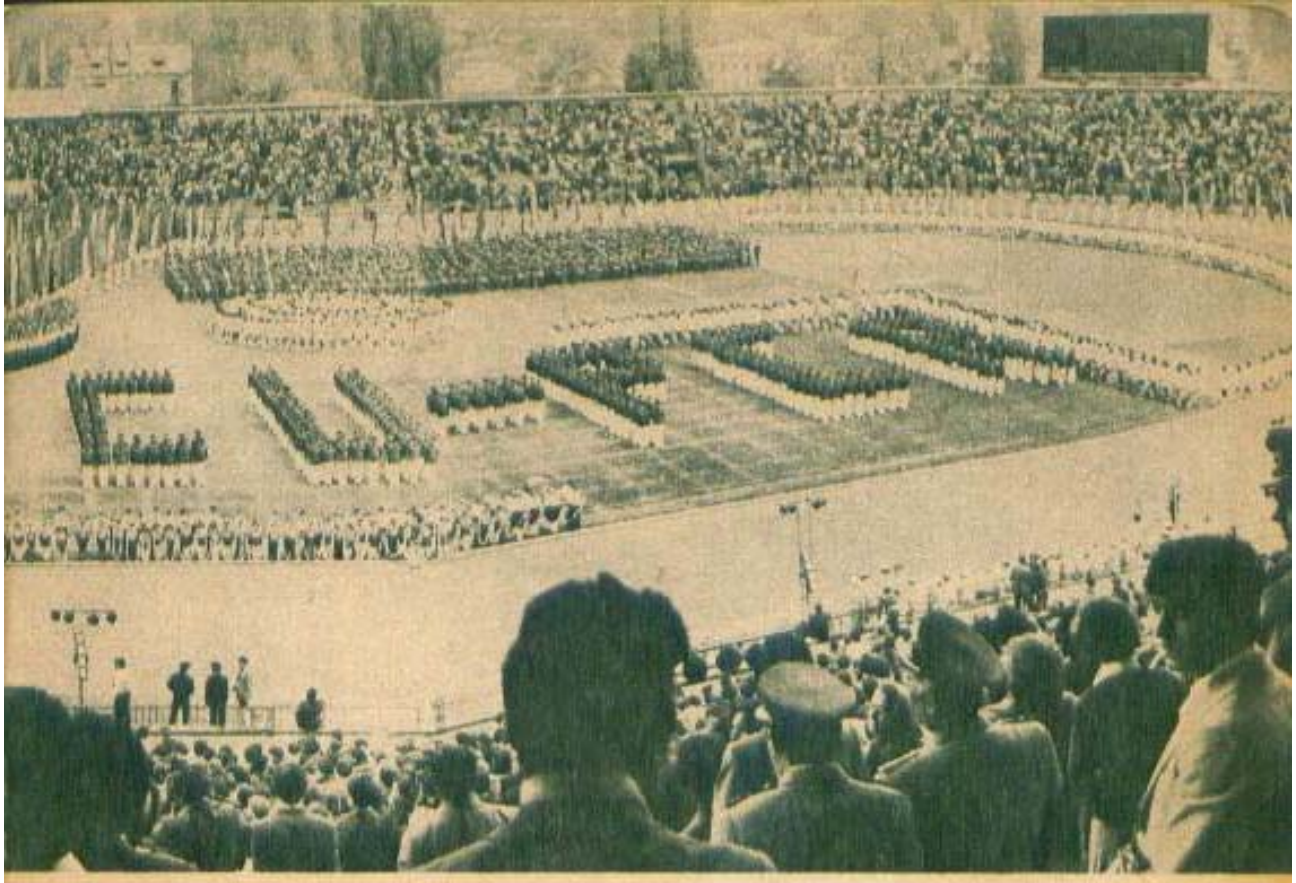

ȘI VIITOR

Almanahul apare în anotimpul bilanțurilor. La confluența anilor, și cu atît mai mult a deceniilor, oamenii obișnuiesc să se oprească, să privească înapoi, să se gîndească la ce urmează. În această epocă atît de complexă, bogată în evenimente de tot felul, este greu să cuprinzi într-un singur cuvînt trăsăturile caracteristice ale unui an. Dacă totuși ne-am încumeta să descriem într-un cuvînt ce a însemnat anul 1980, cred că acest cuvînt ar fi ISTORIE. Să încercăm să aducem temeiurile noastre pentru această afirmație.

Anul 1980 înseamnă ISTORIE pentru că în acest an am făcut bilanțul unui glorios deceniu și jumătate de istorie nouă, marcată de Congresul al IX-lea al partidului, purtînd pecetea geniului revoluționar al secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Nume de epocă — epoca Ceaușescu, epocă de renaștere. Nume rostit cu dragoste, respect și recunoștință de noi toți, nume întruchipînd cele mai alese virtuți. Nume legitimînd o personalitate de anvergură istorică, definitiv și adînc dăltuită în viața partidului, poporului și patriei prin tot ceea ce o definește în mod esențial și permanent, patriotismul înflăcărat, omenia comunistă, exemplu strălucit de muncă neobosită și viață devotată consacrată pe de-a-ntregul înaltelor idealuri ale construcției socialismului pe pămîntul românesc, bunăstării și fericirii poporului, afirmării libere și demne a României în lume, într-o lume mai dreaptă și mai bună. Un bilanț care a fost și este, în același timp, o puternică manifestare a unității de nezdruncinat a întregului popor — bărbați și femei, tineri și vîrstnici — în jurul partidului comunist, al tovarășului Nicolae Ceaușescu, fiul cel mai iubit al națiunii.

Anul 1980 înseamnă ISTORIE pentru că, aniversînd în acest an 2 050 de ani de la întemeierea primului stat dac centralizat și independent condus de Burebista, am privit cu ochi noi la întreaga noastră istorie, am retrăit etapele ei fundamentale, trăsăturile ei distinctive și am desprins puteri noi pentru a persevera pe calea independenței, dezvoltării, păcii, a edificării noii orînduiri, bazată pe echitate, pe dreptate socială și națională.

Anul 1980 înseamnă ISTORIE și pentru că încheie un cincinal bogat în realizări, primă etapă a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate. Nu a fost un cincinal simplu, am fost zguduiți de cutremurul catastrofal din martie 1977, dar am fost afectați și de seismele prin care a trecut economia mondială, în primul rînd în legătură cu creșterile exagerate ale prețului petrolului; nu a fost

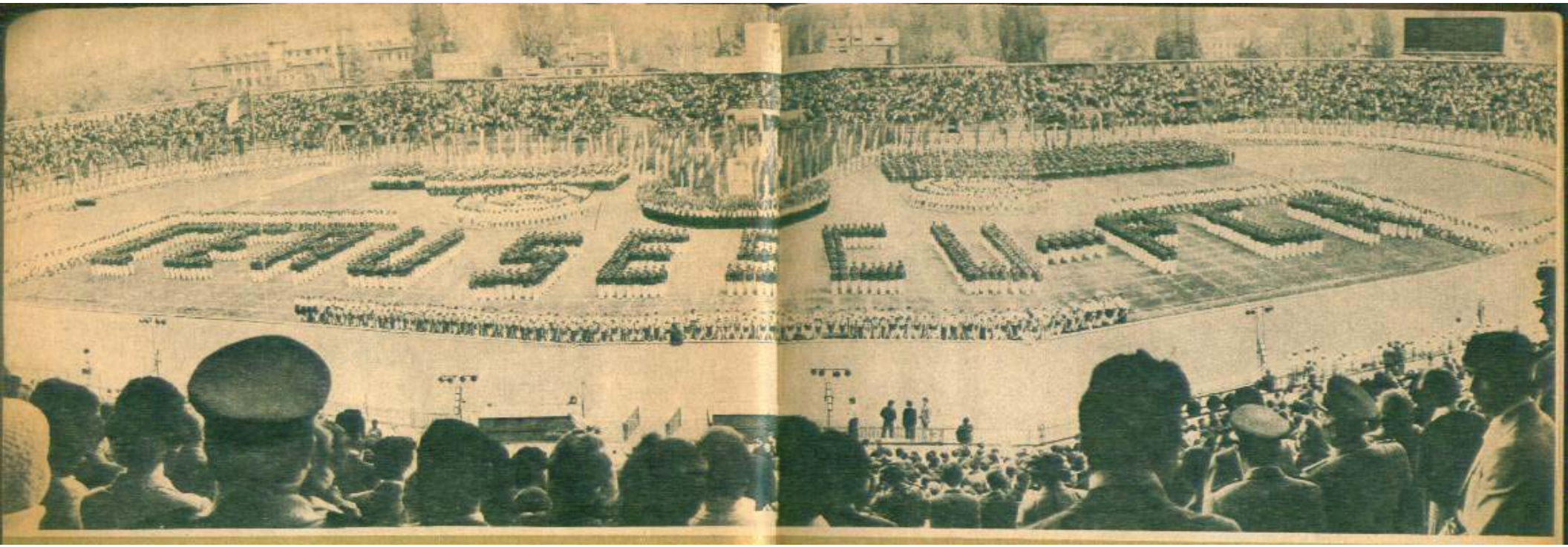
ZHUSE

ISTORIE ŞI VIITOR

ușor, dar putem să ne bucurăm cu atît mai mult de ceea ce am înfăptuit, de faptul că pe fundalul de criză, inflație, șomaj, care domină economia multor țări dezvoltate, am realizat o creștere în ritmuri neegalate a economiei, un spor de peste 30 la sută a retribuției, mult peste ceea ce se prevăzuse inițial, menținerea nivelului prețurilor în limitele planificate, stabilitate economică și eficiență tot mai înaltă.

Pentru noi, femeile României Socialiste, acest cincinal, și în mod deosebit anul 1980, înseamnă momente de afirmare fără precedent în întreaga viață economică, politică și socială a țării. Nu doresc să dau acum prea multe date statistice, dar nu pot să nu menționez faptul grăitor că între 1970 și 1980 numărul femeilor care lucrează în industrie s-a dublat, că din cei 1 150 000 de oameni cu care a crescut în acest deceniu personalul muncitor din industrie, mai mult de jumătate sînt femei. Prezența amplă a femeilor în toate sectoarele economiei naționale este însoțită de o acțiune consecventă de promovare a lor în funcții de conducere, acțiune desfășurată cu fermitate revoluționară de către secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae

Ceaușescu, a cărui gîndire novatoare a sesizat necesitatea obiectivă a participării femeilor la conducerea societății pe măsura contribuției pe care o aduc prin munca lor în toate domeniile. Și nu putem să nu ne gîndim că, printr-o reacție dialectică, existența unui mare număr de femei în funcții de conducere, pe plan economic și politic, reprezintă o condiție favorabilă pentru a se găsi cele mai bune soluții, economice și organizatorice, care să permită îmbinarea cît mai armonioasă a sarcinilor care revin femeilor ca oameni ai muncii, avînd drepturi și răspunderi depline, cu misiunea de cea mai mare responsabilitate pe care o au în familie, ca mame, ca prime educatoare ale copiilor. Este pentru noi o datorie de conștiință de a evoca și cu acest prilej strălucita personalitate a tovarășei Elena Ceaușescu, exemplu însuflețitor de muncă și viață pentru milioanele de femei din România Socialistă. Remarcîndu-se printr-o contribuție deosebită la elaborarea și înfăptuirea politicii interne și externe a partidului și statului nostru, tovarășa Elena Ceaușescu are un aport hotărîtor și la realizarea politicii de creștere a rolului femeilor în societate, la

ISTORIE ŞI VIITOR

îmbunătăţirea condiţiilor lor de muncă şi viaţă, la întărirea familiei, formarea şi educarea copiilor şi tineretului în spiritul celor mai alese virtuţi ale poporului nostru.

Să nu uităm că anul 1980 a urmat hotărîrilor istorice ale Congresului al XII-lea al partidului, la care comuniştii români au propus răspunsurile lor proprii la marile întrebări ale lumii de azi, arătînd în mod concret cum, într-un deceniu pe care l-am proclamat al calităţii, eficienţei, ştiinţei şi tehnologiei, îşi propun să ducă România pe noi culmi ale civilizaţiei socialiste şi comuniste, ale bunăstării şi fericirii. Anul 1980 a fost un an de gîndire intensă, de pregătire a unor măsuri ştiinţifice, fundamentate pentru a se asigura în continuare o dezvoltare în ritmuri înalte, în condiţiile celei mai severe economisiri a resurselor, în primul rînd a celor energetice, acţionînd ferm pentru valorificarea superioară a tuturor resurselor materiale şi umane, refolosind tot ceea ce se poate refolosi, recuperînd tot ce se poate recupera, organizînd mai bine, muncind mai bine, consumînd cu socoteală, punînd hotărît capăt oricăror risipe. În acest sens, anul 1980 a fost orientat spre VIITOR, a avut mereu în vedere noua etapă pe care o inaugurează anul 1981. Ne îndreptăm, astfel, nu spre un viitor imaginar, ci spre unul gîndit de către noi toţi, la a cărui înfăptuire vom lua parte cu toţii. Gîndul şi fapta se împletesc armonios, şi aceasta constituie o garanţie.

S-au împlinit trei decenii de cînd economia noastră se dezvoltă planificat, ne-am învăţat ca din cinci în cinci ani să facem bilanţuri şi să trecem de la un cincinal la altul, dar niciodată ca acum nu a fost vorba de perspective atît de diferite calitativ. Şi aceasta nu numai pentru că ne propunem în noul cincinal să depăşim stadiul de ţară în curs de dezvoltare şi să atingem un nivel mediu de dezvoltare, dar mai ales pentru că aceasta se petrece într-o lume marcată, contradictoriu, de cea mai profundă revoluţie ştiinţifică şi tehnică, dar şi de cele mai grave fenomene de criză, cînd se ascute penuria de materii prime, de energie, cînd toate problemele dezvoltării economice sînt complicate prin adîncirea decalajelor între ţările bogate şi cele sărace, cînd lupta şi eforturile fiecărei ţări pentru propria dezvoltare trebuie îmbinate cu lupta pentru înfăptuirea unei noi ordini economice internaţionale, cu eforturile pentru rezolvarea problemelor globale ale omenirii.

Nu întîmplător, în zilele noastre, ca nicio-

ISTORIE ȘI VIITOR

dată înainte, omenirea este preocupată de VIITOR, se proiectează scenarii, viitorologii se întrunesc în congrese, se elaborează prognoze și studii globale. Și cînd vorbim despre VIITOR, avînd în vedere economia mondială, aspectele demografice, protecția mediului înconjurător, progresele pe planul științei, culturii, vieții spirituale a oamenilor, nu putem uita că toate acestea sînt condiționate de menținerea bunului cel mai de preț al omenirii, PACEA. Grija pentru menținerea păcii, pentru destindere și securitate, pentru dezarmare, obsesia păcii am spune, se impune cu atît mai mult cu cît anul 1980 a fost și anul unei grave încordări a relațiilor internaționale, care, deși a depășit punctul cul-

minant, continuă să apese asupra omenirii, pentru că problemele care au generat-o nu au fost încă rezolvate. Nu putem decît să ne exprimăm speranța că apelul la rațiune al României socialiste, al președintelui ei, tovarășul Nicolae Ceaușescu, va fi ascultat, că omenirea va relua și va consolida cursul spre destindere, spre rezolvarea prin mijloace pașnice a tuturor problemelor, oricît de complicate ar fi ele.

Ce vom spune mîine despre 1980? Vom spune că a fost un an al OMULUI, un an al efortului și al muncii exigente, un an al conștiinței și al spiritului revoluționar, unul din cei determinanți pentru destinul României, unul din acei ani în care cei peste 22 de milioane de cetățeni ai acestei țări, români, precum și aparținînd naționalităților conlocuitoare, au acționat ca unul pentru marile lor idealuri: comunismul, pacea, libertatea constructivă.

O adîncă emoție vibrează aripile acestui zbor al nostru acum, cînd anul 1980 devine tot mai mult o întrebare pusă anului 1981. Și nu numai anului 1981. Ci viitorului, viitorului infinit, de muncă și proiecte, de grijă și de speranțe. Cu gîndul la VIITOR, cu optimism și încredere, cu hotărîrea nestrămutată de a munci mai mult și mai bine, pășim în anul 1981, în noul cincinal, într-un nou deceniu de înflorire și afirmare a României Socialiste.

MARIA COSTACHE

O POLITICĂ EXTERNĂ DINAMICĂ, CONSTRUCTIVĂ, CONSECVENTĂ

Almanahul «Femeia» 1981 își propune să prezinte în paginile sale cîteva din direcțiile fundamentale în care se manifestă în mod activ și dinamic politica externă românească, al cărei promotor este președintele Nicolae Ceaușescu: problemele păcii și securității, realizarea dezarmării, edificarea unei noi ordini politice și economice internaționale. Pentru abordarea acestor aspecte stringente ale politicii noastre externe, ne-am adresat celor trei femei ambasadori ai României, misiunea pe care o îndeplinesc fiind ea însăși elocventă pentru sferele nelimitate de promovare a femeilor din țara noastră.

APORT STRĂLUCIT LA EDIFICAREA SECURITĂȚII EUROPENE

STANA DRĂGOI,
ambasador extraordinar și plenipotențiar în Danemarca

Anii ce au trecut mi-au permis să evaluez însemnătatea apelului, pătruns de spiritul unei înalte răspunderi, adresat de tovarășul Nicolae Ceaușescu de la tribuna Conferinței de la Helsinki de a se depune în continuare eforturi pentru înfăptuirea integrală a prevederilor Actului final, pentru continuarea și dezvoltarea procesului de edificare a securității europene.

În Peninsula Scandinavă, ca de altfel în întreaga Europă, este cunoscută și apreciată deplin hotărîrea României socialiste de a face totul pentru a-și aduce întreaga contribuție la înfăptuirea unei securități reale și durabile în Europa, la promovarea unei largi și neîngrădite colaborări pe continentul nostru și în întreaga lume, la realizarea unei politici noi, de deplină egalitate, încredere și respect între națiuni, la edificarea unei lumi mai bune și mai drepte.

În aceasta își găsește reflectare convingerea fermă a țării noastre că, în situația internațională actuală, caracterizată prin fenomenele de încordare, prin apariția de noi focare de conflict, prin agravarea primejdiilor la adresa păcii și independenței popoarelor, nu există sarcină mai importantă, de mai mare răspundere, decît aceea de a depune toate eforturile pentru reluarea și continuarea politicii de destindere, înțelegere și colaborare între state și popoare. În această privință, o importanță cardinală, hotărîtoare are în prezent intensificarea acțiunilor pentru edificarea securității europene.

Pornind tocmai de la aceste considerente, România, țară socialistă europeană, a înscris de la început edificarea securității europene ca unul din țelurile principale, programatice ale politicii sale externe, s-a manifestat în permanență ca un factor activ, dinamic, angajat cu deosebită consecvență în lupta pentru realizarea unei reale securități europene, astfel concepută încît să ofere fiecărei națiuni a continentului garanția deplină că se află la adăpost

Întîlnire prietenească între tovarășii Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România, și Leonid Brejnev, secretar general al C.C. al P.C.U.S., președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S.

de orice primejdie de agresiune, că se poate dezvolta de sine stătător, într-un climat de destindere, colaborare internațională. Sînt larg recunoscute și se bucură de înaltă apreciere pe plan internațional rolul de pionierat pe care l-a avut România în procesul de normalizare a relațiilor diplomatice pe continent, intensa activitate de contacte, schimburi de vizite, întîlniri și convorbiri desfășurate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în scopul dezvoltării unei colaborări rodnice cu toate țările lumii, eforturile depuse în vederea afirmării principiilor noi de relații interstatale, pentru promovarea cauzei destinderii și înțelegerii pe continent.

În prezent, în viața continentului european se resimt efecte ale apariției unor noi focare de încordare și conflicte în diferite părți ale lumii, care se adaugă celor nesoluționate. Firește că, în aceste condiții, dobîndesc o semnificație mult mai profundă pregătirea și desfășurarea cu rezultate pozitive a reuniunii de la Madrid din toamna acestui an. Tocmai de aceea, România cheamă în modul cel mai insistent să se acționeze pentru buna pregătire, temeinică și serioasă, a reuniunii de la Madrid, desfășoară ea însăși o activitate susținută în vederea unei asemenea pregătiri. Este știut că documentele Congresului al XII-lea al P.C.R., cuvîntările și interviurile din ultima vreme ale tovarășului Nicolae Ceaușescu conțin numeroase idei și propuneri noi în vederea creării condițiilor pentru reușita reuniunii de la Madrid.

Politica României, îndreptată consecvent spre promovarea securității europene, se bucură de o înaltă apreciere pe plan extern, ceea ce contribuie necontenit la creșterea prestigiului ei internațional, la înalta considerație nutrită față de președintele țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pe toate meridianele globului.

SĂ FĂURIM O LUME MAI DREAPTĂ ȘI MAI BUNĂ

OLIMPIA SOLOMONESCU,
ambasador extraordinar și plenipotențiar în Senegal

Ca ambasador al României într-o țară de pe continentul african, unde avem foarte mulți prieteni, mi-am putut da seama, mai mult ca oricînd, de înalta apreciere a politicii noastre externe atît de activă și dinamică, a cărei strălucire este dată de șeful statului român.

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Hua Guofeng, președintele Comitetului Central al Partidului Comunist Chinez, a făcut o vizită în Capitală.

tovarășul Nicolae Ceaușescu, care se bucură de un înalt și binemeritat prestigiu pentru mesajul de prietenie și colaborare pe care-l poartă în orice parte a lumii.

Aici, în Senegal, țară prietenă, am putut, de asemenea, aprecia, la dimensiunile lor reale, aspirațiile unui popor dintr-o țară în curs de dezvoltare de a trăi mai bine, de a se bucura de drepturile la libertate, suveranitate și independență economică, de dorința ca între cele două țări să se dezvolte relații de prietenie și colaborare trainică.

Aici, pe pămîntul african, ansamblul de acțiuni inițiate de România pentru a sprijini și a susține prefacerile adînci intervenite în viața politică și social-economică a continentului, rod al eforturilor popoarelor africane pentru lichidarea subdezvoltării, a grelei moșteniri lăsate de secole de dominație colonială, întreaga politică externă a României se dezvăluie prin înaltele ei temeiuri morale, puternic marcate de concepția președintelui țării, pentru instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, pentru promovarea politicii de destindere, colaborare și pace.

Este bine cunoscut astăzi că, de-a lungul anilor, pe baza respectării stricte a principiilor independenței și suveranității naționale, a deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne, respectului și avantajului reciproc, relațiile României cu statele Africii s-au dezvoltat pe multiple planuri și că România, președintele Nicolae Ceaușescu dau o înaltă apreciere aportului țărilor africane la instaurarea unor noi relații internaționale, bazate pe egalitate și echitate.

Aceste raporturi au cunoscut în egală măsură o dezvoltare necontenită și în sfera relațiilor internaționale, în vederea lichidării subdezvoltării și a instaurării unei noi ordini economice internaționale, a făuririi unei lumi mai drepte și mai bune. Edificator în acest sens este faptul că țara noastră a stabilit relații diplomatice cu toate statele africane independente, cu excepția Africii de Sud.

Profund atașată procesului de normalizare a raporturilor dintre state și acționînd în baza obiectivelor politicii sale externe, care servesc interesele păcii și colaborării, promovării dialogului pașnic între națiuni, dezvoltînd permanent legăturile cu țările Africii, România se bucură astăzi de stima și admirația întregii lumi.

O contribuție decisivă în acest sens au adus-o vizitele tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, în țări independente ale Africii, întîlnirile și convorbirile avute cu conducătorii acestor țări reprezentînd momente de referință în ascensiunea neîntreruptă a raporturilor româno-africane și atestate de documentele politice — tratate de prietenie și cooperare, declarații solemne comune, comunicate comune, precum și înțelegeri și acorduri de cooperare economică,

La invitația tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., președintele Republicii Socialiste România, și a tovarășei Elena Ceaușescu, a efectuat o vizită în țara noastră tovarășul Ahmed Sekou Touré, secretar general al Partidului Democrat din Guineea, președintele Republicii Populare Revoluționare Guineea, împreună cu tovarășa Andrée Touré.

culturală și tehnică, științifică și în alte domenii.

Vizitele oficiale în țara noastră ale multor conducători din țările africane au conferit dialogului la nivel înalt româno-african noi dimensiuni, contribuind la întărirea relațiilor de solidaritate, cooperare și prietenie ale României cu țările africane independente, la afirmarea dorinței și hotărîrii comune de a consolida și dezvolta colaborarea pe plan bilateral și internațional.

Acordînd consecvent întregul său sprijin politic, material și moral mișcărilor de eliberare națională a țărilor africane, Partidul Comunist Român se bucură de stima și prețuirea acestor popoare. Stau mărturie în acest sens documentele comune semnate de tovarășul Nicolae Ceaușescu și liderii mișcărilor de eliberare națională de pe continentul african, care semnifică puternica solidaritate a României cu aceste mișcări de eliberare, ai căror reprezentanți au apreciat, nu o dată, înalta principialitate, eficiența și caracterul multilateral al sprijinului și solidarității României cu lupta și cauza dreaptă a popoarelor africane.

Principiile ce stau la temelia relațiilor dintre România și țările Africii, ca dealtfel cu toate țările în curs de dezvoltare, dorința reciprocă de extindere și diversificare a acestora fac ca perspectivele raporturilor de prietenie și colaborare bilaterală să fie deosebit de favorabile, să se poată vorbi într-adevăr despre perenitatea tradițiilor de prietenie româno-africană, iar despre președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ca despre cel mai autentic luptător și apărător al destinderii internaționale, manifestările de prietenie și respect cu care este întîmpinat pretutindeni reprezentînd un omagiu pentru conducătorul și omul care iubește pacea și cultivă prietenia între toate popoarele lumii.

MILITANT FERVENT PENTRU ÎNCETAREA CURSEI ÎNARMĂRILOR

MARIA STĂNESCU,
ambasador extraordinar și plenipotențiar în Finlanda

După cum este cunoscut, România, profund atașată cauzei securității și cooperării în Europa, a subliniat în permanență, prin glasul celui

Vizita oficială în Franța a președintelui Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, la invitația președintelui Valéry Giscard d'Estaing și a doamnei Anne-Aymone Giscard d'Estaing, a constituit un eveniment de amplă semnificație în dezvoltarea colaborării prietenești româno-franceze.

mai autorizat al poporului român, președintele Nicolae Ceaușescu, că singurul suport real, trainic al securității îl constituie înfăptuirea unor măsuri concrete, eficiente de dezangajare militară și dezarmare. Întreaga evoluție a evenimentelor a impus, dealtfel, caracterul prioritar al acestei cerințe, care se afirmă tot mai mult și își găsește o tot mai largă recunoaștere.

Pornindu-se de la o asemenea cerință stringentă, cu atît mai dăunătoare sînt măsurile pe linia intensificării cursei înarmărilor, amplasării unor noi tipuri de arme racheto-nucleare pe continentul european. Popoarele europene sînt vital interesate în începerea cît mai grabnică și desfășurarea cu succes a negocierilor pentru încetarea acestei escaladări primejdioase, pentru reducerea acestora și trecerea la măsuri efective de dezarmare. Este o realitate, așa cum România a susținut întotdeauna, că un echilibru militar, o securitate autentică pot fi realizate nu prin ridicarea înarmărilor la niveluri tot mai înalte, ci, dimpotrivă, prin coborîrea continuă a plafonului acestora, prin măsuri concrete de dezangajare militară și dezarmare.

În concordanță cu politica consecventă a României privind realizarea unui echilibru militar pe continent prin diminuarea continuă a înarmărilor, președintele țării noastre subliniază necesitatea de a se acționa pentru convenirea unui acord între statele europene de a nu spori efectivele forțelor armate în zona definită în Actul final de la Helsinki. Respectarea neabătută a prevederilor unui asemenea acord ar contribui, neîndoios, la dezvoltarea încrederii între statele continentului și ar crea premise pentru coborîrea plafonului înarmărilor. Totodată, țara noastră consideră că o mare importanță pentru edificarea securității europene are propunerea de a se desfășura eforturi susținute pentru realizarea unor înțelegeri în cadrul negocierilor privind limitarea armamentelor și încetarea cursei înarmărilor.

Susținînd în permanență că o securitate reală, trainică este incompatibilă cu existența blocurilor și a politicii de bloc, România se pronunță împotriva divizării Europei în blocuri militare, pentru desființarea concomitentă a N.A.T.O. și a Tratatului de la Varșovia, pentru unirea eforturilor tuturor statelor în vederea promovării unui climat internațional de încredere, securitate și colaborare.

În cadrul pregătirii în cele mai bune condiții a reuniunii de la Madrid, pentru ca aceasta să marcheze pași importanți în aplicarea măsurilor stabilite de Conferința pentru securitate și cooperare în Europa, o atenție deosebită trebuie acordată problematicii dezarmării. Așa cum a subliniat președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al II-lea al consiliilor populare, în centrul activității de pregătire a reuniunii de la Madrid și al însești lucrărilor acesteia este necesar să se situeze problemele dezangajării militare și dezarmării pe continent. Aceasta este și sensul reducerii cu 16 la sută — pentru a treia oară consecutiv — a cheltuielilor militare ale României pe anul 1980, fondurile economisite fiind folosite pentru înfăptuirea programului de ridicare a nivelului de trai al poporului. Această poziție realistă, constructivă, pașnică corespunde în cel mai înalt grad intereselor supreme ale tuturor popoarelor continentului, ale păcii în Europa și în lume.

Grupaj realizat de CAROL ROMAN

Tovarășului Nicolae Ceaușescu și tovarășei Elena Ceaușescu le-au fost conferite Medaliile de aur ale Institutului pentru problemele unei noi ordini economice internaționale, ca expresie a aprecierii deosebite de care se bucură aportul României la cauza păcii și colaborării, la progresul științei în slujba dezvoltării tuturor popoarelor, la făurirea unei lumi mai bune și mai drepte.

«Înfăptuirea prevederilor noului cincinal va accelera dezvoltarea țării atît în domeniul bazei tehnico-materiale, cît și al organizării societății, asigurîndu-se creșterea venitului național pe locuitor, îmbunătățirea condițiilor de trai ale maselor, ridicarea nivelului învățămîntului, științei și culturii, a gradului general de civilizație al poporului nostru».

NICOLAE CEAUȘESCU

CINCINALUL
1981-1985

PRIMATUL ȘTIINȚEI, TEHNICII, CALITĂȚII ȘI EFICIENȚEI

cum, cînd ne mai despart cîteva săptămîni de începutul unui nou cincinal, de momentul cînd poporul nostru va trece efectiv la aplicarea și realizarea hotărîrilor Congresului al XII-lea și a indicațiilor, de excepțională importanță pentru orientarea activității tuturor sectoarelor, date de tovarășul Nicolae Ceaușescu în acest an atît de dens al pregătirii noului cincinal, fiecare om al muncii, fiecare cetățean matur este în măsură să constate corelația absolut viguroasă a factorilor care asigură în continuare mișcarea spre progres a națiunii noastre: afirmarea cu putere a revoluției științifico-tehnice contemporane în toate domeniile, accelerarea trecerii, pe baza acumulărilor cantitative obținute în cincinalele precedente, la o nouă calitate în toate sferele vieții economice și sociale, ridicarea pe o treaptă mai înaltă a gradului de bunăstare și civilizație al întregului popor și, ca un corolar, întărirea independenței și suveranității patriei.

Primatul științei, tehnicii, calității și eficienței, proclamat de secretarul general al partidului drept trăsătură caracteristică a întregului deceniu al nouălea, constituie — ca idee și mijloace de materializare — esența tuturor programelor-directivă aprobate de Congresul al XII-lea. Revăzînd principalele sarcini ale anului 1981, primul din cincinalul viitor, nu se poate să nu observăm, fiind puternic nuanțate, aspectele calitative ale fiecărei forme de activitate. Știința și tehnica sînt direct implicate în industrie și agricultură, în construcții și transporturi; măsurile organizatorice, acțiunile pe plan educativ urmăresc în toate domeniile, inclusiv în circulația mărfurilor și în sectorul serviciilor, stimularea inițiativei, asigurarea calității intrinseci a produselor și a muncii prestate, eficiența economică. Aportul muncii vii, aceea depusă de lucrători în procesul productiv, trebuie să capete o pondere tot mai mare în comparație cu munca materializată în materii prime, materiale, combustibili și energie. Calificarea tot mai înaltă, creativitatea, grija pentru resursele materiale și bănești ale țării devin preponderente. De aici orientarea către structuri de finețe în industrie — dezvoltarea mai rapidă a tehnicii electronice și a mijloacelor de automatizare, a electrotehnicii, a mecanicii fine și optice, a industriei mașinilor-unelte, a industriei chimice de sinteză fină —, în agricultură (sporirea ponderii zootehniei în producția globală), în transporturi (creșterea, în proporție, a transportului fluvial, creșterea eficacității transportului pe calea ferată, prin dublări de linii, electrificare și organizarea transportului preorășenesc), în construcții (creșterea gradului de industrializare, introducerea pe scară largă a tipizării, a noilor materiale eficiente) etc. Totul este supus directivei și sarcinilor exprese de a folosi cu precădere resursele naționale. Logic. În condițiile știute — și simțite și de noi, românii, — cînd penuria de materii prime de bază și de energie determină, și va continua să determine și mai accentuat, o presiune din ce în ce mai mare din partea cererii mondiale, ceea ce face ca prețurile să scape de sub control, a nu valorifica la maximum tot ceea ce avem, chiar resursele sărace, înseamnă de fapt a ne irosi venitul național, rezerva de devize, a ne sufoca în datorii externe, înseamnă, în ultimă instanță, a ne pierde treptat independența economică pe care am cîștigat-o prin ani mulți de muncă titanică, prin răbdare și voința de a fi noi înșine. Or, nu putem accepta acest lucru. Este de neconceput iată: programul energetic. Își are rațiunea lui: să folosim resurse noi — șisturile bituminoase, energia nucleară, soarele, vîntul, biogazul, cărbunii inferiori — și să economisim petrolul și gazele, să nu le mai ardem în cuptoare, ci să le destinăm chimizării, pentru a obține îmbrăcăminte și alte obiecte de consum, îngrășăminte, coloranți, medicamente și altele. În fața întregii țări stă sarcina de mare răspundere de a face totul pentru a ne asigura, în deceniul următor, independența energetică. De la omul de știință pînă la copilul care poate înțelege rostul lucrurilor, toți trebuie să contribuie la materializarea acestui deziderat. Pentru că această problemă nu poate fi soluționată numai de «oamenii mari», de savanți, de mineri, de hidrotehnicieni, de inventatori — aceiași lucru fiind valabil și pentru celelalte resurse materiale —, ci solicită contribuția fiecăruia: la economisirea energiei, la realizarea unor produse competitive, care să aducă valută și pe care să o folosim eventual la unele importuri de completare, la recuperarea materialelor uzate, recondiționarea și refolosirea lor. Chestiunea energetică nu poate fi separată de celelalte sarcini privind asigurarea bazei de materii prime. Este necesar să ne obișnuim — și să-i obișnuim și pe copiii noștri, aici mamele avînd un rol decisiv, — să păstrăm, să nu mai aruncăm obiectele uzate, să organizăm mai bine recuperarea și reciclarea lor. Dincolo de aspectul direct al economisirii materiilor prime noi, folosirea materialelor reutilizabile înseamnă și o mare economie de energie. Oricare textilistă poate calcula ce va însemna în 1985 asigurarea din recuperări a 44 la sută din necesarul de fibre și fire textile, la producția prevăzută pentru acel an, de 1,7 miliarde metri pătrați de țesături. După cum orice operatoare de la Săvinești, Iași, Vaslui sau Roman poate calcula, mai departe, că țiței (sau fracții de țiței) s-ar consuma pentru obținerea materiei prime necesare fibrelor și firelor textile chimice, care s-ar putea acoperi măcar jumătate din cantitatea recuperată. Utilizarea fierului vechi la elaborarea oțelului conduce la economisirea unei cantități însemnate de fontă, implicit de minereu, care, în cea mai mare parte, se importă. În cincinalul următor trebuie să asigurăm, prin recuperare, 40 la sută din cantitatea de fier necesară economiei naționale. La 20—20,4 milioane tone de oțel prevăzute pentru 1985, aceasta înseamnă cam 8 milioane de tone, care înlocuiesc o cantitate ceva mai mare de fontă brută de turnal. Să zicem tot 8 milioane de tone. Invităm cititoarele să calculeze: pentru fiecare tonă de fontă se consumă 40 kWh energie electrică, iar pentru producerea unui kilowatt/oră se consumă circa 0,3 kg păcură și motorină. Rezultatul va fi impresionant. Economia de combustibil, numai în acest caz, se ridică la aproape 10 000 de vagoane. Asa ne cere partidul să interpretăm fiecare sarcină prevăzută în programele cincinalului viitor. Știință și tehnică, dar Dar și calitate și eficiență! Orice lucru util pentru o perioadă mai îndelungată, prin aspect și trăinicie înseamnă calitate. Orice efect pozitiv al muncii noastre, față de cheltuieli, înseamnă eficiență. Nu există paragraf din documentele Congresului al XII-lea al partidului, din cuvîntările ulterioare ale secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, din care să nu răzbată aceste idei, ele însele emanînd dintr-o strălucită gîndire științifică. Chiar și criteriul producției globale pe locuitor și al gradului de ocupare la 1 000 de locuitori sînt tot aspecte ale noii calități. Pentru că am acumulat baza materială necesară fiecărui județ, iar acum, pentru adîn-

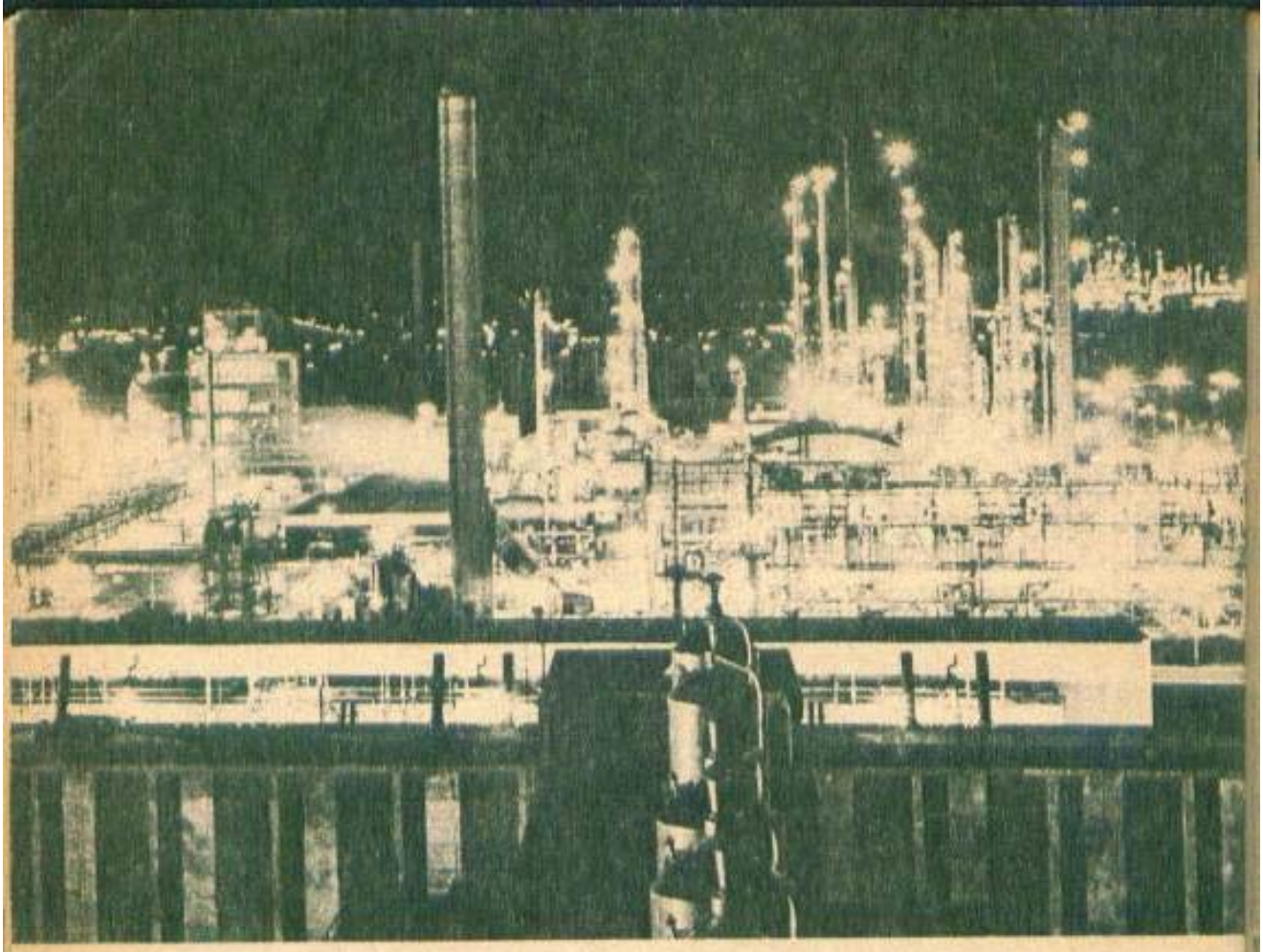

cirea ideii de egalitate, exigențele au fost puse pe un plan superior. Sau, în același context cu cele arătate mai înainte: alături de marea industrie, pregătită de cercetarea științifică să ne ofere noi și impresionante premiere tehnice, partidul accentuează rolul unui sector în care, fără exagerare, rolul femeilor va fi determinant: industria mică și artizanală, a cărei producție trebuie să crească în cincinalul viitor de cel puțin 2 ori. Aceleași comandamente majore stau la baza acestei orientări: folosirea unor resurse locale, care, prin prelucrare, capătă o valoare de 10—20 de ori mai mare. Argilele, tufurile vulcanice, răchita, sorgul, papura, paiele, foile de porumb, materialele recuperate — iată materii prime din care priceputele noastre artizane au arătat lumii întregi că pot realiza obiecte cu mare căutare. Obiectele de uz gospodăresc, țesăturile, covoarele manuale, cusăturile populare, împletiturile vor contribui atît la îmbunătățirea aprovizionării populației, cît și la sporirea desfacerii de mărfuri pe piețele externe.

Mobilizarea tuturor resurselor, valorificarea tuturor posibilităților de care dispunem, implicarea tot mai profundă a gîndirii tehnice și economice în toate acțiunile întreprinse — iată parametri de calitate care trebuie să potențeze eforturile noastre de accelerare a progresului țării și de creștere, pe această bază, a nivelului de trai material și spiritual al întregului popor.

Programul de acțiune indicat în acest sens de tovarășul Nicolae Ceaușescu, în cuprinsul magistralei sale expuneri rostită la cel de-al II-lea Congres al consiliilor populare, demonstrează cu strălucire ideea că tot ceea ce înfăptuim se repercutează direct asupra calității vieții oamenilor, beneficiari direcți ai tuturor izbînzilor noastre pe frontul dezvoltării economico-sociale a patriei. Fiecare rezervă

ARGUMENTE ALE CREȘTERII NIVELULUI DE TRAI

	1950	1965	1980
● Retribuția medie netă a personalului muncitor — lei/lunar	337	1 028	2 256
● Veniturile nominale nete ale țăranilor obținute din muncă în C.A.P. și din gospodăriile personale, pe o perioadă activă — lei/lunar	167	495	1 290
● Veniturile obținute de populație din fondurile sociale de consum — miliarde lei	3,5	22,9	82,2
	1951-1965		1966-1980
● Locuințe din fondurile statului — mii apartamente	370,3		1 614

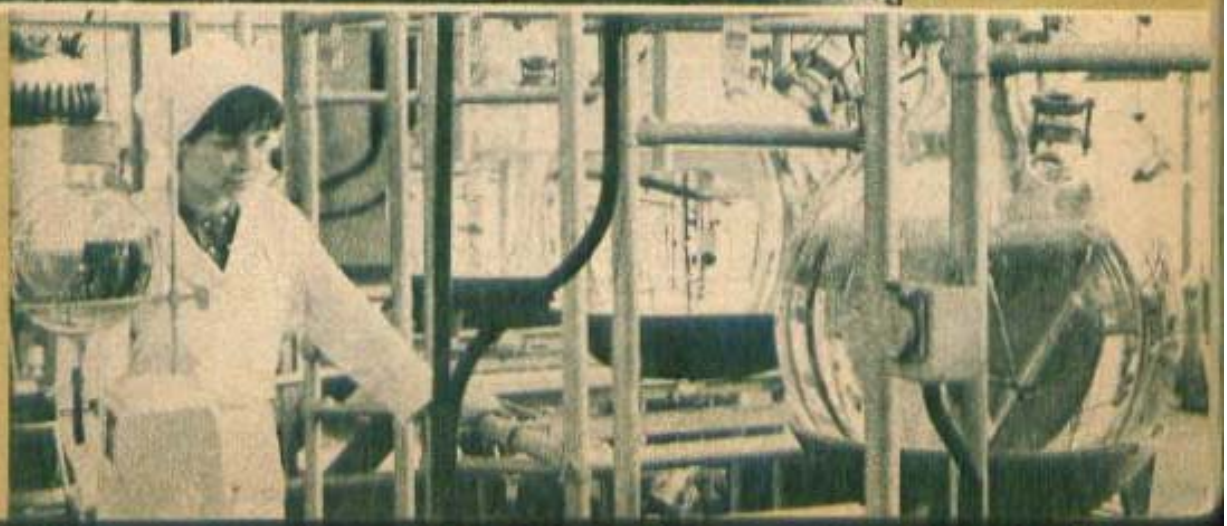

constituită sau descoperită este folosită în acest scop. Nimic din ceea ce ar putea veni în sprijinul accelerării progresului țării și al creșterii nivelului de trai al cetățenilor României socialiste nu este lăsat deoparte. Unanima aprobare și satisfacție cu care a fost primită hotărîrea Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., de a folosi pentru dezvoltare și creșterea nivelului de trai fondurile eliberate prin reducerea cheltuielilor militare cu 2 miliarde de lei și a cheltuielilor de administrație și a altor cheltuieli ale statului cu 4 miliarde de lei, reprezintă, la rîndu-i, confirmarea aderiunii depline a poporului nostru la politica partidului și statului, aderiune izvorîtă tocmai din adevărul de necontestat că atît în politica internă, cît și în politica externă, între vorbă și faptă nu există nici o deosebire.

Realizarea sarcinilor cincinalului viitor, începînd cu primele zile ale lui 1981, va asigura creșterea cu 38—43 la sută a venitului național, deci și a venitului național pe locuitor (avînd în vedere că sporul populației va fi de circa 5 la sută), ceea ce, potrivit criteriilor actuale pe plan mondial, va plasa România printre țările cu nivel mediu de dezvoltare. Este și acesta un salt calitativ, iar prin tot ceea ce clasa muncitoare, țărănimea, intelectualitatea au înfăptuit în acest an, de încheiere a unui cincinal și de pregătire a viitoarei perioade de cinci ani, reliefează hotărîrea fermă a poporului român de a urma, în deplină unitate, politica științifică, înțeleaptă și profund umanistă a Partidului Comunist Român pe drumul edificării societății socialiste multilateral dezvoltate, de a-și intensifica eforturile consacrate înfăptuirii grandioaselor obiective stabilite de Congresul al XII-lea, a planurilor anuale și programelor de lucru menite să asigure continua înflorire a României socialiste, creșterea prestigiului ei, ca țară liberă, demnă și suverană

Ing. **ARTUR IOAN**

ÎN TARA NOASTRĂ STATUL CHELTUIEȘTE ANUAL PENTRU UN COPIL:

● în creșă	6 000 lei
● în grădiniță	2 417 „
● în ciclu primar sau gimnazial	2 176 „
● în liceu	4 049 „
● în facultate	12 233 „

ASTĂZI ÎN ROMÂNIA:

- **91 585 de copii sînt îngrijiți în creșe.**
- **911 746 de preșcolari sînt cuprinși în grădinițe.**
- **4,6 milioane de copii beneficiază de alocațiile de stat în valoare de 12,8 miliarde de lei.**

60 DE ANI DE LA CREAREA PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN

PARTIDUL, CONȘTIINȚA ȘI INIMA NAȚIUNII

Un partid cu rădăcini adînci în istoria națională și socială a României, profund atașat intereselor poporului, recunoscut de întreaga națiune ca deschizător de drumuri noi spre o societate care a înaripat visele multor generații, un partid care numără astăzi peste trei milioane de membri, acesta este Partidul Comunist Român. Geneza lui începe de fapt în secolul trecut, cînd sămînța socialismului științific a încolțit în ideologia mișcării muncitorești și revoluționare din România, iar momentul 1921 reprezintă o treaptă nouă, superioară, în evoluția sa ca partid revoluționar al clasei muncitoare. Aceasta îl dă dreptul să se considere unul dintre cele mai vechi partide muncitorești din Europa și din lume.

Istoria partidului nostru a fost zbuciumată, căci pentru împlinirea crezului său partidul a trebuit să lupte, în condiții neînchipuit de grele, și să înfrunte curajos forțele sociale opuse. Inimile înflăcărate ale comuniștilor au ars pentru dreptate, adevăr, echitate, egalitate, libertate socială și națională. Partidul și-a îndeplinit cu cinste misiunea istorică de a conduce lupta pentru lichidarea exploatării și asupririi, pentru făurirea societății socialiste, în deplină concordanță cu cerințele și legitățile obiective ale progresului istoric, cu realitățile concrete din România. Un rol decisiv în consolidarea modului de producție socialist, în dinamizarea proceselor de dezvoltare economico-socială, în întărirea independenței și suveranității patriei noastre l-au avut hotărîrile Congresului al IX-lea al partidului și celelalte congrese și conferințe naționale din perioada ultimilor 15 ani. Cu contribuția determinantă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, a fost elaborat și adoptat Programul partidului, document de mare însemnătate istorică, care a stabilit obiectivele fundamentale ale edificării societății socialiste multilateral dezvoltate și a conturat calea înaintării României spre comunism.

Strîns unit în jurul partidului, conștiința vie și inima fierbinte a țării, poporul nostru întîmpină glorioasa aniversare de la 8 mai 1981, împlinirea a 60 de ani de la crearea Partidului Comunist Român, urmînd neabătut calea aleasă prin voința sa liberă, muncind cu abnegație pentru înfăptuirea măreților obiective trasate de Congresul al XII-lea, pentru afirmarea unei calități superioare în toate domeniile vieții economice și sociale.

PARTIDUL — EXPONENTUL FIDEL AL NĂZUINȚELOR SUPREME ALE ÎNTREGULUI POPOR

EMILIA SONEA,
adjunct de șef de secție la C.C. al P.C.R.,
vicepreședinte al M.A.N.

Țara întreagă privește partidul cu nemărginită încredere, poporul fiind convins că urmînd neabătut politica partidului, exponentul fidel al intereselor și năzuințelor sale supreme, se va ridica în anii ce vin, în concordanță cu hotărîrile Congresului al XII-lea al partidului, pe trepte superioare de progres și bunăstare.

Teoria socialismului științific a statuat cu valoare de principiu, iar practica socială din țara noastră a confirmat pe deplin, necesitatea întăririi continue a rolului conducător al partidului clasei muncitoare, cerință legică a dezvoltării sociale în condițiile revoluției și construcției socialiste. Partidul își elaborează strategia și tactica sa revoluționară în funcție de cerințele practicii sociale, în strînsă legătură cu masele largi populare. În aceasta constă, dealtfel, funcția partidului de centru vital al întregii societăți, rolul său de a dinamiza toate forțele sociale, de a găsi soluții problemelor tot mai complexe ale făuririi socialismului și comunismului.

Spiritul înnoitor deschis de Congresul al IX-lea al partidului în toate domeniile a determinat inaugurarea, cu un deceniu și jumătate în urmă, a epocii celei mai fertile și mai bogate în împliniri din întreaga istorie a patriei. Dinamismul în modernizarea industriei și agriculturii, a întregii economii, schimbările profunde în structura producției, în concordanță cu cerințele revoluției tehnico-științifice, dezvoltarea armonioasă a tuturor județelor patriei, afirmarea tot mai puternică a științei ca forță motrice a societății, înflorirea învățămîntului, culturii și artei, a întregii vieți spirituale, amplul proces de adîncire a democrației socialiste, intensa și prestigioasa activitate pe plan internațional a României, toate își au sorgintea în orientările cutezătoare, cu adevărat științifice, ale Congresului al IX-lea și ale celorlalte congrese care i-au urmat.

Înfăptuirile fără precedent din ultimii 15 ani poartă puternic pecetea strălucitei personali-

tăți a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a spiritului său revoluționar, patriotic, profund novator, pe care l-a introdus în viața partidului și a întregii societăți. În această perioadă s-au evidențiat cu putere originalitatea soluțiilor concrete adoptate de partidul nostru în rezolvarea problemelor de bază ale organizării și conducerii societății.

În virtutea unei superioare înțelegeri a dialecticii sociale, concepția despre partid a tovarășului Nicolae Ceaușescu pornește de la convingerea că în noua orînduire există, principial, toate condițiile ca elaborarea și înfăptuirea politicii, implicit exercitarea conducerii, să răspundă criteriilor științei, legilor obiective, să întrunească un înalt indice de creativitate, ținînd permanent seama de schimbările din viața socială. Pentru partid, a sesiza la timp tendințele evoluției într-un domeniu sau altul, ca și în ansamblu, a surprinde și stăpîni permanent mecanismul înfruntărilor dintre vechi și nou, contradicțiile din societate, a imprima un puternic avînt revoluționar, spirit militant, clarviziune și suplețe liniei sale generale înseamnă a conduce unitar procesul dezvoltării multilaterale a noii orînduiri.

Experiența construcției socialiste în România demonstrează că partidul își exercită cu înaltă eficiență rolul său conducător dinăuntrul organismelor sociale, al organelor de stat, al organizațiilor obștești. O asemenea concepție teoretică și practică dă viață adevărului că partidul se întărește prin continua sa legătură cu masele, în cadrul unui proces firesc, legic, al întăririi unității întregului popor în jurul său, al participării tot mai active a maselor la conducerea societății. Sînt elocvente, din acest punct de vedere, crearea unui cadru organizatoric larg diversificat al democrației socialiste, dezbaterea cu întregul popor a tuturor problemelor dezvoltării noii orînduiri. Asemenea practici, trainic înrădăcinate în viața noastră socială în ultimul deceniu și jumătate, ca dezbaterea publică a celor mai importante documente de partid și de stat, a proiectelor de legi și hotărîri, organizarea sistematică a unor consfătuiri cu caracter național, a unor fructuoase congrese pe ramuri și domenii de activitate ilustrează că partidul exercită o conducere politică de esență democratică.

«Trebuie să înțelegem bine — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — că vorbind de unitate în jurul partidului comunist noi avem în vedere integrarea largă a partidului cu masele largi populare, avem în vedere nu o unitate în jurul unui grup de oameni — chiar numeros — din partidul comunist, ci o unitate între oamenii din partidul comunist și oamenii care nu sînt încă în partidul comunist, toți acționînd în aceeași direcție, pentru edificarea socialismului și comunismului în România, pentru independența patriei, pentru socialism și comunism».

Lărgind permanent legăturile sale cu masele, partidul are în vedere în mod firesc promovarea în întreaga activitate social-politică a unor largi categorii și forțe sociale. În acest context, dînd o apreciere deosebită contribuției remarcabile pe care femeile o aduc la dezvoltarea producției materiale și spirituale, la educarea tinerei generații, la progresul economic și social al patriei, partidul se preocupă în mod permanent de crearea condițiilor în vederea afirmării, în toate domeniile de activitate, a energiei și potențialului creator al femeilor. «Partidul — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — va acționa cu și mai multă perseverență pentru a asigura cele mai bune condiții de participare activă și efectivă a femeilor la conducerea întregii vieți economico-sociale».

Conducerea de către partid a societății noastre socialiste, afirmarea la un nivel mai înalt a rolului său politic reprezintă unul dintre factorii de natură să contribuie efectiv la valorificarea întregului potențial al unității, coeziunii și omogenității ce caracterizează societatea socialistă românească. În asemenea condiții, adoptarea liniei politice generale, ca și înfăptuirea ei efectivă, poartă girul voinței maselor largi, care participă organizat, în forme directe sau prin reprezentare, la întreaga viață social-politică, realizîndu-se în cele din urmă autoconducerea muncitorească, proces al democratizării celei mai profunde pe drumul trecerii la societatea comunistă — scopul suprem al existenței și acțiunii revoluționare a Partidului Comunist Român.

45 de ani de la procesul de la Brașov

EXEMPLU DE DEMNITATE ȘI COMBATIVITATE

Dr. OLIMPIU MATICHESCU

Azi dimineață a început, în fața Consiliului de război al Corpului 5 armată, judecarea procesului celor 25 de persoane acuzate că au participat la acțiuni extremiste în județele Prahova și Dîmbovița» — consemna telegrafic, la 27 mai 1936, corespondentul din Brașov al unui ziar al vremii, începea un nou proces anticomunist, din seria celor cunoscute în acei ani sub denumirea semnificativă de procese împotriva mișcării antifasciste.

La finele anului 1935, tînărul comunist Nicolae Ceausescu a primit răspunderea muncii de secretar al Comitetului regional Prahova al Uniunii Tineretului Comunist, datorită meritelor sale deosebite, evidențiate în acțiunile revoluționare de luptă ale partidului comunist — dîrzenie, spirit revoluționar, discernămînt politic.

Neobosit și activ, urmărit în permanență de agenții aparatului represiv, de multe ori flămînd și dormind pe unde apuca — așa cum consemnează documentele vremii —, tînărul militant al partidului comunist va căuta să așeze pe baze solide organizația pe care o

conducea. La capătul unei acțiuni care avea drept scop și înființarea de noi organizații locale ale U.T.C. și ale Blocului pentru apărarea libertăților democratice, este arestat în comuna Ulmi, județul Dîmbovița, în ziua de 15 ianuarie 1936, împreună cu alți uteciști și militanți antifasciști.

Cele cîteva sute de broșuri și manifeste comuniste, însumînd peste 80 de titluri, confiscate cu prilejul arestării și percheziților domiciliare efectuate în localitate, apreciate drept «corpuri delicte», care «atentau la siguranța statului», împreună cu acuzația de a fi participat la asociațiuni politice interzise prin lege, vor reveni, ca un leit-motiv, nu numai în procesele-verbale care consemnau o «instrucție» de aproape 5 luni — bazată pe amenințări, bătăi, falsuri în dosare și constrîngeri fizice și morale dintre cele mai revoltătoare —, dar și în litaniile stereotipe ale rechizitoriului procurorului regal.

Departe de a atenta la siguranța statului, activitatea antifascistă a partidului comunist însemna, dimpotrivă, cea mai convingătoare dovadă de patriotism, în condițiile cînd fascismul era pretutindeni în ofensivă, amenințînd în modul cel mai direct independența poporului român.

Ca și alte procese anticomuniste din epocă, și cel de la Brașov s-a dovedit însă a fi fost «judecat» dinainte, sentințele fiind fixate în prealabil în cabinetele Ministerului de Interne. Edificatoare în acest sens este o întreagă corespondență — de informări și rapoarte oficiale — purtată între Tribunalul militar al Corpului V armată din Brașov și Direcția generală a poliției și Siguranței statului, în ceea ce privește activitatea revoluționară anterioară a comunistului Nicolae Ceaușescu, precum și concluzia din partea finală a actului de dare în judecată, în care se specifica că era «**membru activ, agitator și bun propagandist comunist și antifascist, cunoscut de multă vreme ca atare de autoritățile Siguranței și justiției**».

Asemenea argumente erau de natură să înlăture, desigur, orice scrupul din conștiința magistraților militari în privința caracterului abuziv pe care l-au imprimat încă din primele zile ale procesului. Proteste? Cereri obiective ale apărării? — se respingeau din principiu. Replici în apărare ale acuzaților? — erau apreciate drept «insulte» și sancționate cu luni de închisoare.

În cea de-a patra zi a procesului, luînd drept pretext atitudinea de solidarizare cu unul din tovarășii judecați, Tribunalul militar s-a declarat «ultragiat» de intervenția hotărîtă a tînărului comunist Nicolae Ceaușescu, condamnîndu-l la 6 luni de închisoare și interzicîndu-i să mai participe în continuare la dezbaterile procesului.

Atare samavolnicie, unică în analele judiciare și potrivnică oricăror legi și norme procedurale, a scutit pe magistrații militari de replicile usturătoare și deosebit de incisive ale tînărului militant al partidului comunist, dar a mărit în schimb ecoul procesului în rîndurile maselor largi de oameni ai muncii, ale opiniei publice, progresiste și democratice. Telegrame și scrisori de protest și de solidarizare soseau de pretutindeni pe adresa completului de judecată din Brașov. Deplasat la fața locului, pentru a scrie un reportaj, scriitorul Eugen Jebeleanu îl va găsi pe Nicolae Ceaușescu la închisoare și va avea cuvinte deosebit de calde la adresa tînărului comunist. «Ceaușescu e un copil — va scrie el. Dar un copil cu o inteligență de o maturitate surprinzătoare. Are 19 ani, dar a văzut și pătimit ca pentru 90».

Or, tocmai această experiență de viață, de luptă revoluționară și maturitate ideologică, puse în slujba clasei muncitoare, a Partidului Comunist Român, vor cîntări greu în balanța nedreptății regimului burghez. Cei 2 ani de închisoare, la care se adăugau lunile primite pentru «ultragiu», 2 000 de lei amendă și 1 an de interdicție de a părăsi satul natal, la care va fi condamnat la sfîrșitul procesului, în ziua de 5 iunie 1936 — alături de ceilalți tovarăși cu care împărtășise calvarul anchetei și al zilelor de proces: Dumitrache Gheorghe, Ionescu Gheorghe, Iubu Petre, Antonescu Dumitru ș.a. —, constituiau, desigur, o pedeapsă grea. Celulele sumbre ale închisorii Doftana, unde a fost întemnițat după proces, pînă în decembrie 1938, cele nu mai puțin sinistre ale închisorilor Jilava, Caransebeș sau barăcile lagărului din Tg. Jiu — pe care le va cunoaște rînd pe rînd începînd din anul 1940, la capătul unei noi perioade de activitate susținută în rîndurile cadrelor de bază ale partidului comunist, luptătorilor antifasciști, pentru independența, integritatea teritorială și suveranitatea națională a patriei — nu-i vor putea doborî. Izvorul tăriei, spiritului de sacrificiu și intransigenței revoluționare, de care a dat dovadă în toți acești ani grei, rezidă în devotamentul fierbinte față de partid, în crezul izbînzii cauzei sale, în viziunea viitorului luminos al poporului român, căruia i-a dedicat întreaga sa viață.

RIGOARE ȘTIINȚIFICĂ, CUTEZANȚĂ REVOLUȚIONARĂ

Conf. univ. dr. STANA BUZATU

Ce ne poate impresiona mai mult în realitățile României contemporane decît vigoarea opțiunilor strategice care integrează în mod coerent problematica condiției umane a femeii în totalitatea componentelor orînduirii pe care o edificăm, din perspectiva afirmării unei etici noi, bazuite pe dreptate, libertate, echitate.

În retrospectiva drumului glorios de luptă a Partidului Comunist Român, această coordonată valorică se impune ca o adevărată constantă, ce sintetizează rigoarea științifică cu cea a cutezanței revoluționare.

Încă de la crearea sa, Partidul Comunist Român a conceput eliberarea și emanciparea femeii drept parte inseparabilă a obiectivelor luptei generale pentru lichidarea oricărei forme de asuprire și discriminare. Treptele timpului istoric, dăltuite în termenii schimbărilor radicale produse de revoluția și construcția socialistă în România, sînt deopotrivă treptele

afirmării unei condiții umane superioare a femeii, a manifestării sale ca autentic subiect al istoriei.

Este meritul partidului, personal al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, de a fi inaugurat, în perioada ce urmează celui de-al IX-lea Congres al P.C.R., o etapă nouă, calitativ superioară în afirmarea consecventă a vocației creatoare a teoriei revoluționare. În ansamblul contribuțiilor de o inestimabilă valoare științifică, teoretică și practică pe care le cuprinde vasta operă a președintelui țării, problematica condiției femeii a dobîndit semnificații noi. Dacă deziderатul promovării unei concepții multilaterale privind evoluția condiției umane a femeii a fost dintotdeauna subînțeles în concepția materialist-dialectică și istorică a partidului nostru, despre formularea explicită a acestuia și, mai mult, despre elaborarea unor programe concrete de măsuri care să întrunească atari exigențe, despre o acțiune consecventă și energică în direcția înfăptuirii programelor elaborate se poate vorbi în mod efectiv abia în perioada de după cel de-al IX-lea Congres al partidului și, în context, după Plenara C.C. al P.C.R. din iunie 1973.

Un exemplu luminos și însuflețitor pentru toate femeile din România îl constituie activitatea multilaterală — politică, științifică, socială — desfășurată de tovarășa Elena Ceaușescu. Stăruitoarea sa preocupare și grijă pentru condițiile de muncă și viață ale femeilor, pentru promovarea lor, pentru protecția mamei și copilului au dinamizat acțiunile îndreptate spre aplicarea în viață a principiilor programatice referitoare la creșterea rolului femeilor în viața societății.

Pe prim plan aș situa capacitatea remarcabilă a partidului nostru de a realiza sinteza organică dintre ținuta înaltă a cunoașterii științifice și promovarea consecventă a spiritului revoluționar. De aici profundul caracter realist, și totodată militant, angajat al concepției sale, fermitatea cu care sînt repudiate judecățile trunchiate, simplificatoare, ca și prejudecățile, mai vechi ori mai noi, asupra problematicii condiției social-politice a femeii. De aici respingerea hotărîtă a idilismului triumfalist, a fatalismului și scepticismului. Partidul nostru subliniază ideea potrivit căreia premisele obiective create de victoria socialismului, instaurarea relațiilor sociale noi ce definesc superioritatea naturii și finalității orînduirii socialiste nu generează automat afirmarea egalității femeii cu bărbatul. Este important să subliniem valoarea excepțională a acestei viziuni determinist-istorice atît pentru a potența funcțiile critice ale activității teoretice și practice de combatere a simplificărilor și atitudinilor pragmatice care au împietat mult asupra evoluției statutului femeii, cît și pentru a stimula dimensiunea constructivă a angajării responsabile a femeilor în activitatea de conducere a vieții politice, economice și sociale. Prin această responsabilitate înțelegem și capacitatea femeilor de a milita pentru înfăptuirea politicii partidului nostru în vederea creșterii rolului femeii în societate, de a stimula în acest scop eforturile tuturor factorilor de decizie în soluționarea problemelor pe care le ridică munca și viața femeilor de la orașe și sate.

Un adevărat laitmotiv al demersului întreprins de opera tovarășului Nicolae Ceaușescu îl constituie cerința de a conștientiza promovarea echitabilă a femeii ca unul din mijloacele de verificare și confirmare a consecvenței democratismului orînduirii noastre, a autenticității caracterului net superior al civilizației socialiste față de oricare altă civilizație cunoscută de istoria omenirii.

Grupaj realizat de
ELISABETA MORARU

ALMANAHUL femeia — ancheta noastră

CE TRĂSĂTURI A ADĂUGAT PERSONALITĂȚII SALE FEMEIA ANULUI 1980?

Dacă femeile joacă azi, în societatea românească a anului 1980, un rol hotărîtor, dacă ele reprezintă o forță remarcabilă, mai mult, indispensabilă, în construirea socialismului și comunismului, dacă promovarea lor a căpătat o amploare fără precedent, dacă respectul și stima celorlalți față de ele, față de imensul lor aport material, spiritual, moral și uman, la progresul și prosperitatea patriei și națiunii noastre socialiste au crescut considerabil — toate acestea se datoresc Partidului Comunist Român, personal secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, politicii sale ferme de afirmare plenară și multilaterală a personalității feminine.

Se poate spune, pe drept cuvînt, că ultimii 15 ani, de cînd în fruntea partidului și a țării se află fiul cel mai stimat și iubit al poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, au deschis o epocă nouă, de excepționale împliniri în statutul social-politic al femeilor din țara noastră. Gîndirea sa prodigioasă, cutezătoare, deschisă noului, aflată la temelia tuturor prefacerilor revoluționare din România, a știut să coreleze, genial, integrarea femeilor în toate sferele de activitate — economică, socială, politică, culturală, științifică —, cu dezvoltarea de ansamblu a patriei socialiste, determinînd astfel și schimbările de ordin calitativ în statutul ei de existență socială, familială, individuală. Este meritul secretarului general al partidului nostru de a fi întreprins o profundă analiză asupra tuturor problemelor ridicate de participarea egală și echitabilă a femeii în societate și de a fi stabilit, în paralel, un complex de măsuri care să permită valorificarea deplină a resurselor de energie și inteligență feminină. O valorificare care pe parcursul acestor ani s-a dovedit nu numai în folosul societății, dar în aceeași măsură în folosul femeii însăși.

Angajîndu-se cu tot devotamentul și dăruirea în măreața operă pe care o înfăptuiește întregul popor, participînd din ce în ce mai activ, mai eficient și mai conștient la toate prefacerile revoluționare, femeile s-au transformat ele însele în acest proces. Cum? Ce trăsături noi, revoluționare, proprii acestor ani luminoși, s-au adăugat portretului feminin tradițional?

Cum s-a concretizat aportul femeii în activitatea creatoare a întregului popor?

MARIA BOBU,
vicepreședintă a Consiliului Național al Femeilor

În cadrul referirilor la această problemă, doresc să remarc în primul rînd faptul că ultimul deceniu și jumătate de cînd la conducerea partidului și a țării se află cel mai iubit fiu al poporului român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a constituit perioada cea mai fertilă, de mari împliniri socialiste, de mari succese în dezvoltarea economico-socială a României, dar și o etapă însemnată de transpunere cu fermitate în practică a concepției revoluționare a secretarului general al partidului cu privire la necesitatea creșterii rolului femeilor în viața economică, politică și socială, în conducerea societății.

Înfăptuirea Programului partidului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism, a hotărîrilor adoptate de Congresul al XII-lea al partidului constituie un proces de o amploare și complexitate care solicită eforturi susținute, o muncă mai eficientă, mai productivă, mobilizarea tuturor forțelor umane și materiale ale națiunii noastre. Realizarea unei asemenea opere istorice impune, în mod firesc, așa cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu și în cuvîntarea la Conferința națională a femeilor din 1978, participarea tot mai activă a femeilor în sfera producției materiale și spirituale, folosirea deplină a uriașei lor forțe de muncă și creație, a spiritului lor gospodăresc, de ordine și disciplină, a abnegației și devotamentului în slujirea poporului, a edificării socialismului și comunismului în patria noastră.

Indicațiile secretarului general al partidului, Hotărîrea Plenarei C.C. al P.C.R. din iunie 1973, programele de măsuri adoptate, analizele periodice ale Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. au determinat o creștere a participării femeilor la viața întregii țări, îndeplinirea la un nivel calitativ superior a îndatoririlor ce le-au revenit ca oameni ai muncii, ca cetățeni, ca soții și mame, ca educatoare ale copiilor.

Este, prin urmare, lesne de înțeles că optimizarea aportului femeilor la edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate constituie rezultatul aplicării acestor indicații și măsuri, al evoluției dinamice a economiei naționale, care a oferit noi și noi locuri de muncă, al posibilităților de pregătire, instruire și perfecționare oferite cu generozitate de sistemul nostru de învățămînt, strîns legat de producție și cercetarea științifică, al îmbunătățirii con-

dițiilor de muncă și de viață, de ocrotire a mamei și copilului, în cadrul creșterii continue a gradului de bunăstare materială și spirituală a întregului popor — țel fundamental al politicii partidului nostru.

Pentru a concretiza stadiul afirmării fără precedent a femeilor în toate domeniile de activitate, în sfera decizională, sînt, cred, concludente cîteva date și cifre. Femeile reprezintă aproape 44 la sută în ansamblul populației ocupate în economia națională și 37 la sută în totalul personalului muncitor din întreprinderi și instituții de stat. Evoluția cea mai semnificativă a ponderii femeilor este în industrie, unde constituie aproape 40 la sută din totalul personalului muncitor, cu creșteri accentuate în ramurile de vîrf: 39,3 la sută în industria chimică, 26,4 la sută în industria constructoare de mașini și prelucrare a metalelor, 50 la sută în electrotehnică și automatizare.

A crescut numărul femeilor și în industria ușoară: peste 82 la sută în confecții și aproape 80 la sută în celelalte ramuri textile. În agricultură, femeile reprezintă aproape 58 la sută din forța de muncă. Dezvoltarea bazei materiale a cercetării științifice a atras în mod deosebit femeile, care reprezintă 42 la sută din totalul personalului care lucrează în acest domeniu. Creșteri sensibile ale participării femeilor se înregistrează în circulația mărfurilor — 57,9 la sută —, în telecomunicații — 50,1 la sută —, în domeniul învățămîntului, artei și culturii — 64,5 la sută —, al ocrotirii sănătății — 74,6 la sută.

Ca urmare a aplicării măsurilor stabilite de conducerea partidului, un număr important de femei au fost alese în organismele de conducere colectivă pe linie de partid și de stat, au fost promovate în diferite funcții de conducere. Femeile reprezintă 28 la sută din efectivul partidului, 25 la sută din membrii C.C. al P.C.R. și Comisiei Centrale de Revizie, 5 femei sînt membre ale Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și 4 membre supleante; 33 la sută din deputații M.A.N. și 35 la sută din cei ai consiliilor populare sînt femei. Peste 15 000 de femei au fost alese în consiliile oamenilor muncii; 2 300 femei sînt directori de întreprinderi, 342 sînt președinte de cooperative agricole de producție și peste 25 000 au fost alese în consiliile de conducere ale acestor unități. Avem femei secretari de stat, adjuncți de miniștri, miniștri, ambasadori. Firesc, toate aceste promovări țin seama de gradul de pregătire profesională și politică al femeilor, de hotărîrea lor nestrămutată de a acționa cu abnegație pentru înfăptuirea neabătută a politicii interne și externe a partidului și statului nostru.

Nu putem vorbi despre concepția partidului nostru, a tovarășului Nicolae Ceaușescu, cu privire la rolul femeii în viața națiunii fără a menționa înalta apreciere acordată misiunii care revine femeii în familie, ca soție și mamă, ca primă educatoare a copiilor. Și în această privință este vorba de un întreg complex de măsuri, care cuprinde generalizarea învățămîntului preșcolar, dezvoltarea rețelei de creșe și grădinițe cu orar prelungit, măsuri în vederea ușurării muncii femeilor în gospodărie.

Prin tot ceea ce s-a înfăptuit în țara noastră,

femeia și-a cîștigat demnitatea și încrederea în propriile ei forțe, s-a ridicat la un grad înalt de conștiință și o nouă viziune asupra vieții, lumii și societății, asupra familiei și asupra ei înseși.

Este o datorie de conștiință pentru orice femeie din țara noastră ca ori de cîte ori vorbim despre prezența femeii în societatea românească de azi să ne referim cu admirație, cu profundă stimă și cea mai înaltă prețuire la exemplul luminos pe care îl oferă viața și activitatea tovarășei Elena Ceaușescu, proeminentă personalitate politică, membră a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., prim viceprim-ministru al guvernului, președinte al Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie, remarcabil om politic și savant de renume mondial. În cadrul activității sale multiple, tovarășa Elena Ceaușescu aduce o contribuție hotărîtoare la înfăptuirea politicii de creștere a rolului femeilor în societate, de îmbunătățire a condițiilor lor de muncă și de viață, de întărire a familiei, de formare și educare a copiilor și tineretului în spiritul celor mai nobile virtuți ale poporului român. Pentru grija statornică față de afirmarea femeilor în societate, pentru căldura cu care veghează copilăria fericită a tinerelor vlăstare ale națiunii, pentru tot ceea ce reprezintă și înfăptuiește, milioanele de femei din patria noastră o înconjoară pe tovarășa Elena Ceaușescu cu sentimente de profundă dragoste, de recunoștință, de aleasă prețuire.

Pentru noi constituie un adevăr de necontestat faptul că profundele transformări revoluționare petrecute în anii socialismului — lichidarea relațiilor bazate pe exploatare și asuprire socială și națională, instaurarea unor raporturi echitabile între toți membrii societății, dezvoltarea unei largi democrații, antrenarea întregului popor la conducerea societății — constituie premisa fundamentală a libertății și egalității depline a femeii, a afirmării ei în toate compartimentele vieții sociale, în conducerea statului, ca o remarcabilă forță a progresului, a asigurării prosperității patriei noastre socialiste.

Ce a permis creșterea forței de muncă feminine?

ANA DRĂGAN,
directorul Direcției forță de muncă din Ministerul Muncii

Dacă în deceniile '50 și '60 resursele de muncă necesare construirii și intrării în circuitul economic a obiectivelor industriale au fost recrutate cu precădere din rîndul bărbaților adulți proveniți din agricultură, în ultimii 15 ani, și mai ales în ultimul deceniu, a devenit necesară valorificarea deplină și eficientă a întregului potențial de muncă uman, contingentele tinere și resursele feminine, în general, trecînd pe loc de frunte în asigurarea forței de muncă.

Această mutație a avut loc pe fundalul industrializării moderne și echilibrate a întregului teritoriu al țării, într-un profil economic divers și la un înalt nivel de dotare tehnică, de automatizare și cibernetizare a proceselor de producție, care a extins și a lărgit semnificativ evantaiul locurilor de muncă accesibile femeilor și le-a apropiat mai mult de zonele lor de domiciliu și de familie, în cadrul căreia femeia continuă să fie pe prim plan în asumarea sarcinilor și responsabilităților legate de gospodărie, de creșterea și educarea copiilor.

Este deosebit de important de reținut că în sporul forței de muncă, înregistrat în această perioadă, femeile au reprezentat mai mult de jumătate; că ritmul mediu anual în care s-a realizat creșterea cu 1,5 milioane a numărului de femei aflate în rîndul personalului muncitor, în anul 1979 față de 1965, a fost de 6 la sută față de 4,6 la sută la efectivul total al personalului muncitor.

La sfîrșitul anului 1979, femeile au deținut 37 la sută în totalul personalului muncitor, din care mai mult de jumătate au lucrat în industrie. În județele Brașov, Timiș, Sibiu și municipiul București, cu o tradiție mai veche de industrializare și unde se întîmpină dificultăți în asigurarea forței de muncă bărbătești, fe-

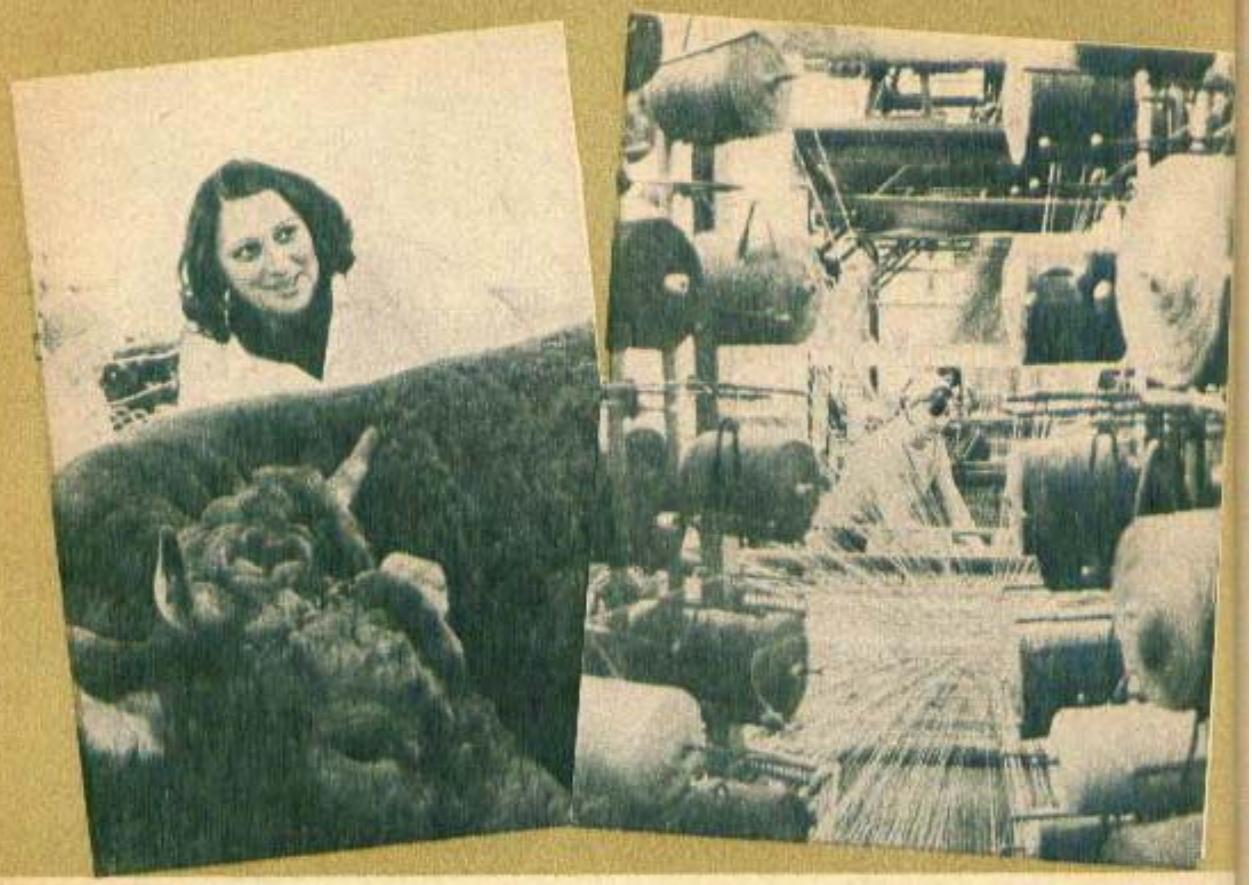

meile sînt prezente în proporții de peste 40 la sută, municipiul București deținînd locul frunțaș pe țară, cu o pondere de 44 la sută.

Instruirea școlară și profesională le-a permis femeilor să schimbe radical locul deținut cu ani în urmă în ierarhia funcțiilor și a nivelului de calificare. Peste 80 la sută dintre femeile muncitoare sînt calificate, ele reprezentînd mai mult de o treime în totalul muncitorilor calificați. Aproape 204 mii de femei care au lucrat în economie în anul 1979 au avut pregătire superioară, din care aproape 75 mii pregătire tehnică și economică. Numai în ultimii 5 ani, numărul femeilor care dețin funcții de conducere în activitatea economico-socială a crescut cu 50 la sută, din care cel al femeilor cu pregătire tehnică din conducerea secțiilor de producție cu 83 la sută și al femeilor cu munci de conducere din întreprinderi și centrale industriale cu 72 la sută.

Iată numai cîteva date de sinteză care marchează locul de azi al femeii, creator de valori sociale, la un nivel de eficiență și productivitate competitiv cu cel al tovarășilor de muncă bărbați, de la care nu se sfiesc să învețe, dar cu care sînt gata să se angajeze și la întrecere în ce privește calitatea și eficiența muncii.

Cum a evoluat gîndirea tehnico-științifică a femeilor ?

Ing. VIORICA DOBRESCU,
director adjunct, secretar al comitetului de partid la ICECHIM

Pătrunderea masivă a științei în toate ramurile economiei, afirmarea cu putere a revoluției tehnico-științifice în toate sectoarele de activitate sînt legate direct de cutezanța profund științifică a secretarului general al partidului. Pe baza indicațiilor date de conducerea partidului, personal de tovarășul Nicolae Ceaușescu, a fost creat și perfecționat continuu sistemul instituțional al politicii, organizării și coordonării cercetării științifice, al dezvoltării tehnologice și introducerii progresului tehnic, s-a asigurat un valoros potențial original de creație științifică și tehnică prin integrarea eforturilor cercetării, învățămîntului și producției. În acest sistem, un loc de prim ordin îl ocupă Consiliul Național pentru Știință și Tehnologie și institutele centrale de cercetare, care au ca punct de referință modul de organizare și activitate al Institutului Central de Chimie.

E firesc, deci, ca în răspunsul meu la întrebarea dv. în legătură cu evoluția gîndirii originale tehnico-științifice a femeilor să încep prin a mărturisi sentimentul de mîndrie și adîncă mulțumire pe care-l încerc nu numai eu, ci probabil zecile de mii de femei care lucrează în știință și cercetare, că în fruntea C.N.S.T., ca și a Institutului Central de Chimie se află o FEMEIE, tovarășa academician doctor inginer Elena Ceaușescu, savant de renume mondial, ale cărei lucrări științifice sînt cunoscute și publicate în țări cu tradiție în dezvoltarea industriei chimice, promotor consecvent al creației științifice românești, al noilor principii de organizare și desfășurare a cercetării. Strălucitul său exemplu de viață și activitate plină de pasiune și dăruire ne stimulează inteligența tehnică și științifică, mai mult ne dă încredere în ceea ce putem îndrăzni să gîndim și să creăm. Lucru care se poate ilustra cu nenumărate exemple de femei ce au contribuit în ultimii ani la realizarea unor tehnologii noi și perfecționate, la obținerea de produse cu înalte performanțe tehnice, de surse noi de energie, de reducere a consumurilor de energie și a cheltuielilor materiale, de valorificare superioară a materiilor prime, de recuperare și refolosire a unor materiale în circuitul economic, de reducere a importurilor.

Dați-mi voie, ca om care lucrez în colectivul ICECHIM, să mă rezum la activitatea din institutul nostru. Sub conducerea tovarășei Elena Ceaușescu, cercetarea științifică a fost orientată cu deosebire spre rezolvarea problemelor majore. E suficient să amintesc că în această perioadă au fost puse în funcțiune peste 90 de instalații industriale și au fost aplicate peste 350 de tehnologii noi. Menționez printre ele instalația de cauciuc poliizoprenic, cea de terpolimeri, alta de poliesteri pentru poliuretani, toate realizate sub directa îndrumare științifică a tovarășei acad. dr. ing. Elena Ceaușescu.

Bineînțeles că în aceste reușite ale institutului nostru sînt încorporate și munca celorlalte femei — specialiste sau cadre auxiliare. Ponderea feminină în institut e de peste 60 la sută, dar îmi este greu să vorbesc despre cum au evoluat ele, femeile, separat de colegii lor bărbați, decît că au evoluat odată cu întreg colectivul și că permanent au fost încurajate, ajutate și promovate de conducerea institutului, în special de tovarășa Elena Ceaușescu, care le-a acordat încredere, le-a încredințat rezolvarea unor probleme grele și importante, pe care le-au dus la bun sfîrșit cu competență și seriozitate științifică. Și dacă femeile din ICECHIM și-au perfecționat permanent pregătirea, și-au susținut lucrări de doctorat, au participat la congrese și simpozioane, sînt autori sau coautori la aproape toate brevetele înregistrate în institut, dacă lucrările lor au fost premiate cu premii ale Academiei, diplome și distincții ale Festivalului național «Cîntarea României», dacă le întîlnim nu numai ziua, dar cîteodată și seara în laboratoarele institutului sau în secțiile combinatelor, unde aplică ceea ce au descoperit sau au creat, este pentru că îmbold și sprijin permanent, în toată această perioadă, a fost pentru ele, ca și pentru milioanele de femei din întreaga țară, activitatea neobosită și grija înalt umanistă a exemplarului om de știință și conducător care este tovarășa Elena Ceaușescu.

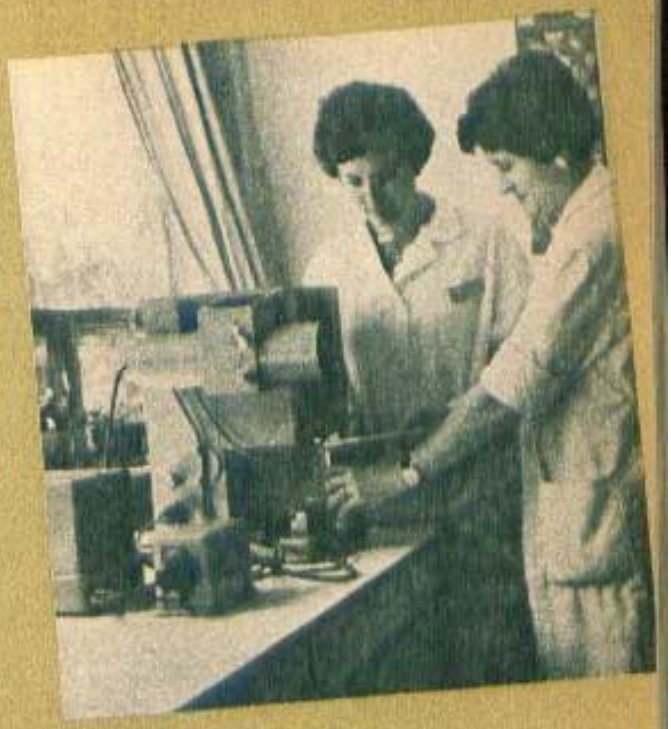

Ce anume a favorizat amploarea fără precedent a promovării femeilor?

Ing. MAGDALENA FILIPAS,
prim-adjunct al ministrului industriei ușoare

Sînt una dintre numeroasele femei care s-au bucurat din plin de condițiile minunate create de partid afirmării multilaterale a personalității femeilor. Începînd cu posibilitatea de a urma învățămîntul superior gratuit, avînd bursă de stat și continuînd cu faptul că am fost permanent ajutată nu numai să urc treptele ierarhiei profesionale (maistru, șef serviciu, director de întreprindere, de centrală, iar acum adjunct al ministrului), dar, mai ales, să mă formez ca om politic, membru de partid și patriot. Am fost învățată de partid că trebuie și că pot să lupt pentru realizarea idealurilor poporului meu în deplină egalitate de drepturi și capacitate cu ceilalți oameni ai muncii. Ceea ce este extraordinar pentru noi toate este că acest proces de formare a personalității multilaterale a femeii, cu adevărat egală bărbatului, nu se limitează la un grup, nu constituie o excepție, ci cuprinde întreaga masă a milioanelor de femei din țara noastră.

Este cunoscut și recunoscut că amploarea fără precedent pe care a luat-o, în ultimii ani, procesul de promovare a femeilor e legată indisolubil de gîndirea deschisă noului, de spiritul revoluționar, generos umanist ce îl caracterizează pe secretarul general al partidului, că tovarășul Nicolae Ceaușescu este inițiatorul și promotorul politicii de pregătire și promovare largă a femeilor, în condiții de echitate socialistă, pe toate treptele ierarhiei sociale, în toate domeniile de activitate umană și că un rol deosebit de important în materializarea concretă a acestei politici îi revine și tovarășei Elena Ceaușescu.

Drept urmare, a sporit spectaculos numărul femeilor în funcțiile de conducere ale aparatului de partid și de stat, în conducerea organizațiilor de masă și obștești. Și ca să mă rezum numai la domeniul economic, aproape 2 300 de femei ocupă azi funcții de director și director tehnic în întreprinderi și instituții; peste 15 000 de femei fac parte din consiliile oamenilor muncii. Avem femei directori de centrale și directori în ministere; avem femei miniștri, miniștri adjuncți și secretari de stat. Pot să spun, fără teamă de a greși, că puține țări în lume se pot lăuda cu o asemenea prezență a femeilor în conducerea treburilor economice și ale statului. Sînt convinsă că numărul lor va crește în continuare, deoarece, așa cum sublinia și secretarul general al partidului, încă nu s-a făcut totul pentru ca prezența femeilor în forurile de conducere să fie corelată strîns cu participarea lor, reală și efectivă, în producție.

Pentru tot ce s-a realizat în acest sens, cuvinte de mulțumire și recunoștință adresăm din inimă conducerii de partid, tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășei Elena Ceaușescu. Cuvinte pe care sîntem hotărîte să le susținem cu responsabilitate deosebită, prin îndeplinirea exemplară a sarcinilor ce ne revin, făcînd tot ce ne stă în putință pentru a dovedi că promovarea femeilor nu este doar onorifică, ci se materializează în rezultate și aport concret.

Ce înlesniri au adus familiei măsurile luate de conducerea partidului și statului nostru?

Dr. LIDIA ORĂDEAN,
secretar de stat în Ministerul Sănătății

Apreciind aportul deosebit al femeilor la dezvoltarea producției materiale, la înflorirea științei, artei și culturii, secretarul general al partidului a subliniat în nenumărate rînduri rolul hotărîtor al familiei, al femeilor, ca mame și educatoare, în creșterea și formarea tinerelor generații, în asigurarea tineretii poporului, a însuși viitorului tînăr al națiunii noastre socialiste. Încă de la Conferința națională a femeilor din 1966, tovarășul Nicolae Ceaușescu a pus în circulație una din ideile-forță ale concepției sale profund umaniste, care a influențat puternic evoluția morală și spirituală a națiunii în ultimul deceniu și jumătate, anume că familia reprezintă nucleul de bază al societății.

Iar dacă astăzi constatăm cu bucurie și satisfacție că avem un tineret sănătos, viguros, harnic, cu o minte înaripată, ce va ridica patria pe noi culmi de civilizație, este pentru că în toți acești ani conducerea partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu au înconjurat copiii, tineretul, familia cu o deosebită dragoste, caldă, părintească, izvorîtă din înalta responsabilitate pentru viitorul națiunii și patriei socialiste. Dragoste materializată în multe forme și pe multiple planuri, începînd cu grija pentru formarea și consolidarea familiei și continuînd cu prețuirea cu care e considerată femeia mamă, cu politica de încurajare a natalității, de sprijinire materială și morală a familiilor cu mulți copii. Astfel, fondurile destinate în acest scop însumează în actualul cincinal peste 50 miliarde de lei. Alocațiile de stat pentru copii s-au majorat cu

30 la sută și prelungit pînă la 16 ani. S-a lărgit mult rețeaua de unități destinate ocrotirii și asistenței sanitare a mamei și copilului. Dispunem în prezent de peste 37 000 de locuri în maternități și secții de obstetrică-ginecologie, din care mai mult de 10 000 sînt rezervate nounăscuților. Pentru copii, în spitale și sanatorii, sînt mai mult de 36 000 de paturi, iar creșele asigură supravegherea unui număr de 89 000 de copii. Cele 13 500 de grădinițe sînt frecventate de 872 000 de preșcolari.

În același timp, acțiunile medicale adresate femeilor și copiilor au căpătat o orientare preponderent preventivă, prin examene medicale ale stării de sănătate a acestora, precum și prin organizarea unor consultații cu pregnant caracter profilactic: de ginecologie infantilă și juvenilă, examinări premaritale, de combatere a sterilității și infertilității feminine etc. La toate acestea trebuie adăugată puternica dezvoltare a construcției de locuințe, aproape un milion de apartamente în actualul cincinal și peste 2,5 milioane în următorul deceniu, ca și faptul că veniturile familiei provenite din fondurile sociale de consum au crescut cu 44 la sută. Numai în actualul cincinal, ele reprezintă pe o familie circa 12 000 de lei (față de 8 780 de lei în 1975).

Sînt convinsă că realizarea obiectivului central trasat la Congresul al XII-lea al partidului, trecerea la o nouă calitate a întregii activități economico-sociale, va determina modificări esențiale și în modul de viață al familiei. Ne revine nouă, femeilor, nobila misiune să transmitem și în continuare tinerelor generații înaltele virtuți ale poporului, tradițiile sale înaintate, dragostea înflăcărată pentru patrie, sentimentul demnității, al dreptății și adevărului. Cu atît mai mult cu cît și în anii ce vin, familia va fi locul comun de întîlnire a celor mai frumoase aspirații, virtuți ale poporului român.

Urmașii sînt tinerețea de mîine, dintotdeauna, a națiunii, continuarea în timp a vitalității acestui neam, la care hărnicia, dragostea de țară și de pace au fost, sînt și vor fi idealul lui de existență.

Ce a contribuit la intensificarea educației politico-ideologice a maselor de femei?

SUZANA GÁLPÁL,
secretară a Comitetului
județean Mureș al P.C.R.,
vicepreședintă a C.N.F.

Premisa primă și hotărîtoare care a determinat noul mod de a gîndi al femeilor — din județul nostru, ca și din întreaga țară — a fost, desigur, integrarea lor în activități economico-sociale. Ponderea lor (în județ) este de 47 la sută în totalul populației ocupate. Le întîlnim — ca urmare a pregătirii școlare și de specialitate — în meserii de o complexitate sporită. Le întîlnim — indiferent de naționalitate — în funcții de răspundere, în fruntea unităților industriale, agrare, de învățămînt, de cultură și de sănătate, a consiliilor populare. Or, tocmai această angajare deplină, politică, profesională, civică, în întreaga viață a județului (ca și a țării) — proces intensificat cu deosebire de la Plenara C.C. al P.C.R. din 1973 și ca urmare a transpunerii în viață a măsurilor, hotărîrilor și indicațiilor conducerii de partid, personal ale tovarășului Nicolae Ceaușescu — a fost condiția esențială care a dat femeilor un nou orizont, o nouă înțelegere a realităților sociale, le-a format o conștiință superioară, revoluționară, socialistă.

Căutînd să transpunem în viață programul ideologic al partidului adoptat în 1971, îmbogățit ulterior la Congresul educației politice și culturii socialiste din 1976 și apoi la Congresul învățămîntului din 1980, organizațiile de femei au acordat o atenție deosebită în anii din urmă ridicării necontenite a nivelului de pregătire profesională și politică a femeilor. Bineînțeles, nu putem spune că am făcut totul în această direcție, că nu mai persistă, pe ici-colo, încă mentalități retrograde, mistice. Dealtfel, în spiritul înaltei exigențe comuniste, conducerea de partid a apreciat că există încă o anume rămînere în urmă a nivelului și activității politico-ideologice față de ritmul înalt al dezvoltării economice și acumularea valorilor materiale. Dar față de acest decalaj, ne învață documentele de partid, nu trebuie să adoptăm o atitudine fatalistă, pasivă. Trebuie însă ca și în activitățile comitetelor și comisiilor de femei să depășim tonul abstract și formalist, să sporim gradul de combativitate concretă față de lipsuri, neajunsuri, față de concepții, mentalități și comportări incompatibile cu sistemul de valori al umanismului socialist.

Anchetă realizată de
NIKI GEORGESCU

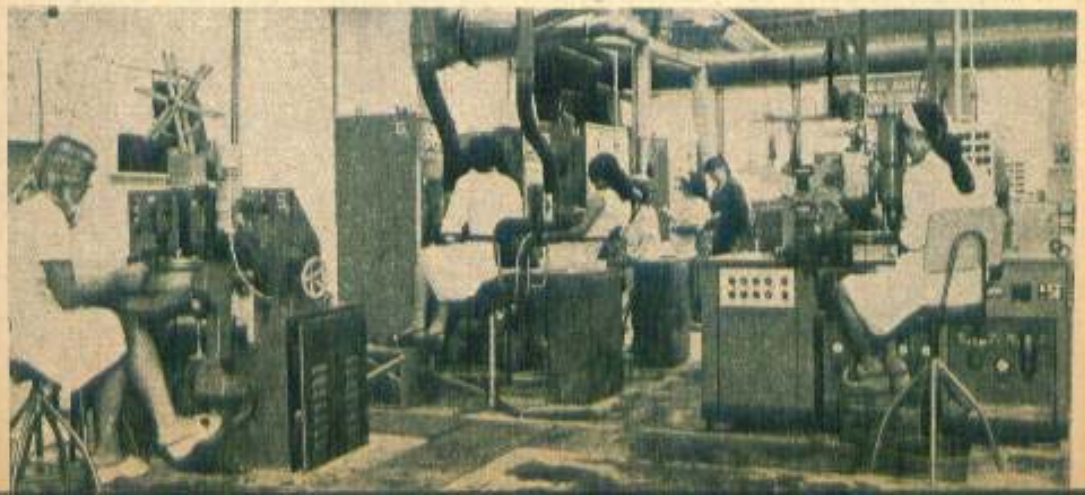

ANUAR FEMININ - 1980

Anuarul nostru vă propune și în acest an cîteva nume, cîteva din sutele, miile de femei ale patriei, femei ce s-au impus în peisajul uman al celor mai destoinici dintre noi, femei ale căror realizări sau speranțe deosebite se vor adăuga zidirii comuniste a întregului popor.

• aici nu se poate greși

Lucrînd într-o formație fruntașă, la un uriaș și spectaculos utilaj, mașina de turnat lacuri poliesterice, supranumită «mașina la care nu se poate greși», **Vica Neghiuc** se numără printre cei mai buni muncitori ai Combinatului de industrializare a lemnului Pipera. Acum, la început de an școlar, se pregătește pentru examenul de absolvire a Facultății de subingineri. Examenele anului III le-a trecut pe toate cu note de 9!

• omul legii este în primul rînd un om al sufletului

— Împliniți în acest an, tovarășă **Doina Donuțiu**, douăzeci și trei de ani de cînd vă exercitați profesia de judecătoare și o jumătate de deceniu de cînd ați fost numită președinta Tribunalului județean Satu Mare, la vremea aceea prima femeie cu asemenea funcție. Spuneți-ne ce credeți, după atîta vreme, despre omul care exercită o asemenea profesie?

— Că este un om al sufletului, că trebuie să fie înzestrat cu un plus de înțelegere și umanism, pentru că fiecare «caz» nu este doar un dosar cu argumente, ci un om. Este o bucurie pentru noi să constatăm o scădere substanțială a stării de infracționalitate; anul acesta, peste 89 la sută din pedepsele pe care le aplicăm se execută la locul de muncă. Or, aceasta înseamnă că nu sînt abateri grave, și mai ales se asigură reeducarea și formarea pentru viață a acelor oameni care au greșit, a tinerilor în special.

• L.P.X. a prins soarele!

Prof. dr. ing. **Colette De Sabata** este șefa catedrei de fizică a Institutului «Traian Vuia» din Timișoara. Născută la 5 ianuarie 1935, în Arad, intră la 17 ani la Facultatea de electrotehnică, după absolvirea căreia devine colegă cu foștii profesori. Stăruitoare, urcă rapid treptele didactice. La 30 de ani își ia doctoratul în științe, implicîndu-se în mari teme de cercetare de interes național. «Utilizarea industrială a energiei solare» este tema de cercetare la care a antrenat mulți colaboratori. Evenimentul anului 1980? La Săcălaz, «L.P.X. a prins soarele». Imensele oglinzi cilindrice au concentrat radiațiile astrului urcînd în zona focală pînă la 200 grade C, pregătind fierberea mixturilor asfaltice. Anual, 300 tone de combustibil sînt economisite, pentru că la Săcălaz, cu L.P.X. o femeie a prins SOARELE!

• artistă la puterea a treia

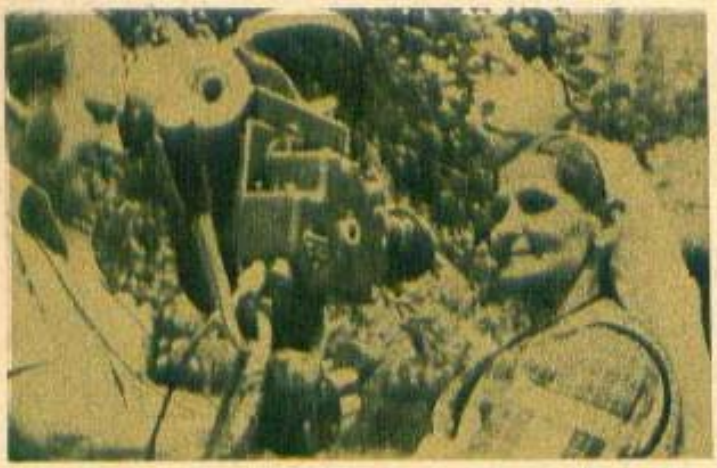

«Trecui prin viață ca și gîndul/ ca firul prin urechi de ac/ și-abia acum îmi veni rîndul/ ca să mă bucur de ce fac./ Abia acum, la bătrînețe,/ cînd florile puțin îmi plac,/ trăiesc un timp de tinerețe/ să tes, să cînt îmi este drag». **Gheorghița Măleanu,** celebra poetă țărancă din Bărbătești Vîlcei, de trei ori premiată pe țară într-o singură ediție a «Cîntării României» — pentru costum popular, versuri și interpretare teatrală —, ne-a povestit tuturor, într-o minunată teleemisiune 1980, a cărei invitată a fost, lungul drum al vieții ei în artă, tripla ipostază de artistă populară care a cunoscut bucuriile succesului la vîrsta tîmplelor sure și a... grijilor de bunică.

• în oglinda împlinirilor colective

Omul este, într-adevăr, măsura tuturor lucrurilor, dar și lucrurile îl «măsoară» pe om. Mai precis, faptele lui. Desigur, cînd viața este clădită cinstit și demn, cînd omul pune în slujba muncii și a patriei lui întregul crez al vieții sale, faptele acestea rotunjesc un destin firesc, iar marile satisfacții, înainte de a fi personale, sînt, în primul rînd, colective. Așa se face că tînăra bobinatoare **Filofteia Dumitrescu,** secretara comitetului de partid, ca și întregul colectiv al Întreprinderii de produse electronice și electrotehnice «Electroargeș» din Curtea de Argeș, a trăit evenimentul îndeplinirii planului cincinal încă la începutul acestui an. «În aprilie am primit Steagul roșu de întreprindere fruntașă pe ramură și Diploma de onoare a U.G.S.R. În februarie anul acesta am îndeplinit integral sarcinile planului cincinal la producția globală, iar în martie și la producția marfă. Colectivul s-a angajat ca pînă la sfîrșitul cincinalului, adică pînă în decembrie 1980, să dea o producție-marfă suplimentară în valoare de 540 000 000 de lei. Acesta este primul succes în care mă oglindesc și eu și roadele muncii mele de secretar de partid. În rest, îmi fac datoria». Și-o face, dar la cota cea mai de sus.

• opțiune, educație, eficiență

În județul Constanța, activitatea comitetelor și comisiilor femeilor se înscrie tot mai distinctiv sub acest generic: opțiune, în sensul cunoașterii și alegerii celor mai adecvate mijloace și forme de muncă politică și cultural-educativă în rîndul femeilor; educație, semnul esențial implicat în conținutul activității, direcția și scopul fiecărei acțiuni, cîștigul moral și economic către care tinde orice efort uman; iată și eficiența, cel de al treilea termen pe care președinta Comitetului județean al femeilor, inginera **Maria Roșu,** îl consideră cel mai important, și pe care îl urmărește și în activitatea plină de răspundere ca șef al secției tehnice de investiții din cadrul consiliului popular județean, ca deputat și ca membră a biroului comitetului județean de partid.

• studiind mesajele epocilor îndepărtate

Încă din facultate, pe **Viorica Mihai Enăchiuc** a pasionat-o dezlegarea enigmelor trecutului foarte îndepărtat, ale protoistoriei. De la început a abordat cercetările arheologice în corelație cu studiul disciplinelor înrudite lingvistică generală, antro-

pologie, etnologie, astronomie veche, geografie. Rezultatele cercetărilor sale laborioase, concluziile la care au dus-o descoperirile din cetatea Drubetis le-a expus în decursul anilor — la conferințe naționale de arheologie și la congrese internaționale de istorie și protoistorie, în articole și interviuri publicate cu ocazia aniversării celor peste două milenii de la întemeierea statului condus de Burebista, dar mai ales în cartea «Mesaje din epoca bronzului și fierului» (Dacia, Creta, Valea Indusului). Primul volum se află în curs de apariție, iar al doilea va fi încheiat pînă la sfîrșitul anului 1980.

• chemarea locurilor natale

S-a născut și a trăit în Cîmpia Soarelui. În satul ialomițean Modelu. Doar anii facultății au despărțit-o de pămînturile Bărăganului. Și nici chiar aceștia. În vacanțe muncea cot la cot cu frații și părinții săi pe ogoarele cooperativei agricole. O cunoșteau oamenii toți. Și ea pe ei. A venit ca ingineră într-un sat vecin. Apoi ca șefă la ferma zootehnică în satul său natal. Timp de doi ani a muncit din răsputeri și a redresat sectorul zootehnic. În primăvara anului 1980, inginera **Floarea Bornea** a fost aleasă de consătenii săi președinta cooperativei agricole de producție din Modelu, unitate cu 6 700 de hectare și cu o producție globală de peste 61 milioane de lei. Una dintre cele mai mari unități agricole din județ este condusă de o femeie.

• la catedră și printre elevi

La Liceul industrial «Electronica» din Capitală, unitate școlară cu cel mai mare plan de producție din țară — circa 13 milioane de lei anual —, la catedra de electronică, timp de 10 ani, și de un an ca director adjunct cu problemele practicii în producție a celor aproape 3 000 de elevi ai școlii, își desfășoară munca de profesor, pedagog și de conducător inginera **Ioana Nedelcu.** «Una dintre cele mai mari bucurii din acest an — ne mărturisește ea — a fost premiul I pe țară la concursul pe meserii pe care elevii noștri din clasele XI și XII îl obțin a doua oară, consecutiv; iar una dintre inițiativele noastre, aceea de a prelua depanarea aparatelor de radio și televizoare din toate unitățile școlare ale Capitalei, înseamnă pentru Liceul industrial «Electronica» prestigiu și mîndrie, iar pe linie de învățămînt o acțiune educativă, instructivă, eficientă și utilă».

• o meditație zilnică asupra destinului istoriei

Malvina Urșianu — autoare (aproape totală: scenariu și regie) al unuia dintre cele mai importante evenimente cinematografice ale anului: «Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu», o meditație de mari profunzimi filozofice și de o rar egalată perfecțiune a limbajului filmic despre destinul puterii, înțeleasă ca un suprem sacrificiu de sine necesar curgerii și închegării istoriei unui popor aflat mereu în lupta pentru păstrarea ființei naționale.

• cercetătoarea

Cu 13 ani în urmă, o tînără absolventă a Institutului agronomic păşea timid pe poarta Staţiunii de cercetări pentru culturi irigate Mărculeşti. Anii au trecut unul după altul şi acum roadele muncii sale sînt cuprinse în realizările a numeroase cooperative agricole din Bărăgan, care irigă şi erbicidează culturile de porumb cu eficienţă ştiinţific calculată. Tînăra cercetătoare **Maria Pascu,** care în acest an, 1980, şi-a luat titlul de doctor în ştiinţe agricole, a încheiat prima cercetare pe ţară privind aplicarea erbicidelor la porumbul irigat prin brazde, contribuind astfel, alături de colegii săi, la obţinerea unor rezultate remarcabile de către staţiune.

• Un an bogat în realizări

Acum, în 1980, se împlineşte un an de cînd **Eva Richter** a fost numită în funcţia de secretar cu probleme economice al Comitetului judeţean de partid Covasna. Pentru Eva Richter această perioadă s-a dovedit bogată în realizări. Dac-ar fi să amintim una dintre cele mai semnificative, ne-am opri la un fapt petrecut în circumscripţia electorală unde activează ca deputat al consiliului popular judeţean. Este vorba de zona industrială a municipiului Tîrgu Secuiesc. Acolo, un mare colectiv de oameni munceşte cu pasiune pentru a grăbi intrarea în funcţiune, la capacitatea totală, a întreprinderii de izolatoare electrice şi a unui cămin de nefamilişti, unde vor putea locui şi elevii liceului patronat de întreprindere, pepiniera viitorului colectiv. Sufletul acestei acţiuni este şi Eva Richter.

• mandatul de deputat

Erau trei candidate. Toate tinere, pînă în 30 de ani, muncitoare sau tehniciene, toate nemembre de partid, dar cu rezultate profesionale şi obşteşti ce dovedeau că sînt apte să poată îndeplini mandatul de deputat în Marea Adunare Naţională. La desfacerea scrutinului s-a văzut că **Otilia Barna** a obţinut numărul cel mai mare de voturi, lăsîndu-şi cu mult în urmă contracandidatele. De ce au preferat-o alegătorii din circumscripţia electorală nr. 1 Tg. Mureş-Vest? Poate i-a impresionat şi meseria Otiliei, mai puţin obişnuită pentru femei — maistru constructor. Tînăra a participat la construirea de drumuri forestiere în masivele din jurul Braşovului, Reghinului, Sovatei, Topliţei, la amenajarea malului Mureşului în unele zone... Alegătorii au solicitat în timpul campaniei electorale spaţii de joacă pentru copii, un bazin de înot, amenajări de drumuri. Deputata Otilia Barna este hotărîtă să înfăptuiască împreună cu dînşii toate obiectivele planificate, deoarece constructorilor, vorba ei, «le place să vadă cum creşte ceva din nimic, că în urma lor rămîne ceva».

• frumoasa neodihnă

Ileana Jalbă este primarul municipiului Botoşani, de fapt primul gospodar al unei aşezări străvechi de istorie şi de neam din nordul Moldovei.

— Cum aţi primit încrederea pe care v-au acordat-o alegătorii, alegerea dv. în fruntea obştii, funcţie cu care aţi fost investită în anul 1980?

— Cu sentimentul imensei răspunderi pe care o poţi avea pentru munca şi viaţa a peste 200 000 de oameni. Cu convingerea că pentru oamenii oraşului în care m-am născut şi format ca om şi comunist trebuie să muncesc din toate puterile mele, fără odihnă, pentru ridicarea mereu mai sus a calităţii vieţii lor.

Frumoasă şi măreaţă neodihnă!

• a visa un univers

Arhitecta **Paraschiva Iubu** plăsmuiește case. Dar, de fapt, zice dumneaei: «Eu visez, permanent, să conturez un univers. Fiecare clădire — locuință sau instituție — devine lăcașul unei existențe sau al unei meniri de existență. El trebuie imaginat, creat și apoi clădit. Asta fac eu». Da, asta face, de 30 de ani. Dar gîndiți-vă ce clădiri lasă, în trecerea sa prin viață, țării, și regretăm că în acest mic spațiu nu pot fi punctate decît cîteva: Institutul politehnic București, unde a fost unul dintre principalii coordonatori și realizatori ai proiectării (..zece ani mi-a «mîncat» institutul, iar acum conduc lucrările care mai continuă acolo»), blocul și noul corp al sălii «Dalles», noile blocuri din Piața Rosetti, cămine studențești, ansamblul de locuințe de pe Armata Poporului — Lujerului — Uverturii. În acest an a trăit două evenimente de seamă pentru destinul său profesional — inaugurarea, în calitate de proiectant principal, a începerii construcției noului ansamblu Băneasa, care va avea în final 15 000 de apartamente, și a unuia dintre cele mai mari obiective ale Capitalei — Centrul municipiului București —, care se va înălța sus, pe dealul de pe 13 septembrie.

Adică bijuterii ale arhitecturii românești.

• din matca pandurului

Mă aflam, într-o dimineață cu năvalnică lumină a verii lui 1980, la Vladimiri, unde se sărbătorea bicentenarul lui Tudor Vladimirescu, figură de sublimă baladă a neamului nostru. În Gorj, această aniversare a avut rezonanțe de suflet și de conștiință extraordinar de ample; în cinstirea pandurului din Vladimiri fiind organizate bogate și interesante evocări, nenumărate manifestări culturale și artistice. Sufletul acestor acțiuni a fost, peste tot, ca și aici, **Elena Harisiad**, secretarul cu propaganda al Comitetului județean al P.C.R. Gorj.

— Am venit, de fapt, aici să scriu despre dumneavoastră, i-am zis.

— Dar am început foarte bine. A, nu v-am spus: și eu sînt tot din Vladimiri, satul lui Tudor Vladimirescu. Noi, cei de aici, care împlinim vrerile și cutezanțele înaintașilor, care dăltuim pe aceste meleaguri dragi noul destin comunist, ne-am ridicat din matca pandurului. E o matcă de conștiință. Ziceți atît: Elena Harisiad este din Vladimiri.

Am zis.

• miraculosul cărbune sintetic

Cercetătoarea **Elena Sava**, de la Institutul de cercetări Metalurgice, face parte din colectivul care a reușit să obțină un cărbune considerat cu adevărat miraculos, cărbunele sintetic. Puține țări din lume îl au, România fiind între primele. S-a muncit ani mulți pînă cînd s-a găsit formula acestei substanțe care duce la creșterea cantității de cărbune necocsificabil în «șarjă». Dar de ce este atît de apreciat acest cărbune pentru care s-au atribuit și două brevete de invenții? Pentru că cocsul este pîinea oțelului, iar cocsul se obține dintr-un cărbune special. Dar rezervele noastre sînt sărace, siderurgia românească bizuindu-se deocamdată, mai ales, pe importuri. Grație acestei realizări, în cincinalul următor se va putea reduce de trei ori pînă la trei ori și jumătate importul cărbunelui cocsificabil.

ANUAR FEMININ - 198

TRIBUNA FEMININĂ INTERNAȚIONALĂ

FEMEILE, FORȚĂ ACTIVĂ ÎN LUPTA PENTRU PACE, DEZVOLTARE, COLABORARE INTERNAȚIONALĂ

Cele trei obiective ale Deceniului femeii — «Egalitate, dezvoltare, pace» — continuă să reprezinte pentru omenire probleme fundamentale, de larg interes general. În diferite regiuni ale planetei persistă grave inegalități și inechități în ceea ce privește dreptul la muncă, la asistență sanitară și la educație al femeilor. Pacea, securitatea și independența națională ale popoarelor sînt condiții indispensabile asigurării unui climat propice promovării drepturilor femeii, creșterii responsabilității și rolului pe care este chemată să-i joace la îndeplinirea obiectivelor Deceniului O.N.U. pentru dreptul femeii.

După cum a remarcat președintele Nicolae Ceaușescu, cu mai multe prilejuri, femeile sînt chemate să aducă o contribuție crescîndă la diminuarea încordării, la înfăptuirea politicii de destindere, la oprirea cursei înarmărilor, la combaterea fenomenelor malnutriției, analfabetismului și maladiilor, care afectează aproape 2/3 din populația planetei. Ele sînt chemate, de asemenea, să contribuie nemijlocit la triumful luptei generale pentru abolirea vechii politici imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, pentru promovarea unor principii noi, democratice în raporturile internaționale.

Conferința mondială a Deceniului O.N.U. dedicat femeii de la Copenhaga a adoptat Programul de acțiune pentru anii 1980—1985, menit să impulsioneze eforturile, începute în 1975, de găsire a modalităților, naționale și internaționale, privind drepturile femeii.

Prezentăm în paginile almanahului nostru cîteva luări de poziție ale unor personalități feminine din diferite țări, dintre care unele au urcat la tribuna Conferinței mondiale a Deceniului O.N.U. pentru femei de la Copenhaga, cu care prilej și-au exprimat convingerea că femeile pot și trebuie să-și aducă o contribuție crescîndă la un curs pozitiv în viața internațională, la eradicarea flagelelor de care suferă umanitatea și care le afectează grav pe femei.

În numeroase țări din America Latină, femeile sînt nevoite să lucreze purtîndu-și copilul pe spate.

Drepturi stabile, nu soluții temporare

MILA DJORDJIC,
vicepreședinta Comitetului federal pentru muncă, sănătate și bunăstare socială, președinta grupului interdepartamental pentru coordonarea activităților autorităților și organizațiilor federale în timpul Deceniului femeii — Iugoslavia

Pe drept cuvînt trebuie să remarcăm interesul permanent existent din partea O.N.U. în vederea realizării hotărîrilor Conferinței mondiale a Anului Internațional al Femeii care a avut loc la Mexico City. Conferințele regionale și internaționale care au avut loc din 1975 și pînă azi cu privire la problemele femeilor confirmă semnificația esențială a principiilor adoptate în Mexic de legare a luptei pentru promovarea și schimbarea calitativă a condiției femeii cu problemele luptei generale mondiale pentru dezvoltare, pace, egalitate și securitate. Tocmai pentru aceasta, lupta pentru promovarea condiției femeii este una din problemele cheie ale întregii omeniri. În același timp, ea reprezintă o parte integrală a luptei pentru egalitate, pentru drepturile omului, pentru dezvoltarea economică și socială a fiecărei țări, ca și pentru democratizarea relațiilor internaționale, pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, pentru menținerea păcii în lume, pentru independență națională, politică și economică deplină.

Avînd în vedere tabloul lumii contemporane, considerăm că este foarte bine că Programul mondial de acțiune adoptat la Copenhaga conține evaluări semnificative ale interdependenței dintre criza economică mondială și actualele relații economice internaționale nejuste din lume cu condiția femeii. În lumea în care 70 la sută din populație trăiește în sărăcie, foamete și analfabetism, în condițiile unei înapoieri generale, femeile împart, desigur, destinul greu al națiunii lor. Deși greutatea crizei afectează cel mai mult țările sărace și pe cei din categoriile sociale sărace, clasa muncitoare și, cel mai adesea, femeile din comunitățile și economiile subdezvoltate, consecințe negative se reflectă tot mai evident și în țările dezvoltate, deși uneori sub forme diferite. De aceea, femeile din țările dezvoltate sînt și ele lovite de criza mondială.

Pentru aceste motive, de o importanță deosebită azi, trebuie să luptăm pentru drepturi trainice, nu pentru soluții temporare. Ne alăturăm acelor soluții care tind spre dezvoltare accelerată și globală, spre transformări necesare în structura economică și socială, pe baza instaurării unei noi ordini economice internaționale.

Foametea, sărăcia și diferitele forme de discriminare sînt, în primul rînd, consecințele unor relații economice inechitabile existente în lume și care împiedică dezvoltarea economiilor naționale. De aceea, singura cale de a lichida această situație o constituie numai solidaritatea și ajutorul internațional pentru satisfacerea nevoilor esențiale, orice amînare a unor soluții reale adîncește și deteriorează actuala situație. Trebuie să ne propunem ca în toate prilejurile să subliniem interdependența dezvoltării politice și economice și interesele femeilor din întreaga lume, astfel încît să fie luate măsuri mai hotărîte pentru realizarea obiectivelor noii ordini economice internaționale, ca o precondiție a promovării condiției sociale și economice a femeii și realizării transformărilor economico-sociale pe plan național.

La noi, emanciparea femeii a fost încurajată în special de politica generală de dezvoltare rapidă a țării și de introducerea autoconducerii. Femeile din Iugoslavia participă în toate domeniile și la toate nivelurile vieții social-economice și politice ale țării. Astăzi, 35 la sută din totalul forței de muncă din sectorul social sînt femei. Se prevede, prin noul plan de dezvoltare pe termen mediu, ca numărul femeilor ca-

re lucrează să se ridice la 2 500 000 pînă în 1985 (azi 1 800 000). Rezultate impresionante avem și în îmbunătățirea sănătății populației, reducerea mortalității infantile și îngrijirea mamei și copilului. Ne străduim să facem tot mai deplin aportul femeii la viața societății noastre.

Eliminarea oricărei discriminări în perspectiva istorică

MONIQUE PELLETIER, ministru însărcinat cu problemele familiei și ale condiției femeii — Franța

Acțiunea în favoarea femeilor reprezintă un proiect universal și Conferința internațională a O.N.U. de la Copenhaga a însemnat o dovadă concludentă. Problema locului femeii în societate se pune acum, la finele secolului XX, la scară mondială. Se cunoaște că Declarația universală a drepturilor omului, Carta O.N.U., stabilesc ca valoare esențială demnitatea și libertatea persoanei umane. Or, dezvoltarea revendicărilor feminine pentru o mai mare echitate dintre bărbați și femei nu este altceva decît consecința directă și logică a acestei legi fundamentale din care își trage sursa. Semnarea, în zilele noastre, a Convenției privind eliminarea oricărei discriminări față de femei se înscrie în această perspectivă.

Totuși, mijloacele de acțiune în favoarea femeilor rămîn profund legate de tradiții istorice, religioase și sociologice din fiecare țară. Ne place să constatăm că această acțiune depășește frontierele prin finalitatea ei: a stabili, între bărbați și femei, relații fondate pe justiție, echilibru și avînd ca țel final armonia. Dar un progres concret pentru femei nu se poate reduce la proclamarea de principii, și mai puțin la traducerea în viață a unor inițiative care să țină seama de meritele lor. De aceea, progresul femeilor nu va deveni o realitate decît în măsura în care fiecare guvern va integra această problematică, într-o manieră pozitivă, în ansamblul acțiunilor care conduc înspre un proiect politic global, care să exprime, prin intermediul instituțiilor și al mecanismelor fundamentale ale națiunilor, constituția, legea, structurile guvernamentale și parlamentare, instanțele regionale și locale, organizarea lumii muncii.

...Dar locul femeii nu se limitează la rolul său de soție și de mamă, ci ea intră în viața profesională într-un mod ireversibil și legislația muncii trebuie să se adapteze la acest fenomen, nou, prin amploarea sa. De asemenea, ar trebui să fie afirmate și traduse în viață principiile egalității femeii în fața educației și a formației profesionale, a accesului la muncă, a dreptului la promovare și a principiului esențial — la muncă egală, salariu egal. Dar legea singură nu este suficientă și mai rămîn încă multe disparități: inegalitatea salariilor, șomajul mai frecvent, promovare aleatorie, viața cotidiană a femeii mai încărcată decît a bărbatului. Este de datoria autorităților de a iniția acțiuni care să permită deplina împlinire a drepturilor recunoscute de către lege. Aceste acțiuni se află sub semnul unei duble participări: cea a partenerilor sociali, care trebuie să-și asume rolurile reale precum și cea a femeilor, care trebuie să știe să ia parte la ansamblul deciziilor la orice nivel s-ar situa ele, în sate, regiuni, în parlamentele regionale, în parlamentele naționale.

Afirmarea statutului femeii începe prin căutarea unui aliniament la statutul bărbatului, deținătorul principalelor puteri economice și sociale. Nu ar putea fi altfel într-o primă perioadă. Femeile nu-și doresc egalitate în sensul de a prelua privilegiile masculine: ele doresc numai să aibă echivalentul acestora. Ele nu vor accepta întotdeauna discriminările, vestigii ale unei tradiții față de care ele sînt străine. Într-o a doua fază, scontăm pe egalitatea reală a bărbatului și a femeii, în care rolurile se apropie, se trece la recunoștință și la respect față de aportul feminin. Această egalitate nu este nici concurență, nici agresivitate față de bărbați. Ea necesită, pentru deplina sa realizare, concursul tuturor.

Reafirmăm cele trei obiective: egalitate, dezvoltare, pace

ROZA LUZ ALEGRIA, subsecretar de stat la Ministerul Evaluărilor Naționale din Mexic

Conferința internațională de la Copenhaga a fost convocată sub semnul evaluării situației femeii în lume, pe care noi am înțeles-o ca pe o gîndire rațională a conștiinței critice. Unul din obiectivele acestui forum a fost sublinierea realizărilor, ca și a greutăților pe care trebuie să le evităm în drumul greu care duce la egalitatea posibilităților și la securitate, la acordarea de drepturi și răspunderi omenirii, distingînd cele două jumătăți care o formează. A evalua înseamnă a măsura, a măsura înseamnă a compara. De aceea, la mijlocul Deceniului femeii, am comparat țelurile noastre cu ceea ce am realizat, cu ceea ce inițial am planificat să facem, cu ceea ce s-a făcut, cu ceea ce am dorit, cu ceea ce am atins pentru ca să realizăm o structură economică care să favorizeze o înțelegere politică și un susținut progres social.

Cea mai importantă, poate cea mai presantă problemă este îmbunătățirea calității vieții, acordarea de ajutoare substanțiale celor care trăiesc în sărăcie și mizerie. Aceste probleme afectează femeile și bărbații din lumea a treia. Deși popoarele au generat bunurile de bază și serviciile, ele rămîn la margine din punct de vedere al beneficiilor dezvoltării. Ne amintim că Conferința din Mexic a stabilit trei obiective: egalitate, dezvoltare, pace. Aceste țeluri sînt menținute pentru că nu au fost realizate încă.

Egalitatea este violată de politica criminală de apartheid.

Dezvoltarea este împie-

Examen medical la Policlinica din Alto Mae, cartier al capitalei țării, Maputo (R.P. Mozambic).

dicată de cel mai pernicios dizolvant social — inflația, acum în stadiul său cel mai grav. Inflația este combinată cu stagnare, recesiune, speculă, acțiuni avantajoase ale celor care nu văd prea departe și care folosesc situațiile confuze pentru a obține profituri uriașe pe seama altora.

A devenit apoi esențial să cîștigăm pacea, pe care dorim s-o îmbinăm cu dezvoltarea. Este de o deosebită importanță evitarea excceselor de orice natură, militare și agresive, care ar amenința pacea noastră, a tuturor, a bărbaților și femeilor, deopotrivă. Cel mai relevant obiectiv al luptei pentru pace trebuie să fie prevenirea descurajării și frustrării între oameni.

Dezvoltarea țării permite libertatea deplină a femeilor

SHEILA KAUL,
deputată în Parlamentul Indiei

Țara mea a adoptat o politică de dezvoltare planificată imediat după cucerirea independenței și, acționînd astfel, s-a gîndit să permită femeilor să participe la construirea națiunii și la îmbunătățirea propriei lor condiții, printr-o politică de creare a posibilităților de studii și pregătire profesională, de acces la meserii, ca parte a dezvoltării planificate, de grijă pentru sănătate. Simultan, legislații sociale și muncitorești încearcă să asigure condiții drepte și umane de muncă, să asigure drepturi femeilor muncitoare și să elimine unele practici sociale tradiționale care afectează demnitatea femeii și autodezvoltarea.

Parlamentul Indiei și-a exprimat grija față de femei în 1975, cerînd guvernului să inițieze programe cu măsuri administrative și legislative specifice pentru înlăturarea deosebirilor economice și sociale, discriminărilor la care femeia indiană continuă să fie supusă, în ciuda eforturilor depuse în trecut. În acest scop a fost creat în țară un mecanism pentru sprijinirea progresului femeii, care include Comitetul național al femeilor, avînd ca președintă pe primul ministru, iar ca membri, reprezentanți proeminenți ai opiniei publice, oameni de știință pe tărîm social, organizații obștești și neguvernamentale care lucrează pentru femei etc. Acest comitet sprijină măsurile legislative și administrative necesare în vederea înlăturării nedreptăților sociale, discriminărilor față de femeia indiană, lichidării restricțiilor învechite, pentru a le permite să-și afirme dreptul lor la egalitate, astfel ca fiecare femeie să-și poată dezvolta capacitatea ei și să-și aducă contribuția la progresul națiunii.

Printre legile elaborate în favoarea femeii se numără Legea din 1976 cu privire la remunerația egală pentru muncă egală; Legea pentru interzicerea căsătoriei copiilor, ridicînd în 1978 vîrsta legală a căsătoriei pentru băieți de la 18 ani la 21 de ani și pentru fete de la 15 la 18 ani; măsuri pentru generalizarea învățămîntului elementar, un program pentru educația adulților, unul pentru educația femeilor gravide din mediul rural, programe de educație după părăsirea spitalului și privind alimentația familiei etc.

Se observă o concentrare a femeilor în meserii care cer o calificare scăzută, prost plătită; acestea își pierd ocupațiile lor tradiționale datorită transferărilor activităților productive din comune spre fabrici și mașini. Contribuția economică a femeilor din grupurile sărace este fundamentală pentru supraviețuirea femeii. De aceea, pregătirea profesională și educația sînt esențiale, mai ales în agricultură. În acest scop au fost elaborate o serie de programe pentru îmbunătățirea pregătirii profesionale și a calificării tehnice a femeii. S-a acordat, apoi, o atenție specială dezvoltării

programelor pentru promovarea folosirii forței de muncă feminine, ceea ce necesită identificarea industriilor corespunzătoare pentru femei și sprijinirea procesului de calificare, prin crearea de servicii pentru îngrijirea copiilor și a căminului. Se depun eforturi pentru îmbunătățirea condițiilor și a sporirii contribuției femeilor din agricultură și din alte domenii unde lucrează o masă mare de femei.

Ne bucurăm că reuniunea internațională a femeilor de la Copenhaga a stabilit un program de acțiune pentru a doua jumătate a Deceniului femeii. Obiectivul Anului Internațional al Femeii a fost definirea unei societăți în care femeia să participe în mod real și pe deplin la viața economică, socială și politică. Strategia și programul celei de-a doua părți a programului Deceniului femeii trebuie să trateze evoluția continuă a mișcării pentru drepturile femeii și pentru egalitate nu ca pe o problemă a unei elite, ci, mai presus de orice, ca pe o problemă a maselor de femei sărace din mediul urban și a eforturilor ce urmează a fi depuse pentru a se înlătura obstacolele sociale, structurale și de atitudine care stau în calea antrenării femeii în toate domeniile de activitate. Ele trebuie să fie o parte a planificării generale a dezvoltării. În acest scop, este necesară crearea unor mecanisme eficiente la nivel național care să fie suficient de puternice încît să le ajute să-și joace rolul. Organizațiile de femei au un loc important. De aceea, ele trebuie să-și stabilească obiectivele și mijloacele astfel încît să nu-și limiteze activitatea numai la probleme privind bunăstarea și crearea de servicii, ci să acționeze pentru mobilizarea femeilor la problemele social-politice și pentru a le uni.

Să nu întoarcem capul de la problemele majore ale femeii

R.J. ELLICOT,
ministru însărcinat cu problemele femeilor din Australia

Cu fiecare zi ce a trecut, ne-am întărit convingerea că progresul în direcția îmbunătățirii condiției femeii în lume depinde de modul în care te angajezi în realizarea acestei sarcini. Acest țel va putea fi realizat dacă guvernele și organismele internaționale își vor uni eforturile în mod permanent.

Carta O.N.U. reafirmă în prima sa Declarație încrederea în drepturile fundamentale ale omului și în egalitatea drepturilor dintre bărbat și femeie. De aceea, a fost pe deplin logic ca una dintre primele comisii create de O.N.U. să fie Comisia pentru condiția femeii.

Cu începere din 1975, în Australia au fost luate o serie de măsuri în favoarea femeii; a fost creată Comisia pentru problemele femeilor, Consiliul național consultativ al femeilor; trei din cele 6 state australiene au elaborat legi care interzic discriminarea împotriva femeii pe motiv de sex, stare civilă; legi similare sînt pe cale să fie introduse într-un al patrulea stat și pe teritoriul capitalei australiene; guvernele din 4 state australiene au numit cîte un consilier pentru problemele femeilor și majoritatea statelor ▶

O demonstrație organizată în orașul Porto (Portugalia) împotriva creșterii continue a costului vieții și a ratei șomajului, mai cu seamă în rîndul femeilor.

Acțiune pentru stringerea de semnături, inițiată de Consiliul japonez împotriva bombelor atomice și cu hidrogen, pentru interzicerea armelor nucleare, desfășurată la Tokio.

Egalitatea este un întreg proces de luptă

GRAÇA MACHEL,
ministrul educației
și culturii din
R.P. Mozambic

...u un consilier special pentru problema educației femeilor și fetelor. Deși la noi femeile au drept de vot și nu există restricții în ce privește prezența lor în Parlament, totuși, puține femei sînt alese în acest organ. Aceeași reprezentare redusă o găsim și la alte niveluri, în sindicate, în comerț etc.

Femeile australiene participă în număr tot mai mare la procesul de producție. În 1954, 12,6 la sută dintre femeile căsătorite lucrau, în 1976 numărul lor a crescut la 43,8 la sută, din acestea 1/3 desfășoară muncă parțială (lucrează cîteva ore pe zi).

Femeile care stau acasă și îngrijesc de copii simt că funcția lor de mamă este depreciată și că valoarea contribuției lor la societate nu este corespunzător recunoscută. Din acest punct de vedere, Australia se găsește în aceeași situație cu multe alte țări. Părerea mea este că nu ne ocupăm în mod corespunzător de problemele privind condiția femeii atîta timp cît întoarcem capul de la problemele cu care se confruntă femeia în căminul ei, femeia măritată la serviciu, mama singură sau de presiunile la care este supusă familia care are un singur susținător. Acestea sînt probleme care ne preocupă permanent și în acest sens au fost luate o serie de măsuri.

În pregătirea Conferinței de la Copenhaga, pe plan național a fost realizat un program ambițios și fără precedent de consultații care să asigure cunoașterea punctelor de vedere ale femeilor și pentru a putea ține seama de ele în determinarea priorităților materiale pentru a doua jumătate a Deceniului femeii.

În general, dorim ca acțiunile ce urmează să aibă succes, să însemne ceva pentru femeile din lumea întreagă, să poată contribui la rezolvarea problemelor majore ale femeilor. În special ale celor din țările sărace, în curs de dezvoltare, ale celor cărora le sînt negate drepturile omului, sub tot felul de oprimări.

În Mozambic, modul de producție caracteristic societății noastre feudale tradiționale a stabilit femeii un rol pasiv; funcțiile ei erau limitate la asigurarea forței de muncă pentru agricultură și cea de reproducere a unei noi forțe de muncă. Oprimarea ei a fost agravată de sistemul colonial capitalist, care a dominat în Mozambic, lipsind atît femeile cît și bărbații de cele mai elementare drepturi.

În lupta pentru lichidarea exploatării, condusă de FRELIMO, în lupta împotriva colonialismului portughez s-a înțeles bine că orice contradicție dintre bărbat și femeie nu reprezintă altceva decît rezultatul întregului sistem

În multe țări africane, condiția existenței femeii reprezintă o luptă aprigă pentru supraviețuire.

de exploatare. Am înțeles că colonialismul portughez exploata în mod egal întregul popor, bărbați și femei, bătrîni și copii, tineri, că lupta noastră este, de asemenea, îndreptată împotriva sistemului tradițional feudal, cu obiceiurile, concepțiile și ritualurile sale, care oprimau mai ales femeia, că lupta pentru emanciparea femeii mozambicane era o parte integrală a luptei împotriva colonialismului din țara noastră și pentru construirea unei noi societăți în zonele eliberate.

În 1975, cînd la Mexico City a avut loc Conferința Mondială a Femeilor, tocmai în acel an FRELIMO a proclamat independența țării, cel mai important moment din istoria noastră, creîndu-se condiții pentru lărgirea cuceririlor democratice.

Egalitatea nu este numai un principiu. Este un întreg proces de luptă împotriva sistemului de exploatare. După cucerirea independenței naționale, pentru prima dată în istoria noastră femeile și bărbații, cei mai mulți țărani, au obținut dreptul la vot și de a fi aleși în organele de conducere. La primele alegeri, 33 la sută din cei aleși au fost femei.

Pretutindeni în Africa, urmele exploatării colonialist-capitaliste sînt încă vizibile. La răscrucea fluviilor bogate, deținînd întinse regiuni favorabile agriculturii, păduri și rezerve de bogății naturale neexploatate, continentul nostru are și cea mai cruntă mizerie. Milioane de africani nu știu ce este aceea o școală, mai ales cei din zonele rurale, nu știu ce este un spital; copiii noștri continuă să moară din cauza unor forme simple de diaree, de malarie, milioane de femei nu știu ce este o maternitate, nu știu nimic de îngrijirea mamei și copilului. În Africa, spectrul foametei decimează milioane de ființe umane. Murim de foame, de mizerie, din cauza bolilor, în timp ce fluviile noastre se scurg în mare fără ca apele lor să fie folosite la irigații, în timp ce resursele noastre naturale continuă să fie jefuite ca să îmbogățească puterile imperialiste. Noi dorim dezvoltare și cu toții sîntem de acord că ea constituie baza fundamentală pentru realizarea aspirațiilor profunde ale omului. Pentru noi, obiectivul principal al dezvoltării este stimularea inițiativei creatoare a maselor muncitoare, crearea de posibilități egale în domeniul educației, informației, la calificare, la drepturi și îndatoriri pentru bărbați și femei. Pentru noi, dezvoltare înseamnă maturizare politică, economică, socială, culturală, ai cărei promotori și subiecți sînt oamenii muncii. Popoarele cer dreptul la independență, libertate, autodeterminare, la suveranitate națională și de a-și conduce singure destinele; ele doresc relații de colaborare între state, bazate pe egalitate și respect reciproc, angajîndu-se cu hotărîre în lupta pentru lichidarea ultimelor bastioane ale colonialismului, regimurilor naziste, ale apartheidului, colonialismului, neocolonialismului și fascismului, declarînd război imperialismului, dușmanul lor permanent.

Grupaj realizat de
CAROL ROMAN

CAPITALISMUL — o lume în derivă

• Inegalitatea - o problemă deschisă

Lotte Leckner, avocat din baroul municipal din München, specialistă în asistență juridică pentru femei, relata în «Die Fraue»:

„Se cunoaște gradul înalt de dezvoltare economică a R.F. Germania. De asemenea, nu este un secret pentru nimeni faptul că legile de bază ale țării au un pronunțat caracter democratic. Între acestea, unele legi definesc locul femeii alături de bărbat. Dacă ar fi să te iei numai după rîndurile înscrise în documente de căpătîi, s-ar părea că discriminarea față de femei aparține exclusiv trecutului. Alta este, însă, realitatea.

Și astăzi drepturile femeii continuă să rămînă o problemă deschisă. Cîteva chestiuni se pun cu o deosebită pregnanță: emanciparea economică, cu tot cortegiul aferent, și încadrarea în viața socială pe temeiul meritelor sale reale.

Voi încerca să adîncesc puțin spusele mele: mai întîi chestiunile economice. În ciuda participării active în circuitul vieții economice a unui număr impresionant de femei — mă refer la ramuri întregi din industria chimică, aparataj electric și casnic, textile-încălțăminte, alimentară, deservire publică — normele după care sînt reglementate veniturile acestora sînt foarte diferențiate, după placul proprietarilor din întreprinderi. Sînt extrem de dese cazurile în care ni se solicită asistență juridică în acțiuni intentate împotriva patronilor, deoarece aceștia refuză să achite salariile oficiale, de sută la sută, și pentru femei, reducîndu-le, în unele cazuri, chiar pînă la 65 la sută! Cel mai ades, explicația pe care aceștia încearcă s-o dea constituie o jignire la adresa demnității și onoarei femeii. Voi reproduce declarația recentă a patronului unui magazin de produse chimice adus în fața justiției: «Mai bine mi-ar mulțumi pentru că le-am dat de lucru și le-am preferat în locul bărbaților. La urma urmelor, am o rațiune economică: le plătesc mai puțin tocmai pentru a le ține în serviciu». Este doar un caz, care, din păcate, exprimă o mentalitate...

Pe scară mare este împiedicat accesul femeilor la forme superioare de calificare, după vechea mentalitate a «incapacității» lor. Remarc în trecere faptul că deși numai în Hamburg, în industria coloranților, de pildă, lucrează aproximativ 25 000 de femei, printre acestea nu se află decît o femeie inginer și trei tehniciene, restul nefiind decît operatoare sau laborante. Este un alt exemplu de inegalitate economică flagrantă...

Cît privește încadrarea în viața socială, doar prea puține femei dețin funcții în aparatul de stat. Ele sînt evitate în mod sistematic sub pretextul că «activitățile de sinteză aparțin exclusiv bărbaților». Este, dacă vreți, o anomalie conceptuală...“

• Lărgirea drepturilor

Fotografii realizate de unul din fotoreporterii cotidianului britanic «Morning Star», înfățișînd aspecte de la ampiele demonstrații ale femeilor în Londra și Glasgow, desfășurate, în tot timpul anului 1980, în semn de protest față de politica socială și economică a guvernului. Pe pancartele purtate, cetățenii revendicau luarea unor măsuri eficiente de revitalizare a sectoarelor industriale, lărgirea drepturilor femeilor, precum și respectarea drepturilor muncitorilor sindicaliști.

• „Locuri de muncă, pace și dreptate"

Mii de americani, bărbați și femei, deopotrivă, în cea mai mare parte cetățeni de culoare și membri ai minorităților etnice, au participat în timpul anului la numeroase demonstrații în fața Casei Albe din Washington, solicitînd guvernului să le fie asigurate **«Locuri de muncă, Pace și Dreptate»**.

La marșurile de protest față de situația de pe piața muncii din S.U.A., organizate în numeroase orașe americane, au luat parte membri a peste 40 de organizații politice, culturale, religioase, sindicale, pacifiste. Conform datelor oficiale, șomajul și munca temporară afectează aproximativ 10 milioane de cetățeni, din care un milion au renunțat deja la a căuta de lucru. Rata somajului este deosebit de ridicată în special în rîndul femeilor, afectînd o treime dintre tinerele între 14 și 25 de ani, care nu sînt în cîmpul muncii.

În fotografie: aspect din timpul amplei demonstrații revendicative din Washington, desfășurată în cursul lunii mai a.c. Pe pancarta din centru este scris: **«Locuri de muncă, Pace și Dreptate»**.

• „Moartea albă" – o metaforă frumoasă pentru o moarte urîtă

I se spune, în Occident, «beția albă» sau «evadare din realitate» și sfîrșește adesprin ceea ce tot ei au numit «moarte albă», o metaforă frumoasă pentru a ascunde o moarte urîtă. Indiferent însă de ce nume poartă, narcomania, acest flagel din ce în ce mai alarmant care bîntuie țările occidentale, face din ce în ce mai multe victime, mai ales în rîndul tinerilor. A devenit un coșmar nu numai pentru cel ce trăiește această dramă, ci și pentru familia lui, pentru societate. O mamă din Lyon (Franța) povestea, într-o scrisoare dată publicității, calvarul ei și al fiicei sale în anii cînd a luptat s-o salveze: «Am trăit trei ani de iad, timp în care am avut mereu în fața mea doi ochi care ori nu mă recunosteau, ori mă chemau neputincioși în ajutor».

Date oficiale publicate la Bonn relevă că în primele șase luni ale anului, în R.F.G. și-au pierdut viața, ca urmare a consumului de stupefiante, încă cîteva sute de persoane; iar ce este mai trist, specialiștii continuă să dea din umeri: «O soluționare a problemei stupefiantelor nu se conturează deocamdată».

• Cu 44 la sută mai puțin

Ministrul japonez al muncii a fost nevoit să recunoască în Parlamentul țării că discriminarea muncii femeilor continuă să rămînă o problemă serioasă în Japonia. Potrivit datelor oficiale, retribuția pe care o primesc femeile avînd aceeași calificare și prestînd aceeași activitate cu bărbații este cu 44 la sută mai mică. În afară de aceasta, a arătat ministrul japonez, multe companii recurg la concedierea femeilor atunci cînd acestea se căsătoresc sau devin mame.

• Pe plantațiile albilor

Situația copiilor de culoare din Africa de Sud, care sînt obligați să muncească în special pe marile plantații ale albilor, a fost denunțată la Geneva de către Societatea împotriva sclavajului, într-un raport prezentat Grupului de lucru al O.N.U. asupra sclavajului. S-a menționat că, în anul 1978, peste 65 000 de copii, sub 15 ani, au fost siliți să muncească în Africa de Sud. Copiii care lucrează în agricultură, la fermieri albi, sînt recrutați din bantustane, pentru munci agricole sezoniere. Ei sînt foarte prost plătiți și nu beneficiază de nici un fel de protecție specială, fiind victimele sărăciei.

• Sfîrșitul iluziilor...

Săptămînalul francez «L'Express» relatează despre cazul dramatic al unei tinere englezoaice căzută pe mîinile unor excroci sectanți.

Margot G., o tînără englezoaică în vîrstă de 24 de ani, se află, de trei luni, într-o celulă a închisorii din Fleuriy-Merogis pentru acuzația de trafic de droguri. Procesul său a început la 8 ianuarie, la tribunalul din Bobigny. Se va alege, probabil, cu cîțiva ani de închisoare.

«Bhagwan vă face să renunțați la toate dorințele de ambiție, de respect, de supunere, de securitate. Trebuie să renunțați la confortul vostru intelectual și moral, să renunțați la minciunile unei societăți bolnave». Sedusă de acest anunț publicitar dintr-un ziar american, Margot — pe atunci studentă la artă dramatică în S.U.A. — s-a hotărît să caute secta lui Bhagwan, care oferea atîtea «tentații»! La capătul unui drum obositor și, evident, costisitor, Margot și-a găsit idolul. Era înconjurat de o mulțime de tineri îmbrăcați în portocaliu și roșu, care actionau tembelizați la comenzile lui: intrau în transă, se prindeau în dansuri rituale, «comunicau» între ei extatic, pînă la pierderea cunoștinței. Sannyassinii — astfel se autointitulează fidelii lui Bhagwan — cred orbește în mentorul lor. Dar să nu zîmbim.

Povestea acestei tinere fete «sub influență» ne dă ocazia să vorbim din nou, de data aceasta serios, de Bhagwan și de turma lui halucinată. În 1977, Margot a făcut primul drum spre secta lui Bhagwan. La ordinul lui, s-a supus, ca și ceilalți adepți, mai multor ritualuri «de purificare». A stat, de exemplu, de trei ori la «sammadhi tank» — «blocul seninătății». Ore întregi a plutit în apa călduță, într-o liniște, întunecime și singurătate absolute. Este o tortură subtilă. Ziariștilor care vizitează secta nici nu li se arată «sammadhi tank».

Adevărul nu există decît la umbra «maestrului, care va rămîne — provizoriu — pe pămîntul nostru». Cu alte cuvinte, fiecare minut trebuie cîștigat. Locotenenții «maestrului» i-au sugerat lui Margot că, pentru a rămîne cel mai mult în umbra acestuia, cel mai bine ar fi să închirieze o cameră. Costul ei: 6 000 de dolari. Dar ea n-avea bani. Soluția? Un discipol, instalat «lîngă sfîntul sfinților», i-a șoptit-o la ureche. Simplu: să facă un voiaj pe ruta Bombay-Amsterdam-Paris-Toronto. I s-au dat bilete de avion și... două valize, pe care trebuia să le predea unui necunoscut dintr-un hotel din Toronto. Supusă, ca orice sannyassin, Margot a luat biletele și valizele și a plecat. Totul a decurs fără surprize pînă la aeroportul Roissy, din Paris. Aici... a fost arestată de poliția aeroportului. Întîmplare sau rivalitate între rețele? În valizele sale, printre haine, s-au descoperit 5 kg de hașiș în valoare de 150 000 de franci.

În fața poliției, Margot repetă lecția: «Nu știu nimic, mi s-a pus asta în valize». Dar prinsă asupra faptului, ea va fi condamnată. Nu se știe dacă «maestrul» organizează traficul direct sau prin locotenenții săi. Un lucru însă e cert: banii intră în casa lui prin diferite mijloace: donații, moșteniri, ofrande. În stare de dependență absolută, adepții sînt gata la orice, astfel încît cordonul ombilical care îi leagă de «maestru» să nu fie tăiat. Contrabandă, escrocherie, prostituție — orice, n-are importanță. Nu există decît regula morală a lui Bhagwan. Restul este iluzie.

• Copiii-cîrtiță

Minele sînt gropi negre, de 60-70 cm în diametru și mai puțin de 1/2 metru în înălțime. Intră în ele numai copiii, și de multe ori mina este singura lor școală. Așa cum se întîmplă în regiunea Antioquia din Columbia, unde minele sînt la tot pasul. În mina din El Stadio, în regiunea La Clarita, în apropiere de Medellin — al doilea oraș al Columbiei și reședința regiunii —, sute de copii intră în galerii la 5 dimineața și ies la 2 după-amiază. Ca și la școală au și «recreație»: 1/2 oră, pe care o petrec în același loc lipsit de aer. Cît privește restul, sapă sau transportă cărbunele. Au făcut acest lucru părinții lor — o fac și ei. Încep cam pe la 8 ani. La sfîrșitul săptămînii, intră în familie încă 800 pesos.

În Columbia, desigur, oficialitățile neagă existența acestor copii muncitori și, în general, nimeni nu discută despre acest lucru: chiar dacă accidentele sînt frecvente și se numesc «nenorociri», și mai devreme sau mai tîrziu se întîmplă tuturor familiilor să rămînă lovite. Iar copiii mineri respectă primii legea tăcerii: dacă li se cere vîrsta, răspund că au 15 ani, dacă sînt întrebați de la ce vîrstă au început, răspund: «de cînd aveam 15 ani».

mutații calitative în actualul statut al femeii în familie

Convorbire cu tovarășa TAMARA DOBRIN, vicepreședintă a Consiliului Național al Femeilor

— Mai întîi mi-aș permite să vă întreb dacă sînteți de acord cu titlul?

— Subiectul mi se pare extrem de clar, fiind vorba despre dinamica procesului în care se realizează «de facto» în interiorul familiei, egalitatea pe toate planurile a femeii proclamată juridic.

— Temeiul de realizare a egalității «de facto» îl reprezintă, deci, practica socială.

— În primul rînd, dar nu numai ea. Este și o problemă de omogenizare a conștiințelor, a comportamentelor în concordanță cu realitatea obiectivă din țara noastră. O problemă de educație. Con-

sider, deci, că pe terenul realizării efective a concordanței dintre conștiință, comportamente și materializarea acestora în raporturile de grup familial, precum și în jocul de posibilități al acestei omogenizări la nivelul, autenticitatea și permanența necesară se manifestă schimbările de proces care au loc, ca și discrepanțele ce ne îndeamnă la meditație și măsuri.

Afirm că, în prezent, ca rezultat al marilor prefaceri economice, sociale și politice care au structurat noua condiție a omului din România și ca efect al complexului proces de făurire a omului nou, în cadrul familiei, între bărbat și femeie se realizează «de facto» marile drepturi și marile obligații, în special cele cu deschideri direct spre social. Relațiile de putere în familie, dincolo de tărîmul încă viu al mentalităților retrograde, au fost și sînt puternic determinate de contribuția, tot mai egală, la procesul economic, la viața politică și socială. Aș spune că este și un rezultat al creșterii competenței femeii, al exercitării unui rol tot mai activ în viața societății, cu implicațiile sale în universul familial. Toate acestea creează o stare reală de echilibru în societate, care se manifestă și pe planul familiei. Vasăzică nu prea mai există teren pentru manifestarea discriminărilor de sex și nici ale celor de poziție socială.

— Terenul se îngustează, dar manifestările mai există, ba mai și proliferează.

— Sînt tot ecouri ale unor deficiențe de educație. Tinerii de azi, și ceea ce spun reprezintă și o mărturisire de profesor, cresc încă imens tutelați. Eu consider că omul are nevoie de o independență normală pe fiecare treaptă de dezvoltare. Ideea conform căreia dezvoltarea gradului de conștiință a răspunderilor este în corelație directă cu independența în acțiuni nu prea face obiectul pedagogiei noastre. Și atunci, se exercită, în condițiile marii mobilități sociale de azi, această tutelare, care înseamnă, de fapt, relație protejată de către un grup restrîns. Și astfel se poate întîmpla ca în prima experiență de raporturi intime, de durată și de permanență zilnică, să răbufnească diferite neajunsuri între experiența ei și experiența lui... De aici dificultăți de modelare reciprocă ce se pot transforma, la un moment dat, în conflicte de principii, care, de fapt, nu sînt ale lor. Educația a implementat, adesea, cel puțin în latura familială, o viziune rigidă, și se petrece acel lucru greu de admis: unii tineri, tocmai ei, tributari ai unei experiențe închise, prelungesc un anacronism de mentalitate și de evoluare, care nu le aparține nici lor și nici generației lor.

— Dintr-o anchetă efectuată printre tinerele familii reieșea că o latură importantă a dificultăților pe care le întîmpină nu izvora din lacune de educație, ci dintr-o necorespunzătoare organizare a serviciilor... Greutățile, alături de celelalte, nasc nemulțumiri care, însumîndu-se...

— Duc la conflicte. Dar tot pe temei atitudinal, deci de sorginte educativă. Bun! Trebuie reținut însă că există și aspecte negative ale modului în care se înfăptuiește ansamblul de hotăriri cu privire la asigurarea serviciilor ce ușurează munca femeii în gospodărie.

— De ce «a femeii»?

— Vedeți, în însuși acest termen se strecoară o anume mentalitate. Sigur că da: de ce a femeii? Dar o să vorbesc puțin mai tîrziu despre aceasta. Acum aș vrea să mă refer la calitatea serviciilor și la modul în care se echilibrează programele acestora față de diversele categorii de profesii în care lucrează femeile. Mă gîndesc în primul rînd la femeia muncitoare, la femeia din producție. Numeric, și chiar ca diversitate, avem multe servicii — de la cele pentru ocrotirea copilului pînă la complexele de servire —, dar calitatea serviciului lor nu este de natură să ușureze prea mult munca femeii. Femeilor tinere, foarte tinere, care se află, poate, pe diferite trepte de profesionalizare, și mai sînt și mame, nu le oferim posibilități suficiente și la nivel corespunzător pentru ca ele să-și poată îndeplini atribuțiile din producție, eforturile de profesionalizare, sarcinile din familie. Așa că, dincolo de prestigiul relativ egal și echilibrat, dincolo de condițiile economice egale, dincolo de șansa ca fiecăruia să-i fie lăsat liber accesul spre toate laturile vieții și ale afirmării, dincolo, chiar, de dragoste și de respectul reciproc, se manifestă gradul inegal de pregătire și de participare la desfășurarea întregii vieți de familie. Femeia duce, încă, greul în gospodărie, atît cît este ei, în detrimentul pregătirii și al afirmării sale atît în familie cît și în societate. Sigur, nu se pune problema unui cîntar, ci a conștiinței că tot ceea ce privește familia este o treabă a amîndurora. Se perpetuează la unii soți, repet, în noile condiții, de egalitate reală, dată de participarea femeii la viața economică, socială și politică, o mentalitate veche: «De vreme ce m-am căsătorit, femeia trebuie să aibă grijă de mine».

— Dar acest lucru se perpetuează și în domeniul juridic. Una dintre «motivațiile» din procesele de divorț sună cam așa: «Soția nu i-a asigurat un mediu corespunzător»... Și, culmea, era semnat de o judecătoare.

— Vedeți, dumneavoastră, dincolo de faptul că în toate familiile s-au petrecut mari schimbări, mamele acestea, care acum lucrează, păstrează obiceiurile și mentalitățile de pe vremea cînd nu erau integrate în producție. Ba mai mult, se fac și întăriri morale: «O fată face așa, o fată nu face așa...» De fapt, acest «nu» se repetă mai des cînd e vorba de băieți, practicîndu-se o departajare pe elemente predilecte, deosebit de dăunătoare moral. Cum bine spuneți, uite, se practică, încă și în justiție.

— Se vorbește mult despre faptul că, în condițiile vieții moderne, formarea și afirmarea personalității femeii reprezintă o componentă a emancipării întregului cuplu. În ce cadru se poate săvîrși, mai adecvat, această emancipare?

— Cred că în colectivitățile noastre de muncă, ce reprezintă cea mai înaltă școală pentru dezvoltarea și armonizarea profilului personalității. Pentru că aici, în producție, oamenii încep să-și evalueze în mod obiectiv meritele, criteriile sînt limpezi, apare clar semnificația socială a muncii. Experiența profesională a colectivului este și o experiență relațională, cu oamenii.

Evidențiez însă un alt factor, devenit pregnant, în ceea ce ne privește pe noi, femeile, și cu largi implicații în viața de familie: afirmarea noastră social-politică-cetățenească, pătrunderea masivă a femeii — dincolo de locul de muncă — în viața publică. Acest aspect vine să completeze, în mod armonios, o latură a emancipării de care vorbeam, a realizării unei personalități egale. Viața publică era domeniul bărbatului — femeia

rămînea acasă cu bucătăria, el pleca la treburile publice. Era unul din elementele lui de mare prestigiu social în ochii întregii familii. Acum se pune problema prestigiului celor doi, așa este și bine, pentru că mediul în care se dezvoltă copiii trebuie să fie un mediu de valori, nu numai unul economic și gospodăresc.

— Mediu în care, uneori, femeia se situează pe o treaptă ceva mai sus...

— Da. În acest domeniu aproape niciodată nu poate exista un echilibru perfect. Important este, însă, altceva: generațiile care urcă se obișnuiesc că nu mai este o regulă ca el să fie întotdeauna sus și ea aproape niciodată. Se obișnuiesc cu firească idee că mama este și o personalitate civică, cum poate fi și tata, că nu mai există discriminare. Echilibrul acesta dă armonie și împlinire nu numai cuplului, ci formează și matricea viitorilor cetățeni. Vom ajunge mai repede sau nu la egalitate deplină numai în măsura în care mediul familial este încărcat de aceste valori și răspunderi socialiste. De morala lor.

— În imaginea-ideal a noului cuplu se află și cerința ca bărbatul și femeia să se modeleze reciproc. Or, acesta este unul dintre capitolele cele mai rămase în urmă...

— Vedeți, modelarea, ca principiu, se acceptă, în practică însă se întîmplă că unul dintre cei doi, indiferent că e bărbatul sau e femeia, se dovedește mai concesiv, mai tolerant, mai supus. Atunci cedează, iar celălalt se impune. Dacă este vorba de femeie, și uneori ea este încă educată în acest spirit, consecința are implicații mult mai grave și profunde. În climatul creat, ea nu poate să se dezvolte, este frînată în aspirațiile ei mai înalte decît cele stricte ale vieții de familie, sau ale postului, nu mai poate să se perfecționeze, nu mai poate să se îmbogă-

„știm să ne pregătim copiii pentru viață?"

● Un concurs de mare succes al revistei «Femeia»: peste 10 000 de participanți. ● Au participat femei și bărbați de toate vîrstele și categoriile sociale. ● Prin problematica sa a devenit un important stimul în ridicarea calității de părinți-educatori. ● A prilejuit un fructuos schimb de experiență și de idei între cei învestiți cu nobila misiune de a pregăti oameni pentru societatea de mîine. ● Marii cîștigători ai noii noastre acțiuni sînt copiii țării.

teaască spiritual, pentru că timp și posibilități efective pentru aceasta sînt create — prin repartizarea atribuțiilor din familie, cît și ca principiu — numai unuia, în speță bărbatului. Ea rămîne, practic, în urmă, sau se oprește undeva; suferă un proces de stagnare și atunci apare o diferență reală de statut. Se petrece un fenomen de gravă nemulțumire — mai acut atunci cînd femeia este conștientă de posibilitățile ei mai înalte — care o consumă. De asemenea, în fața familiei, deci și a copiilor, ea nu-și poate păstra, în asemenea condiții, prestigiul necesar, pentru că cel care are un statut obiectiv mai înalt are și funcția reală de decizie. Copiii sînt foarte sensibili la așa ceva și rolul de principală educatoare în familie, cu care este investită de societate femeia-mamă, nu-și mai are temeiul moral într-un asemenea caz. Ba mai mult, deși este prima legată de copil, pe parcurs mama pierde și afectiv. Și se pomenește cu copiii polarizîndu-se și sentimental spre cel de la care vine decizia, posibilitatea de realizare a unei dorințe importante etc.

— Nu se poate petrece însă și fenomenul invers?

— Mai rar, și nu datorită faptului că femeia s-ar fi «impus». Femeii nu-i place ca bărbatul să rămînă în urmă, nu vrea ca el să stagneze, de obicei îl ajută să se dezvolte pe toate planurile, căci bărbatul — și acesta este un cîștig vechi al femeii — rămîne marea mîndrie a ei. Este adevărat, afirmarea femeii în producție și în viața social-politică aduce, așa cum am spus, în familie, o nouă auto-

OAMENI PENTRU ALT MILENIU

Contemplu, în fața mea, teancurile neverosimil de voluminoase, adunate laolaltă, ale celor 10 080 de scrisori primite la concurs, care a devenit, prin problematica și interesul ce l-a stîrnit, cu adevărat de masă. El a deschis larg porțile meditației și confruntării cu sine însuși pentru fiecare om, indiferent de vîrstă sau de categorie socială, indiferent de nivelul pregătirii sale profesionale. Fiecăruia i-a fost însă clar comandamentul major al inițiativei revistei «Femeia»: să ridicăm la un nivel superior calitatea noastră de părinți-educatori, investiți cu greaua și nobila misiune de a pregăti oameni pentru societatea de mîine.

Și nu pentru un «mîine» oarecare, ci pentru mileniul următor. Pare fantastică această realitate, devenită atît de imediată, dar, gîndiți-vă, copilul care s-a născut acum va intra în maturitate odată cu trecerea peste pragul anului 2000. Chiar și cei aflați la

ritate prin competență. În momentul în care ea este promovată, începe să capete un ascendent în familie, în condițiile în care soțul nu-și menține atitudinea creativă și de interes pentru perfecționare. Copiii nu se uită numai la «post», la «funcție», ei intuiesc perfect dacă tatăl sau mama lor sînt oameni valoroși. Vedeți, problema afirmării este cea a randamentului. Eu consider că în momentul de față nu se pune în societate atît problema egalității, cît a eficienței randamentului fiecăruia. Din care derivă toate celelalte. O familie sănătoasă, în care cresc copii sănătoși, este o familie deschisă spre idealul și aspirațiile societății, în toată complexitatea lor. O familie care înțelege totul în evoluție, nu pe reprezentări desuete, receptivă la exigențele noi, capabilă să-și reevalueze și adapteze modul propriu de viață. În stare să dea — prin specificul său — un răspuns noului sau, dacă nu poate, să nu promoveze, cel puțin, vechiul. Întreaga dinamică a statutului și a rolului femeii în familie se definește în acest proces. Care nu e nici liniar și nici dizarmonic, ci, ca orice proces viu, în evoluție ascendentă, se află într-o efervescentă stare de cristalizare și clarificare. De statuare, dacă vreți, valorică.

O scară a împlinirii aspirațiilor pe care El, și Ea pot fi văzuți urcînd împreună. Pentru că acesta este sensul emancipării, sens pe care-l determină «de facto» realitatea social-politică și economică a țării, aspirațiile de lumină și fericire ale oamenilor săi.

SILVIA NETCU

pregătim pentru

re suc-
a»: pes-
panți,
ei și
ele
.

eni
de
gători
uni sînt

OAMENI PENTRU ALT MILENIU

Contemplu, în fața mea, teancurile neverosimil de voluminoase, adunate laolaltă, ale celor 10 080 de scrisori primite la concurs, care a devenit, prin problematica și interesul ce l-a stîrnit, cu adevărat de masă. El a deschis larg porțile meditației și confruntării cu sine însuși pentru fiecare om, indiferent de vîrstă sau de categorie socială, indiferent de nivelul pregătirii sale profesionale. Fiecăruia i-a fost însă clar comandamentul major al inițiativei revistei «Femeia»: să ridicăm la un nivel superior calitatea noastră de părinți-educatori, învestiți cu greaua și nobila misiune de a pregăti oameni pentru societatea de mîine.

Și nu pentru un «mîine» oarecare, ci pentru mileniul următor. Pare fantastică această realitate, devenită atît de imediată, dar, gîndiți-vă, copilul care s-a născut acum va intra în maturitate odată cu trecerea peste pragul anului 2000. Chiar și cei aflați la

școală vor activa, vor munci și vor trăi cea mai mare parte a vieții lor în mileniul trei. Așa cum se sublinia și în numărul de revistă care a lansat concursul, trăim vremea extraordinară cînd omul patriei noastre nu numai că-și construiește, lui și țării, prezentul, dar își planifică, științific, gospodărește și responsabil viitorul. Hotărîrile Congresului al XII-lea al P.C.R., celelalte documente de partid și de stat, adoptate ulterior, prefigurează, în dimensiuni și coordonate de timp precise, imaginea-țel a acestei deveniri. Se înțelege, în inima acestei imagini, ca sens și definire a ei, stă omul, omul care creează și pentru care se creează această lume. Familia, școala, societatea în ansamblul ei, au datoria să formeze un om al viitorului, pe măsura exigențelor și dimensiunilor unei noi și mai înalte civilizații.

Este ușor? Nu, nu este deloc ușor. „Concursul dumneavoastră, ne scrie **Ruxandra Hurmuzache**, studentă la Facultatea de geologie-geografie din București, și tînără mămică, a stîrnit în cadrul familiei noastre o adevărată dezbatere, discuții foarte ample. Ne-am dat seama, atît eu cît și soțul meu, inginer tehnolog, că într-adevăr «meseria de părinte» este, poate, cea mai grea dintre toate meseriile. Bineînțeles că și noi, ca și alți părinți, ne străduim să fim pentru copiii noștri (și ne dorim copii mulți) niște părinți model. Consider că această meserie poartă în ea bagajul moral și spiritual pe care ni l-au dat părinții plus priceperea, pe care este nevoie s-o dobîndim, de a forma oameni pentru o vreme ce noi o visăm și o construim!". Iată, exprimat succint, un adevăr primordial extrem de valoros, acela că meseria de părinte nu este, de fapt... o meserie, ci ceva mai mult, o calitate, ce presupune, așa cum frumos se exprima studenta noastră, un bagaj moral și spiritual preluat, ca pe o comoară de mare preț, de la părinți și societate, bagaj îmbogățit necontenit cu trăirea și experiența de viață proprie și transmis, tot ca pe o comoară, într-o superbă tradiție morală a continuității și dăinuirii noastre demne și frumoase pe acest pămînt, urmașilor. Fiindcă, așa cum s-a mai spus, familia nu este doar un loc unde se nasc și cresc copiii, ci *un spațiu de viață*, cu rădăcinile adînc înfipte în tezaurele morale ale neamului și cu ochii visului țintind mereu spre mai bine și spre mai frumos.

MESERIE CARE SE ÎNVAȚĂ

Confruntarea cu sine, meditația sinceră, deci, neechivocă, naște imediat întrebarea: cine sînt eu, cel care fac educația, și în ce măsură mă pricep cu adevărat s-o fac? Subînțelegîndu-se un fapt limpede: calitatea de părinte-educator se cultivă, se formează, din trăire, din viață, din experiență, din cărți. «Am privit concursul inițiat de dumneavoastră, scrie profesoara **Marieta Lazăr** din Movila Miresei, Brăila, din două puncte de vedere: ca profesoară diriginte și ca mamă. Ca profesoară mi-a fost greu să completez chestionarele, deoarece faptul comporta un grad de risc: dacă voi greși tocmai eu, educator de profesie? Dar n-am ezitat: omul trebuie să se verifice necontenit pe sine, să-și raporteze ceea ce știe la teste de specialitate, căci important rămîne ca el să crească valoric în profesia sa, ca și în calitatea de părinte. Dealtfel, am copiat chestionarele și ele vor constitui subiecte de mare interes în dezbaterile pe care le organizez cu părinții copiilor, și în special cu mamele».

S-a răspuns, deci, la întrebări cu ochii și cu sufletul la copii. Punînd mîna pe condei, fiecare și-a regîndit și evaluat condiția de părinte-pedagog. Și s-au simțit «angajați» în acest gest responsabil nu numai părinții cu copii, ci și cei care vor deveni părinți... „Cred că acest concurs nu este numai pentru cei «deja adulți» — ne scrie **Virginia Tone**, elevă în clasa a X-a, din București —, ci se adresează și viitoarelor mame sau viitorilor tați. Deși sînt încă adolescentă, m-am gîndit, totuși, că ar fi foarte util să mă verific cît de pregătită sînt pentru viața de familie și calitatea de mamă, în ce măsură știu să educ copiii așa cum trebuie și așa cum are nevoie patria". Iată, venită din partea unei reprezentante a tinerei generații, o idee de aur a vremii noastre: nevoia de a se *depăși, ca aspirații, în procesul educativ, viziunea din universul familial și racordarea acesteia la țelul întregii societăți*. De fapt, cerința care garantează adevăratele traiectorii ale împlinirii de destin, ca și ale fericirii.

Se ridică, însă, o problemă, care nu mi se pare deloc simplă: cum se facilitează și se urmărește buna educare a educatorilor? Unde și cum își poate ridica un om calitatea sa de părinte-educator? Desigur, o serie de forme există și ele privesc în primul rînd buna legătură dintre familie și școală, dintre organismele sociale și familie. Dar un mare rol îl pot avea, în această direcție, cărțile care se adresează direct părinților. Care cărți, așa cum cu amărăciune atenționează **Ana Vlad** din Deva: «Ori nu prea există sau, atunci cînd apar, deși se spune, pe undeva, că ni se adresează nouă, este limpede pentru oricine că sînt scrise tot pentru specialiști». Și ne-a cerut nouă, redactorilor revistei, să-i indicăm o bibliografie accesibilă de cărți scrise cu adevărat pentru părinții care doresc să-și îmbogățească cunoștințele legate de pregătirea copiilor pentru viață și muncă, bibliografie pe care, cu tot sprijinul cerut forurilor de specialitate, n-am putut-o întocmi, fiindcă, cu excepția cîtorva rarități, nu avem din ce. Realitate anacronică, ce trebuie în mod grabnic schimbată. Căci, spre a deveni buni părinți trebuie să învățăm, ca să învățăm — ne trebuie cărți.

CE IMAGINE PRETINZI? CE IMAGINE OFERI?

Omul nou, pe care-l făurim societății de mîine și pe potriva ei, va avea, zicea un poet, proporții de uriaș, dar nu în dimensiunile sale fizice, ci în cele umane. Este, de fapt, o imagine-deziderat, care constituie însuși miezul de foc al acestui proces. Căci numai un om care se ridică și din punct de vedere moral la nivelul creațiilor sale se

poate bucura de aceste creații. „Greșim, de multe ori, în educarea copiilor noștri — zice **Doinița Majorant** din Iași —, dar, deși sîntem conștienți de acest lucru, rămînem neclintiți pe poziție și nu recunoaștem în ruptul capului, spre a nu pierde ceva din autoritate, că avem și noi lipsuri. Concursul acesta a reușit să zdruncine multe din conceptele retrograde ale «neclintiților» și să-i facă să înțeleagă că spre a putea face educație nu este suficient să ai cunoștințe, ci să oferi copiilor *un model de om și de viață* care să gireze adevărul principiilor și concepțiilor pe care le soliciți altora". Într-adevăr, iată un dublu proces, determinat de marile schimbări pe care le solicită civilizația socialistă în devenirea sa extrem de accelerată: trebuie să educi și, pentru a fi în stare să realizezi acest lucru și pentru a te putea încadra în mod normal în societatea pe care o zidești, trebuie să te autoeduci. Trebuie să creăm, dar să și devenim, la rîndul nostru, oameni cu alte dimensiuni morale sau, așa cum zice **Vasilica Pantea** din Alba Iulia: «Demni și harnici, oameni de onoare și de omenie, stîlpi de familie, iubitori de muncă și de cinste». Mai mult de jumătate din problematica concursului aceste țeluri le-a servit, încercînd să-i conștientizeze pe părinți de necesitatea pregătirii de sine într-un proces cu o finalitate umană extraordinară. Ca în orice domeniu al educației, exemplul, modelul, pilda rămîn de bază, fiindcă copilul îl imită pe cel care-l iubește sau pe care-l admiră. De aceea, mi se pare revelatoare întîmplarea povestită de **Alexandru Predoțeanu** din Brastavățu, Olt: „Într-o zi, în grădina mea, fredonam ca pentru mine o melodie cam deocheată, fără să iau aminte la copilul care zburda printre pomi. A doua zi, pe cînd venea de la grădiniță, ce melodie îl aud eu cîntînd, de departe? Ce cîntasem eu în ajun. Cînd i-am spus că nu este frumos acest cîntec, el m-a privit foarte mirat și contrariat: «Păi nu l-ai cîntat și mataie ieri?» Deci fapta, nu «vorba». Concluzie absolut logică, deoarece copilul de astăzi nu-și mai așază sistemul de valori decît pe o concordanță deplină între vorbă și faptă.

SFÎNTA DRAGOSTE DE ȚARĂ

Multe lucruri vor învăța copiii în viață, dar calitățile morale fundamentale le deprind, așa cum bine zice **Georgeta Postolache** din Tătăranu, Vrancea, de la părinți: «Eu știu una, că moșii și strămoșii noștri au trăit greu și trudnic, dar au răzbit spre noi cu demnitate, învățîndu-ne să fim oameni drepți și neclintiți la vînturile rele, să ne apărăm moșia și cinstea». Poate că în nici un simțămînt, ca în sfînta iubire de țară, nu sînt înmănunchiate, ca într-un miraculos punct de confluență, cele mai de esență virtuți umane. Se înțelege că, în acest veac al împlinirilor socialiste, familia românească are nobila îndatorire de a ridica la o treaptă și mai înaltă calitatea educării tinerelor generații în cultul dragostei de țară, spre a fi capabile să preia, la rîndul lor, la un nivel superior de năzuințe și speranță de destin, ștafeta înaintașilor. Și aici tot pilda vie rămîne cea mai convingătoare, căci, așa cum remarca învățătorul **Nicolae Lepădatu** din Grînari, Brașov: «Principalul mijloc de educație îl constituie și în acest domeniu tot exemplul. Evident, exemplul cel bun. Din părinți iubitori de țară ies și copii care-și iubesc și își apără cu orice sacrificiu patria». Iubirea de patrie și de partid, dragostea și atașamentul față de conducătorul țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, pildă vie de patriot înflăcărat, care și-a închinat binelui și fericirii patriei întreaga existență, dragostea și admirație față de tovarășa Elena Ceaușescu, chintesență a tot ce au mai bun și mai luminos femeile plaiurilor românești, sînt simțăminte care săălășluiesc, ca o comoară de preț, în inima fiecărui om al țării. Și nu există, așa cum remarca **Georgeta Căbulea** din Turda: «O cinste mai mare pentru un părinte ca aceea de a-și vedea feciorul sau fătuca oameni de nădejde pentru țară, în stare să ridice patria pe culmile spre care o conduce tovarășul Nicolae Ceaușescu».

Patriotismul nu este, deci, un simțămînt pasiv, de contemplare, ci unul activ, de participare. Principalul tărîm de manifestare a patriotismului este cel al contribuției, cu întreaga capacitate și pasiune, la edificarea construcției socialiste, la înflorirea și progresul țării. Iar în momentele care pun în cumpănă integritatea și independența patriei, cuceririle revoluționare ale poporului nostru, fiecare avem datoria sfîntă de a apăra, cu orice preț, chiar și cu sacrificiul suprem, fiecare palmă din glia strămoșească, demnitatea și realizările vieții noastre socialiste.

PORȚILE MUNCII — PORȚILE VIEȚII

În seama familiei cade astăzi, mai mult ca oricînd, sarcina pregătirii tinerelor generații pentru o muncă utilă societății, îndrumarea acestora spre profesie și sprijinirea lor spre a se integra, fără dificultăți, în activitatea profesională. «De modul în care ne îndrumăm copilul spre porțile muncii — zice **Dorina Negriu** din Independența, Galați — depinde și pe ce cărări ale vieții apucă mai tîrziu. Trebuie învățat să iubească și să se deprindă cu munca, și atunci nu va mai face nazuri nici la meserii, că una este așa și ailaltă pe dincolo. Fiecare meserie este bună dacă ai înclinație pentru ea și este de folos țării. Statul și partidul nostru au creat atîtea posibilități încît ar fi mare păcat ca ai noștri copii să taie cîinilor frunză și să nu-și aleagă dintre sutele de profesii pe cea mai dragă. Stimați tovarăși, așa gîndesc eu, fiindcă vreau să dau societății oameni de nădejde». Din spusele acestei țărănci cu har reiese limpede cît de important este ca, înainte de toate, să educăm la cel mic *atitudinea față de muncă*. «Cu munca și cu respectul pentru ea, pentru valorile pe care le creează — zice și **Octavian Adămnoaie** din București —, copilul trebuie deprins încă din primul an de viață. Numai participînd, pe potriva vîrstei și a puterilor sale, la înfăptuirea tuturor treburilor într-o familie, începe să fie mîndru de ceea ce face, simte utilitatea, pentru el și ceilalți, a muncii și trăiește și își cultivă simțămîntul de satisfacție pe care ți-l dă lucrul dus la bun sfîrșit și bine făcut». Într-adevăr, vîrsta cea mai optimă pentru efectuarea educației prin muncă și pentru muncă este — așa cum au optat majoritatea concurenților — copilăria. Pe măsură ce ne apropiem de vîrsta adultă, influențarea se dovedește mai dificilă, iar în unele cazuri chiar imposibilă. Psiho-

logii afirmă că în jurul vîrstei de 5—6 ani, copilul este format, în linii generale, pe linia atitudinilor sale fundamentale, unele din aspectele negative ale comportamentului la adult avîndu-şi izvorul în unica şi îndepărtata sa copilărie. **Gabriela Coloman** din Tulcea nu este însă întru totul de acord cu răspunsul exact, afirmînd că educarea atitudinii faţă de muncă se poate face foarte bine şi atunci cînd tînărul este integrat în producţie, întrucît el «intră sub influenţa puternică a colectivului muncitoresc». De fapt, corespondenta are dreptate nu cînd greşeşte răspunsul cel bun, ci cînd intuieşte, poate din experienţă, că în viaţa omului există şi o a doua perioadă de receptivitate maximă — aflată însă sub nivelul celei din copilărie —, de educare a atitudinii faţă de muncă, şi ea coincide cu perioada în care munca devine efectivă, productivă şi în interesul societăţii. La noi în ţară adolescenţa nu mai este, ca în trecut, sau ca aiurea, o vîrstă a înstrăinării, o vîrstă «periculoasă», ci o vîrstă în care se pot atinge rezultate excelente în ceea ce priveşte integrarea tinerilor în producţie şi educarea lor în spiritul muncii şi al vieţii clădite pe temeiurile ei. «Nici o îndrumare şi nici o orientare spre profesie nu mai este posibilă — este de părere învăţătorul **Nicolae Kászonyi** din Luncani, Cluj — dacă nu s-au educat dragostea şi preţuirea muncii». Concluzia, deşi tranşantă, este plină de adevăr, căci *pe filoanele care statuează valorile — şi nu există valoare umană în afara muncii — se clădesc destinul profesional şi universul de viaţă.*

Orientarea profesională este un proces de conducere a tînărului spre meserie, în aşa fel încît să se realizeze un echilibru între potenţele individuale şi exigenţele profesionale, scoţîndu-se în evidenţă valoarea umanitară a acestui proces.

COLABORAREA ŞCOALĂ-FAMILIE, LA NOI DIMENSIUNI

Se înţelege că familia nu poate realiza singură educarea principalelor trăsături de caracter ale copilului şi nici nu poate asigura fără sprijin şi îndrumare, la rîndul ei, o bună orientare profesională. Desigur: «Familiei îi revine un rol deosebit de important în pregătirea tinerilor pentru viaţă şi profesie — este de părere economistul bucureştean **Ion Creţeanu** —, dar nu numai ei. Eu cred că părinţii, profesorii cît şi colectivele de muncă din întreprinderile şi unităţile în care elevii fac pregătirea pentru o profesie trebuie să se implice mai mult pentru atragerea tinerilor spre meseriile productive». Iar **Natalia Nicu** din Roşiori adaugă: «Să-i facem să îndrăgească profesia noastră, a părinţilor, să vrea să fie ca noi». Este foarte important acest lucru, dar mai este nevoie, să nu uităm că geografia profesiilor îşi schimbă mereu graniţele, apar — în dinamica accelerată a dezvoltării ţării — profesii şi activităţi noi. De aceea, sîntem de acord cu **Virginia Negru** din Fălticeni: «Pentru realizarea unei mai bune orientări a copiilor noştri spre profesie, deci spre viaţă, trebuie să fie efectuată o popularizare eficientă a noilor meserii, a aptitudinilor ce se cer pentru a fi cît mai bine îndeplinite. Cred că atît forurile sociale, ministerele, cît şi şcoala, într-o colaborare strînsă cu familia, pot şi trebuie să facă mult mai mult».

Într-adevăr, realitatea şi cerinţele actuale ale noului nostru învăţămînt, noile exigenţe pe care le determină dezvoltarea în ceea ce priveşte orientarea şi pregătirea pentru profesie impun *realizarea la noi dimensiuni şi eficienţă a colaborării dintre şcoală şi familie.* Aceasta solicită eforturi din ambele părţi: „Şcoala să-şi deschidă mai mult «ferestrele» spre familie — cum zice **Elena Crăciunescu** din Slatina —, iar familia să se debaraseze de năravurile ei tradiţionale şi să se implice mai mult în procesul educativ al şcolii".

*

Mă despart, dragi concurenţi, cu părere de rău de gîndurile şi părerile dumneavoastră, înmănunchiate în teancurile celor 10 080 de scrisori. Dialogul nu se încheie însă, continuă, pe tărîmul viu, al propriilor noastre existenţe, pentru că adevăratul «concurs», în rigorile căruia sîntem prinşi cu toţii şi care ne cere necontenit să ne *pregătim cît mai bine copiii pentru viaţă*, are un unic şi superb cîştigător: copilul. Copilul nostru şi al ţării. El trebuie să fie la înălţimea vremii pentru care s-a născut şi pentru care-l făurim, el trebuie să însemne ceva pentru sine şi pentru neam, ducînd în vreme, la înălţimea aspiraţiilor generaţiei sale, comoara pe care i-o transmitem noi.

VASILE TINCU

„știm să ne pregătim copiii pentru viață?"

OPȚIUNEA DE VIAȚĂ ȘI FORMAREA CAPACITĂȚII DE A HOTĂRÎ PENTRU SINE

dialog cu specialiștii

Participă consultanții științifici ai concursului nostru: dr. GEORGETA DAN SPÎNOIU, dr. VALENTINA RADU și dr. EMILIAN DIMITRIU — de la Institutul de cercetări pedagogice și psihologice.

Prezentăm în coloanele almanahului ultimul schimb de replici din amplul dialog purtat cu cei trei specialiști care ne-au sprijinit în buna organizare și desfășurare a concursului nostru din revista «Femeia», dialog ce s-a axat pe problematica educațională de actualitate în scrisorile trimise redacției. Așa cum afirmam și cu alt prilej, părerile exprimate, deși poartă girul unor înalte competențe și autoritatea unor ani îndelungați de studii și practică, nu sînt sentențioase și nici nu vor să se transforme în rețete. Pornind de la ideea că întotdeauna copilului trebuie să i se aplice, evident, ținînd seama de particularitățile ființei sale, principiile pedagogice și nu invers, interlocutorii lasă larg deschise porțile pentru experiența vie, revelatoare a actului educativ concret, pentru o emulativă confruntare de opinii. Dezbaterea, deci, continuă între frontariile principalului său tărîm — viața.

ARE SAU NU ARE COPILUL DISCERNĂMÎNT?

«Aș avea o nedumerire în legătură cu întrebarea nr. 6 din chestionarul I: are sau nu are copilul mic discernămînt? Deci trebuie pedepsit pentru greșelile săvîrșite? Punctul A, care cere să fie pedepsit spre a învăța că totul în viață se plătește este prea dur, iar punctul C prea simplist. Rămîne, deci, B, care zice că cel mic nu are discernămînt spre a-și judeca propriile acțiuni și dorințe. Eu nu sînt însă întru totul de acord cu această concluzie» (**Maria Popescu** — *Galați*).

V.R.: Sensul întrebării vizează lipsa de discernămînt la o ființă nestructurată definitiv. Deci este vorba de un copil încă mic. După cum vedeți, nu dau limită de vîrstă. Fiindcă, ce înțelegem de fapt prin discernămînt? Este capacitatea la care ajunge ființa umană de a fi conștientă de actele și de dorințele proprii, de a cunoaște în mod clar consecințele acestora pentru sine și pentru alții. Totuși, trebuie iertat copilului orice? Eu cred că nu. Numai că nu putem vorbi de pedeapsă, ci de o formă educativă nestrivitoare, care apelează la puterea de înțe-

legere a copilului, pentru corectarea erorii. Există modalități de corecție delicate, după cum există și pedepse grosolane, pe care eu le resping.

G.D.S.: Eu nu sînt în totalitate împotriva pedepsei, căci și aceasta reprezintă un mijloc educativ atunci cînd întărește acte de comportament pozitive și, prin selecție, elimină comportamentele indezirabile. Dar intervin probleme de dozaj, de succesiune a pedepsei — care au un rol decisiv în corectarea comportamentului. A face o faptă rea la infinit nu este posibil, vine și un moment al dezvăluirii și al sancțiunii, indiferent de unde vine. Sigur, cel mic nu are discernămînt, însă el trebuie învățat să nu greșească, iar sancțiunea îl ajută la selecție. Rezultatul depinde enorm de prețul și de forța relației afective dintre copil și cel care pedepsește. Și de cunoașterea psihologiei celui mic. Resping total pedepsele corporale care produc suferință fizică, nu morală, retezînd legătura cu cel care le aplică și incită, la rîndul lor, la violență și agresivitate.

Em.D.: Viața, în genere, și faptele copilului în speță au atîtea implicații și consecințe încît oricît s-ar strădui un copil să le priceapă singur, n-ar putea s-o facă. Deci eu nu văd lucrurile chiar atît de tranșant: trebuie pedepsit, nu trebuie pedepsit... Discernămîntul este conștientizare, descoperire a lumii și a relației tale cu ea, deci el trebuie format, educat. Da, și prin pedeapsă, căci, într-adevăr, bine dozată, îndeamnă la selecție; copilul are însă nevoie de sprijin nu spre a-l înlocui pe el în relația cu viața, ci spre a-l ajuta să devină el. Să nu uităm ce spunea François Mauriac: a fi copil înseamnă a da mîna. Trebuie să-i primim această mînă și să-l sprijinim să înțeleagă ce este bun și valoros, să se descopere pe sine.

ÎNTRE CÎT CERI TU ȘI CÎT POATE EL

„Doresc să fac o precizare. pentru a face din copilul (copiii) nostru un om bine pregătit pentru viață, din toate punctele de vedere, nu depinde numai de educația părinților sau de educația primită în școli, ci și de «simțul copilului». De felul lui de a fi. Care părinți nu-și doresc copii buni și capabili, dar nu toți reușesc, deși depun mari eforturi. Eu cred că putem pretinde de la copii numai ceea ce «îi poate capul».“ **(Mariana Blaga, *Petroșani-Hunedoara*).**

Em.D.: Copiii nu sînt ființe scoase pe bandă, adică la fel, dar orice copil, cu excepția celor care au deficiențe, posedă acea sensibilitate și acea judecată în stare a-l ajuta să vadă ce este bun și valoros în viață. Și nu o poate face, repet, de unul singur, ci sub îndrumare, într-o continuă confruntare cu semenii săi, de-o vîrstă sau mai mari. Simțirea aceasta încetinește sau se atrofiază dacă părinții și ceilalți educatori n-o folosesc în educație sau, și mai rău, încearcă s-o elimine. Ceea ce trebuie știut rămîne faptul că această disponibilitate de a opta între bine și rău nu se manifestă la toți la fel. La unii este mai ascunsă, are meandre. Eu aș zice că nu copilul este de vină și... nu atît îl «taie pe el capul», ci părinții au greșit grav în cazul lui — indiferent dacă ceilalți copii sînt buni —, neștiind să-i individualizeze și să-i dezvolte disponibilitățile spre social. Nu capul lui «poate» mai puțin, ci s-a procedat cu el în mod nepotrivit, după experiența — potrivită — cu alt copil. Gre-

seala este, deci, dubiă, deoarece el a fost raportat la ceilalți frați, și cînd a creat probleme, a fost «etichetat», adică exclus procesului diferențiat de educare.

G.D.S.: Nimeni nu se naște rău. S-a greșit din punct de vedere psihologic, într-o familie nu se procedează «la fel» cu toți copiii, ci în funcție de cum sînt ei. Orice copil sănătos se poate dezvolta normal din toate punctele de vedere, atît moral cît și cu speranță de viață. Orice apare mai tîrziu este rezultatul unor greșeli săvîrșite în educație. Copilul «poate» mult, se poate ridica pînă la perfecțiunea umană, numai să i se «ceară» în mod adecvat, adică pe măsura firii și a particularităților sale.

FAMILIA — UN UNIVERS DE VIAȚĂ

«Sîntem datori să creștem și să ne educăm copiii, să-i scoatem frumos în viață, să-i pregătim în mod corespunzător pentru ea. Unii, însă, după ce trec de pragul casei și își fac viața și căminul lor, rămîn tot o povară pentru părinți, sau o mai apucă și pe cărări greșite. Eu întreb, părinții au datoria să se ocupe de copii și după ce aceștia au ajuns la casele lor și sînt obligați să răspundă pentru faptele pe care le comit?» **(Gheorghe Vampu,** *Craiova).*

G.D.S.: Răspunderea părinților se realizează diferit, în funcție de cerințele vîrstei. Sub raport juridic, familia este responsabilă de toate actele copilului pînă la majoratul acestuia. După aceea, sprijinul ei se depășește spre aspectul moral. Este bine să tragem însă un mic semnal de alarmă: unii dintre tinerii de astăzi, mai bine instruiți decît părinții lor, consideră că aceștia sînt «depășiți», că nu mai au, deci, ce învăța de la ei. Chestiunea este fundamental falsă, deoarece părinții constituie întotdeauna pentru copii lor un nesecat izvor de experiențe de viață, de înțelepciune a existenței. Ei se întorc invariabil spre acest izvor cînd dau de greu sau sînt în impas. Relația de autoritate rămîne și ea între parametrii morali și colaborarea se realizează de la sine dacă familia funcționează în continuare ca un grup de aspirație și nu se «sparge», indiferent de distanța geografică dintre cei care rămîn și cei care pleacă. Pentru că pe ei îi unește familia nu doar ca expresie a unor relații, ci familia ca un univers de viață, care presupune existența și continuitatea, în timp, a unor aspirații spirituale și morale, a unor legături afective fundamentale.

V.R.: Eu cred că rămîne și răspunderea directă a părinților de a-și sprijini mai departe copiii în organizarea propriei lor vieți. De pildă, cînd ceva în tînăra familie «nu merge», experiența și sfatul părinților pot fi salvatoare. Sau ajutorul concret dat în creșterea și educarea nepoților. Întrebarea corespondentului din Craiova poate izvorî și din mentalitatea după care copilul, odată «pe picioarele lui», să nu te mai intereseze. Poziția aceasta mi se pare anormală: oamenii dragi ne interesează la orice vîrstă.

Em.D.: Viața modernă ne aruncă uneori la mari distanțe geografice unii de ceilalți. În afara legăturilor episodice, permanentă rămîne forța de influențare a familiei pe linie interioară: Crezul, ca și modelul de viață, însușite în mare măsură sub influența părinților, își exercită forța și în absența lor. Aceasta este realitatea. Răspunderea și sprijinul direct se subînțeleg, dar nu prea mai sînt posibile.

SĂ HOTĂRASCĂ SINGUR, DAR CUM?

«Copilul trebuie pregătit pentru viață, pentru muncă, pentru profesie. Cerința aceasta străbate ca un fir roșu întregul concurs și eu sînt de acord că aceasta este misiunea principală nu numai a noastră, a părinților, ci a întregii societăți. Să-l pregătim și să-l îndrumăm. Da, așa este. Dar să nu-l împingem cu sila spre porți pe care el nu vrea să intre. Părerea mea este că trebuie să educăm la copil capacitatea de a fi în stare să opteze pentru sine în momentele decisive ale existenței». **(Valeria Bucuroiu,** *Iași).*

Em.D.: Sînt complet de acord: copilul trebuie să hotărască singur pentru sine. Să hotărască, dar cum? Ce calitate are hotărîrea lui? Și dacă hotărîrea nu este bună, trebuie să opteze altul pentru el? Iată întrebări, și nu simple. Răspunsurile nu sînt însă atît de grele pe cît par: copilul crește, așa cum s-a spus, în acel spațiu specific, pe care-l constituie fiecare familie. Spațiu — care înseamnă morală de viață, concepții, realizare sau eșecuri, visuri, dezamăgiri și, bineînțeles, speranță — copilul se formează imitînd în primul rînd modelul ce i se

oferă și în care este dispus să creadă. În acest climat se formează atitudinea față de muncă și se cristalizează opțiunea profesională ce stă la baza opțiunii de viață. Încă înainte de 15 ani, copilul știe destul de bine ce-i place și ce vrea să ajungă. Chiar dacă părinții o știu sau nu. Ba, eu afirm că tînărul adolescent își simte capacitatea și intuiește calea de a o realiza. Părinții au datoria, dacă-și iubesc și își cunosc copiii, să le asigure temeiul motivațional al opțiunii, fără a li se substitui lor și să-i sprijine în dorința de realizare. Tot ce gîndește copilul cu capul lui rămîne al lui. Desigur, tipul de contemplare a imaginii pe care și-o face despre sine și de meditație asupra căilor de a se realiza în imaginea respectivă trebuie stimulat și chiar creat de părinți. Prin dialog prietenesc, prin sugestii și aluzii, care fecundează voința copilului de a «ajunge bine». În sensul dezvoltării și al cerințelor sociale de ansamblu, desigur, fiindcă orice lipsă de concordanță poate duce la eroare, deci la eșec. Nefericiți rămîn părinții care își pot reproșa că n-au fost prietenii și îndrumătorii, pe această bază, ai copiilor lor de la cea mai fragedă vîrstă.

G.D.S.: Copilul trebuie educat să opteze pentru sine, căci el este primul răspunzător în fața propriei sale vieți, este nevoie ca în familie, în școală, în societate să i se dezvolte simțul responsabilității pentru actele sale, simțul identității (ideea de sine) sale și a altora. Un copil cocoloșit, învățat să decidă altii pentru el este în esență un invalid.

V.R.: A lua decizii vine odată cu viața. Problema este să fie învățat ce decizii să ia. Mi se pare ceva care se construiește pas cu pas, din prima clipă a vieții. De aceea, el trebuie integrat în procesul de luare a deciziilor care privesc întreaga familie, să i se ceară părerea și, cînd este valoroasă, să se țină seama de ea. După cum vedeți, un om adevărat crește, se formează și se afirmă într-un climat, cum să-i spun, democratic, nu totalitar. Marile familii sînt mari pentru că membrii lor conlucrează, se înfruntă și își reglează traiectoriile de destin pe coordonatele fundamentale ale aceluiași univers de viață.

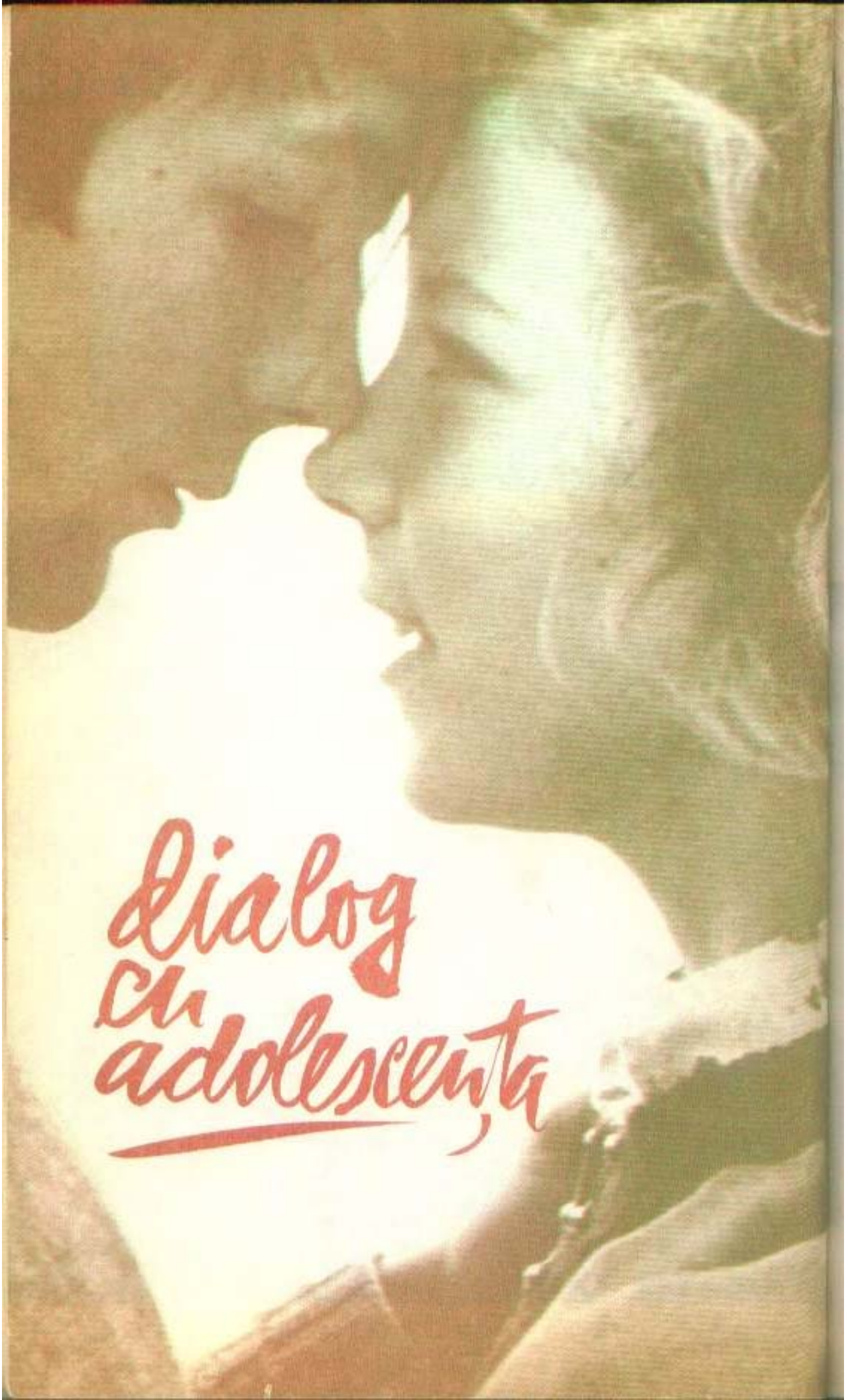
dialog cu adolescenta

Încercare de a pătrunde în sufletul adolescentului se dovedește — cine nu o știe? — o întreprindere temerară, pentru că aici, în acest microcosmos nebulos și miraculos totodată, totul se află în continuă facere și prefacere, totul fierbe la temperaturi înalte, pentru că aici trebuie să înaintezi pe nisipurile mișcătoare ale caracterelor în devenire; însuși cuvîntul adolescență, coborît din latinul adolescere — a crește, a căpăta putere, implică în structurile sale ideea aceasta de fascinantă mișcare, de metamorfoză psihică, de împlinire. Poate că tocmai misterele acestei deveniri umane au atras în ultimele decenii preocuparea atentă și insistentă a specialiștilor spre această vîrstă și-l vom cita anume pe Mihail Ralea cu o frază-idee devenită celebră: «*Se poate spune că secolul 20 a descoperit sufletul adolescentului*», după ce veacul al 18-lea se pasionase de psihologia copilului, iar mai vechiul 17, de cea a omului matur.

Dialogul pe care-l vom înfiripa în paginile ce urmează cu cîtiva din adolescenții care ne-au scris — umplînd scrisori întregi cu semnele de întrebare ale frămîntărilor lor linerești — nu are decît modesta pretenție de a ridica un colț al vălurilor ce acoperă sufletul adolescentin, necunoscut în primul rînd sie însuși, de a-l ajuta poate să se cunoască mai bine, să-și decanteze substanța efervescentă, să-și limpezească împotrivirile, teribilismele vîrstei, dar și visele înflăcărate; și, în egală măsură, să-i facă mai transparent (tocmai prin mărturisirile totai sincere pe care le conțin scrisorile) și celor ce răspund de modelarea acestor suflete fragede, părinți și profesori. Și față de care, adolescenții nu au poate întotdeauna această deschidere și încredere care — singure — pot asigura comunicarea umană la orice vîrstă. Să încercăm a afla împreună cîteva din adevărurile acestei vîrste, în egală măsură «primejdioasă» și «de aur», și trecînd peste vechea judecată și prejudecată a fatalității «conflictului între generații», să vedem ce sonorități anume, ce tonalități are, în acest prag de nou deceniu, muzica sufletului adolescentin...

«E VIAȚA MEA ȘI POT FACE CE VREAU CU EA, NU?»

...„*Nu mă cheamă Manuela B., așa cum iscălesc rîndurile acestea, dar, ca să vă spun sincer, mi-e cam rușine să-mi dau numele adevărat, pentru că ceea ce vă scriu nu mă pune într-o lumină prea frumoasă. Știți ce e cu mine? Nu știu ce vreau — așa zice mama. Am 16 ani, sînt elevă la un liceu industrial, învăț destul de bine, dar în fiecare zi (ba nu, de fapt, în fiecare lună) vreau să mă fac altceva. Mama îmi zice mereu:»ești cu capul în nori, nu știi ce vrei». De fapt, știu și eu că nu-i bine: cînd m-a dus la cosmeticiană pentru acneea mea, mi-a plăcut și am zis că vreau să mă fac cosmeticiană. Dar pe urmă, cînd nu mi-au dispărut punctele alea negre blestemate, am zis că mai bine mă fac doctoriță și că mă apuc să învăț de pe acum, dintr-a X-a, anatomie. Nu m-am apucat, ca să intri la medicină trebuie să tocești groaznic. Și eu prind repede, dar n-am răbdare multă. Dar oare asta înseamnă că mama ar trebui să fie cumva neliniștită? În fond e viața mea, nu a ei, și fiecare are dreptul să facă ce vrea cu ea, nu? Pînă la urmă, dacă nu intru la A.S.E., pot foarte bine să rămîn cu calificarea pe care o capăt în liceu, că și aia-i bună...*“

Întîi și-ntîi, să precizăm un lucru, **Manuela:** viața dumitale îți aparține dumitale, firește, dar nu numai, și te asigur că nu poate fi nimănui indiferent, părinților în primul rînd, iar societății nu în cele din urmă, ce se va întîmpla cu ea. Ce s-ar petrece dacă s-ar lăsa vraiște și numai la voia încă nelimpezită a unor adolescenți ca dumneata croirea viitorului lor, gîndește-te și dumneata cu mintea-ți care înțelege repede? Ce s-ar întîmpla dacă fiecare adolescent s-ar dori de la o zi la alta mereu altceva, deși, cum bine știi, pregătirea voastră pentru profesie se face din timp, încă din școală? Dar, Manuela, trebuie să te liniștesc totuși și să-ți spun că nici noi (și sînt sigură că nici mama dumitale) nu luăm foarte în serios oscilațiile acestea din opțiunile dumitale: oare care copii din generația noastră nu s-a dorit concomitent și birjar, și Shirley Temple, și vînzătoare la cofetărie? E adevărat că acrizaa dumitale e ceva mai tîrzie, că asta înseamnă, poate, și o pubertate mai neliniștită, mai răscolită de furtunile vîrstei, dar nu-i nimic: cum bine spui, școala are grijă să-ți dea o pregătire industrială și cine spune că nu e o meserie frumoasă să montezi tranzistori la «Electronica» sau să construiești case? Orice meserie este frumoasă atunci cînd o faci cu pasiune, cînd ai conștiința utilității tale.

«DE FAPT NU ACEASTA SÎNT EU, CEA ADEVĂRATĂ».

„...*printre colegii de clasă sînt socotită o fată veselă, care nu refuză nici o invitație la un ceai, dansează bine și poate fi sufletul societății. De fapt, eu sînt și o colegă bună, învăț destul de bine, nu chiar ca tocilarii, dar bine, n-am avut niciodată note sub 7 și sînt gata să-mi ajut colegii cînd îmi cer. Și de ajutat mă și iubesc ei: cînd spun, ieșind de la școală, haidem la un pepsi, merg cu toții, și aproape toți băieții din clasă îmi fac mie confidențe despre fetele pe care le iubesc. «Ce între noi, băieții», îmi spun ei, și eu mă bucur de încrederea lor, dar — vă dezvălui adevărul numai dv. — în același timp parcă-mi intră un cuțit în inimă. Pentru că pe mine mă simpatizează toți, dar nu-mi face nici un băiat curte. Pe mine nu mă iubește nici unul. Eu sînt singura din grup care n-are un prieten. Și cu cît sînt mai amărîtă și-mi pierd încrederea în mine, cu atît fac mai pe vesela și pe fata curajoasă. Vă mărturisesc că acasă eu citesc numai versuri, pe Eminescu, pe Arghezi, pe Doinaș, dar în fața colegilor fac pe băiețoiul, spun numai glume și vorbesc numai de meciuri. Eu mă arăt colegilor altfel decît sînt, de frică să nu rîdă de mine că-s romantică și timidă, și ei așa mă cred — o fată cu capul la fotbal, nu la poezie și dragoste. Dar eu am 17 ani, nu sînt tare frumoasă, dar nici urîtă nu sînt și-mi doresc atît de mult să primesc o scrisoare de dragoste, să mă plimb pe o alee din parc cu un băiat care să țină la mine*“...

...Atunci de ce, dragă **Miruna V.**, de ce te falsifici cu atîta înverșunare, de ce vrei să apari altfel decît ești, de ce îți ascunzi atît de adînc tot ceea ce constituie nu numai personalitatea dumitale autentică, ci și vechile, verificatele elemente de atracție ale unei fete? Adică delicatețea sufletului. Adică

o anume sfiosenie feminină care place și a plăcut dintotdeauna, la adolescente și nu numai. Adică vibrația dumitale poetică. Eu te înțeleg, agresivitatea timidului e de mult cunoscută și tot de atunci s-a dovedit nu cine știe ce eficientă, ba dimpotrivă. Dar ambiția dumitale de a te travesti neapărat într-o fată «modernă» nu te-a dus decît în direcția inversă decît cea dorită. Orice am crede noi despre «liberalismul» de gîndire și purtare al «tinerilor de azi», de plăcut plac tot fetele care nu-și contrazic cu vehemență feminitatea, care-și păstrează gingășia gesturilor și demnitatea comportărilor, care cred în sentimentele adevărate și nu le mimează, nu le compromit. Adică exact așa cum ești dumneata de-adevăratelea, acolo, în adîncurile sufletului, și-așa cum nu vrei, cum îți e teamă să te arăți celor din jur. Să nu te mire, să nu te deceptioneze: o comportare de «băiețoi» irezeste reacții de «băiețoi». Dar ia încearcă, Miruna. Încearcă să nu te mai maimuțărești, să nu mai pozezi, să nu mai fii neapărat «sufletul» societății. Să fii așa cum ești: chiar și timidă, și tăcută cîteodată. Aș fi aproape gata să garantez pentru succesul dumitale feminin.

CUI SĂ-MI DESCARC SUFLETUL, CUI?

...Ei, iată, cine spunea că moda «jurnalelor» adolescentine a trecut, cine credea că romantismul a încetat să mai plîpîie în sufletele generației secolului-viteză și că tinerii de azi nu mai simt nevoia unor convorbiri cu ei înșiși, purtate prin intermediul tainicului «jurnal» intim? Și totuși, așa cum îmi scrie mai departe în scrisoarea ei **Luiza S.** din Mediaș, jurnalul se dovedește cu totul insuficient cînd e vorba de confesiuni. El te ascultă, calm, înțelegător, dar, vai, precizează corespondenta mea, *«el nu-mi poate răspunde, nu-mi poate da nici un sfat. Și eu de asta am nevoie, cînd mi-e sufletul neliniștit de un sfat am nevoie. Sora mea e mai mare ca mine, dar nu atît de mare ca să-mi poată da o părere în care să cred. Colegele mele sînt parcă și mai copilăroase ca mine, cum să le împărtășesc lor secretele mele? Odată am făcut-o, de fapt, i-am spus ceva Ninei despre Mircea și ei i-a scăpat o vorbă exact în fața mamei. Mama a zîmbit, dar eu am înghețat. Ah, dacă ați ști ce mult aș vrea să-i pot spune mamei ce am pe suflet, chiar și despre prietenia mea cu Mircea, dar mi-e frică, deși mama nu mi-a tras nici măcar o palmă în viața ei. Nu e rea, vă spun sincer, dar e aspră, mă vrea un copil perfect, și eu nu prea sînt, deși n-aș putea spune că nu învăț bine. Cîteodată îmi vine să-i torn, așa, pe nepusă masă, tot ce mă chinuie pe mine la prima mea dragoste, dar n-am curaj: mi-e teamă că nu mă poate înțelege, e atît de ocupată, (mama mea e doctoriță) și de severă. Ce mă fac, spuneți-mi, cui îmi pot descărca eu sufletul, cui? Că jurnalul nu îmi ajunge».*

Exact cum ai spus și ai dorit, Luiza: mamei, în primul și în ultimul rînd mamei dumitale confesează-i-te. Cu încredere. Fără nici o inhibiție. Nu te lăsa înșelată de rezerva ei aparentă, e poate dovada unei discreții și dorințe de a aștepta ca tu să vii, cînd vei simți nevoia, spre ea. Și pe urmă ce te face să crezi că nu va avea înțelegere deplină (și tinerească) față de zbuciumul inimii tale tinere? Fii fericită că nu ai o mamă pisăloagă și învechită în concepții (pe ici, pe colo, se mai găsește încă, nu?) și că te privește cu seriozitate și încredere, ca pe un om matur. Rămîne acum deschisă problema conținutului confesiunilor tale: sper din toată inima să nu ai cine știe ce lucruri grave și neplăcute de mărturisit.

SANDA F. DIMA

DACĂ AM SCHIMBA PENTRU O CLIPĂ ROLURILE...

(anchetă cu zîmbetul pe buze)

Ancheta noastră a fost făcută, așa cum se mărturisea, cinstit, chiar din titlu, cu zîmbetul pe buze. Cu surîsul strecurat în colțul gurii și în întrebările din titlu: în restul — și mai ales în răspunsuri — am lăsat loc suficient și pentru aspectele «serioase» ale problemelor cuplului. Sigur, ipoteza — «dac-ar fi să fii altceva decît ești...» pare absurdă și comică la prima vedere, dar ne invită totuși la meditație, și nu numai pe cei care au răspuns anchetei noastre. De fapt, ce-și doresc, unii de la alții, soții și soțiile, care ar fi imaginea ideală a partenerului, privită prin vizorul sufletesc al celuilalt? Ca o incitare la meditație, ca o provocare și la zîmbet, citiți mai jos răspunsurile pe care ni le-au dat primărița comunei Roșiori, Anica Pavăl-Olaru, soții Stela Popescu — Mihai Maximilian, cineaștii Ioana Holban Popescu — Sorin Popescu Holban, frezorul Petre Băleanu și, «distribuit» în ambele roluri, caricaturistul Matty.

• *Anica-Pavăl Olaru,*

primar al comunei Roșiori-Bacău

Mi-a plăcut, ca să vă spun sincer, întrebarea dv. Întrebare încuietoare, cum spun elevii, dar care ne iscodește și vrea în fond să ne spunem aici, în ochii și urechile lumii, ofui. Năduful. Visul. Imaginea bărbatului ideal. Adică: dacă eu îmi imaginez aici cum m-aș purta eu, în ipostază masculină, cu jumătatea mea, cu tovarășa mea de viață, înseamnă să spun — de fapt — cum doresc să se poarte tovarășul meu de viață cu mine, nu? Ei bine, aveți noroc cu mine pentru că eu am avut noroc cu soțul meu. Dacă aș fi, deci, bărbat, m-aș purta cu soția așa cum se poartă bărbatul meu cu mine. Nu că mi-ar găti el ciorbița sau că și-ar călca singur cămășile. Nu că ar spăla el vasele. Astea le-aș lăsa tot în seama nevestii, să le ducă ea la capăt, că are «mîna» făcută, iar eu, prejudecăți ca tot omul: bărbatul în bucătărie e ca o femeie pe motocicletă — strică la sănătate și la estetică. Dar dacă aș fi un ceas pe zi bărbat, atunci m-aș așeza lîngă nevasta mea și aș întreba-o calm, liniștit, fără ziarul în mînă și ochiul la televizor: ia mai spune-mi, nevastă, ce probleme ai mai avut azi la primărie, ce greutăți, cum le-ai descurcat, fată? Și-aș bate-o pe umăr și aș pupa-o pe obraz, dacă ea are un moment de descurajare, și i-aș zice iar, lasă, fată, le descurci tu pînă la urmă, că ești deșteaptă și ambițioasă, ce, nu știu eu? Și i-aș mai da și-un sfat bun, că femeie promovată — femeie promovată, dar tot ai nevoie de părerea și ajutorul bărbatului. Și pe urmă, nu m-aș supăra de fel, dar de fel, credeți-mă (ce, bărbatul meu se supără?), că cel mic se simte uneori mai bine în brațele bărbatului meu decît în ale mele, că asta-i echitate: pe cei doi băieți mai mari ai noștri i-am ținut eu mai mult în brațe, că pe-atunci nu eram primăriță și cu atîtea răspunderi, acum nu-i nimic dacă pe-al treilea îl mai potolește el și-i mai schimbă el și-i dă de mîncare. Școala taților e școală bună și cu rezultate.

Dac-aș fi bărbat și nevasta mea promovată, aș merge pe ulița satului cu fruntea sus, nu mi-ar păsa că zice cîte unul: ăsta-i bărbatul primăriței, ca și cum n-ar fi și el la fel de folos lumii prin munca lui. Aș merge cu fruntea sus să se vadă, să se-nțeleagă că dacă o femeie își duce bine la capăt munca de răspundere pe care o are e pentru că acasă are un bărbat cumsecade și înțelegător, care nu-i face viața grea, ba, dimpotrivă, o ajută. Adică, așa cum face și bărbatul meu. Ce lipsuri aș avea eu oare ca bărbat? Nu știu: păi dacă

ne imaginăm doar cum ar fi bărbatul ideal, să-l lăsăm ideal.

• Ioana Holban-Popescu,
regizor de film

S-ar putea ca răspunsul meu să fie ușor confuz, ilustrînd stările pe care mi le-a provocat această întrebare, căci, auzind-o, în primul moment mi-a venit să rîd, apoi am stat în cumpănă dacă pot răspunde, iar în final m-am simțit fericită că am fost obligată să confrunt o posibilitate cu o realitate de lîngă mine și am constatat că ele se suprapun.

Dacă aș fi bărbat, mi-aș dori să fiu femeie. Dacă, totuși, prin absurd (bine că nu-i așa!) aș fi bărbat (și recunosc că nu mi-am pus pînă acum o problemă atît de dificilă), aș face tot posibilul ca soția mea să nu simtă statutul căsniciei ca o obligație, ci să «lupt» pentru a o cîștiga zi de zi, ca și cînd abia ar urma să-i cer mîna. Din existența mea anterioară ca soție (căci nu pot face abstracție de ea) aș copia comportamentul soțului meu, împărțirea egală a treburilor, discutarea oricăror probleme și găsirea soluțiilor de comun acord și mai ales să nu uităm micile atenții. Acest cavalerism, care unora li se pare astăzi deplasat, în fața soțiilor contează mult.

Revin, spunînd că dacă aș fi bărbat m-aș purta cu soția mea așa cum se comportă soțul meu cu mine, ca și cum abia de-acum înainte vreau s-o determin să se hotărască să-mi fie alături toată viața. Vă asigur că rețeta are efect garantat, dar este foarte, foarte greu de respectat și de aceea susțin cu tărie că prefer să fiu femeie.

• Sorin Popescu-Holban,
operator de film

La căsătoria unor prieteni, am glumit spunînd că certificatul de căsătorie este ca o cartelă pe care o introduci în calculator și soția începe automat, mișcîndu-se cu repeziciunea din filmele mute, să calce, să spele, să legene copilul, să gătească, și mai ales să iubească. Era, evident, o glumă! Și pentru că sînt o «soție» mai laconică în explicații, răspunsul meu cuprinde doar două cuvinte: dacă aș fi soție m-aș purta cu bărbatul meu *cu binele*. Nu încerc să fiu mai explicit din simplul motiv că nu sînt obișnuit să-mi pun probleme de genul «ce-ați face dacă ați fi copac în loc de tăietor de copaci sau căruță în loc de cal». Sînt ce sînt și cum sînt și, după legile naturii, cred că așa voi rămîne. Dar asta nu înseamnă, dacă totuși dv. vă puneți și ne puneți o asemenea întrebare, că imaginea cu nevasta devenită, biata de ea, prin certificatul de cununie, personaj de film mut (rețineți neapărat cuvîntul *mut*), care aleargă ca un roboțel fără scurtcircuit între aragaz și aspirator, între fierul de călcat rufe și pătuțul copilului, asta nu înseamnă deloc că mi-ar conveni să fiu femeie. Lăsați bărbatului ce e al bărbatului că, pînă una alta, parcă tot e mai avantajos să fii bărbat pe lumea asta, nu?

• Petre Băleanu,
frezor
la Întreprinderea „23 August"

...Așadar, să fac efortul și să mă imaginez preț de cîteva clipe femeie. Soție. În ce zi a săptămînii să mă plasez? Duminică, zi de odihnă și distracție, că-i cea mai potrivită cu drăgălășeniile și atențiile pe care i le-aș face eu soțului meu. Să zic, întîi și-ntîi, mîncarea preferată — a mea e musacaua de vinete, iar ca desert, prăjitura cu aluat franțuzesc, cam cer ele muncă multă, dar cînd e vorba de bucuriile soțului meu, n-aș fi eu gata să mă coc în bucătărie pentru el două-trei ceasuri? Ce-s trei ceasuri din viața unui om, din duminica unei femei? Și pentru că e duminică și altă dimineață n-am la dispoziție și-mi iubesc soțul și vreau să fiu o soție ideală, aș lua la rînd toate cămășile soțului meu și le-aș controla la nasturi, i-aș călca toți pantalonii, l-aș mai lustrui și pantofii — toți—să n-aibă el treabă în cursul săptămînii (că, de fapt, acum, cînd suspend pentru paranteza aceasta ipostaza mea feminină, trebuie să vă spun că de cele de mai sus mă ocup de fapt eu peste săptămînă). Așaaa... Deci, sîntem duminică. Eu, ca soție minunată ce sînt, îl însoțesc tot dimineața pe soțul meu la o partidă de tenis (ce nevastă nu-și dorește azi un sot Borg?) și-i aplaud fin, distins, dar foarte încurajator, toate mingile. Chit că soțul meu e începător și cam greoi, de cînd îl hrănesc atît de bine și-a făcut abdomen și cam ratează serviciile. Ah, era să uit: păi dacă e duminică și diseară mergem la teatru (după ce trecem mai întîi pe la mama, să-i ducem crema-caramel, pe care eu, ca noră bună, i-am făcut-o special, că asta e preferința ei), cum să merg așa, necoafată? Să-i fie rușine soțului cu o soție neîngrijită? Cum să-i fac eu una ca asta? Nevasta frumoasă, mîndria bărbatului, nu? Așa că eu, dacă aș fi în dimineața asta de duminică femeie, m-aș repezi la coafor. Cald sub cască, mai aștepți și la rînd, dar ce n-aș face eu pentru soțul meu? În fond, ce contează încă două ceasuri, dacă vrei ca soțul să se simtă bine lîngă tine? Și, ce ziceți, eram să uit, mamă ingrată ce sînt: m-aș duce eu cu copiii la Strandul tineretului la înot, să-l las pe el dimineața asta să simtă că e duminică, că e zi de odihnă, să poată dormi cît îi place, să poată citi toate revistele pe care n-a apucat să le termine peste săptămînă.

Ah, ce minunat e să fii femeie și să poți aduce atîta bucurie celor din jurul tău! Că ce contează, în dimineața de duminică a unei femei, trei ore la bucătărie, două ore la călcat, trei ore cu copiii la ștrand, două cu soțul la meci, două ore la coafor, o oră și jumătate servitul mesei? Cum, dimineața n-are atîtea ore? Atunci, nu mai vreau să fiu femeie. Nu merită, dacă nu poți să-ți faci pe de-antregul fericit pe soțul tău, pe cei din jurul tău.

• Stela Popescu,
actriță

Eu, Stelian Popescu, soț mi-aș dori o soție casnică. Sau o poetă. Mă rog, poate să fie și actriță, dar nu una din alea distribuite în toate piesele. Iară dacă e vorba de artă, atunci să facă artă culinară. Ca Sanda Marin. Să

guste tot ce gătește, dar să nu se îngrașe. Ca Irina Petrescu.

Să nu se ocupe de garderoba mea. Să nu-mi aleagă ea cravatele, cămășile, puloverele etc. Să priceapă că noi, bărbații, nu ne-mbrăcăm după gustul femeilor.

Să nu-mi spună niciodată: «ai început să chelești» sau «ție nu-ți stă bine cu barbă».

Să-mi accepte cu entuziasm prietenii, chiar cînd aceștia nu-mi sînt șefi, și n-am cu ce profita de pe urma lor.

Cînd îmi vine cîteodată să fumez o țigară de foi, să nu se uite la mine ca la un caraghios. Să mă admire ca pe Kojak.

Să-și cumpere cîte rochii vrea. Și n-ar fi nici o dramă dacă și-ar cumpăra singură și flori. Nu, la unele evenimente i le voi trimite prin comisionar. Să înțeleagă că decît să umblu pe stradă cu un buchet de flori în mînă, aș prefera să duc în spinare o piatră de moară.

Să nu-și cheme acasă cosmeticiana și maseuza. Chinurile astea să le îndure într-un loc unde n-o văd eu.

Să nu spună copiilor noștri «Nu vă luați după tăticu, că el vorbește aiurea» sau «Ce șrengar a fost și tatăl vostru cînd era tînăr»...

Iar soacră-mi să-i interzică să-mi mai reproșeze întruna că nu sînt medic și că dacă nu m-aș fi băgat eu pe fir, Ilica ei ar fi făcut o partidă mai bună.

• Mihai Maximilian, *scriitor*

Sub nici o formă, și mai ales sub forma de femeie, în care mă aflu, n-aș fi de-acord ca soțul meu să spele vase. Nici rufe. Sau să curețe cartofi. Niciodată! Și-ar pierde din masculinitate. Sînt pentru bărbatul cu armură, nu pentru bărbatul cu șorț. Nu l-aș lăsa să gătească acasă nici dacă ar fi de profesie bucătar. La serviciu, bărbatul poate să fie și femeie de serviciu. Acasă să fie bărbat.

Să mă apere! Nu știu de cine, sau de ce să mă apere, dar să mă apere!

Mîinile lui sînt făcute să țină spada, floreta, lancea, pipa, cărțile de bridge și banii.

Ale mele: sacoșa, pungile de plastic, copiii, sifoanele. O, dacă-aș mai avea vreo 91... mîini.

Ochii lui sînt făcuți să se uite... în toate părțile.

Ai mei, numai într-ai lui.

Gura lui e făcută să strige, să mestece și să scoată fum.

A mea, să tacă.

Timpul lui liber este făcut pentru meciuri, saune, piscine și șuete cu prietenii la braserie.

Timpul meu, pentru spălat, călcat, cusut și supravegheat lecțiile copiilor. Hai, un coafor, la două săptămîni, dar asta să nu cadă tocmai în ziua cînd el joacă acasă table cu amicii. Trebuie să le toarne cineva în pahare.

Cu mine nu i-aș cere decît să joace cinstit. Egalitatea aș simți-o prin respectul pe care mi-l poartă. Nu e neapărat nevoie să-l văd croșetînd.

• Matty Asian, *grafician*

Ca toată lumea, cred, mi-am dorit și eu de foarte multe ori să fiu «ceva», să fiu cineva, și cîteodată să fiu altceva sau altcineva. Întotdeauna însă această dorință de schimbare avea și o finalitate, pe care mi-o alegeam după caz.

Nu de multă vreme, făcîndu-mi bilanțul anterior, am constatat cu amar că ce bine ar fi fost dacă eram un caricaturist bun. Din această amărăciune m-a scos însă întrebarea inedită, insolită, senzațională pusă de dv. Adică «dacă aș fi femeie, cum»... (urmarea o cunoașteți). Sincer să fiu, m-am gîndit mult și mărturisesc că dacă aș fi fost femeie, ei bine, aș fi fost o femeie foarte pretențioasă. Mi-ar fi plăcut să fiu foarte frumoasă, veșnic tînără, să am o carieră strălucită, un cămin fericit, copii buni, care să-mi semene mie, prietene sincere, să fiu o gospodină excepțională, să am timp să citesc, să mă satur de călătorii, să am nepoți și nimănui să nu-i vină să creadă că sînt deja bunică. Și să am un soț care să înțeleagă odată pentru totdeauna că eu am mereu dreptate, dar, cu toate acestea — sau poate tocmai de aceea —, să fie fericit lîngă mine. Adică să găsească dimineața la micul dejun ouă fierte exact așa cum mi-a cerut a doua zi după nuntă, să aibă cămășile călcate și apretate, hainele curățate, masa la timp, și numai cu ce-i place dumnealui, să-i agreez prietenii, să-mi placă fotbalul, să nu mă supăr dacă, după ședință, cu băieții... să n-am niciodată migrenă, să nu fiu niciodată obosită, să nu uit aniversările familiei lui, s-o divinizez pe maică-sa, s-o iubesc pe soră-sa și să am casa deschisă pentru toți verii lui din provincie, să știu că are nevoie de singurătate cîteodată — asta, bineînțeles, ca să-și echilibreze tonusul etc., etc.

Na, dar văd c-am și început să mă identific cu noua mea ipostază, așa că mă opresc. Sper să placă redacției răspunsul meu și să-l publice. Iar dacă n-o să-i placă și n-o să-l publice, eu nu mă supăr. Dar atunci s-o știți și pe aia bună: dacă aș fi femeie, sigur aș fi una din acelea care și-ar dori să fie bărbat.

MATTY

P.S. De unde se vede clar cît dreptate au femeile atunci cînd spun că toți bărbații sînt, de fapt, niște monștri de egoism.

— la televizorul portativ și du-l la bucătărie. Cît speli vasele, le uiți la meci. Cînd e un gol, mă chemi să văd reluarea. Mersi!

...ca să nu mai zic de Popescu, care în viața lui n-a însoțit-o pe nevasta lui la cumpărături.

Anchetă realizată de SANDA FAUR

ACEST CUVÎNT NUMIT

Politeţe

ŞI CÎTEVA DIN REGULILE SALE

Nimic nu poate face o mai adîncă bucurie celor care se ocupă şi profesional de educarea tineretului (pentru că «profesia» de părinte o avem, oricum, în civilitate, foarte mulţi dintre noi) decît interesul viu manifestat de tineri pentru ceea ce obişnuim a numi purtări frumoase. Ori comportament civilizat sau, dacă vreţi, bune maniere. Într-un cuvînt, într-un unic şi binecuvîntat cuvînt, pentru *politeţe*, acea manifestare umană superioară care face relaţiile şi comunicarea omenească nu numai posibile, ci şi agreabile, tocmai prin respectul arătat omului de lîngă tine, oamenilor de lîngă tine, şi fără de care poate fi greu concepută demnitatea pămînteană. La mai multe din consfătuirile şi întîlnirile pe care le-am avut cu cititoarele noastre, am notat această dorinţă expresă a tinerelor de a citi în paginile noastre recomandări care să le ajute a-şi cizela purtările şi profităm de paginile almanahului pentru a spicui din ceea ce, cu aproape patru secole în urmă, filozoful Bacon definise cam aşa: «*Politeţea este veşmîntul spiritului. Ea trebuie să ne servească precum hainele noastre de toate zilele: să nu fie prea căutate, dar să ne şi ascundă frumos cusururile trupului; oricum, ea nu trebuie să ne împiedice spiritul să se manifeste liber*». Deci, să alegem din regulile politeţii:

● **Simplitatea.** Comportarea simplă, lipsită de timiditate, dar şi de aroganţă, ne exprimă cel mai direct, francheţea cucereşte, privirea deschisă trezeşte încredere, strîngerea de mînă fermă, la fel. Învingeţi-vă complexele: fiecare dintre noi are suficiente calităţi cu care să poată purta bătălia împotriva cusururilor sale. Mergeţi pe stradă cu fruntea sus, nu vă dezvăluiţi neîncrederea în sine printr-un mers care şterge zidurile şi printr-o privire care ţintuieşte trotuarul. Dar nici nu vă etalaţi, printr-o comportare agresivă, buna părere excesivă care o aveţi eventual despre calităţile dv. fizice, care fără căptuşirea lor spirituală, morală, se dovedesc nu o dată deşarte, ba chiar posibil dăunătoare.

Simplitate nu înseamnă însă atitudine flască, mers dezarticulat, ţinută neîngrijită, vorba prea zgomotoasă, sau tăcerea venită dintr-un soi de comoditate şi inerţie.

● **Mergeţi normal,** fără a arunca, în grabă, băieţeşte, mîinile şi picioarele care încotro şi nici nu vă legănaţi şoldurile, provocator, ca o cadînă. Moderaţi-vă gesturile, observaţi-vă atitudinea, nu ridicaţi vocea cînd aveţi o opinie contrară. Nu încercaţi să vă faceţi neapărat remarcată la dans, să zicem, ori într-un autobuz, ori într-o sală de expoziţie. Un rîs prea puternic, o anecdotă spusă cu voce prea tare într-o staţie de tramvai, ca şi discuţiile cu subiecte prea personale făcute în locuri publice, pot da o foarte neplăcută notă de vulgaritate.

● **Adevărata distincţie** cere să nu «scoateţi ochii» cu toaletele, cu vorbirea voastră. Dar asta nu înseamnă mediocritate — cum poate se crede uneori —, nu înseamnă să vă transformaţi într-o vrăbiuţă cenuşie. Alternativa nu este papagal ori vrabie. A fi stăpîn pe sine, a alege moderaţia, gestul măsurat şi atitudinea cumpătată — iată dovezile unei adevărate bune creşteri.

● **Eleganţa feminină** cunoaşte o primă (şi de fier!) regulă: desăvîrşita îngrijire corporală. Duş zilnic. Deodorant folosit numai după baie, şi în nici un caz peste rochie sau pulover, ci sub ele. Păr întotdeauna bine spălat şi periat, pieptănat cu îngrijire — chiar dacă nu arătaţi întotdeauna ca ieşite de la coafor. Unghiile tăiate decent, manichiurate, oja nefiind deloc obligatorie, şi nici «ghieruţele» lungi de un centimetru. Pantofii nu au voie să fie scîlciaţi şi nici pedichiura neglijată. Bluzele întotdeauna proaspete şi rochia schimbată la primul miros de transpiraţie ori la prima umbrire a gulerului sau manşetelor. Colonia folosită peste zi trebuie să fie uşoară, cu mireasmă proaspătă, machiajul sugerat doar, fără încărcătura fondului de ten şi a fardului de pleoape din primele ore ale dimineţii. Să nu spuneţi că toate aceste lucruri le ştiţi şi că sfaturile de mai sus sînt inutile; din păcate, s-a dovedit că nu e *niciodată* de prisos să le reamintim.

● **Politeţea la masă:** iată o zonă minată, în care riscurile ne pîndesc la tot pasul, mai ales că luarea mesei e un gest de multe ori public. Să ne reamintim deci: la masă se stă cu spinarea dreaptă (şi nu cocîrjată, prăvălită peste farfurie) şi nu se aşază coatele pe masă; firesc, nu se vorbeşte cu gura plină şi nici nu se mestecă plescăind, cu ea deschisă, pentru a oferi convivului priveliştea neapetisantă a bolului vostru alimentar; nu se înfig dinţii în felia de pîine, ci se rupe cîte o bucăţică, cu ambele mîini; nu se soarbe supa (sau ceaiul, sau cafeaua) cu zgomot de foale şi aveţi grijă să duceţi lingura cu vîrful — şi nu lateral — spre gură, fără a sufla pentru a o răci. Cînd aţi terminat, evitaţi să răsturnaţi farfuria pentru a culege de acolo şi ultima picătură, chiar dacă supa a fost admirabilă. Cîtă vreme aveţi de manevrat cuţitul şi furculiţa, învăţaţi-vă să ţineţi furculiţa numai în mîna stîngă şi să o purtaţi cu eleganţă, nu ca pe o spadă cu care plecaţi la atac. Nu vă repeziţi, cînd gazda vă pune platoul în faţă, pe porţia cea mai apetisantă, luaţi-o pe cea din dreptul dv., chiar dacă norocul nu v-a ajutat! Nu folosiţi niciodată în public scobitoarea, oricît de stringentă ar fi nevoia; în cazuri de urgenţă, retrageţi-vă într-un colţ, unde nu puteţi fi văzută. Acoperirea scobitorii cu mîna nu salvează cu nimic gestul de la ineleganţă. Nu vă sugeţi cumva dinţii cu zgomot, pentru a vă-i elibera de resturile de mîncare, dovedind astfel că nu frecventaţi în timp util dentistul. Aveţi grijă cum staţi cu coatele, ca să nu vă deranjaţi vecinul, lovindu-i din spaţiul său, şi aveţi grijă să mîncaţi liniştit, potolit, în aşa fel încît să nu cumva să vă pătaţi rochia (sau, ferească sfîntul, haina vecinului), mai ales că şervetul nu se leagă niciodată la gît, ci se aşază pe genunchi, şi nu neapărat complet desfăcut.

ALEXANDRA DINU

JURISTUL LA DISPOZIȚIA DV.

În activitatea complexă, politico-educativă, de formare a omului nou — desfășurată sub diverse forme corespunzătoare etapei istorice de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate pe care o parcurgem —, cunoașterea largă, respectarea și aplicarea corectă a legilor țării au un rol determinant, bine definit. Popularizarea și explicarea normelor legale, convingerea oamenilor asupra imperativului respectării neabătute a legalității socialiste, întărirea respectului cetățenilor față de lege își găsesc reflectarea firească în dezvoltarea conștiinței maselor, în însușirea normelor eticii noi.

În spațiul rezervat prezentei rubrici ne propunem să răspundem la cîteva întrebări adresate de cititori.

RĂSPUNSURI LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

1. cum este asigurată apărarea și dezvoltarea sănătății mamei, copilului și tineretului?

În contextul preocupărilor partidului și statului nostru de a crea tuturor cetățenilor condiții tot mai bune pentru întărirea continuă a stării de sănătate, pentru ocrotirea și consolidarea familiei, realizarea unei ambianțe generale cît mai favorabile dezvoltării sănătoase, menținerii vigorii și tinereții întregii națiuni, femeile se bucură de măsuri speciale pentru asigurarea sănătății și pentru îngrijirea și educarea copiilor. În acest sens, în Legea nr. 3/1978 privind asigurarea sănătății populației sînt prevăzute o seamă de obligații pentru unitățile și personalul sanitar. Iată cîteva dintre acestea:

- desfășurarea unei activități de educație sanitară, în familie, școli, la locul de muncă, de natură să conducă la pregătirea tinerilor în vederea întemeierii familiei, la formarea unei opinii favorabile creșterii natalității, precum și asigurarea condițiilor optime medico-sanitare pentru îngrijirea femeii-gravide, dezvoltarea sănătoasă a nou-născuților, copiilor și tinerilor;
- supravegherea medicală a femeii gravide, prin examene clinice și de laborator, pe toată durata graviditații;
- urmărirea modului în care conducerile unităților socialiste aplică normele stabilite privind asigurarea condițiilor necesare pentru protecția femeii și a tinerilor la locul de muncă;
- asigurarea asistenței medicale a elevilor și studenților, precum și a respectării cerințelor de igienă în procesul de învățămînt în vederea dezvoltării lor armonioase fizice și intelectuale;
- asigurarea asistenței medicale a copiilor cu deficiențe în dezvoltarea fizică ori psihică și aplicarea tratamentelor diferențiate pentru recuperarea și integrarea lor în activitatea socială.

2. care este durata concediului de odihnă?

În conformitate cu prevederile Legii nr. 26/1967, persoanele încadrate în muncă au dreptul, în fiecare an calendaristic, la un concediu de odihnă plătit, cu o durată de 15—24 de zile lucrătoare, în raport cu vechimea lor în muncă. Astfel, la o vechime în muncă de pînă la 5 ani se acordă un concediu de 15 zile lucrătoare; de la 5 la 8 ani vechime în muncă — 16 zile lucrătoare; de la 8 la 11 ani vechime, concediul este de 17 zile lucrătoare; de la 11 la 14 ani vechime — 18 zile lucrătoare; de la 14 la 17 ani — 19 zile lucrătoare; de la 17 la 20 de ani vechime — 21 zile lucrătoare și peste 20 de ani — se acordă 24 de zile lucrătoare.

Pentru tinerii în vîrstă de pînă la 18 ani, durata concediului de odihnă ce li se cuvine se stabilește diferențiat, în raport cu vîrsta lor, în felul următor: pînă la vîrsta de 16 ani — 24 zile lucrătoare; de la 16 la 18 ani — 21 zile lucrătoare; de la 17 la 18 ani se acordă un concediu de 18 zile lucrătoare.

Precizări: a) Vechimea în muncă ce se ia în considerare la stabilirea duratei concediului de odihnă este aceea pe care persoanele încadrate în muncă o împlinesc în cursul anului calendaristic în care se acordă concediul, indiferent de data la care îl vor efectua. Iar pentru tinerii în vîrstă de pînă la 18 ani se ia în considerare vîrsta pe care ei au împlinit-o la 1 ianuarie al anului calendaristic respectiv.

b) Cei care lucrează în locuri cu condiții de muncă deosebite, pe lîngă concediul acordat în raport cu vechimea, au dreptul și la un concediu suplimentar de 3—12 zile lucrătoare, iar persoanele care îndeplinesc funcții de conducere sau funcții similare acestora beneficiază de un concediu suplimentar de 2 pînă la 5 zile lucrătoare.

3. cum se acordă alocația de stat pentru copii în cazul persoanelor nou încadrate în muncă?

În conformitate cu Legea (Decretul nr. 246/1977, republicat), alocația de stat pentru copii se acordă în cazul persoanelor nou încadrate în muncă după 3 luni de la încadrarea cu contract de muncă pe durată nedeterminată. Persoanele cărora le-a încetat contractul de muncă din vina lor, în condițiile în care, potrivit legii, vechimea în muncă se întrerupe, primesc alocația numai după 3 luni de la data reîncadrării cu contract de muncă pe durată nedeterminată. În aceste cazuri, pentru următoarele 6 luni cuantumul alocației se reduce cu 50 la sută.

Notă: În situația în care o persoană, beneficiară a alocației de stat pentru copii, a avut mai mult de 12 zile de concediu fără plată, învoiri sau absențe

nemotivate, de la începutul anului calendaristic, nu primește alocația în luna în care intervine o nouă învoire, concediu fără plată sau absență nemotivată.

4. de către cine se face plata alocației de stat pentru copii?

Alocația de stat pentru copii se plătește de către:

- unitățile care plătesc drepturile de retribuție, pentru persoanele încadrate în muncă;
- organele de asigurări sociale și pensii, pentru beneficiarii pensionari;
- instituțiile la care sînt înscriși, pentru studenții de la învățămîntul superior de zi și pentru absolvenți pînă la încadrarea lor în muncă, în termenul stabilit prin dispoziția de repartizare;
- unitățile la care au lucrat, pentru militarii în termen și militarii cu termen redus, care la data încorporării erau încadrați cu contract de muncă pe durată nedeterminată;
- centrele militare, pentru elevii școlilor militare și ai instituțiilor militare de învățămînt superior;
- unitățile de unde primesc drepturile bănești, potrivit legii, pentru persoanele chemate în vederea satisfacerii unor obligații militare, altele decît serviciul militar în termen.

Precizare: Actele necesare în vederea obținerii drepturilor de alocație se depun de solicitanți, după caz, la una din unitățile de mai sus, care urmează să le facă plata. Alocația se acordă numai de la data stabilirii sale potrivit prevederilor Decretului nr. 246/1977, republicat.

5. cine are dreptul la pensie de urmaș?

De pensie de urmaș beneficiază, în condițiile prevăzute de Legea nr. 3/1977, copiii și soția. Pensia de urmaș se acordă dacă persoana decedată era pensionar sau îndeplinea condițiile pentru obținerea unei pensii. Copiii au dreptul la pensie de urmaș pînă la vîrsta de 16 ani sau, dacă continuă studiile, pînă la terminarea acestora, dar fără a depăși vîrsta de 25 de ani.

Soția are dreptul la pensie de urmaș pe tot timpul vieții, dacă a împlinit vîrsta de 55 de ani și a avut cel puțin 15 ani de căsătorie. Dacă durata căsătoriei a fost mai mică, dar nu mai puțin de 10 ani, pensia se acordă proporțional cu anii de căsătorie. Beneficiază, de asemenea, de pensie de urmaș pe tot timpul vieții și soția care a împlinit vîrsta de 50 de ani și a născut, pînă la data decesului soțului, mai mult de 4 copii, iar durata căsătoriei a fost de cel puțin 10 ani. Soția care este invalidă de gradul I sau II beneficiază pe această perioadă de pensie de urmaș, indiferent de vîrstă și de durata căsătoriei; de asemenea, are dreptul la această pensie și soția care nu este încadrată în muncă la data decesului soțului și are în îngrijire unul sau mai mulți copii în vîrstă de pînă la 6 ani. Dacă nu sînt îndeplinite condițiile de mai sus, soția primește pensie de urmaș numai pînă la încadrarea în muncă, dar nu mai mult de 6 luni de la data decesului soțului.

Cuantumul pensiei de urmaș se stabilește în procente din pensia susținătorului decedat, dacă acesta era pensionar, sau a pensiei ce i s-ar fi cuvenit, potrivit legii, pentru munca depusă și limită de vîrstă sau pentru invaliditate, și anume:

- 50 la sută pentru un singur urmaș;
- 75 la sută pentru doi urmași;
- 100 la sută pentru mai mulți urmași.

Precizare: Dacă unul din urmași pierde dreptul la pensie, ceilalți primesc în continuare partea de pensie ce li s-a cuvenit pînă la acea dată.

6. în ce cazuri poate fi desfăcut contractul de muncă din inițiativa unității?

Situațiile în care unitatea poate desface din inițiativa sa contractul de muncă al unei persoane încadrate sînt expres prevăzute de Codul muncii și anume:

a) unitatea își reduce personalul prin desființarea unor posturi de natura celui ocupat de cel în cauză, ca urmare a reorganizării;

b) unitatea își încetează activitatea prin dizolvare;

c) unitatea se mută în altă localitate și are posibilitatea să-și asigure pe plan local cadrele;

d) unitatea se mută în altă localitate, iar persoana încadrată nu acceptă să o urmeze;

e) persoana nu corespunde, sub raport profesional, postului în care a fost încadrată;

f) în postul ocupat de persoana încadrată în muncă este reintegrat, pe baza hotărîrii organelor competente, cel care a deținut anterior acel post;

g) persoana încadrată în muncă se pensionează pentru limită de vîrstă ori pentru invaliditate de gradul I sau II;

h) cel menținut sau reîncadrat în muncă după pensionarea sa pentru limită de vîrstă nu mai este necesar;

i) persoana încadrată în muncă săvîrșește o abatere gravă sau încalcă în mod repetat obligațiile sale de muncă, inclusiv normele de comportare în unitate;

j) cel în cauză este arestat mai mult de 60 de zile;

k) persoana încadrată în muncă este condamnată definitiv pentru o infracțiune în legătură cu munca sa, dacă condamnarea o face necorespunzătoare postului pe care îl deține;

l) instanța penală a pronunțat interdicția de exercitare a profesiei, temporar sau definitiv.

Precizări: 1) Cînd contractul de muncă se desface pentru situațiile de la literele a—f, unitatea va acorda persoanei în cauză un preaviz de 15 zile lucrătoare, perioadă în care se va presta activitate potrivit programului de lucru. Dacă desfacerea contractului a avut loc pentru unele din motivele arătate la literele a—c, e și f, unitatea este obligată să ofere persoanelor în cauză trecerea în altă muncă corespunzătoare, solicitînd în acest scop sprijinul organului ierarhic superior și al organelor de repartizare în muncă, ori, după caz, să ia măsuri de recalificare a persoanelor respective.

2) În toate situațiile, desfacerea contractului de muncă se stabilește prin dispoziția scrisă a conducerii unității, în care se vor menționa: motivele, prevederile legale pe care se întemeiază, termenele și organele la care măsura luată poate fi contestată.

7. ce cheltuieli comune pentru folosința, întreținerea sau repararea clădirilor de locuit se calculează pe persoane?

În conformitate cu normele aprobate prin Hotărîrea nr. 2/1973 a Comitetului pentru problemele consiliilor populare se calculează în funcție de numărul persoanelor următoarele cote părți de cheltuieli:

- costul acelor lucrări de întreținere și reparații efectuate la părțile și instalațiile de folosință comună ale clădirilor sau apartamentelor, inclusiv ale instalațiilor de încălzire centrală și hidrofor și ale încăperilor în care acestea funcționează. Precizăm că toate cheltuielile pentru lucrările de întreținere și reparații care revin proprietarilor, potrivit cap. A din Anexa nr. 3 la H.C.M. nr. 860/1973, se suportă în raport de cota de proprietate, indiferent dacă proprietarul locuiește sau nu în apartamentul respectiv;
- costul energiei electrice consumate la părțile de folosință comună pentru funcționarea crematoriului, a hidrofoarelor de clădire și a ascensorului (forță și iluminat);
- retribuțiile sau indemnizațiile personalului administrativ și de serviciu (administratori, contabili, casieri, îngrijitori) și ale personalului de exploatare, întreținere sau reparații (mecanici, fochiști, instalatori);
- costul apei consumate, cînd aparatul de înregistrare a acestuia există pe un grup de clădiri, pe o clădire (bloc) sau pe o scară, precum și cheltuielile pentru canalizare;
- Pentru ridicarea gunoaielor menajere, procurarea, întreținerea și dezinfectarea recipientelor de colectare a gunoaielor, dezinfectarea platformelor pe care se află recipientele și pentru vidanjare, cheltuielile se repartizează tot în raport de numărul persoanelor care locuiesc în fiecare locuință.

Notă: Persoanele care lipsesc din imobil una sau mai multe luni și au anunțat în scris despre absența lor comitetului asociației de locatari nu plătesc în perioadele respective taxa de canalizare, energia electrică necesară funcționării crematoriului, combustibilul necesar preparării apei calde, ridicarea gunoaielor menajere și vidanjarea. Locatarii principali și proprietarii care primesc în locuință alte persoane, mai mult de 15 zile în cursul aceleiași luni calendaristice, sînt obligați să participe și pentru acestea la plata cheltuielilor comune. În asemenea cazuri, plata se face pe întreaga lună.

8. care este termenul de recurs în cauzele civile?

În conformitate cu prevederile art. 301 din Codul de procedură civilă, termenul de recurs este de **15 zile** de la comunicarea hotărîrii. Aceasta este regula generală, întrucît există și excepții. De pildă, în cazul ordonanțelor prezidențiale, termenul de recurs este de **5 zile** de la pronunțarea hotărîrii, dacă aceasta s-a dat cu citarea părților, ori de la comunicare, cînd pronunțarea a avut loc fără citarea lor. Iar la divorț, termenul de recurs este de **30 de zile** și se calculează numai de la comunicarea hotărîrii.

Recursul se depune la instanța a cărei hotărîre se cere a fi reexaminată pe această cale. Deci, în mod greșit procedează acele părți care trimit recursurile declarate împotriva unor hotărîri direct la instanța de recurs, respectiv tribunalul județean sau al municipiului București.

Notă: Termenul de recurs este un termen de decădere. Aceasta înseamnă că, spre deosebire de termenele de prescripție, care pot fi întrerupte sau suspendate, ceea ce duce automat la prelungirea lor ca durată, termenele de decădere nu pot depăși durata prevăzută de lege. Deci, orice recurs declarat după expirarea termenului prevăzut va fi respins ca tardiv introdus. De la această regulă există o singură excepție, reglementată în art. 303, alin. 5 din Codul de procedură civilă, și anume situația în care președintele instanței primind cererea de recurs o poate înapoia părții prezente, pentru a fi refăcută, dacă nu îndeplinește condițiile prevăzute de lege. În acest caz, termenul de recurs este prelungit cu **5 zile**.

GHEORGHE PÎRVAN

SPORTIVELE ROMÂNCE ÎN ARENELE OLIMPIADEI '80

Din însemnările unui martor ocular la episoadele J.O. de vară — Moscova 1980

Deoarece autorul acestor relatări a fost avertizat, din vreme, de realizatorii «Almanahului» asupra obligației de a se întoarce de la J.O. din Moscova cu întîmplări și fapte inedite, el s-a conformat întocmai, în tolba sa reporterul adunînd, în primul rînd, impresii privind comportarea, evoluția, rezultatele dobîndite de sportivele ce concurau în arenele olimpice sub tricolorul României socialiste. Le-am urmărit zi de zi, pas cu pas, în eforturile lor supreme de a cuceri glorie, medalii și puncte olimpice pentru sportul românesc.

La loc de cinste, în istoria plină de peripeții a J.O. de la Moscova, în grupul de elită al eroinelor Olimpiadei se înscriu și cîteva din fetele noastre, în frunte cu gimnasta Nadia Comăneci și canotoarea Sanda Toma. Dar, oare, poți să treci cu vederea performanțele meritorii, chiar dacă n-au culeș medalii, obținute de Carmen Bunaciu — de două ori situată pe locul IV la înot (100 m și 200 m spate) —, Ecaterina Stahl, clasată tot a patra, la floretă, ori ștafeta noastră de 4 x 400 m, compusă din atletele Ibola Korodi, Niculina Lazarciuc, Maria Samungi și Elena Tăriță, care, concurînd alături de echipe creditate cu recorduri mondiale, s-a situat pe același loc patru. A fi, într-o finală olimpică la alergări, iată o realizare care n-a fost, pînă acum, la îndemîna sportului românesc. Sigur, încercăm un sentiment de regret pentru nereușita Evei Zörgö-Raduly, poate cea mai îndreptățită la o medalie, dar a cărei suliță, din cauza vîntului în vîrtejuri, a zburat mai puțin cu 5 metri decît este propriul ei record. Fără discuție, figura cea mai regrezentativă a Olimpiadei moscovite, fapt atestat în comentariile de presă cele mai avizate, este românca Nadia Comăneci, care și-a completat palmaresul, și așa impresionant, cu noi titluri și medalii olimpice. Dar asupra acestor episoade vă vom reține atenția, în mod deosebit, în cele ce urmează.

NADIA MAI BUNĂ DECÎT NADIA!

Foarte sugestiv acest titlu citit în fruntea unui amplu articol publicat pe pagina întîi a cotidianului francez de specialitate «L'Equipe», în zilele concursurilor de gimnastică feminină. Ceea ce voia să însemne că Nadia de la Moscova e mai bună ca Nadia de la Montreal. O întrebare stăruia pe buzele tuturor înainte de startul gimnastelor: dacă concurează Nadia Comăneci și din cine e formată echipa României? Interesul pentru echipa noastră de gimnastică, deținătoarea titlului mondial, cucerit în decembrie 1979, la Fort-Worth, Dallas, a fost enorm. Fapt ilustrat de numărul record de spectatori — peste 16 000 — prezenți în tribunele Palatului sporturilor și, imagine și mai concludentă, cei circa 200 de fotoreporteri, care, în minutele de încălzire, ca și în timpul concursurilor, se roteau în sală, urmînd drumul pe care-l făcea Nadia și gimnastele noastre, în ordinea aparatelor la care evoluau. Se anunța un duel pasionant între gimnastele noastre și cele sovietice pentru supremația olimpică și mondială. Prima zi, consacrată exercițiilor obligatorii, s-a consu-

Marta Karolyi

Bela Karolyi

mai fără evenimente neprevăzute. Fetele Martei și Bela Karolyi s-au comportat, în cea mai mare parte a lor, strălucit. Ne-am convins și noi, s-au convins și spectatorii și telespectatorii că Nadia Comăneci a rămas aceeași imbatabilă gimnastă, care se bucură de o mare popularitate, de simpatie și admirație din partea oricăror spectatori în fața cărora evoluează. Aici a smuls ropote de aplauze și exclamații prin perfecțiunea executării exercițiilor sale. Ea a fost prima gimnastă din concurs care a înscris, pe tabela electronică de marcaj, nota maximă — zece — și a realizat media cea mai mare. Dar iată notele primite: 9,95 la paralele, sol și sărituri, 10 la bîrnă, aparatul ei preferat. Nadia și-a executat programul cu siguranță, precizie și o mare măiestrie. Note mari au primit și colegele Nadiei: Emilia Eberle 9,90 la sol, paralele și bîrnă și 9,85 la sărituri. Ceea ce ne-a bucurat este realitatea că echipa noastră a arătat omogenitate și o valoare ridicată, urmașele Nadiei călcînd, cu prestanță, pe treptele înaltelor ierarhii internaționale. Sportivele tricolore au avut evoluții la fel de bune și în cel de-al doilea concurs, de exerciții liber alese, desfășurat după o zi, cînd s-a făcut clasamentul pe echipe, fetele noastre, cu 393,60 puncte, ocupînd locul secund, după echipa Uniunii Sovietice (394,90) și înaintea gimnastelor din R.D. Germană (392,55). În continuare urmează Cehoslovacia cu 388,80, Ungaria cu 384,30 și Bulgaria cu 382,10. Am dat aceste cifre pentru a vedea ce diferență substanțială este între punctajul primelor trei echipe, care au urcat pe podiumul olimpic, despăr-

tite doar de cîte un punct, și grupul celorlalte trei. Dacă fetele noastre nu ne-au adus satisfacția supremă, după această primă rundă de întreceri, ele se mîndresc că au obținut în concurs trei note de 10, prin Nadia la bîrnă, Melita Rühn la sărituri și Emilia Eberle la paralele; în vreme ce sportivele sovietice au acumulat doar două note maxime, prin Natalia Sapoșnikova la sărituri și Elena Davidova la sol, iar sportivele din R.D.G. una singură prin Maxi Gnauck, la paralele. Gimnastica românească se menține, deci, în fruntea ierarhiei olimpice. Nadia Comăneci s-a dovedit, din nou, aceeași mare gimnastă a României și a lumii întregi.

În concursul pe aparate și Nadia,și celelalte fete au evoluat la un nivel ridicat, obținînd, împotriva unor arbitraje incorecte, care le-au dezavantajat flagrant, note care le-au adus, pînă la urmă, două medalii de aur — Nadia Comăneci (la bîrnă și sol), încă o medalie de argint — Emilia Eberle (paralele) și două de bronz — Melita Rühn (sărituri și paralele). În total, echipa noastră de gimnastică, din care au mai făcut parte Dumitrița Turner, Cristina Grigoraș și Rodica Dunca, a realizat un bilanț strălucit la J.O. de la Moscova, cu toate opreliștile în cursa lor spre medalii: 7 (2 de aur, 3 de argint, 2 de bronz). Un bilanț care conține valori și capătă semnificații deosebite. «*Sînt bucuroasă* — a declarat autorului acestor rînduri Nadia Comăneci, la sfîrșitul concursului, — *de titlurile și medaliile cucerite, cu atît mai bucuroasă dar și mîhnită, cu cît condițiile de întrecere au fost atît de vitrege. Dar aș vrea să arăt că, în general, concursul a fost mult mai greu decît altele, în competiția pentru medalii participînd mai multe gimnaste foarte valoroase și bine pregătite. Dăruim țării, partidului, care ne-au creat condiții minunate de pregătire, de viață și învățătură, titlurile și medaliile noastre*».

CEA MAI FRUMOASĂ PAGINĂ DIN ISTORIA CANOTAJULUI ROMÂNESC

O dată memorabilă în istoria canotajului românesc: sîmbătă, 26 iulie 1980, pe apele învolburate de vînt și o ploaie rece ale canalului artificial Krîlatskoe din marginea capitalei Uniunii Sovietice, Moscova, sportivele noastre au scris cea mai frumoasă și glorioasă pa-

Emilia Eberle
Dumitrița Turner
Melita Rühn

ginâ din istoria canotajului românesc. Prezente cu toate cele șase ambarcațiuni în finalele concursului olimpic, reprezentantele tricolorului românesc au cucerit o medalie de aur și două de bronz, clasîndu-se pe locul trei, atît în ierarhia pe medalii, cît și în cea pe puncte.

Cea mai spectaculoasă întrecere ne-a oferit-o proba de schif simplu 1 000 m. Am așteptat-o cu nerăbdare și cu mari emoții. Aici era favorită românca Sanda Toma, actuala deținătoare a titlului suprem. Dar ea avea adversare redutabile în englezoaica Barbara Mitchell, reprezentanta R.D.G. Martina Schröter, vicecampioana lumii, sovietica Antonina Makhina, bulgăroaica Rosița Spagova și poloneza Beata Dziadura. Cursa care avea s-o încoroneze pe cea mai bună schifistă a lumii a pornit furtunos. Startul Sandei este mai reținut. Sportiva sovietică se instalează în frunte, o talonează, îndeaproape, bulgăroaica. După primele două sute de metri, vislind cu putere și ambiție, marea noastră campioană și-a depășit, pe rînd, adversarele, le-a semănat, pe drum, cum se spune, ajungînd prima la linia de sosire, la o bună distanță de Antonina Makhina — locul doi — și Martina Schröter — locul trei. Sanda Toma și-a învins adversarele în stil de mare campioană și vedetă a acestui sport. Alte amănunte din senzaționala ei cursă, ca și din biografia ei sportivă, în dialogul care urmează acestui capitol.

O finală pasionantă a fost și aceea de la dublu vîsle, unde le-am avut pe Olga Homeghi — 22 de ani, și Valeria Roșca — 23 de ani, prima de la clubul «Viitorul»-București, a doua de la U.T. Arad. Printre candidatele la medalii — echipajele din Bulgaria, care au cucerit medalia de aur la Montreal și bărcile R.D. Germane și Uniunii Sovietice. Canotoarele sovietice Hlopțeva și Popova iau un start excelent și nu mai părăsesc primul loc pînă la încheierea cursei. Fetele noastre sînt pe poziția a treia trei sferturi din cursă, la 750 m reușesc, prin lansarea unui atac puternic, să se situeze pe locul doi, dar eforturile depuse le-au privat de medalia de argint, cucerind pînă la urmă «bronzul».

Cea de a treia medalie — de bronz — care înalță drapelul românesc în văzduh au cucerit-o componentele «optului» românesc, care și-au îndeplinit promisiunea făcută. Ele au făcut o cursă temerară, curajoasă, într-o companie foarte selectă, cu multe echipaje favorite, în frunte cu cele ale Uniunii Sovietice și R.D. Germane, ultimul adjudecîndu-și titlul. Reprezentantele noastre s-au situat de la bun început pe poziția a treia, pentru menținerea căreia au tras din răsputeri. Dar să transcriem numele echipajului nostru de 8+1 care și-a adus contribuția la îmbogățirea zestrei de medalii olimpice românești: Elena Bondar, Florica Bucur și Elena Dobrițoiu de la «Viitorul», Maria Constantinescu și Rodica Pușcatu de la C.N.A.S.E., Ana Iliuță, Rodica Frîntu de la «Olimpia»-București, Marlena Zagoni și Angelica Aposteanu de la «Steaua».

Meritoriu s-au comportat și celelalte echipaje românești — 4+1 rame, 2 fără cîrmaci și 4+1 vîsle — care, într-un concurs foarte puternic, au reușit să se claseze, toate, pe locurile IV, aducătoare de puncte olimpice prețioase. Firește, am fi dorit medalii, dar, în ciuda străduințelor depuse, fetele n-au putut realiza performanțe valoroase datorită unor starturi slabe și unor dozări inegale ale eforturilor.

CUM RĂSAR STELELE

O nouă stea în constelația olimpică — românca Sanda Toma. Ea a obținut o victorie magnifică, pe undele lacului artificial Krilatskoe, la proba de schif simplu, învingînd de-o manieră categorică adversare redutabile, cotate printre favorite, precum sovietica Antonina Makhina și reprezentanta R.D.G. Martina Schröter, ocupantele, în această probă, a celorlalte două locuri pe podiumul de premiere. A condus tot timpul cursa, a străbătut pista de apă cu o impetuozitate olimpiană, a terminat-o cu o lungime de barcă. Prima Olimpiadă la care participă, primul titlu olimpic.

Sanda Toma are 24 de ani, este născută într-un sat din județul Botoșani, a absolvit liceul de atletism din Cîmpulung-Muscel și în momentul cînd a fost descoperită de profesorul Cornel Răduț, după cum singură mărturisește, făcea parte din echipa de atletism a județului Timiș. Deci pe trei puncte cardinale ale țării se proiectează bio-

Emilia Eberle
Dumitrița Turner
Melita Rühn

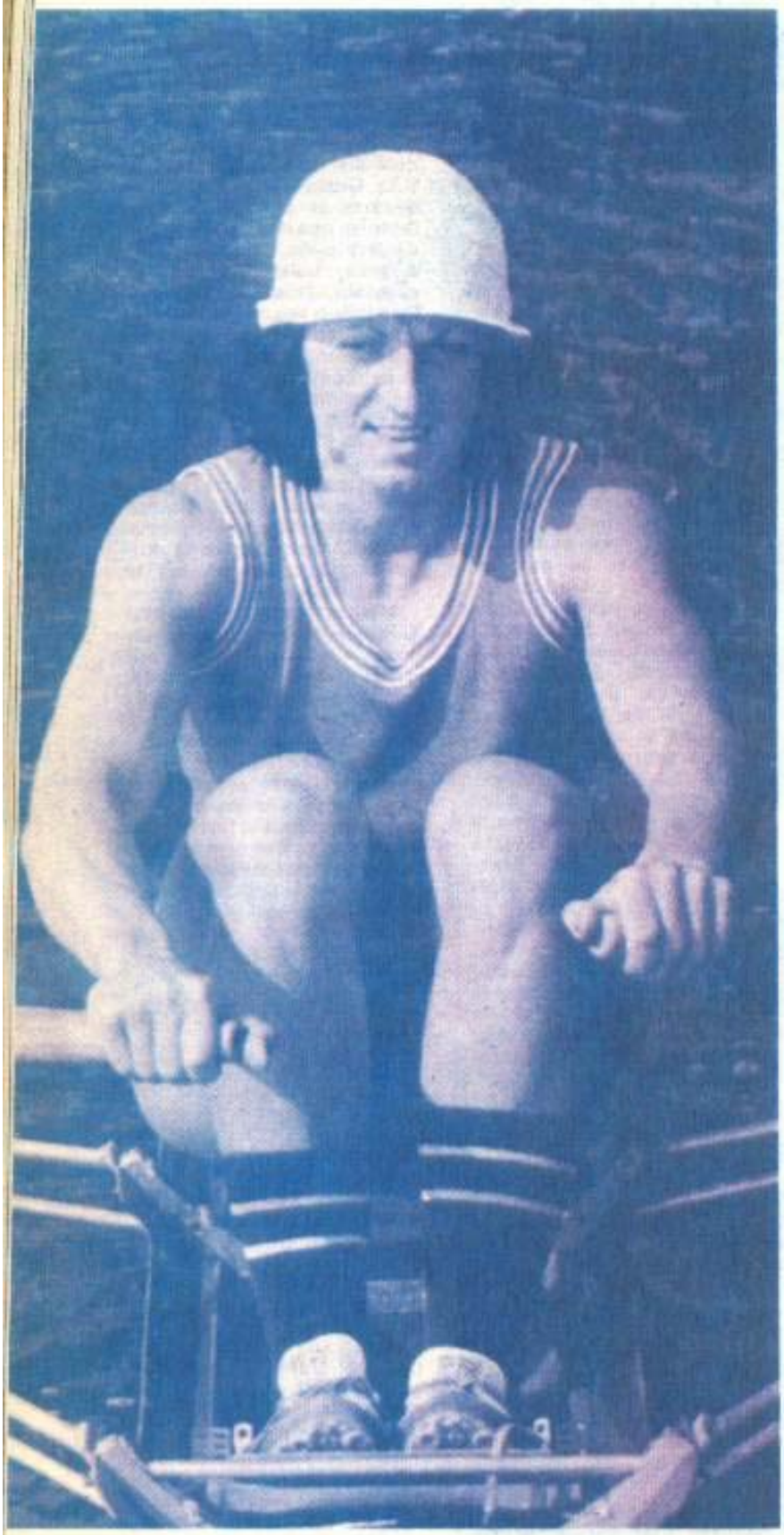

Sanda Toma

grafia sportivă a acestei tinere care și-a înscris numele printre eroii Olimpiadei '80.

Am întîlnit-o, imediat după concurs, îndreptîndu-se spre sala unde avea loc obișnuita conferință de presă cu campioanele olimpice la canotaj academic. După ce am felicitat-o pe noua noastră campioană, care aducea țării cea de-a cincea medalie de aur olimpică, am rugat-o să răspundă la cîteva întrebări pentru cititorii Almanahului «Femeia».

— Cum se simte o campioană olimpică?

— Sînt nespus de fericită. Poate mai fericită ca oricînd în viață. Am ținut enorm de mult să-mi apăr titlul mondial cucerit anul trecut, la Bled, în Iugoslavia, cucerind o medalie de aur și mai prețioasă la Olimpiadă.

— Cîte zile ai muncit pentru acest titlu?

— Cred că de cînd am început canotajul. Adică din 1977. Atunci am învățat să vîslesc. Era primăvara. Un an mai tîrziu am participat la campionatele mondiale din Noua Zeelandă. La dublu vîsle, împreună cu Olga Homeghi, care a luat și ea, aici, la Moscova, împreună de data aceasta cu Vasilica Roșca, medalia de bronz. Amîndouă eram debutante atunci, nu ne-am clasat decît pe locul cinci, dar înaintea echipajului din R.D. Germană, care cucerise titlul mondial în 1977.

— Ce vei face în viitor? Vrei să devii antrenoare?

— Sînt studentă la I.E.F.S. și, firește, o să devin profesoară de educație fizică. Deocamdată nu mă gîndesc să mă fac antrenoare. Doresc să-mi continui cariera sportivă. Mai am încă multe concursuri de cîștigat. Apoi, să nu uităm, o campioană trebuie să-și apere titlurile. Ea este cu atît mai mare cu cît cucerește mai multe titluri, depășindu-și de fiecare dată performanțele.

— Cum dorești să sărbătorești victoria olimpică?

— Împreună cu toți cei care m-au ajutat s-o obțin și care au contribuit la victoria mea. Sînt, firește, recunoscătoare antrenorilor mei, dar fără condițiile foarte bune de pregătire pe care le-am avut, acest succes n-ar fi fost posibil. De aceea mă gîndesc cu recunoștință profundă la țara mea, căreia îi datorez totul și îi închin victoria mea olimpică.

VASILE CĂBULEA

Foto: AUREL NEAGU

FESTIVALUL CÎNTAREA ROMÂNIEI NAȚIONAL

Cele 38 de invenții ale Vioricăi Trandafir

Vreau să vă asigur că o discuție (de două ceasuri) despre colagen poate fi de-a dreptul pasionantă, chiar dacă unul dintre interlocutori (respectiv subsemnata) se recunoaște a fi fost, pînă în acea clipă, vag știutoare în problemă. Meritul exclusiv este al acestei fete tinere din fața mea, cu alură sportivă (aflu, dealtfel, că a și practicat săritura în înălțime), Viorica Trandafir pe nume. Această ingineriță cu nume dublu de floare — își lua, la 26 de ani, doctoratul în chimie industrială; la 32 de ani era șefa laboratorului din Institutul de cercetări pielărie și încălțăminte; la 34 — adică acum — este autoarea unui număr de 38 de invenții brevetate (vă dați seama: mai mult de o invenție pe un an al tinerei dumisale vieți, toate oscilînd în jurul colagenului).

Să ne întoarcem însă la colagen. Adică la acea proteină care alcătuiește 80 la sută din pielea animalelor și care are proprietăți cu totul deosebite: rezistă la radiații, la variații de temperatură, la infecțiile microbiologice. Ei bine, problema — vitală pentru chimiști și implicit pentru economie — era cum să recupereze această miraculoasă substanță, cu nenumărate aplicații, din resturile de piele care rămîn după alegerea părților bune pentru încălțăminte (și în pielărie, aflu, cam 40 la sută din piele se înlătura ca nefolosibilă), cum să se păstreze intacte acele însușiri inițiale prin tehnologiile de extracție a acestui colagen din bucățile de piele netăbăcite.

— Acceptați o întrebare naivă? Cum arată — după extracția sa — acest colagen? Și apoi, spuneți-mi în ce l-ați folosit, ce au făcut din el invențiile dv.? Cu ce eficiență?

— Colagenul arată așa cum vrem noi, în funcție de ce vrem să facem din el: ca un burete alb spongios, sau ca o pulbere albă, sau ca o folie transparentă, sau ca un lichid gălbui-brun. Ce am făcut din el? Multe (și pentru prima dată deslușesc în vocea Vioricăi Trandafir o mîndrie neascunsă). Calatrofui, de pildă, invenția nr. 1, lucrată împreună cu Institutul «Pasteur», un produs întăritor ce se dă în hrana animalelor. A avut rezultate excelente: a redus mult mortalitatea animalelor tinere (ajutîndu-le să treacă cu bine peste perioada stresantă a înțărcatului) și le-a sporit simțitor greutatea. Cu sarcinile pe care conducerea de partid le-a trasat zootehniei, vă dați seama ce înseamnă Calatrofui nostru, care obține, pe un leu investit, 10 lei beneficii nete. Ce mai facem din Colagen? Aplicații în medicina umană, pansamente medicale în tratarea arsurilor și a ulcerelor varicoase, de pildă, sau membrane pentru artero-plastii, sau o gamă întreagă de produse cosmetice — avem vreo 18-20 de invenții în acest domeniu. Dar am făcut din el și semipreparate pentru vaccinuri animale și l-am refolosit și în produsele necesare pielăriei. Eu cred că ar trebui să mă opresc aici: nu putem descrie toate cele 38 de invenții ale colectivului meu, nu?

Cedez în favoarea acestei opinii. Și păstrez, în finalul acestor cîtorva rînduri, amintirea unei tinere cercetătoare care a reușit să urce Colagenul la puterea 38... În folosul omului!

Elena Greculesi: „Femeia — metaforă a vieții însăși"

— E inutil, o știu, să întrebi un artist de ce revine iar și iar asupra aceleiași teme care-l urmărește obsesiv. Care-l fascinează. Care-l absoarbe. Nu te voi întreba deci, Elena Greculesi, cum se face că în ultimii ani pictura dumitale — revenită cu convingere la figurativ, după ce a încercat diverse formule plastice, chiar și cea abstracționistă — a adus pe pînză mai ales imaginea femeii. Monumentalul acestor lucrări, gravitatea lor reculeasă și solemnă îți «deconspiră» foarte limpede preferințele tematice: celebrarea femeii, văzută nu ca pretext plastic, ci ca expresie a demnității umane, a frumuseții ei. Am dreptate?

— Așa e. A femeii văzută ca cea mai poetică metaforă a existenței însăși. N-am putut găsi un simbol mai sintetic și mai plin de poezie pentru imaginea patriei, de exemplu — pentru lucrarea «Republica», pe care o știți, ați publicat-o pe coperta revistei dv. —, decît o femeie îmbrăcată în port național și care ține tricolorul în brațe cu gingășia și vigoarea cu care și-ar ține pruncul. Gestul de zbor și închinăciune în același timp, are ceva hieratic, e și el o încercare de a sintetiza iubirea de țară, așa cum «Sudorița» mea se străduia să sugereze ritualul muncii și noblețea, eleganța liniștită a acțiunii țîșnită dintr-o nevoie interioară.

— Se pare că trecutul istoric reînvie mereu, în ultima vreme, pe pînzele dumitale. Mă gîndeam acum la cele trei «Femei dace», pe care le-am văzut la un salon național.

— Am încercat să aduc un omagiu străbunelor noastre, în contextul sărbătoririlor celor 2 050 de ani de existență a statului lui Burebista, și am pictat cu plăcere acest document poetic de epocă, inspirat și din basoreliefurile Columnei. Dar dacă mă întrebi asupra preferințelor mele, am să-ți spun că cel mai tare îmi iubesc «Delegata», portretul acelei țărănci venite la tribuna unui congres să exprime un gînd, un mesaj, un angajament, și în care m-am străduit să concentrez tot ceea ce cred caracteristic pentru femeia zilelor noastre: forță, conștiința propriei valori, hotărîre, luciditate.

Valeria Seciu: „Fericitul chin al muncii actorului"

— Din cauza dumitale, Valeria Seciu, îi s-a întîmplat spectatorilor (celor care te-au văzut în «Să îmbrăcăm pe cei goi»), un lucru, să zicem, aproape fantastic: au uitat pur și simplu că sînt la teatru, că se află în fața unui convențional spațiu scenic și au avut senzația acută, dureroasă aproape, că acolo, pe scenă, se petrece viața adevărată, trăită pînă la paroxism. Datorită și dumitale, s-a înțeles mai bine, cred, că jocul actorului nu e deloc o joacă, ci — spun oare bine? — un chin fericit, o trudă nesfîrșită, un foc continuu. Ca al oțelarului. Ca al minerului.

— Mi-ar părea bine să fie așa. S-a crezut destulă vreme că existența actorului e așa, un fel de continuă sărbătoare, la care vin și oamenii să participe, să se distreze într-o seară, că înseamnă aplauze, poze mari în față la «Patria», lumea care întoarce capul după tine, celebritate.

— Și nu e deloc așa?

— Numai la suprafață, grosime de un centimetru. Tot așa cum învățatul pe de rost și textului — care uimește mîotdeauna spectatorii: voi cum puteți ține minte atîtea vorbe? — e doar un prim și cel mai neînsemnat pas spre personaj. Dar cum ai putea să explici ce amestec crud, ambiguu, periculos se stabilește între tine și personajul pe care-l creezi, cît te poate el chinui, măcina, omori chiar? Cum să explici aceste forări în adîncuri — și ai pomenit bine de munca minerului —, aceste căutări fără sfîrșit în alt suflet, căruia i-l împrumuți, i-l vinzi pe-al tău, cum să explici acest foc al gheenei care te mistuie întruna? Cît timp am căutat-o pe Ersilia — din piesa lui Pirandello pe care ai pomenit-o —, cît timp am repetat, și cred că și un an întreg după aceea, am fost bolnavă de Ersilia, drama ei era drama mea, citeam numai eseuri de Montaigne, eram urmărită de întrebări existențiale — ce e viața, ce e moartea, muream cu ea în fiecare seară, și-mi trebuiau cosmaruri, zile să-mi revin

— Dar nu o «trăiai» în exclusivitate pe ea, ai jucat și în alte piese, ai făcut și filmul «Bună seara, Irina», acum pregătești Margareta din «Maistrul și Margareta» de Bulgakov...

— Și chiar să știi că de cînd încerc transferul spre Margareta aceasta vie, puternică, clocotitoare, împătimită de viață, o joc și pe Ersilia mai altfel, am contaminat-o parcă și pe ea de drag de viață.

— Bine, bine, dacă ești mereu altcineva, alt personaj, cînd apuci să mai fii și Valeria Seciu?

— Cînd reușesc să mă strecor printre eroinele mele. Cînd m-am învățat cu ele și m-am liniștit. În fugă, cu sufletul la gură. Dar întotdeauna cînd sînt cu fiul meu, Alexandru. Atunci sîntem preocupați — și eu, și soțul meu — de cum gîndește, cum învață, cum judecă, mă rog, cît poate judeca un băiețel de 12 ani, dar să știi că judecă...

— Faptul că e fiul Valeriei Seciu și al lui Octavian Cotescu nu l-a făcut să se creadă un favorit al zeilor?

— El? Deloc. Nu-i impresionat de noi, n-a prins gustul teatrului.

— Nu rezist la întrebarea legată de eroinele contemporane pe care le-ai interpretat...

— Pe care aș dori intens și sincer să le pot interpreta în sensul adevărului uman al zilelor noastre, cel după care tînjim atîta.

— Dar ai fost Ioana din acel splendid telespectacol «Inimă fierbinte», alături de care ai traversat multe din vîrstele și trăirile posibile ale omului, dar ai fost această Irina din filmul de care am mai vorbit, și pe care eu personal n-am iubit-o ca personaj, nu mi-au plăcut deloc, dar deloc, slăbiciunile și neputința ei («eternă» feminină, au insinuat parcă autorii), puse vizavi de forța sufletească a bărbaților, deși dumneata i-ai dat o anume acoperire în aur...

— Am făcut tot ce-am putut face, deși eu nu am avut față de Irina aceeași reacție de respingere ca a dumitale. Oricum, am încă multe doruri neîmplinite față de aceste eroine de care vorbim și pe care continui să le aștept cu răbdare...

Teatru în... familie

Există în satul Topești, comuna Drăgești, din județul Bihor, o formație de teatru cu totul deosebită. Nu pentru că ar fi obținut premii și distincții sau ar fi întreprins turnee prin țară și peste hotare, ca atîtea altele. Nici pentru că interpreții, plăcîndu-le piesa *Deșteapta pămîntului* de Victor Ion Popa, au renunțat să rostească un dialect moldovean dificil pentru ei și au «tradus» textul în cel mai pur și pitoresc grai bihorean, spre deliciul spectatorilor. Ci pentru că este vorba de membrii aceleiași familii Tamaș, țărani din tată în fiu, oameni harnici și gospodari, pentru care teatrul nu este numai plăcere și pasiune, ci și un act de credință.

Distribuția piesei cuprinde puține personaje: Moș Haralambe, căruia îi dă viață scenică Victor Tamaș, «capul» familiei; soția lui din piesă, Frăsina, fiind în realitate consoarta de toate zilele, Domnica Tamaș, iar viitoarea noră, Neaga, se numește Elena Tamaș. În realitate fiica celor doi. În sfîrșit, fiul lor din aceeași piesă, Ion, se numește în buletinul de identitate Teodor Rașlea, logodnicul Elenei Tamaș, care în

momentul cînd citiți aceste rînduri poate că a și devenit, în modul cel mai oficial, soțul ei.

Spectacolul, care are un farmec naiv și o puritate înduioșătoare, a obținut un important premiu la Festivalul de teatru sătesc, ce a avut loc la Domnești, în județul Argeș, în 1980.

Emoția interpreților nu a fost mică. Bătrînul Victor tace, cu ochii ușor aburiți. Elena — fiica — zîmbește fericită. Teodor Rașteu, încă necooptat total în familie, stă mai la o parte, cuviincios, trăgînd cu ochii spre viitoarea soție. Doar Domnica se dezmeticește mai repede, explicîndu-ne cum a luat naștere formația teatrală «familia Tămaș» și împărtășindu-ne planurile de viitor. Da, vor juca teatru în continuare, cu toții, iar dacă și alți oameni din sat au plăcerea să li se alăture, vor fi primiți cu plăcere. Repertoriul? Au o mulțime de piese la căminul cultural... Vor alege un text... poate tot o comedie. Piace și publicului, le place și lor... Numai să aibă fiecare un rol. Nu vor să se despartă.

„Cloșca cu puii de aur"

La început a fost brigada-mamă, cum i s-a spus: cea a clubului central I.T.B. Laureată de la primii ei pași. Elogiată. Televizată. Ajunsă, an de an, pe podiumul premiilor întîi. Dar ce putea însemna, la miile de iteriști care ne ajută (ori dimpotrivă!) să ne facem în timp util călătoriile zilnice, o singură brigadă artistică? Care să laude cînd e cazul, dar să și spună, apăsat, pe nume păcatelor iteriste? Din echipa «primară» s-au desprins altele: discipolii instructorului A. Cherbis au ajuns ei înșiși din interpreți instructori. S-au făcut încă 5 brigăzi, apoi încă 10, s-a rotunjit numărul pînă la 30. Iar pe urmă, brigăzile-pui au început să-și ajungă din urmă «mama»: la ultimul concurs bucureștean «Opinia noastră», în fruntea premianților, brigada artistică a taximetriștilor, condusă de Smaranda Ocheană: la 16 ani, debuta în brigada nr. 1 a I.T.B., la 26 de ani — între timp cu seralul terminat, cu cununia făcută, cu pușiul adus pe lume, cu apartament nou construit —, ducea la laurii concursurilor brigada de la exploatare-transport. Și creștea, la rîndul ei, alți împătimiți de arta agitatorică: două din fetele brigăzii, pe care le și puteți vedea în poză, tapițera Elena Coman și muncitoarea Natalia Oprea, au ajuns la rîndul lor instructoare: una s-a ocupat de brigada de la Chirigiu, cealaltă, de echipa Glucozei, și amîndouă formațiile ieșeau pînă la urmă premiante în întreceri.

Premiate pentru curajul și hazul lor satiric, pentru adresa foarte directă a criticii, pentru dezinvoltura și umorul interpretării. Ați avut vreun necaz cu reparația mașinii? Vă spală brigada năduful, ascultați-o: «De nu dai ciubuc/ zilele se duc/ și mașina stă/ doar tu mergi năuc,/ Unde să te duci/ de nu dai, tot stai/ stai tot pe butuci». Sau v-a băgat în spaime cine știe ce taximetrist cuprins de beția vitezei? Ascultați-l: «Mie-mi place să conduc/ să merg în viteză/ șefii spun că-i/ pentru că/ n-am nimic sub frează».

Brigăzile I.T.B.-ului ne dau, orice s-ar spune, mari satisfacții și mari speranțe: și pentru mișcarea artistică a amatorilor, dar și pentru călătoriile noastre cele de toate zilele.

SANDA F. DIMA

FESTIVALUL CÎNTAREA ROMÂNIEI NAȚIONA

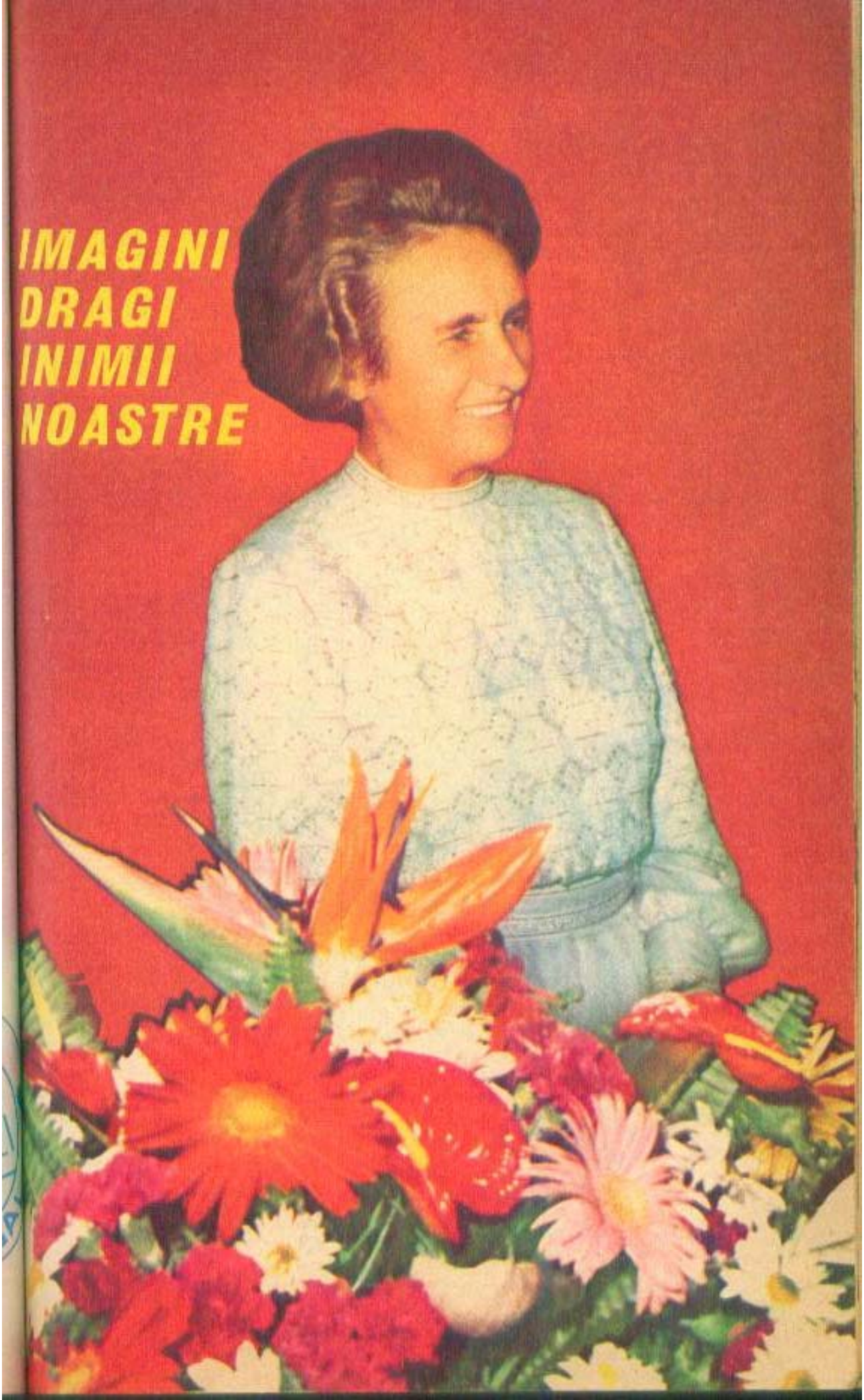
IMAGINI
DRAGI
INIMII
NOASTRE

Închinare

de **MARA NICOARĂ**

Cade zăpada ca grîul peste țară...
În ianuarie s-a născut un destin ca o stea —
Anii grei de lupte și muncă
Nu i-au înfrînt, dîrză, inima.
Ea, o adolescentă vitează și frumoasă,
A luptat pentru soarele libertății,
Patria să ne fie rotundă ca o pîine,
Să ne fie viața luminoasă.
Partidul Comunist ne-a învățat
Să transformăm fiecare secundă
Într-o victorie,
Să transformăm corăbiile visului
În realitate,
Să fim mîndri de a patriei demnă istorie,
Cu sufletul strălucind peste zăpezi
ca o floare,
Tovarășa Elena Ceaușescu a fost alături de noi
În momentele noastre de sărbătoare
Și ca o mamă a veghеat cu eroism, mereu,
Cînd poporului nostru i-a fost greu.
Nici o culme a chimiei pentru ea
n-a fost prea înaltă,
Nici o culme a bunătății, a omeniei.
Alături de Marele Bărbat, fiul strălucit al gliei,
A sporit în lume prestigiul României.
Inima ei bate odată cu inima țării,
Sufletul ei este o floare luminînd peste zăpezi.
Om de știință, om politic, mamă blîndă,
Ea urmărește a patriei izbîndă.

Cade zăpada ca grîul peste țară...
În ianuarie s-a născut un destin ca o stea —
I se închină florile, i se închină munții,
I se închină sufletul nostru,
cu toată dragostea.

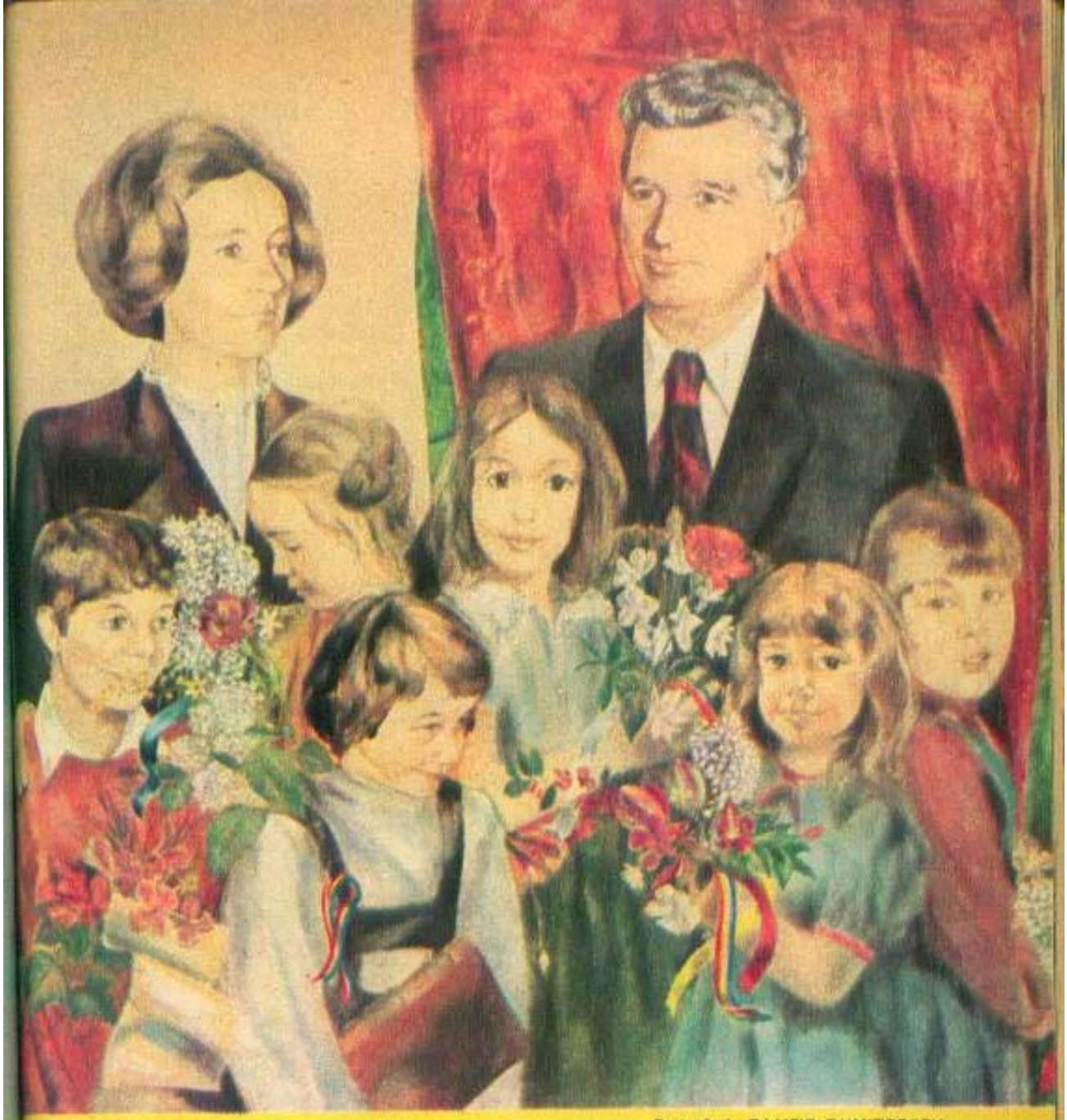

Pictură de ZAMFIR DUMITRESCU

Pe-un drum cu România

Elena Ceauşescu-i un nume ce se ştie,
Un nume românesc, recunoscut în lume,
A şefului de stat destoinică soţie,
Distinsă în ştiinţă, cu faimă şi renume.

O mamă ideală, o pildă ne-ntrecută
A dat cu prisosinţă copiilor iubiţi,
Ducînd pentru-a sa ţară o luptă neîntreruptă
Prin volburile vremii spre culmi de biruinţi.

Purtînd solia păcii cu-acel ce ne conduce
Destinu-acestui neam spre-un ţel tot mai înalt,
O demnă comunistă, ce faţă ne aduce,
Românca luptătoare, femeie şi savant.

Din inimă vă dorim Mulţi ani cu sănătate
Cu-al vostru bun tovarăş şi-al nost' conducător,
Pe drumul fericirii să mergeţi mai departe
Pe-un drum cu România, spre-un paşnic viitor.

de **ELISABETA MUSTAFA**,
ţărancă, Lipova, judeţul Arad

Femeie muncitoare, slavă ţie!

de **CORNELIU VADIM TUDOR**

Acum, cînd România trăieşte timp de pace
Şi cînd destinul ţării doar noi ni-l făurim
Cînd floarea vîrstei noastre mai pură se desface
Înspre progres şi viaţă, Arc de triumf sublim
De peste trei decenii, în front cu ţara toată
Femeile păşit-au pe-un drum înnoitor
Un drum al demnităţii cum n-a mai fost vreodată
În încleştarea aspră a existenţei lor

Şi-au pus amprenta vie, pe orişice există
În orice edificiu şi crez le recunoşti
De la întîia pîine şi şarjă comunistă
Şi pînă la-ntărirea vitezei noastre oşti
Entuziaste torţe, topind masivi de gheaţă
În faţa lor şi spaţiul şi timpul se deschid
Condiţia li-e alta, trăiesc o nouă viaţă
Prin grija înţeleaptă a marelui Partid

Şi tot mai multe fapte ne-credinţează iarăşi
De forţa şi talentul pe care-l pot avea
Să împărţim cu ele, este moral, tovarăşi
Şi rodul dulce-al vieţii, nu doar sudoarea sa
Le apărăm prin muncă, prin dragoste şi lege
Ca mame şi ca dascăli atîtor pui de lei
Sînt jumătatea ţării, iar ţara le alege
În tot mai mare cinste să stea în fruntea ei

Acum, în vremea-n care sărbătorim sub soare
Femeile acestui pămînt tulburător
Să înălţăm o cupă şi-un imn acelei care
Forează-n stînca vremii cel mai frumos izvor
Ea este eroina contemporană nouă
Elena Ceauşescu, ce nume minunat!
Un chip frumos şi tînăr, cu ochii verzi, de rouă
Zîmbind mereu în dreapta întîiului bărbat.
A fost cu el alături pe-a luptei baricadă
În dezrobirea ţării, în epopeea sa
Şi-n forţa ei nestinsă, în cinstea-i de zăpadă
Eroul naţiunii mai noi puteri găsea
Ea azi întruchipează noblеţea pururi vie
A marilor românce, curajul lor vibrant
E mamă iubitoare, tovarăş şi soţie
Destoinic om politic şi reputat savant.

Acum, din omenia străveche, românească
Femeilor planetei, de-aici, le dăm onor
Şi le urăm ca pruncii în tihnă să şi-i crească
Noroc şi fericire, şi slavă tuturor!
Şi fie ca în miezul acestui timp fierbinte
Bărbaţi de pretutindeni, lipiţi urechea blînd
La inima de mamă vă rog să luaţi aminte
Şi o să fie bine şi pace pe pămînt

Scrisoare din inimă

de **ELENA ROŞCA,**
ţărancă, Sebiş, judeţul Arad

Inima mă-ndeamnă să îţi scriu scrisoare.
Crişul mi-e hîrtie şi peniţa soare,
Plicul e Zărandul, iară glasul meu
Solul ce din inimi te cheamă mereu.

Inima mă-ndeamnă să-ţi trimit scrisoare
Şi prin ea pădurea-n dulce fremătare,
Şi izvorul rece, stelele cunună,
Cîntecele toate, plinea albă, bună.

Inima mă-ndeamnă din meleag departe
Să-ţi trimit urări de multă sănătate.
Iară drumul vieţii prelungit în vreme
La inima-ţi de mamă ţara să o cheme.

Adevăr

de VIOLETA ZAMFIRESCU

Cerul tîmplelor ei
Văzduh iluminat,
Atîta vis curat trimis-au
Străbunele femei,
Pămîntule.
Din soare ai creat-o, viitorii ai predat-o,
Să fie floare vatră
Făclia-nvingătoare
Între vieți alese — surori fecioare mame —
Luptătoare.
Mult suflet-gînd ai adunat, pămîntule,
Să crești mai liber forța înțeleaptă, mintea vie
Ce încălzea în vrednicie
Viteze căi, gîndirea dreaptă
A marilor bărbați ai țării românești.
Munca-viață, frumusețea-gînd
Sînt simburii vibranți din faima ei,
Cutezătoarea rază iubită de lumină,
Mutațiile materiei cercetînd.
Și nezărita flacără a frunții de femeie
cercetează.
Dacă și clipei sumbre îi extragem fir sub
Dacă rărind sfielile din noi,
Drept ridicîndu-ne
În bucuria vieții noi,
Reazăm al păcii și al marilor idei putem
să fim,
Copiii dacă lîngă suflet cresc, în apa vie
A minții luminate, la izvoarele de țară,
Puternici, gingași,
Mai demni să suie, să lege veșnic fructe
în frăție,
Cum leagă dulce floarea viei aerul,
înmiresmînd ametitor a primăvară.
Crengi, lăudați seninul puterii roditoare,
Păsări, cîntați văzduhul frumuseții spre
departe,
Spațiul aur, timpul soare,
Lumina, fapta omului și cîntecul n-au
moarte
Și adevărul neclintit răsare.

Memoria muzeelor...

TABLOURI DINTR-O EXPOZIȚIE

Paginile policrome pe care le aveți acum sub privire se vor, de fapt, o chemare. O incitare a sensibilității și a setei de frumos artistic care sălășluiește, ascunsă ori, dimpotrivă, manifestă și exersată, în fiecare dintre noi. O îmbiere spre acest univers fantastic de culoare, forme și lumini, care reconstituie viața și care ne așteaptă în liniștea reculeasă și senină a lungului șir de săli muzeale de la acel număr 111 de pe calea bucureșteană a Victoriei; acolo unde o inițiativă oficială concentra, cu cîțiva ani în urmă, comorile adunate, de-a lungul anilor, de cîțiva mari împătimiți ai faptului artistic. Da, e vorba de Muzeul colecțiilor de artă, din care noi am ales aceste cîteva tablouri cu o evidentă premeditare tematică, cu o opțiune limpede îndreptată spre imaginea femeii, a cuplului, a familiei, așa cum a fost ea surprinsă și transfigurată plastic de cîțiva ilustri pictori ai noștri. Chipul femeii nu a refuzat și nu a obosit să-și dezvăluie nesfîrșitele sale versiuni umane, fiecare pictor căutînd în viață acel tip în fața căruia vibra sensibilitatea sa picturală și care sugera ceva din esențele vremii sale. Care dintre noi nu a păstrat, în memoria sa afectivă, imaginea grațioasă, transparentă, de o gingășie proaspătă a țărăncilor lui Nicolae Grigorescu — chintesență a tipului de frumusețe românească — și cine a putut rămîne indiferent în fața acelor trupuri vînjoase, puternice, sugerînd asprimea gestului muncii rurale, ale lui Ressu sau Petrașcu, cine poate uita odaliscele dobrogene ale lui Iser, înmuiate de căldura unui soare torid și a unei melancolii contemplative, sau cine a putut scăpa de obsesia ochilor unici ai portretelor feminine făcute de Tonitza? Le regăsim aici, în Muzeul colecțiilor de artă, în zeci și zeci de exemplare dintre cele mai strălucite pe care le-au dat penelurile marilor noștri pictori; pentru că acești colecționari nu numai că știau să aleagă, dar știau să-și încurajeze contemporanii cu o tenacitate și o pasiune în care intra dorința cu adevărat patriotică de a promova valorile naționale. Patima aceasta pentru artă, nevoia de a se înconjura de creații ale harului omenesc au îmboldit pe mulți din acești «bolnavi de frumos» la ceea ce s-ar putea numi o aprigă sete achizitivă, care le-a cerut, poate, nu o dată, mari sacrificii materiale. Există o mare noblețe în gestul colecționării, o noblețe și o generozitate conștiente de sine, pentru că fiecare din acești adunători de comori știau că popasul ultim, și cel mai logic, mai înțelept, al tezaurului lor va fi în sălile muzeelor țării, că ele sînt lăsate de fapt tuturor oamenilor, că menirea frumosului este de a încînta retina și a înălța sufletele cît mai mulți, și nu de a delecta gusturile unuia singur, oricît de rafinate ar fi acestea. Și există printre noi destui care-și amintesc încă de acea micuță siluetă și de acel chip înconjurat de hallo-ul de lumină al bărbii de nea a doctorului Iosif Dona, cel care și-a donat încă din anii 1950 strălucita colecție în care Nicolae Grigorescu, de pildă, este bogat reprezentat în cele mai importante etape ale creației sale, și nu numai Grigorescu, ci și mulți, cei mai mulți dintre pictorii noștri din perioada interbelică. Academicianul George Oprescu a fost profesorul (de o erudiție greu egalabilă) a multora dintre cei ce semnează și azi rubricile de specialitate, și temperamentul său tumultuos, mintea sa iscoditoare, verbul său ascuțit ca o spadă nu se pot șterge din memoria celor ce l-au urmărit nu numai în activitatea didactică, ci și în nesfîrșitele sale scormoniri prin arta populară a țării noastre.

Dar oare Iser nu a fost și el contemporanul nostru și oare nu păstrăm încă, destui dintre noi, imaginea acelui personaj mitic în felul său, imens, jovial, cu o forță nesecată de creație, care parcă abia încăpea în căsuța sa de pe strada Izvorului, căptușită, încălzită pînă la incandescență de pînzele sale cu peisaje și teme dobrogene, care au adus în pictura românească o tematică insolită și seducătoare? Iar cine l-a cunoscut pe acel mereu tînăr și mereu însetat de tinerețe care a fost scriitorul acad. Victor Eftimiu știe bine că pasiunea lui de colecționar nu mai încăpuse de mult în apartamentul său cu ferestrele spre castanii Cișmigiului și invadase, cotropise pereții palierului.

Simu și Dona, Zambaccian și Phoebus, Iser și Oprescu, Beza și Sîtineanu, Eftimiu și Weinberg au iubit arta — arta noastră și a altor popoare — și au colecționat-o pentru ei, dar mai ales pentru noi, noi cei de azi și cei de mîine. Muzeul colecțiilor de artă ni le oferă, într-o alăturare unică în felul ei, într-o alcătuire de comori care amintesc de cele din basmele populare. Cu pasul călăuzit de acest cald gînd de recunoștință pentru cei ce au exprimat spiritualitatea înaltă a poporului nostru, convertind-o în nemuritoare opere de artă, ca și pentru cei care au colecționat-o, să intrăm, cu sufletul și privirea larg deschise spre ferestrele acestui fascinant univers.

SANDA FAUR

N. GRIGORESCU: «Țărancă torcînd» (colecția Zambaccian).

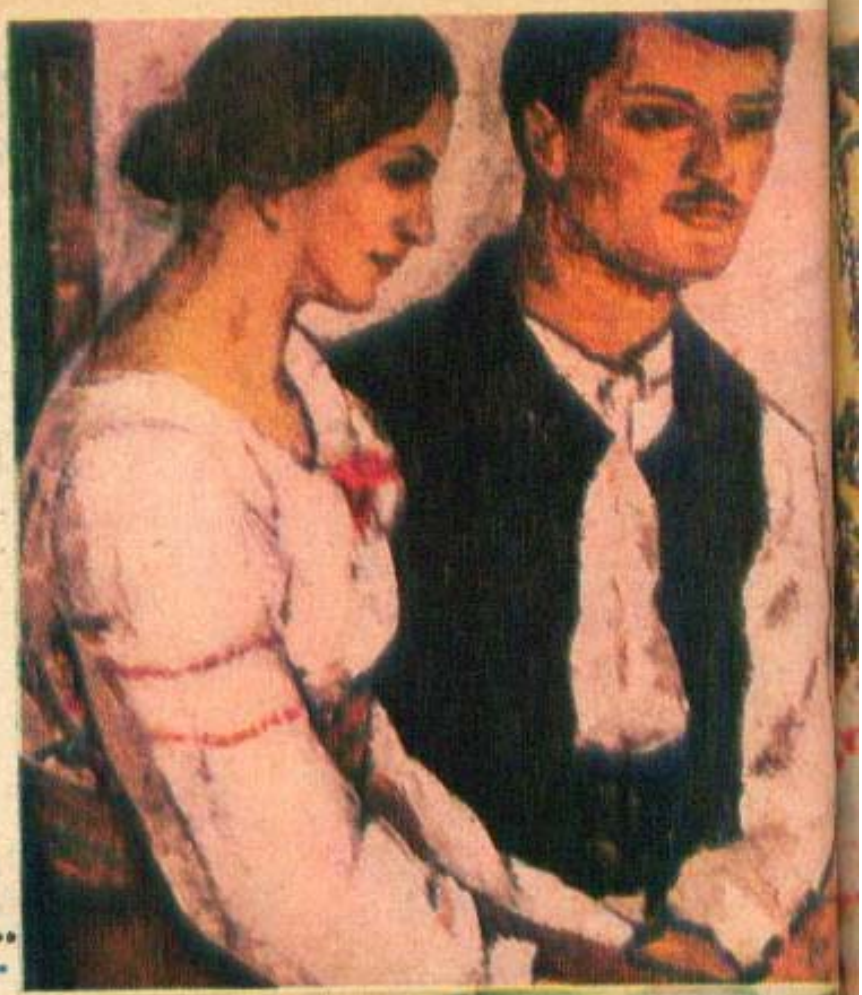

ȘTEFAN DUMITRESCU:
«Pereche de țărani»
(colecția Constantin
Doncea).

Memoria muzeelor...

TABLOURI DINTR-O EXPOZIȚIE

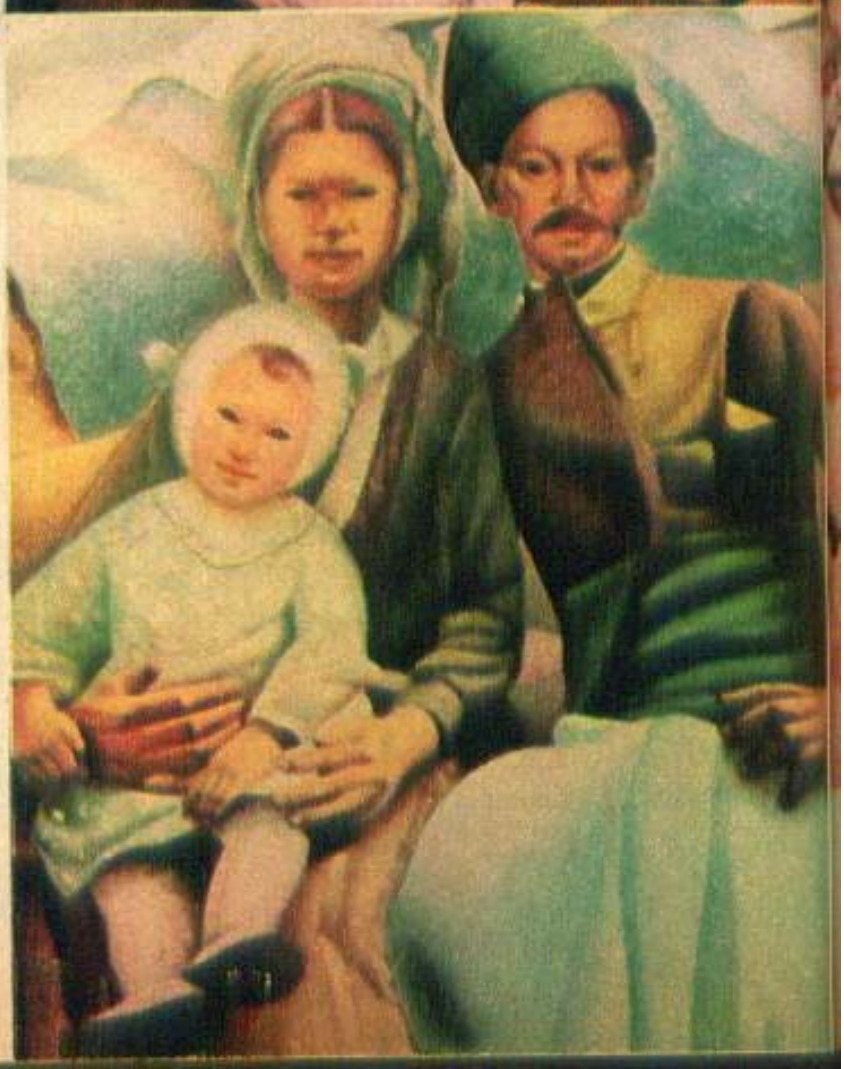

ALEX. PHOEBUS:
«Familie de
români macedoneni»
(colecția A. Phoebus)

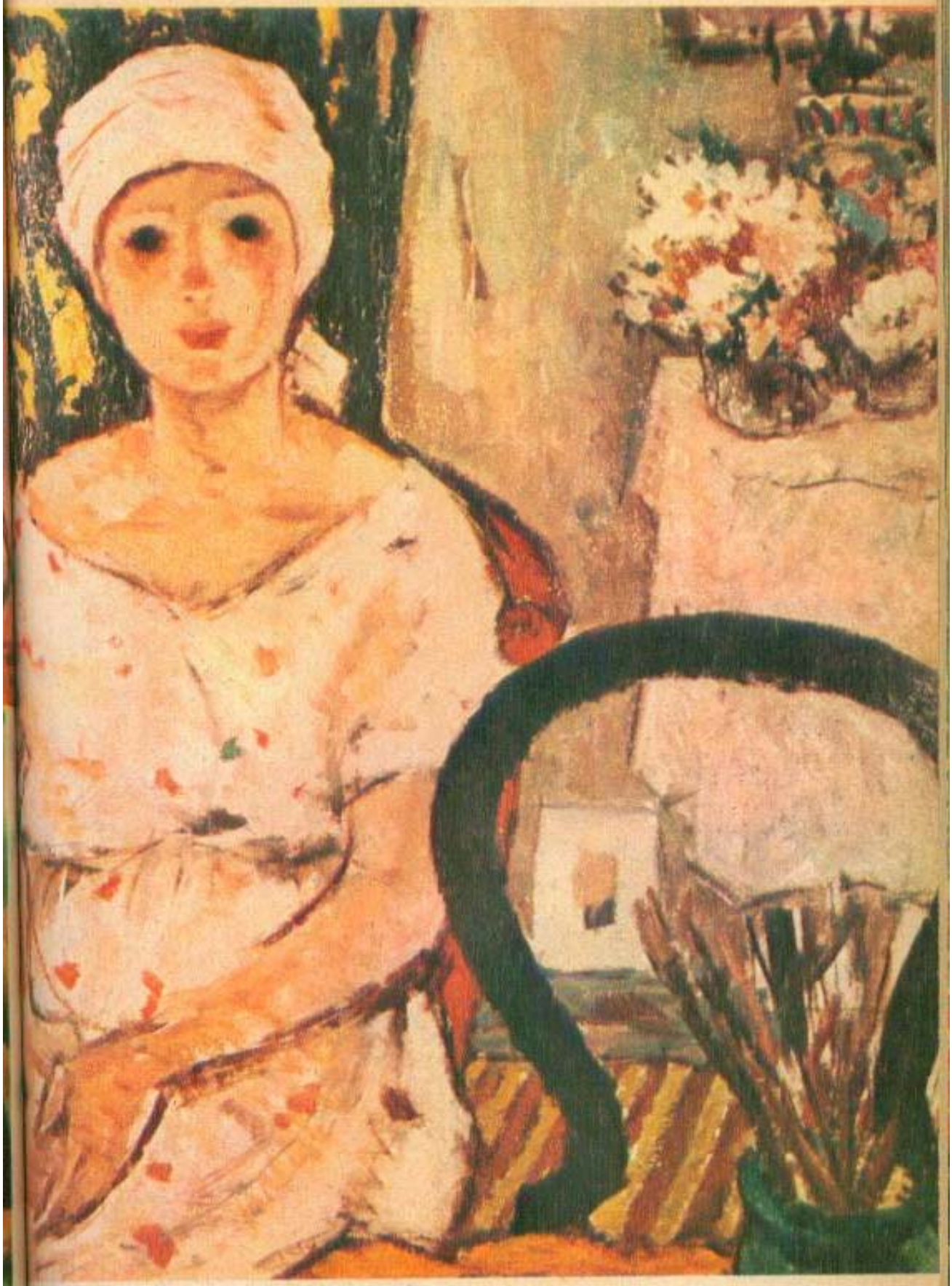

N. TONITZA:
«Femeie în interior»
(colecția Zambaccian)

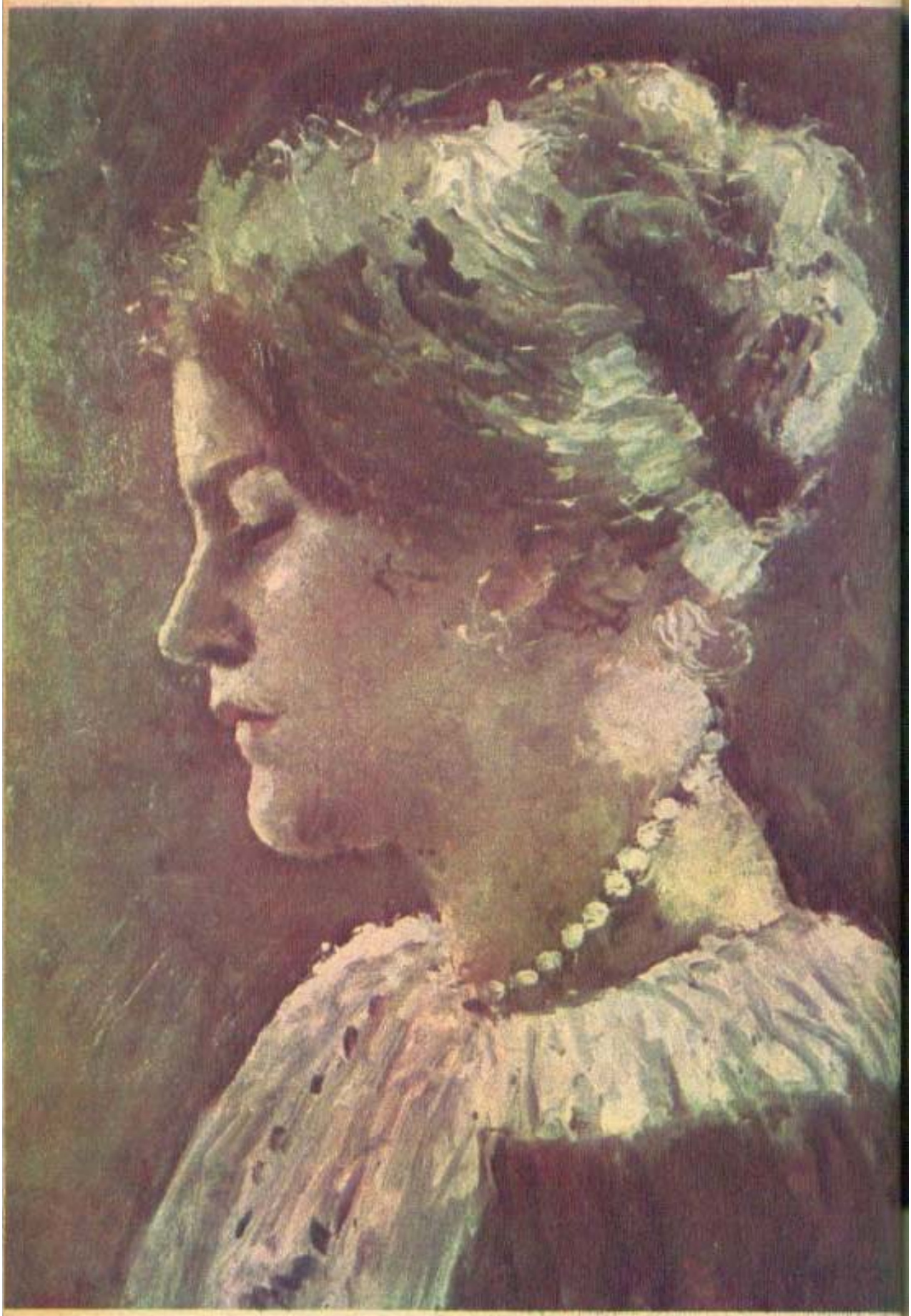

ST. LUCHIAN:
«Lorica»
(colecția Zambaccian)

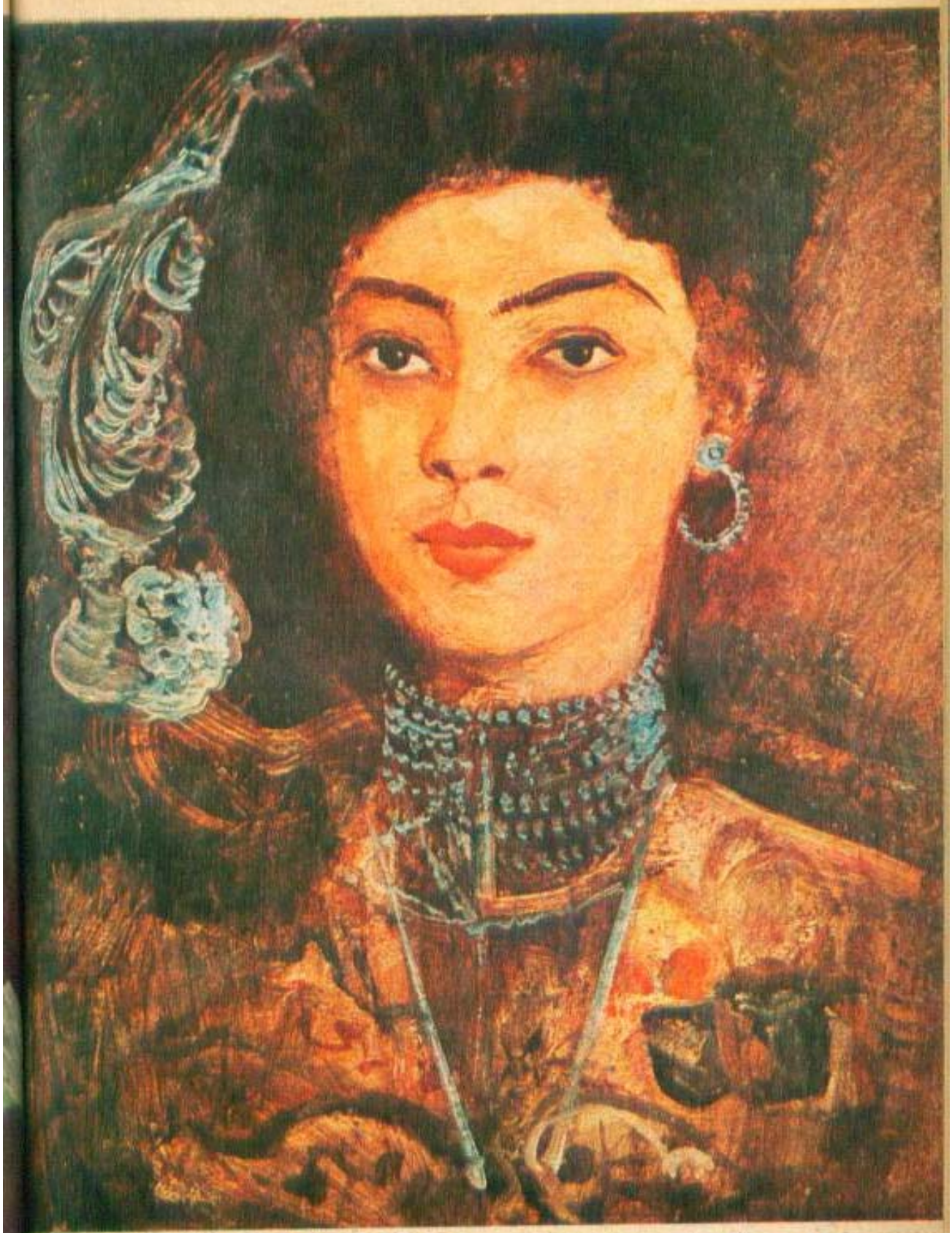

Memoria muzeelor...

TABLOURI DINTR-O EXPOZIȚIE

MAGDALENA RĂDULESCU:
«Portret»
(colecția Victor Eftimiu)

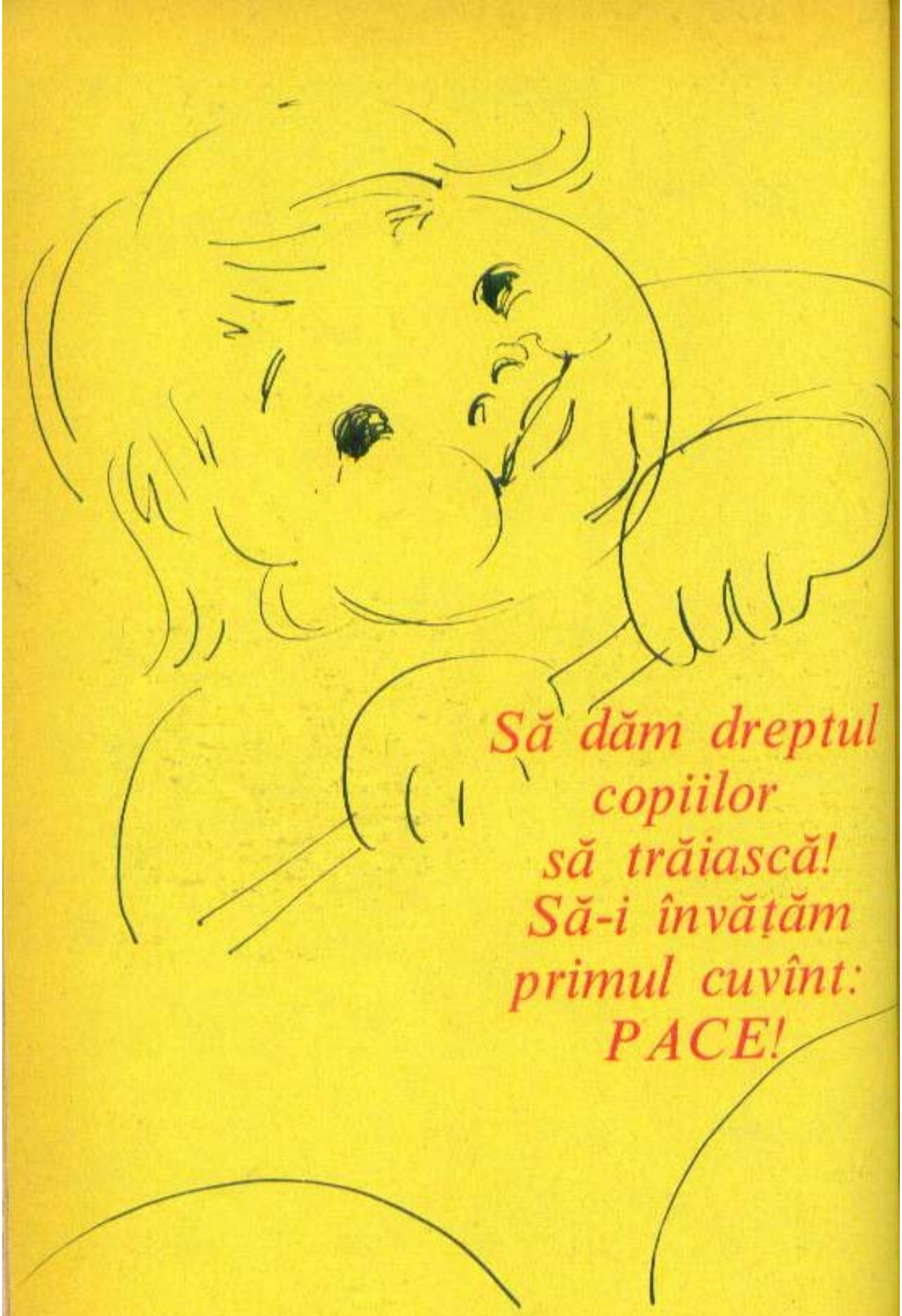

Să dăm dreptul
copiilor
să trăiască!
Să-i învățăm
primul cuvînt:
PACE!

Mi-a fost dat mie, care am cunoscut ce înseamnă copilăria fără copilărie, mi-a fost dat, spun, să văd un «Leagăn de copii». Unul din Leagănele din țara noastră. Și nu exagerez dacă afirm că am avut senzația că sînt la poarta unui palat. Pomi, flori și mulți copii. Copii frumos îmbrăcați, sănătoși, bine hrăniți, bine îngrijiți, cu medici și educatori la dispoziția lor. Sînt copiii noștri, ai tuturor, indiferent de cauza pentru care cresc la «Leagăn», sînt copiii țării și li se oferă tot ce le pretinde copilăria. Ce departe de ei sînt vremurile cînd «Orfelinatul» era o rușine, dar și o mizerie.

Orizontul copiilor crescuți la «Leagăn» e la fel de frumos și luminos ca al tuturor copiilor țării noastre socialiste. Nu există cuvîntare în care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, șeful statului, să nu amintească de grija societății pentru «mlădițele» țării, de preocuparea pentru ocrotirea, formarea și educarea fiecărui copil, indiferent de condițiile în care s-a născut.

Strigăm din toate puterile, alături de ei, că vrem «Pace». Pace pentru tot ce s-a făcut și se face în această țară. Pace pentru ca puii de om să nu cunoască ce, din păcate, cei vîrstnici au cunoscut: distrugere, foame, mizerie și ură, ură de toate felurile.

Copiii țării învață ce e dragostea de frumos, ei își cer dreptul la o viață liberă într-o țară liberă.

Doresc din suflet să mai apuc vremea în care lupta omului să rămînă pentru totdeauna doar pentru îndestulare și evoluție, să nu mai fie nevoie să luptăm pentru pace. Pacea trebuie să fie o stare firească pe întreg globul.

În aceste condiții însă trebuie să încheiem, apelînd la întreaga omenire să aibă înțelegere pentru aceste plăpînde ființe, care pe întreg globul se uită la cei vîrstnici cu încredere, își lasă mîinuța în mîna noastră și ne cer ocrotire.

Să le dăm dreptul la viață prin Pace!

I. PELTZ

Desene de TIA PELTZ

Să dăm dreptul copiilor să trăiască! Să-i învățăm primul cuvînt: PACE!

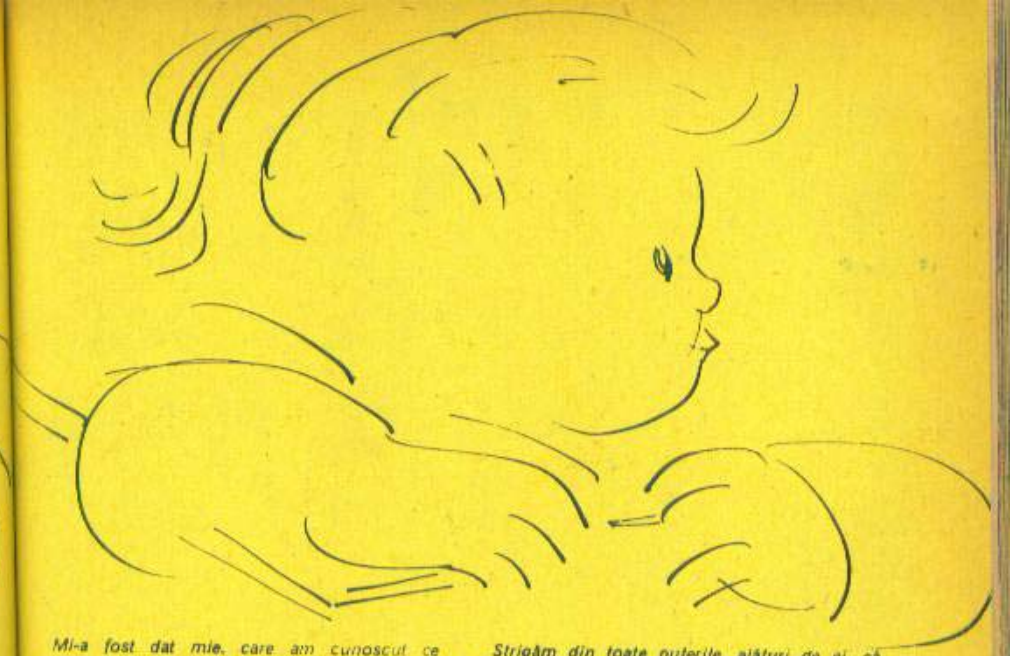

Mi-a fost dat mie, care am cunoscut ce înseamnă copilăria fără copilărie, mi-a fost dat, spun, să văd un «Leagăn de copii». Unul din Leagănele din țara noastră. Și nu exagerez dacă afirm că am avut senzația că sînt la poarta unui palat. Pomi, flori și mulți copii. Copii frumos îmbrăcați, sănătoși, bine hrăniți, bine îngrijiți, cu medici și educatori la dispoziția lor. Sînt copiii noștri, ai tuturor, indiferent de cauza pentru care cresc la «Leagăn», sînt copiii țării și li se oferă tot ce le pretinde copilăria. Ce departe de ei sînt vremurile cînd «Orfelinatul» era o rușine, dar și o mizerie.

Orizontul copiilor crescuți la «Leagăn» e la fel de frumos și luminos ca al tuturor copiilor țării noastre socialiste. Nu există cuvîntare în care tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, șeful statului, să nu amintească de grija societății pentru «mlădițele» țării, de preocuparea pentru ocrotirea, formarea și educarea fiecărui copil, indiferent de condițiile în care s-a născut.

Strigăm din toate puterile, alături de ei, că vrem «Pace». Pace pentru tot ce s-a făcut și se face în această țară. Pace pentru ca puii de om să nu cunoască ce, din păcate, cei vîrstnici au cunoscut: distrugere, foame, mizerie și ură, ură de toate felurile.

Copiii țării învață ce e dragostea de frumos, ei își cer dreptul la o viață liberă într-o țară liberă.

Doresc din suflet să mai apuc vremea în care lupta omului să rămînă pentru totdeauna doar pentru înfrumusețare și evoluție, să nu mai fie nevoie să luptăm pentru pace. Pacea trebuie să fie o stare firească pe întreg globul.

În aceste condiții însă trebuie să încheiem, apelînd la întreaga omenire să aibă înțelegere pentru aceste plăpînde ființe, care pe întreg globul se uită la cei vîrstnici cu încredere, își lasă mînuța în mîna noastră și ne cer ocrotire.

Să le dăm dreptul la viață prin Pace!

I. PELTZ

Desene de TIA PELTZ

...ȘI-A FOST O NUNTĂ CA-N POVEȘTI!

Moto:

«El frumos și ea frumoasă
Două fire de mătasă;
Să le stea noroacele
La toate soroacele
În toate ogoarele
Să le fie soarele».

T. ARGHEZI

Pentru ca sărbătoarea dragostei dintîi dintre un flăcău și o fată să fie unică și fără-de-asemănare, pentru ca întîlnirea lor în viață să devină o durabilă «casă de piatră» («casă» cu sens de familie), nunțile s-au purtat la noi pe tărîmuri împodobite și înmiresmate de vis și de basm. Astfel, obiceiurile și datinile de nuntă sînt toate înlănțuite într-un poem al vieții și al evenimentului ce-l reflectă.

*

...Zvonul de nuntă s-a dat din timp și, fiind un început de primăvară, mirele și mireasa au pus la cale ca întregul plai gorjean să fie în floare, livezile și grădinile scînteind în miliarde de petale albe.

Am poposit și noi la această nuntă ce-și desfășura beteala între două sate gorjene. La casa socrilor mari, la Lelești, forfotă mare cu împodobirea casei în care urma să sosească mireasa. «Nașă pune, nașă ia! Că așa e datoria», zicea bunicul mirelui, gătit cu cojocul al bun, vesel că tră-

este și ziua aceasta să-și vadă nepotul ginere. Alaiul băcăilor și rudelor plecați «la vînătoare» în căutarea «căprioarei» s-au rînduit în ulița satului, pornind, nu în trapotul cailor, ci al «cailor puterei» de la vreo 3-4 «Dacii», nînse cu flori albe de cireș, fiindcă bătuse vîntul și plouase puțin în acea duminică de aprilie. La mireasă, după obicei, n-a lipsit nici duiosul și melancolicul «la-ți mireasă ziua bună/ De la tată, de la mumă/, nici «descîntecele» la scoaterea apei, «Să umplem ulcioarele/ Să ducem apă la nuntă/ Să aibă viață plăcută/ Și limpede ca apa/ Mirele și mireasa».

Odată ajunși la casa mirelui, s-a pornit petrecerea: horele și jocurile n-au mai avut loc în ogradă și și-au întins cercul peste ulița, oprind trecătorii și asimilîndu-i ca nuntași.

Mai pe seară, primarul comunei, Iulia Feroiu, o tînără femeie, fiică a satului, azi și deputată în M.A.N., a trecut pe la casa cu brad de nuntă, i-a felicitat pe tineri și le-a urat cele cuvenite. A venit apoi și directorul căminului cultural, Ion Grigoroiu, de la care am aflat că satul are un cor vechi, de aproape 70 de ani, că a fost decorat cu «Ordinul Muncii» clasa I, că în afară de sala de spectacole a căminului cultural mai există un teatru de vară, cu un amfiteatru natural, unde pot participa circa 700 de spectatori. Pentru punerea în scenă a unor spectacole de nuntă sînt expuse la muzeul etnografic al satului costume de mire și mireasă, gătei și podoabe de nuntă, interioare de case, denumite «Hodaia bună».

În legătură cu spectacolul nunții pe scenă, folcloriștii și sociologii atrag atenția că în peisajul satului nou, mereu modificat în mersul său către urbanizare, nunta, în complexitatea formelor ei tradiționale, nu-și mai află adesea nici cadrul ei natural de odinioară, nici motivația unor orații sau obiceiuri; și tocmai de aceea spectacolul și poezia nunții pe scenele așezămintelor de cultură sînt de o importanță substanțială; pe de o parte sînt readuse în prezent valori culturale ce fac parte din istoria și viața poporului nostru, iar pe de altă parte spectacolul feeric al nunții este o neprețuită mostenire artistică, de care putem fi mîndri.

Între timp, un hîtru bun de glume, purtînd o ploscă pe umăr, și-a amintit de o oratie locală: «Socru mare, vezi această broască țestoasă?/ Pe-aici lată, pe-aici lată/ La inima dumitale oda-

tă/ la poftim și beți/ Și vedeți că e vin de la Leleștî/ Cînd bei te înveselești!» Și cîte alte cîntece și glume oltenești, fiindcă vorba ceea «Cînd pleacă omul la nuntă/ Supărarea toată-și uită/ Să nu-l vadă nimerea/ La nuntă cu voie rea». Și mai ales fiindcă «Așa joacă tinerii/ Cînd înfloresc vișinii/ Tot pe loc, pe loc, pe loc/ Să răsară busuioc». Sau: «Poți fi bade bucuros/ Că ți-ai luat ce-a fost frumos/ Ți-ai luat floare de crin/ Să vă fie traiul lin».

CONSTANTINA CARANFIL

Soli ai cîntecului și artei

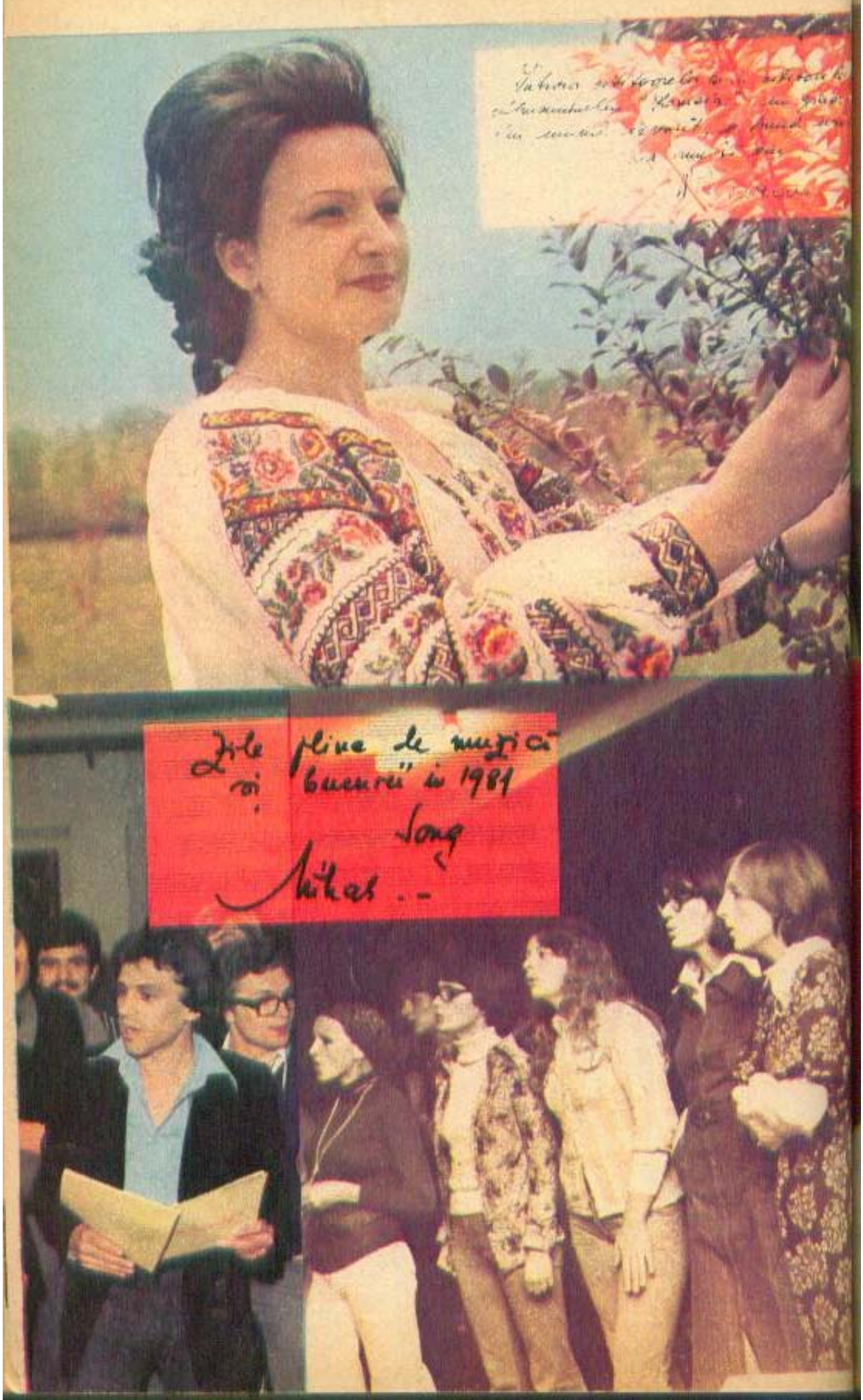
Zile pline de muzică
și bucurii în 1981
Sănătate

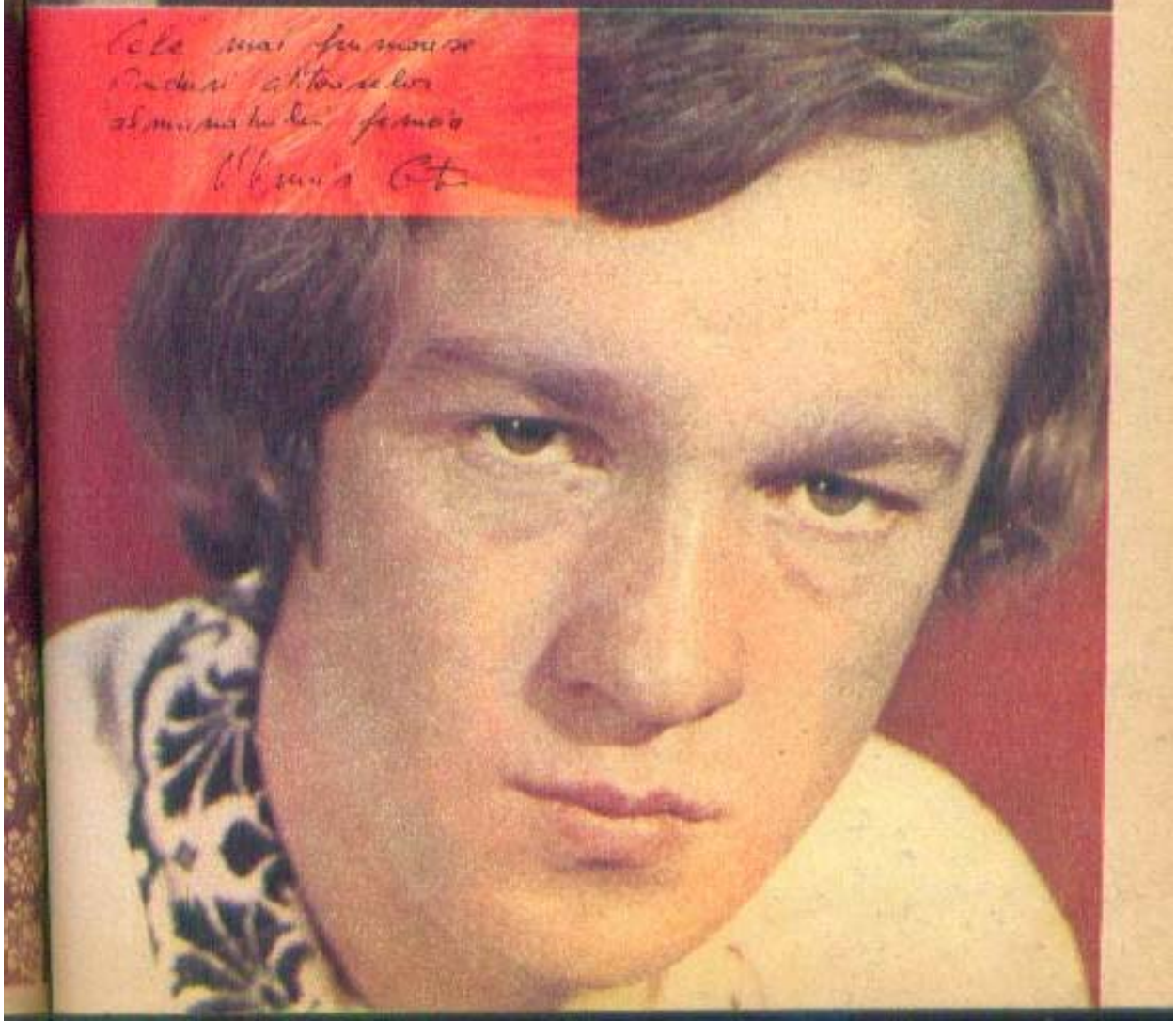

Cititoarelor almanahului
„Femeia"
cele mai bune gînduri
Mircea Albulescu

Cititoarelor almanahului „Femeia"
Un gînd bun, o floare
Un pic de noroc, mult soare
Și o inimă întreagă.
Violeta Rudeș

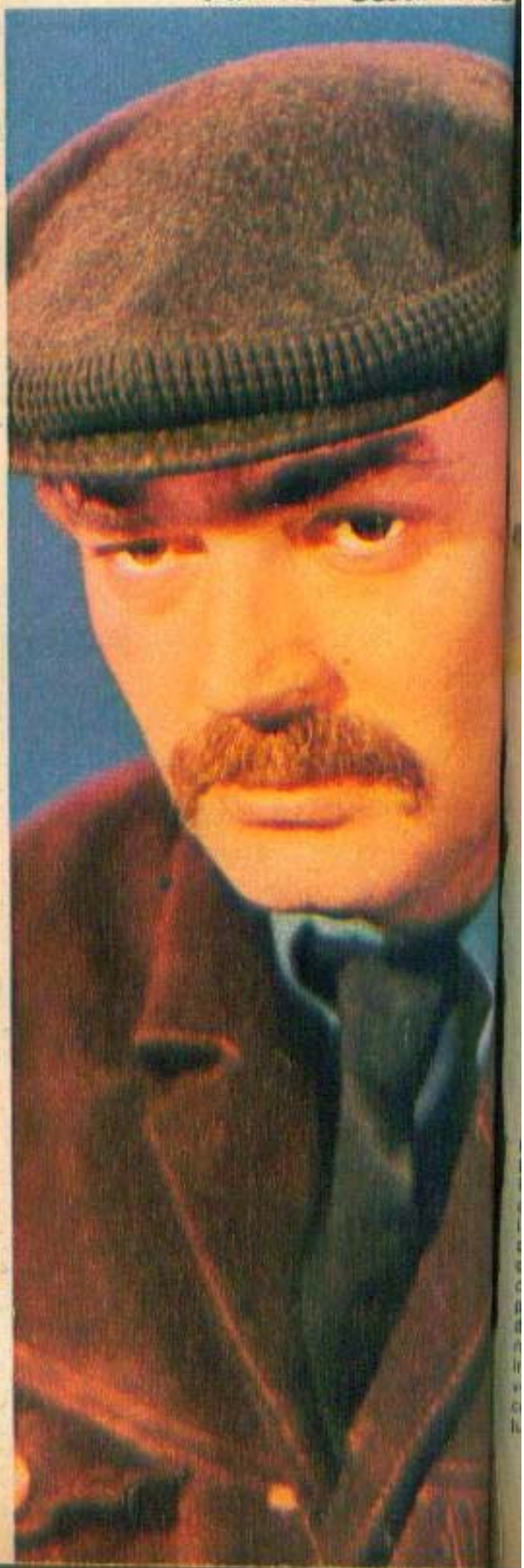

MĂȘTI POPULARE DE ANUL NOU

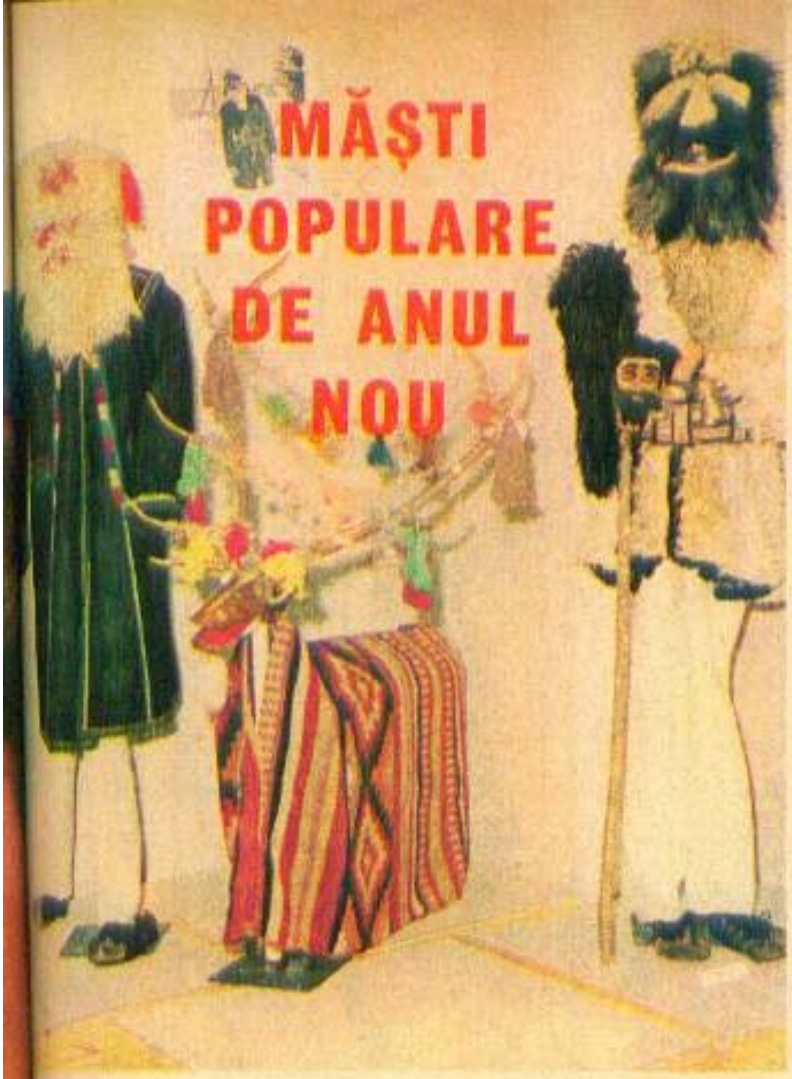

ele mai vechi și străvechi obiceiuri de Anul nou, cu tot farmecul lor și în toată splendoarea spectacolelor populare, ne sînt puse în scenă, în fiecare an, în cadrul lor natural creat la Muzeul satului din inima Capitalei noastre. Aici, pe prispe și în ogrăzi frumos gospodărite, peste care ninge liniștit ca-n versurile poetului, la ferestrele mici, de care parcă stau lipite năsucurile copiilor așteptînd colindătorii, pe uliță și pe poteci putem vedea și asculta nu numai acele vechi îndeletniciri sugerate de plugul tras de boi, pocnetul bicelor, mugetul buhaiului, clinchetul clopoțeilor, ci și alaiurile de mascați, cu sumedenia de povești și legende despre oameni și vreme, despre fapte și întîmplări petrecute peste an, despre dorința dintotdeauna de sănătate și noroc, de putere întru împlinirea celor ce vor veni în noul an. Firește însă că măștile, ca fenomen cultural și document istoric, există în toată lumea, amintind și sugerînd sociologiei, psihologiei, filozofiei și istoriei diverse preocupări umane, fie de natură magică, dar și științifică, fie de natură religioasă, pînă la teatru și artă plastică. În cultura populară românească, măștile de animale, ca cele de capre, urși, cai, lupi, vulpi, cerbi, berbeci, berze și cocori, precum și măștile-personaje din mitologia populară sînt răspîndite în toate provinciile noastre istorice și ritualurile sau spectacolele cu mascați se destășoară la anumite date din an sau cu prilejul unor evenimente din viața oamenilor. «Privindu-le, ne dăm seama dintr-o dată că artistul popular mînuia la perfecție realitatea tangibilă, supusă unei îndelungi observații de șiruri întregi de generații, că el cunoștea atît de bine făptura omenească, și în primul rînd partea ei cea mai expresivă, fața, încît putea să schimbe cu maximă ușurință datele secundare pentru a păstra pe cele esențiale. Unele din aceste măști românești par a se uita întrebătoare, scrutînd tainele privitorilor cu o grimasă nedisimulată, exprimată de liniile mișcătoare ale firelor de lînă; e ca un fragment oprit dintr-o mișcare în curs». (Paul Petrescu: «Creația plastică țărănească»). Dacă ne referim însă numai la măștile populare de Anul nou, cele din Moldova îndeosebi și din Maramureș, acestea impresionează mai ales prin grotescul și hazul lor, pentru că «jocurile populare cu măști evoluează și se dezvoltă ca o petrecere a personajelor, nu ca un spectacol dramatic, iar scenele de pantomimă se transformă în scene și jocuri, stilizîndu-se pînă la identificarea cu dansurile populare» (Emilia Pavel: «Măști populare moldovenești»).

Azi, spectacolele de folclor, organizate cu entuziasm și competență în cadrul Festivalului național «Cîntarea României», urmăresc stimularea acestui gen de artă teatrală populară, iar realizarea lor, a măștilor, se constituie într-un meșteșug artistic actual, prilej de distracție și amuzament cu ocazia sărbătorilor de iarnă. Cu împodobirea acestor măști — cu panglici, mărgele,

Fotografiile cu măști pe care le publicăm în aceste pagini au făcut parte dintr-o interesantă expoziție pe această temă de la Muzeul satului din București.

zgărdițe, flori, busuioc, năfrămi albe, bîrnețe, ca și cu diferite piese de port tradițional scoase din lăzi doar cu astfel de prilejuri — se ocupă îndeosebi femeile, ele fiind acelea care au contribuit — poate mai mult decît bărbații — la păstrarea obiceiurilor menite să înveselească sufletul și să dea culoare și fast unui eveniment atît de emoționant ca Anul nou. Fiindcă alături de alte valoroase obiceiuri și tradiții din tezaurul artei și culturii populare, măștile și alaiurile de Anul nou ne reamintesc, în sunetul tălăngilor, al tobelor, al fluierelor, atît de sărbătorile cu au înveselit, la ceas de tihnă și de pace, pe moșii și strămoșii noștri, dar ne vorbesc și de timpul ce vine, de noile ritmuri ale muncii liibere, de năzuința dintotdeauna de pace a poporului nostru și încrederea în puterea de a continua prezentul cu un viitor mai bun și mai luminos pentru generațiile ce vin, împlinirea idealului de viață comunist.

CONSTANTIN CARANFIL

IDEI NOI ÎN PEDAGOGIA CONTEMPORANĂ

La o primă vedere s-ar părea că nimic nou nu a intervenit în dorința părinților, veche de cînd lumea, de a acționa corect vizavi de copiii lor. Noi sînt însă condițiile materiale în care trăim, noi sînt ideile care ne conduc, cu care gîndim, judecăm. Și, în funcție de ele, noi sînt și relațiile dintre părinți și copii. Am auzit părinți care spuneau că educația copiilor era mult mai simplă pentru părinții lor, pentru că știau exact ce trebuie să facă și ce nu trebuie să facă. Am văzut părinți care — în extrema opusă a tradiționalei severități părintești, pentru care pledau vechile și bunele manuale de pedagogie de altădată — le creau copiilor nu doar condiții materiale suprasuficiente („să se bucure de tot ce nu am avut eu parte"...), dar refuzau chiar să-și urmeze propriul lor impuls, de teamă „să nu strice fericirea copiilor lor". De aici o nouă contradicție : între ceea ce părinții doresc pentru copiii lor și datoria lor, cetățenească, de părinți care pregătesc viitorul OM SOCIAL.

Sîntem convinși că nimănui nu-i e indiferent cum își educă copilul. Trebuie să știe însă și CUM. Cum să NU transmitem odată cu ce e bun și ce e rău în noi, părinții, în noi, adulții ? Adică și prejudecățile noastre, și blocajele noastre, și mai ales angoasele noastre, de care noi înșine nu ne-am eliberat încă ?

În căutarea unor noi răspunsuri, pediatrii, psihologii, sociologii propun noi puncte de vedere, noi metode educative. Consemnăm în cele ce urmează două din opiniile care circulă azi în pedagogia contemporană.

„SĂ AJUTĂM PĂRINȚELE SĂ-ȘI ÎNȚELEAGĂ MAI BINE COPILUL, DAR ȘI PE EL ÎNSUȘI ÎN RAPORT CU ACESTA"

O experiență îndelungată mi-a dovedit că nu se poate zice părinților ceea ce trebuie să facă și nici ce nu trebuie să facă. Altfel spus, degeaba le zici, că tot ce vor și ce știu ei fac. Se poate însă să-i ajutăm să VADĂ, din ce în ce mai clar, ceea ce doresc, real, pentru copiii lor ; și se poate să-i aducem, încet, încet, prin propriile lor experiențe zilnice, să facă din dorințele lor o realitate.

Ceea ce vreau să pun în evidență este în primul rînd dreptul și datoria mamei (a părinților) de a lua singură deciziile și a alege, tot singură, mijloacele prin care să ajungă la ele. Căci, repet, sfaturile cele mai judicioase, teoriile cele mai magistrale nu pot ajuta singure atunci cînd sînt expuse evenimentelor cotidiene ale vieții de familie. Ele sînt prea vaste, prea largi, fac loc la un număr prea mare de aplicații posibile pentru a oferi altceva decît o vagă idee directoare, valabilă pentru orice situație. Or, pentru fiecare din aceste situații e inevitabilă o acțiune precisă ; iar în spatele fiecărei acțiuni se întinde întreaga experiență a vieții noastre trecute, influențînd comportamentele actuale față de copil. Ca și ale copilului față de noi. Căci și copilul, de asemenea, reacționează la intervențiile noastre în funcție de experiențele sale anterioare (determinate și modelate de noi înșine). De aceea, cred că „sfaturile" nu pot fi cu adevărat de folos decît dacă sînt integrate vieții prin experiență personală.

Deci, la întrebarea, veche de cînd există pedagogia, dar la fel de actuală și astăzi, cu toate progresele înregistrate de științele avînd ca obiect copilul : *cum am putea să-i ajutăm pe părinți să trăiască mai bine, mai armonios cu copiii lor ?* răspunsul meu, conturat în deceniile de carieră pedagogică și didactică, este : *ajutînd părintele nu doar să-și înțeleagă mai bine*

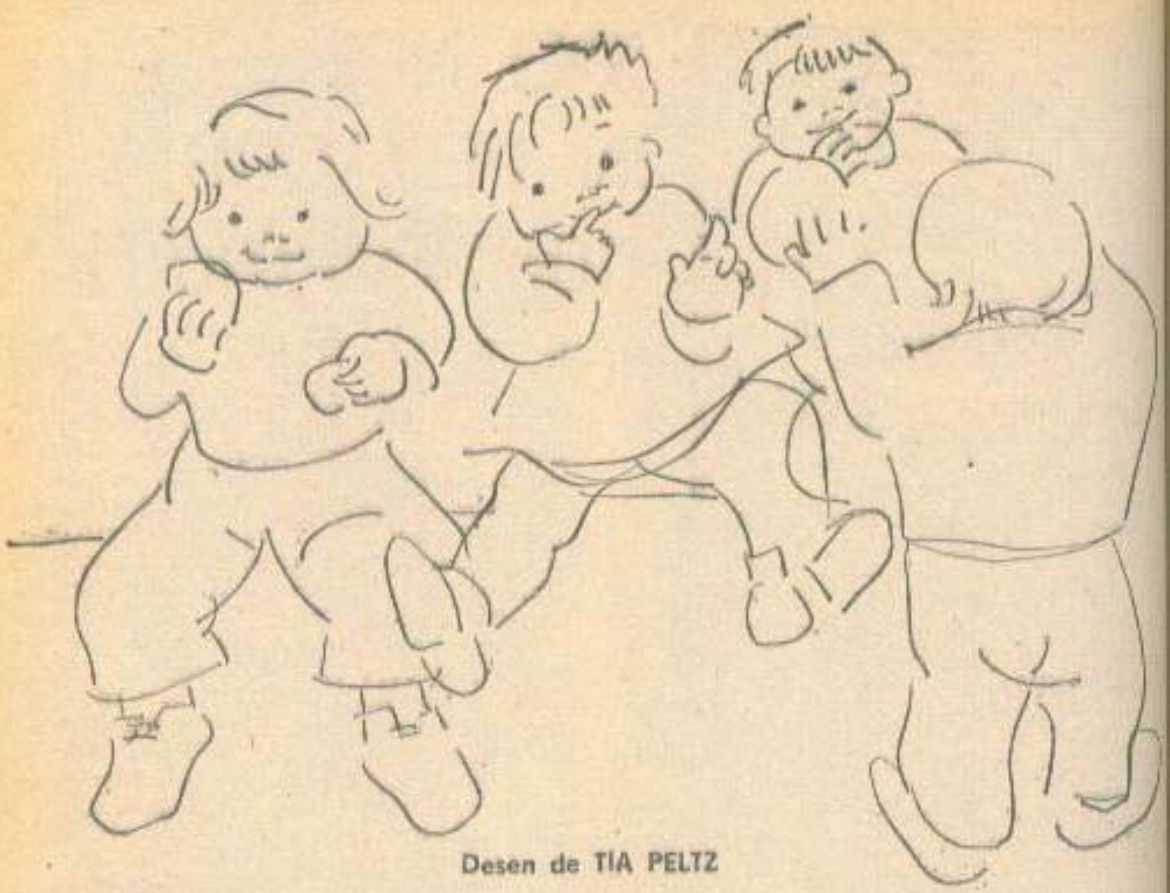

Desen de TIA PELTZ

copilul, ci și pe el însuși în raport cu copilul. Or, pentru a pricepe adevărata natură a angajamentului lui, afectiv și social, vizavi de copil, părintele trebuie să-și exploreze cît mai profund sentimentele cele mai intime, pentru a-și descoperi ceea ce s-ar putea numi : CEA MAI CONFORMĂ ATITUDINE față de copilul lui.

Firește, lucrurile nu sînt atît de simple. Și făcînd, eu primul, apel la îndelungata mea experiență, pot spune că mulți părinți cînd îi invităm să urmeze această cale de raționament educativ se blocau, înțelegeau totul pe dos, se supărau, li se părea penibil sau prea elementar ceea ce le propuneam. Erau mult mai puțin avizi să știe, să afle ; mai curînd voiau să-și etaleze propriile lor cunoștințe. Unii au avut chiar reacții violente la adresa mea, a principiului și a metodei mele de investigație. Adică : pornind de la premisa că nimeni nu poate ști ce se petrece într-un individ al cărui echilibru a fost perturbat, din indiferent ce motiv, singurul bine pe care poți să i-l faci este să-l ajuți *să-și descopere lui însuși* ceea ce îl deranjează. Ideea la care am ajuns și pe care am încercat, ulterior, s-o imprim părinților este că cel mai bun profit ce îl pot cîștiga dintr-un dialog cu un educator consistă nu în sfaturi, recomandări, ci în deprinderea unei METODE DE ANALIZĂ, pe care ar putea-o utiliza în orice împrejurare.

Un exemplu. O mamă mi se plîngea că de un timp copilul își împarte toate jucăriile fără să-i mai ceară nici măcar permisiunea. Am invitat-o (pe mamă) să se întrebe : de ce copilul a ales acest comportament printre celelalte posibile? Nu este un pretext pentru a atrage atenția ei asupra lui ? Și dacă da, nu înseamnă că ea, mama, nu l-a luat în serios, pentru a încerca să descopere de ce vrea el, copilul, ce vrea ? A ajuns la concluzia mea : că de cele mai multe ori, propria apreciere (a ei, în speță) asupra comportamentelor copilului are mai multă importanță decît motivația în sine a copilului. Și că, deși detestăm, reacționînd prompt, intervențiile copilului în propriile noastre treburi, sîntem oricînd dispuși a ne amesteca în ale sale. În loc să încercăm să ne întrebăm : dacă eram în locul lui de ce aș face ceea ce face el ? Rezumînd, metoda ar putea fi descrisă cam așa : *la întrebările mamei (părintelui), educatorul va răspunde prin alte întrebări, pînă în momentul în care mama găsește propriul său răspuns, pînă cînd ea devine conștientă de ceea ce a motivat neliniștea sau teama sa.*

Și cred că așa trebuie elucidată nu numai o problemă gravă, ci orice

mic incident ce survine obișnuit în viața copilului. Căci după felul în care rezolvăm toate aceste mărunte experiențe pe care le face el de-a lungul copilăriei, influențăm într-o direcție sau alta personalitatea, ca și evoluția raporturilor sale cu ceilalți. Fiecare incident izolat poate să nu aibă repercusiuni importante, dar la un moment dat rămîi uimit constatînd că toate aceste mici experiențe sfîrșesc prin a alcătui în ansamblul lor o viață fericită sau nefericită (copilului, adolescentului, dar mai ales adultului de mîine).

BRUNO BETTELHEIM

SUGARUL E „PROGRAMAT" SĂ ÎNVEȚE

„Fiecare copil care se naște este un geniu". A spus-o un pediatru american (Buckminster Fuller), vizînd faptul că adultul (părintele) subestimează prodigiosul potențial de inteligență și talente al copiilor și chiar al sugarilor.

Vîrsta „tîrzie" la care se începe educația lui, comenzile strîmte la care se limitează fac ca din primii ani, din primele luni încă, copilul să aibă o întîrziere considerabilă în raport cu posibilitățile sale virtuale. Care, „nevalorificate", cad în „paraginâ". La trei ani, un copil stăpînește deja o tehnică, cea a limbajului. La 5 ani, creierul său cîntărește 90 la sută din greutatea lui definitivă. Un număr incalculabil de posibilități sînt deja pierdute (sau cîștigate) înainte ca un copil să treacă pragul școlii. Majoritatea diferențelor intelectuale puse pe seama genelor ereditare se datoresc, așadar, mai curînd presiunilor educative (sau non-educative) exercitate asupra copiilor înaintea vîrstei de 5 ani! Totul începe chiar înainte de naștere. Cifre statistice arată — cu puterea numărului mare de exemple — că dacă viitoarea mamă este o mare fumătoare, copilul va avea la vîrsta de 7 ani un an mai puțin ca dezvoltare intelectuală și 6 luni întîrziere în deprinderea lecturii.

Ne vom limita, în rîndurile ce urmează, numai la sugari. Știați că și sugarii sînt „programați" pentru a învăța? Ce îi împiedică în „executarea programului"? Multe. Dar mai ales trei erori, care ar trebui evitate.

● *Prea multă imobilitate.* Viața pentru un sugar dintr-un sat din cel mai îndepărtat (de civilizație) colț din Africa este infinit mai periculoasă, dar, sigur, mult mai puțin plictisitoare decît a unui copil european. De la începutul începutului îl punem în leagănul care-l izolează complet de lumea imediat înconjurătoare, care-l condamnă la... somn și imobilitate cea mai mare parte din cele 24 de ore ale zilei!

Părinții s-au obișnuit să gîndească că el are o enormă nevoie de somn, deoarece un copil care doarme le lasă lor mai multă libertate. Iar rezultatul este că milioane de sugari petrec ore interminabile, *și vide*, culcați pe spate, incapabili să-și îmbogățească cîmpul vizual. Cînd sugarul este ținut într-un loc și o poziție avantajoasă (tot mai mulți pediatri recomandă poziția pe burtă încă din primele luni de viață), iar copilul își poate lărgi acest cîmp, se poate mișca mai în voie, rezultatele sînt stupefiante: el localizează mult mai repede sursa zgomotului, observă mai curînd culorile, distingîndu-le unele de altele etc.

● *Un dialog prea sărac.* Mulți părinți așteaptă pînă cînd copilul stăpînește rudimente de propoziții pentru a lega cu el o conversație. Or, el comunică nu numai prin limbaj, ci și prin atingeri, gesturi, expresii ale feței. Și înțelege mult mai multe lucruri decît credem, deși nu le poate exprima. Dialogul este important și în perioada primului an de viață. Copilul are neapărat nevoie de RĂBDAREA părintelui, ce trebuie să-l ajute să adune, ca într-un puzzle, toate elementele pe care el le capătă (deocamdată disparat) prin limbajul vorbit și nevorbit, pentru a ÎNȚELEGE.

● *Îl considerăm un obiect.* Numai tratîndu-l ca pe o ființă umană, copilul devine o ființă umană. Cu toate acestea, mulți părinți îl tratează ca pe un obiect. Obiect iubit, prețios, fragil, delicat, dar... obiect. Îi cumpără leagăne minunate, broderii și dantele vaporoase, toate pentru a-l înconjura cu lucruri frumoase. Prea frumoase. Este o primă manieră de a-l transforma în obiect. În unele țări supercivilizate el a devenit chiar obiectul și centrul unei industrii care face miliarde de cifre de afaceri.

Teorii recente vorbesc de faptul că un copil este în măsură să învețe mult mai mult cînd este sugar și de vîrstă preșcolară decît o va mai putea face vreodată! Păstrîndu-ne o rezervă asupra acestei, după noi, exagerări (— *n.r.*), vă propunem cîteva jocuri *esențiale* care îl pot stimula pe copil să-și descopere și să-și exerseze talen-

▶

BRIAN și SONIA JACKSON

ALIMENTAŢIA OMULUI MODERN

Într-un articol dedicat controverselor privind alimentaţia, apărut în „American Journal of Clinical Nutrition", Rene Dubos, profesor emerit la Universitatea Rockefeller, începea astfel: „Dintre ştiinţele medicale nici una nu a atins nivelul de dezvoltare înregistrat în domeniul compoziţiei alimentelor, metabolismului lor şi nevoilor nutriţionale ale acestei extraordinare «maşini» biologice, care este omul. Nutriţia umană este determinantă pentru dezvoltarea fizică şi motorie a copilului, este primordială în activitatea fizică şi intelectuală a adultului, este supremă în păstrarea sănătăţii".

Evident, factorii patogenetici, agenţii infecţioşi sau parazitari, poluarea ridică, în special pe unele zone ale globului, probleme de sănătate, dar numai alimentaţia are un caracter atît de general!

Care este dieta adecvată?

Elementul de mare variabilitate interindividuală este cauzat de aportul diferit de principii nutritive, vizînd atît cantitatea cît şi calitatea acestora. În plus, factori culturali, economici şi sociali, alături de tradiţii şi preferinţe în ce priveşte modul de preparare, conturează dieta alimentară a unei colectivităţi. Se pune insistent întrebarea: există o dietă adecvată? Uşor evaziv, răspunsul enumeră: dieta corectă trebuie să permită creşterea şi dezvoltarea fiziologică, menţinerea greutăţii ideale şi buna funcţionare a organismului.

În lumea medicală continuă însă controversele tocmai pe aceşti parametri: care este idealul de creştere şi dezvoltare, idealul de greutate corporală şi de sănătate? S-a demonstrat că animalele a căror alimentaţie le-a determinat o creştere maximă au trăit mai puţin decît cele al căror parametri de dezvoltare au fost submaximali.

În definirea dietei ideale intervin şi alte dificultăţi. În problema de alimentaţie raţională, sănătoasă, deşi ne referim la persoane de acelaşi sex, aceeaşi vîrstă, aceeaşi înălţime şi greutate, cheltuiala energetică şi necesarul caloric pot să fie diferite. Două persoane pot efectua acelaşi travaliu cu consum energetic diferit. Aici intervin antrenamentul, economicitatea mişcărilor şi diferenţa cu care energia rezultată din arderile celulare este transformată în energie mecanică. În sfîrşit, încercările de a preciza caracteristicile unei diete adecvate se lovesc de diferenţele în compoziţia alimentelor. Un fruct, de exemplu, are conţinut nutritiv mai bogat la recoltare decît după 6 luni. Tot aşa se pot afişa diferenţe calitative între legumele crescute în seră sau afară în cîmp. În precizarea dietei, specialiştii iau în consideraţie modificările în compoziţia alimentelor şi în utilizarea lor, deci în procesul de digestie şi de absorţie. În final, se pune întrebarea cît de precise sînt evaluările făcute pe baza 'anchetelor alimentare? În ce priveşte eficienţa biologică a preparatelor, desigur, aceasta va fi alta la individul care înghite „cu noduri", apăsat de griji şi gînduri, decît la acela care mănîncă într-o stare relaxantă.

Individ sănătos sau aparent sănătos?

În rîndul persoanelor considerate „sănătoase" se constată o frecvenţă mare a tulburărilor func-

(Urmare din pag. 107)

▶

ţele naturale şi odată cu ele inteligenţa.

● *Jocul umorului:* Învăţaţi-l să-i placă glumele, să aibă simţul umorului şi ridicolului. Se ştie din ce în ce mai sigur că însuşirea acestor calităţi te apropie de bazele misterioase ale inteligenţei. Încurajaţi-le, dezvoltaţi-le la copilul dv. ● *Jocul lucrurilor care trebuie şi nu trebuie asociate.* De exemplu: animalele nu sînt lucruri. ● *Jocul contrariilor:* ziua-noaptea, foarte mare - foarte mic, bun-rău, drăguţ-răutăcios, deschis-închis. ● *Jocul unde este?:* ursuleţul e pe scaun, sub masă, aici, acolo... ● *Jocul numerelor:* număratul obiectelor pentru exerciţiul de memorie. ● *Jocul culorilor:* învăţaţi-l nu numai să deseneze, dar să şi numească culorile: roşu, verde, galben. Deprinzîndu-l să regrupeze anumite tonuri ale aceloraşi culori, le recunoaşte mai uşor. ● *Jocul de-a mai mult şi mai puţin,* de-a încet şi repede, cald şi rece. ● *Jocul micului poet.* Dacă un copil ştie să descopere rimele şi să le savureze, atunci înseamnă că posedă nu numai un foarte înalt nivel în alegerea vocabularului, dar are şi capacitatea creativă de a se „juca" cu cuvintele.

ționale. Durerea unei articulații, o cefalee intermitentă, un tranzit neordonat sînt, de obicei, neluate în seamă. În „anchetele sănătății" se studiază îndeosebi **factorii de risc vascular.** Astfel, toți factorii înscriși în schița nr. 1 participă direct sau indirect la instalarea leziunilor vasculare care caracterizează ateroscleroza.

SCHIȚA 1 — **Modificările biochimice și funcționale, factori de risc vascular.**

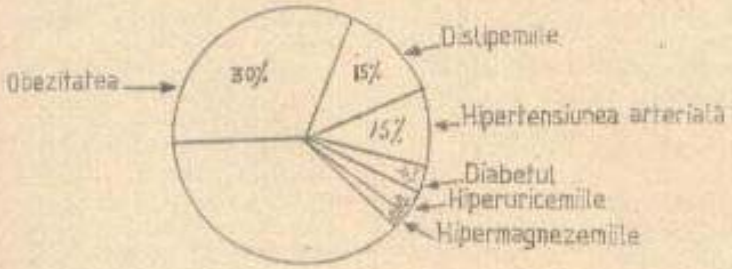

• Hipercolesterolemia • Hipertrigliceridemia • Hiperglicemia. • Hiperinsulinismul • Hiperuricemia • Hipermagnezemia • Hipertensiunea arterială • Excesul ponderal.

• Alimentația dezechilibrată, incluzîndu-se aici modificări cantitative și calitative • Sedentarismul • Fumatul • Nerespectarea ritmurilor biologice, somn-veghe, activitate-repaus, sport, regim alimentar • Stresul fizic și psihic • Atmosferă poluată.

SCHIȚA 2 — **Evoluția consumului în ultimii 130 de ani**

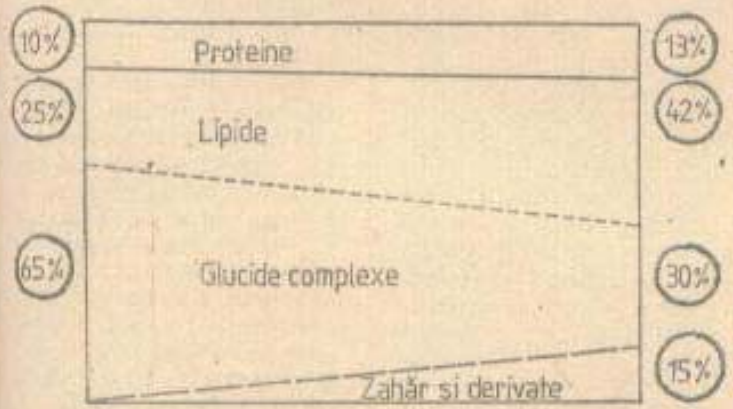

Este disculpat colesterolul ?

Date biochimice referitoare la transportul colesterolului în sînge au dus la afirmația greșită a caracterului inofensiv al acestei fracțiuni lipidice asupra peretelui vaselor. Dar 30 la sută din colesterolul plasmei se află în fracțiunea lipoproteică cu densitate înaltă, avînd rol protector, frecvența leziunilor fiind în raport invers cu concentrația sa. Relația colesterolului plasmatic cu ateroscleroza este susținută de date culese din cercetări recente. Este demonstrat astfel că valorile medii ale colesterolului plasmatic se corelează cu modul de alimentație. Vegetarienii prezintă valori medii mai mici ale colesterolului plasmatic și o incidență scăzută a bolii aterosclerotice.

Momentul apariției tulburărilor metabolice

Datele acumulate în deceniile trecute se referă aproape exclusiv la tulburările metabolice înregistrate la persoanele care au atins vîrsta adultă, ateroscleroza fiind considerată apanajul celor care depășesc 40 de ani. Întrucît instalarea unor leziuni vasculare definite necesită, de obicei, ani sau zeci de ani, în mod justificat s-a ridicat problema **momentului** apariției tulburărilor metabolice cu nocivitate vasculară. La necropsiile tinerilor (20—30 de ani) au fost puse în evidență leziuni aterosclerotice fără nici o manifestare clinică. Uneori factorii de risc vascular pot fi întîlniți încă din copilărie. Într-o cercetare pe 10 000 de subiecți dintr-un microsector al Bucureștiului, dislipemia a fost diagnosticată în 15 la sută din cazuri, reprezentînd, după obezitate (30 la sută din cazuri), a doua tulburare metabolică importantă, indusă de dezechilibrele alimentare. Procentul a fost considerat mare.

Pentru a preveni instalarea leziunilor vasculare ireversibile, primele modificări trebuie depistate cu atît mai mult la tineri, și chiar la copii, întrucît la aceste vîrste posibilitățile de corecție sînt mult mai mari. O constatare interesantă : invariabil, prezența unor modificări funcționale sau biochimice însoțește o alimentație dezechilibrată, caracterizată atît prin excese, cît și prin insuficiență în principii nutritive.

Raportul optim între produsele animale-vegetale

Analiza evoluției consumului în ultimii 130 de ani indică o creștere a

▶

Dr. C. IONESCU-TÎRGOVIȘTE, șef de lucrări la Clinica de nutriție și boli metabolice București

▶ (Urmare din pag. 109)

consumului de carne, de grăsimi animale și vegetale, de zahăr, creștere făcută în dauna consumului de produse vegetale. (Schița nr. 2).

Fără a subestima importanța unui aport adecvat de produse animale (carne, lapte, ouă), subliniem necesitatea unui aport care punzător de produse vegetale integrale (cereale, legume și fructe), care conțin o varietate inestimabilă de vitamine, minerale, oligoelemente, fibre alimentare și în special de substanțe bioactive.

Pe lîngă principiile nutritive „clasice" (proteine, glucide, lipide, vitamine, minerale, oligoelemente), se va vorbi în viitor, probabil din ce în ce mai mult, despre ceea ce vom numi principiile alimentare **bioactive**, care nu acționează atît prin cantitatea lor, cît mai ales prin prezența lor, uneori în cantități de ordinul microgramelor. Este foarte probabil că cele cîteva mii de substanțe bioactive (glicozizi, alcaloizi, acizi organici, flavone etc.), care imprimă, printre altele, diferențele sesizabile de miros și de gust ale alimentelor, să reprezinte stimulii „fiziologici" ai multora dintre procesele biologice, participînd la întreținerea activității normale a acestor organe. Multe dintre acestea sînt deja utilizate în tratamentul diferitelor afecțiuni, sub forma extractelor de plante.

CE SE MAI ÎNTÎMPLĂ ÎN SOARE?

În 1980, Soarele a fost, și el, în maximum de activitate. De fapt, încă de acum doi ani, diverse manifestări ale activității solare au început să se succeadă într-un ritm accelerat, ajungînd acum într-o perioadă de culminație a actualului ciclu solar. Activitatea a atins cea mai înaltă maximă înregistrată vreodată. Adică de cînd omul urmărește cu interes evoluția activității solare, circa de trei secole. Interes dublat de o anume neliniște, deoarece de foarte multă vreme oamenii și-au dat seama de influențele multiple pe care Soarele, acest atotstăpînitor astru al zilei, le exercită asupra unui foarte mare număr de fenomene geofizice și meteorologice ale Terrei, asupra comportamentului uman etc. Ele au dat naștere, dealtfel, și la nenumărate speculații. Ce poate fi mai palpitant decît să imaginezi misterioase înrîuriri ale Soarelui asupra vieții noastre ? Astrologii afirmă de milenii că stăpînesc aceste mistere. Fantaștii se întrec în a descifra destine și catastrofe în biografia lui cosmică. Dar știința ce spune ?

În primul rînd trebuie să știm că Soarele singur reprezintă 99,9 la sută din materia întregului nostru sistem solar. Planetele cu sateliții lor, asteroizii, meteoriții, cometele sînt doar mici fărîme de materie. Diametrul sferei ce difuzează lumina la care este sensibil ochiul nostru și care corespunde discului vizibil pe cer este de aproximativ 1 400 000 km. Soarele are un volum comparabil cu un milion de planete de dimensiunea Pămîntului.

Activitatea solară grupează un ansamblu de fenomene sporadice (erupțiile cromosferice) cu evoluția lentă (centri activi ai petelor) și permanentă (vîntul solar) a astrului. Ea a putut fi reconstituită în ultimii 230 de ani (mai exact doar 160 de ani), ceea ce a permis o mai fină analiză a ciclurilor solare. Aceste cicluri debutează întotdeauna cu un an, doi înainte de minimul ciclului în curs. Astfel, ultimul minim se situează spre mai 1976, iar primele pete ale prezentului ciclu au apărut încă din ianuarie 1975. Altă constatare interesantă. Ciclurile intense sînt mai scurte decît cele cu nivel slab de activitate.

Se pot prevedea crizele Soarelui ? — s-au întrebat astronomii, încercînd să pună la punct metode de previziune, pentru a estima data și amplitudinea maximă a activității solare din ciclul ce urmează. Prezentul maxim de activitate a fost prevăzut încă din 1976 (culminînd în 1980, după numai $3^1/_2$ ani). Au fost prevăzute, de asemenea, importante perturbații în telecomunicații și în undele radio, datorate furtunilor magnetice.

În afară de efectele geofizice există însă și alte influențe mai subtile. Atît de subtile încît majoritatea sînt numai presupuse. Și atît de multe corelații sînt presupuse încît puține pot fi considerate ca dovedite. În anii '30, cînd

ționale. Durerea unei articulații, o cefalee intermitentă, un tranzit neordonat sînt, de obicei, neluate în seamă. În „anchetele sănătății" se studiază îndeosebi **factorii de risc vascular.** Astfel, toți factorii înscriși în schița nr. 1 participă direct sau indirect la instalarea leziunilor vasculare care caracterizează ateroscleroza.

SCHIȚA 1 — **Modificările biochimice și funcționale, factori de risc vascular.**

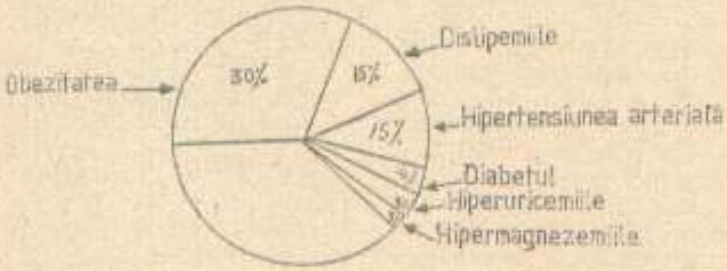

• Hipercolesterolemia • Hipertrigliceridemia • Hiperglicemia. • Hiperinsulinismul • Hiperuricemia • Hipermagnezemia • Hipertensiunea arterială • Excesul ponderal.

• Alimentația dezechilibrată, incluzîndu-se aici modificări cantitative și calitative • Sedentarismul • Fumatul • Nerespectarea ritmurilor biologice, somn-veghe, activitate-repaus, sport, regim alimentar • Stresul fizic și psihic • Atmosferă poluată.

SCHIȚA 2 — **Evoluția consumului în ultimii 130 de ani**

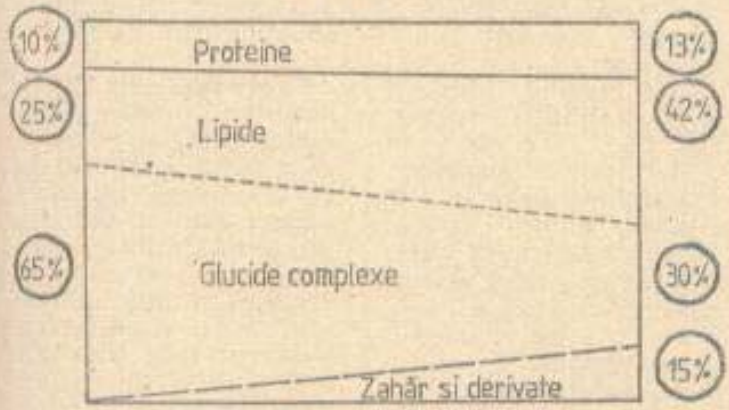

Este disculpat colesterolul ?

Date biochimice referitoare la transportul colesterolului în sînge au dus la afirmația greșită a caracterului inofensiv al acestei fracțiuni lipidice asupra peretelui vaselor. Dar 30 la sută din colesterolul plasmei se află în fracțiunea lipoproteică cu densitate înaltă, avînd rol protector, frecvența leziunilor fiind în raport invers cu concentrația sa. Relația colesterolului plasmatic cu ateroscleroza este susținută de date culese din cercetări recente. Este demonstrat astfel că valorile medii ale colesterolului plasmatic se corelează cu modul de alimentație. Vegetarienii prezintă valori medii mai mici ale colesterolului plasmatic și o incidență scăzută a bolii aterosclerotice.

Momentul apariției tulburărilor metabolice

Datele acumulate în deceniile trecute se referă aproape exclusiv la tulburările metabolice înregistrate la persoanele care au atins vîrsta adultă, ateroscleroza fiind considerată apanajul celor care depășesc 40 de ani. Întrucît instalarea unor leziuni vasculare definite necesită, de obicei, ani sau zeci de ani, în mod justificat s-a ridicat problema **momentului** apariției tulburărilor metabolice cu nocivitate vasculară. La necropsiile tinerilor (20—30 de ani) au fost puse în evidență leziuni ateroscleroticе fără nici o manifestare clinică. Uneori factorii de risc vascular pot fi întîlniți încă din copilărie. Într-o cercetare pe 10 000 de subiecți dintr-un microsector al Bucureștiului, dislipemia a fost diagnosticată în 15 la sută din cazuri, reprezentînd, după obezitate (30 la sută din cazuri), a doua tulburare metabolică importantă, indusă de dezechilibrele alimentare. Procentul a fost considerat mare.

Pentru a preveni instalarea leziunilor vasculare ireversibile, primele modificări trebuie depistate cu atît mai mult la tineri, și chiar la copii, întrucît la aceste vîrste posibilitățile de corecție sînt mult mai mari. O constatare interesantă : invariabil, prezența unor modificări funcționale sau biochimice însoțește o alimentație dezechilibrată, caracterizată atît prin excese, cît și prin insuficiență în principii nutritive.

Raportul optim între produsele animale-vegetale

Analiza evoluției consumului în ultimii 130 de ani indică o creștere a ▶

Dr. C. IONESCU-TIRGOVIȘTE, șef de lucrări la Clinica de nutriție și boli metabolice București

▶ (Urmare din pag. 109)

consumului de carne, de grăsimi animale și vegetale, de zahăr, creștere făcută în dauna consumului de produse vegetale. (Schița nr. 2).

Fără a subestima importanța unui aport adecvat de produse animale (carne, lapte, ouă), subliniem necesitatea unui aport core punzător de produse vegetale integrale (cereale, legume și fructe), care conțin o varietate inestimabilă de vitamine, minerale, oligoelemente, fibre alimentare și în special de substanțe bioactive.

Pe lîngă principiile nutritive „clasice" (proteine, glucide, lipide, vitamine, minerale, oligoelemente), se va vorbi în viitor, probabil din ce în ce mai mult, despre ceea ce vom numi principiile alimentare **bioactive**, care nu acționează atît prin cantitatea lor, cît mai ales prin prezența lor, uneori în cantități de ordinul microgramelor. Este foarte probabil că cele cîteva mii de substanțe bioactive (glicozizi, alcaloizi, acizi organici, flavone etc.), care imprimă, printre altele, diferențele sesizabile de miros și de gust ale alimentelor, să reprezinte stimulii „fiziologici" ai multora dintre procesele biologice, participînd la întreținerea activității normale a acestor organe. Multe dintre acestea sînt deja utilizate în tratamentul diferitelor afecțiuni, sub forma extractelor de plante.

CE SE MAI ÎNTÎMPLĂ ÎN SOARE?

În 1980, Soarele a fost, și el, în maximum de activitate. De fapt, încă de acum doi ani, diverse manifestări ale activității solare au început să se succeadă într-un ritm accelerat, ajungînd acum într-o perioadă de culminație a actualului ciclu solar. Activitatea a atins cea mai înaltă maximă înregistrată vreodată. Adică de cînd omul urmărește cu interes evoluția activității solare, circa de trei secole. Interes dublat de o anume neliniște, deoarece de foarte multă vreme oamenii și-au dat seama de influențele multiple pe care Soarele, acest atotstăpînitor astru al zilei, le exercită asupra unui foarte mare număr de fenomene geofizice și meteorologice ale Terrei, asupra comportamentului uman etc. Ele au dat naștere, dealtfel, și la nenumărate speculații. Ce poate fi mai palpitant decît să imaginezi misterioase înrîuriri ale Soarelui asupra vieții noastre? Astrologii afirmă de milenii că stăpînesc aceste mistere. Fantaștii se întrec în a descifra destine și catastrofe în biografia lui cosmică. Dar știința ce spune?

În primul rînd trebuie să știm că Soarele singur reprezintă 99,9 la sută din materia întregului nostru sistem solar. Planetele cu sateliții lor, asteroizii, meteoriții, cometele sînt doar mici fărîme de materie. Diametrul sferei ce difuzează lumina la care este sensibil ochiul nostru și care corespunde discului vizibil pe cer este de aproximativ 1 400 000 km. Soarele are un volum comparabil cu un milion de planete de dimensiunea Pămîntului.

Activitatea solară grupează un ansamblu de fenomene sporadice (erupțiile cromosferice) cu evoluția lentă (centri activi ai petelor) și permanentă (vîntul solar) a astrului. Ea a putut fi reconstituită în ultimii 230 de ani (mai exact doar 160 de ani), ceea ce a permis o mai fină analiză a ciclurilor solare. Aceste cicluri debutează întotdeauna cu un an, doi înainte de minimul ciclului în curs. Astfel, ultimul minim se situează spre mai 1976, iar primele pete ale prezentului ciclu au apărut încă din ianuarie 1975. Altă constatare interesantă. Ciclurile intense sînt mai scurte decît cele cu nivel slab de activitate.

Se pot prevedea crizele Soarelui? — s-au întrebat astronomii, încercînd să pună la punct metode de previziune, pentru a estima data și amplitudinea maximă a activității solare din ciclul ce urmează. Prezentul maxim de activitate a fost prevăzut încă din 1976 (culminînd în 1980, după numai $3^1/_2$ ani). Au fost prevăzute, de asemenea, importante perturbații în telecomunicații și în undele radio, datorate furtunilor magnetice.

În afară de efectele geofizice există însă și alte influențe mai subtile. Atît de subtile încît majoritatea sînt numai presupuse. Și atît de multe corelații sînt presupuse încît puține pot fi considerate ca dovedite. În anii '30, cînd

Soarele era la un „maxim" al petelor, ca de altfel și acum în 1980, a început o adevărată modă a corelațiilor. Iată cîteva : cineva a calculat că scăderile și creșterile acțiunilor la burse au un ciclu de 11 ani, ba chiar urmează fidel activitatea Soarelui — „mai multe pete, mai mulți bani în casă". Alții au calculat „potrivirea" aceluiași ciclu cu calitatea vinurilor franceze, înmulțirea iepurilor în Anglia, producția de automobile, (erupții) și declanșarea de furtuni meteorologice. Protonii emiși prin erupțiile cromosferice, atingînd Terra 2—3 zile mai tîrziu, ar provoca un exces de ionizare la 15—20 km altitudine, unde vin în contact cu norii cumulonimbus, generatori de furtuni. Mici variații de potențial electric într-un nor instabil ar putea să antreneze declanșarea unei furtuni care altfel nu ar fi izbucnit.

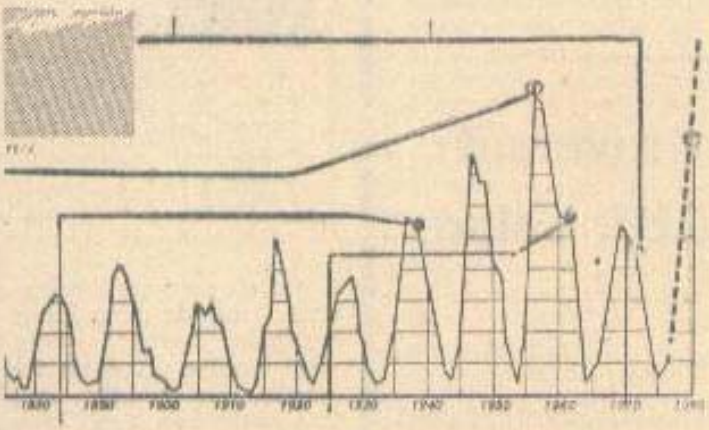

Grație descoperirilor zilnice, făcute de 160 de ani încoace, ca și a deducțiilor extrase din observațiile mai vechi, astronomii au reconstituit istoria „crizelor" soarelui pînă în zilele noastre.

cîte și mai cîte. Mai recent, moda a revenit. S-a constatat, de pildă, „statistic", potrivirea între Soare și cariera Beatles-ilor sau moda vestimentară. Neajunsul acestor calcule rămîne problema binecunoscută a „dovezilor statistice" ; cu cît e dezordinea mai mare, cu cît e o realitate mai complicată, cu atît există mai multe șanse să „dovedești" coincidențe uimitoare, dar cu mică valoare de adevăr.

Trebuie însă precizat că presupusele corelații între activitatea solară și fenomenele terestre au fost pînă acum studiate mai mult în mod dilletant. Alte corelații (stabilite în mod mai științific) presupun o legătură între activitatea solară pe termen scurt

Totuși, părerea actuală a oamenilor de știință este că, în ansamblu, influențele cu caracter meteorologic sînt dificil de pus în evidență. De aceea, și cercetările privind temperatura, pluviozitatea, seceta, presiunea atmosferică etc. sînt încă subiecte controversate, ce trebuie crezute „pe garanție". În ce privește schimbările vremii, deși local s-a putut calcula o legătură, pe întregul glob, sau chiar și numai pe emisfera expusă la un moment dat razelor solare, nu s-a putut constata o potrivire cu ciclul de 11 sau dublu de 22 de ani. Dacă nu de altceva, pur și simplu fiindcă pe glob coexistă în fiecare clipă zone cu vreme urîtă și frumoasă, uscată și umedă, mai rece și mai caldă. În ce privește seceta, s-au făcut în America unele constatări interesante, care însă sînt confirmate în unele regiuni și decenii, pentru a nu se mai potrivi în altele.

Firește, nici omul nu scapă influențelor declanșate de intensificarea activității solare. Sistemul lui nervos e, în special, sensibil la variațiile de ionizare ale aerului. Unii medici au stabilit apoi o corelație între creșterea numărului de infarcturi și cea a perturbațiilor din cîmpul geomagnetic. Se pare că Soarele nu acționează direct pe inimă, dar mușchiul ei e extrem de sensibil la variațiile stării electrice a aerului, el însuși fiind modificat de particulele provenind din Soare. Anecdotic se povestește chiar că în asemenea perioade de maxim al activității solare s-ar fi înregistrat un număr mai mare de sancțiuni disciplinare în școli. De aici pînă la concluzia că tot soarele e de vină și de înmulțirea... certurilor din familie nu mai e decît un pas.

Lăsînd gluma la o parte, pentru astronomi și astrofizicieni, meteorologi și geofizicieni, prezentul ciclu solar prezintă un interes excepțional. A fost creat și un comitet științific internațional pentru a se coordona diverse cercetări întreprinse în acest an, convenit a se numi anul maximului solar (Solar Maximum Year), ca replică la

▶

RADU CIMPONERIU

(Urmare din pag. III)

anul minimului solar (I.Q.S.Y.) din 1964, amîndouă inspirate din principiile anului geofizic internațional din 1957—1958. Cu diferența că azi, după 22 de ani, astronomii dispun de mijloace considerabil mai perfecționate. Au fost și vor fi lansați sateliți echipați anume pentru studiul Soarelui în criză, iar la sol, de jur-împrejurul globului, au fost și vor fi instalate alte instrumente pentru observații complementare. Vor fi efectuate studii privind formarea erupțiilor, a energiilor eliberate de aceste erupții, fenomene de propagare în mediul interplanetar etc. Aceste programe științifice vor lua sfîrșit în februarie 1981. Dar studiul Soarelui va continua să fie interesant pînă în 1982 sau 1983, căci, frecvent, în perioada descendentă a ciclului solar se produc uneori fenomene solare mai spectaculoase.

Un subiect controversat: influența activității solare asupra climei

Comparația frecvenței și debitului ploilor din două puncte diferite de pe Terra cu ciclul de activitate solară nu a permis pînă acum să se stabilească vreo legătură certă între cele două fenomene. Unii au observat, totuși, o periodicitate medie de 10 ani pentru pluviozitate. Alții întrevăd o corelare între furtunile terestre și erupțiile solare, explicînd că furtunile ar fi create, dacă nu chiar declanșate, prin acumularea sarcinilor pozitive (protoni) provenind din vînturile solare care și-ar croi apoi drum între două mase de aer instabil.

— *După ce duci copilul la creșă și pe mine la piață, te poți duce la luptă.*

CE E INTUIȚIA FEMININĂ?

Se spune (dintotdeauna sau de prea mult timp?): bărbații sînt mai inteligenți decît femeile, dar femeile sînt mai intuitive decît bărbații. Ei bine, se sprijină afirmația pe vreun temei științific? Și, la urma urmei, ce e această însușire bizară, pe care noi o desemnăm cu cuvîntul de INTUIȚIE?

Mai întîi, ce zic dicționarele?: „*Sentiment mai mult sau mai puțin precis*", spune unul; „*Un mod de a cunoaște care nu recurge la raționament*", rezumă un altul. „*Intuiția e ceea care face ca în mintea noastră să navigheze un sentiment vag, confuz, al ideii preconcepute*", zice altul. Unii au vorbit de o cunoaștere magică. Filozofii au filozofat pe tema asta; artiștii au revendicat-o; ca, în fine, trișorii de tot felul să o exploateze atît de bine încît să ajungă la cîștiguri surprinzătoare pe seama intuiției premoniforii aflată în... ceașca de cafea, în boabe sau în cărți (bineînțeles nu de citit, ci de... ghicit).

Readusă în actualitate de vremurile nesigure ale crizei economice și morale prin care trece lumea „supracivilizată" a Occidentului, tot felul de grupări și curente — născute peste noapte, după gustul zilei — o cultivă acum din nou, mai ales în seminarii „psi" (adepți ai parapsihologiei, subconștientului, ai „adevărului bioenergetic", și încă alte minuni). Pe scurt, ca tot ce nu e clar, și intuiția — asezonată cu angoasele, la modă și ele, — se „vinde" azi bine pe piața occidentală. Consecințele ? Revistele feminine mai lucide le-au și semnalat : această rafinată „*însușire specific feminină*" ajunge, uneori, să inhibe (și în cele din urmă să atrofieze) într-atît judecata rațională a unor femei încît le aduce într-o stare de totală dependență și fatalitate, atît de dezarmante, că nu mai îndrăznesc să schimbe cursul evenimentelor nici chiar cînd e vorba de cele mai minore și în care o simplă intervenție, realistă (din partea lor), le-ar scoate dintr-un impas sau altul. Intuiția este deci și un mecanism psihologic. Capabil, din păcate, să ne ducă cîteodată la divagații mult mai rele.

Există totuși o intuiție feminină ? Fiindcă, indiferent de definiții și nerîmînări, ar fi o minciună să nu recunoaștem că „o practicăm", „o consumăm" în fiecare zi, apropo de tot felul de întîmplări și păreri „Presimt că...", „Am impresia că...", „Mi se pare că...", „Cred că...", „Ceva îmi spune că...". Cine altă decît intuiția ar fi deci cea care face „să navigheze în apele tulburi ale subconștientului un sentiment vag, confuz al ideii preconcepute". Sigur, n-are rost să punem la îndoială impalpabilul „feeling" pe care femeile îl au vizavi de evenimente și de care se servesc ca de o antenă în aproape toate împrejurările existenței. S-ar putea ca ceea ce numim intuiție să nu fie chiar un mit. Din păcate, nici știința nu s-a ocupat prea mult s-o explice. Dar oare numai femeile posedă acest al șaselea simț ? Nu avem la îndemînă „probe masculine", dar CEVA ne determină să bănuim că orice anchetă dusă printre bărbați ar face să cadă exclusivismul feminist.

Să luăm altă „particularitate" a femeii : „simțul ei psihologic", rudă bună cu simțul intuitiv. Tradiționaliștii (să-i numim așa și nu altfel) spun că dacă o femeie știe mai bine decît un bărbat să se poarte cu ceilalți este pentru că ea cunoaște din „instinct" (și nu din inteligență, doamne ferește) cum „să ia omul" și că, vezi dumneata, de astă bărbatul (deși „adevăratul creier") e numai o marionetă în mîinile unei femei.

Revenim încă o dată la sus-zisa întrebare: de ce toate aceste însușiri au devenit (nu „sînt") apanajul femeilor ? De ce femeile să aibă intuiție și bărbatul inteligență, de ce femeile să aibă simț psihologic și bărbatul judecată, de ce femeile să aibă instinct sexual și bărbatul posibilitatea, implicit drept, de alegere sexuală ? Pentru Régine Lilienstein, Nicole Bédrines și Claude-Rose Tonatti — autoare ale unei cărți intitulate „Idei culese despre femei" — *intuiția cu care am fost împopoțonate nu pare să fie altceva decît o idee ca oricare alta.* O idee mereu citată în opoziție cu inteligența bărbaților, cu puterea lor de raționament și, firește, cu instrucția lor superioară.

Iată deci despre ce era vorba ! „Rolul" intuiției feminine era de a înlocui „vidul" creierului nostru feminin.

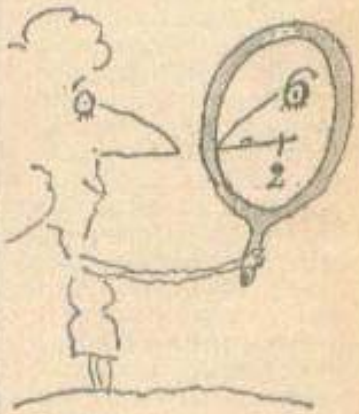

„Dacă noi (bărbații) *avem mai multă rațiune* — zice Diderot — *ele* (femeile) *au mai mult instinct*". Iar Hervé Bazin, cunoscutul scriitor francez contemporan, scrie : *„Intuiția, această faimoasă intuiție pe care noi am împrumutat-o femeilor și care le vine atunci cînd ele vă iubesc sau vă detestă suficient...". „E nevoie să mergem mai departe cu exemplele* — se întreabă Geneviève Doucet, în revista franceză „Elle" (de unde am culeș exemplele citate, limitate astfel la gînditorii francezi — *n.n.*) — *pentru a înțelege că scumpa noastră intuiție nu e decît... un premiu de consolare, un ma-*

▶

ANDREEA-RALUCA GEORGESCU

DEPINDEM DE TEMPERAMENTUL NOSTRU?

Fiecare individ are o ireductibilă originalitate, rezultată din ereditate, evoluție embriologică, predominanțe fiziologice și condiții de mediu. Pentru a numi această diversitate, oamenii de știință vorbesc de constituții diferite, temperamente multiple, caractere variate, personalități aparte.

Ne-au rămas din gîndirea și tradițiile milenare, renovate mereu de științe, și ele întotdeauna „moderne", credința și ideea, exprimate într-o formă sau alta, că între constituția fizică a omului și temperamentul său, între aspectul său exterior (forma) și comportament există un raport de dependență.

Ce este adevărat ? Fără să ne pierdem în diversitatea sistemelor tipologice propuse de-a lungul vremii, vom aminti foarte succint cîteva : Hipocrate, rezumînd știința antică, definea 4 tipuri de temperamente, cunoscute și azi : limfatic, sanguin, biliar și atrabiliar. Paracelsius, în secolul XVI (unul din precursorii homeopatiei), a construit o concepție humorală un pic diferită. Unii biologi concep temperamentul ca legat de predominanța unui organ. Sigaud clasează ființele în: digestive, respiratorii, cerebrale și musculare. Alții își fondează clasificările pe endocrinologie sau pe predominanța unuia din cele două sisteme, endocrin sau vegetativ (vagotonic și simpaticotonic). Există apoi împărțirile după metodele morfofiziologice ale lui Kretschmer și mai ales ale lui Corman. Pentru Sheldon corpul uman se prezintă sub trei componente fizice externe. Cînd *endomorfismul* e componenta predominantă, individul prezintă o rotunjime a tuturor contururilor sale. Toracele și abdomenul sînt mai dezvoltate decît extremitățile. Gîtul e scurt, fața largă, oasele sînt mici și mușchii puțin proeminenți. Organele digestiei tind să domine economia corpului. Cînd predominant e *mezomorfismul*, proeminenți sînt mușchii, oasele și țesutul conjunctiv. Corpul are un aspect pătrățos și dur. Toracele și membrele sînt mai dezvoltate decît abdomenul. Pielea e mai groasă, părul aspru. Cînd predominant e *ectomorfismul*, corpul e lung, subțire, delicat, cu impresia de fragilitate. Toracele strîmt și lung. Fără relief muscular. Gît lung și subțire. Craniul mai dezvoltat decît fața. Pielea fină și uscată. Părul foarte fin. Sistemul senzorial larg expus lumii exterioare.

Acestor 3 componente morfologice le corespund 3 comportamente temperamentale : viscerotonic, somatotonic, cerebrotonic. Majoritatea oamenilor combină în temperamentul lor diverse trăsături. În general, domină, totuși, una sau alta din componente și recunoașterea ei e esențială. Viscerotonicul e un endomorf și, de fapt, limfaticul lui Hipocrate, digestivul lui Sigaud. E calm, sociabil, jovial, iar nevoia de afecțiune îl face să se adapteze foarte bine colectivității. Are însă un ritm de muncă lent. Nu-i place activitatea intelectuală. Îi place în schimb să mănînce, să stea în poziții comode, ceea ce antrenează o tendință de obezitate și maladii hepato-biliare. Pentru a-și corija defectele, igiena recomandă acestui somatotip alegerea unei meserii în aer liber(aerul marin îi face, în mod deosebit, bine), activități fizice, mult mers pe jos. O hrană limitată. Evitarea grăsimilor, dulciurilor și a feculentelor. Somatotonicul e un mezomorf și muscularul lui Sigaud. E energic, activ,

▶ (Urmare din pag. 113)

chinj al crasei noastre proștii ?

Un mod șiret de a ne face să credem că, vezi doamne, noi sîntem cele care deținem adevărata putere, că noi sîntem cele care acționăm în umbra marilor bărbați. Că sîntem, ce mai încolo și încoace, un fel de madame Soleil ale Istoriei". Omițîndu-se — de către marii și micii gînditori burghezi, vechi și noi, intenționat sau nu — ceea ce nu o dată a afirmat ideologia partidului nostru comunist, că sîntem în aceeași măsură cu bărbații făuritoare ale istoriei și ale propriului destin.

Ca să rezumăm : intuiția e un gen de operație mentală, un proces de analiză accelerat, asemănător celui care se petrece într-un ordinator. E vorba deci de o funcție mentală clasică, rațională și nu irațională, al cărei monopol nu-l dețin doar femeile. Poate dacă unii bărbați (adică acei care nu o fac) ar avea răbdare să-i asculte mai mult pe ceilalți, să-i observe cu atenție, rezultatul ar fi probabil același, aceleași „aversiuni instinctive", aceleași „detestări iraționale", aceleași „antipatii reflexe", aceleași așazise „intuiții și presentimente". Și de fapt adultul nu e singura ființă care simte. Și copilul „simte". Și pisica „simte". Se spune că

cu o nuanță de agresivitate. Atenția lui e îndreptată spre exterior, nu prin afectivitate, ci prin nevoia de acțiune. Are nevoie de climă temperată, de mișcare. Preferă meseriile active. Abordează dificultățile cu răbdare, nu-i e teamă de efort, dimpotrivă, sensibilitatea sa neprotejîndu-l, el împinge starea de efort pînă la extrem, cînd organismul lui poate cădea brusc în stare de boală. Subiect pentru ulcere și hipertensiune arterială. Igiena : să-și autoimpună, la anumite intervale, repausuri periodice. Într-un climat calm, o hrană mai puțin abundentă, mai sobră, mai puțin excitantă.

Cerebrotonicul e un ectomorf (cerebralul lui Sigaud). E un introvertit, inhibat, hipersensibil, tăcut. Evită mulțimea și îi place solitudinea. Caută locurile călduroase. Are nevoie de hrană ușoară și variată. Atras de excitante (cafea, condimente). Subiect pentru manifestări alergice și infecții rinofaringiene. Obosește repede, dar astenia îl apără și-l previne contra exceselor, adesea periculoase. Zgomotul îl obosește. Cea mai mică dezordine în ordinea tabieturilor sale îl deranjează. E concentrat, meditativ, ușor anxios, deci subiect pentru nevroze. Se va orienta spre meserii solitare. Tendința interiorizării va fi compensată printr-un mod de viață mai activ, deschis relațiilor sociale.

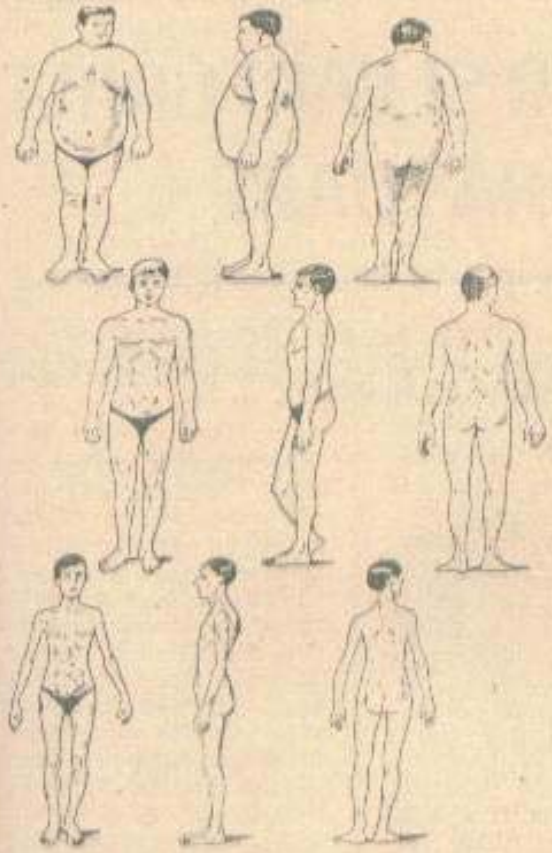

Scopul pentru care am considerat interesante „inițierile" de mai sus nu e nici „astrologie", nici ca simplu joc sau test de societate. Fiecare temperament are avantajele și dezavantajele sale și reacționează diferit în fața diverselor împrejurări, în fața oamenilor, în fața microbilor și a bolilor. Ideal ar fi ca oamenii, îndeosebi copiii, să fie educați, sfătuiți și îndrumați diferit. Cunoașterea științifică a constituției și temperamentului individului ar duce la evitarea multor erori în pedagogie, în alegerea profesiunilor, în disciplina muncii, în diagnosticarea și tratamentul unor boli, în relațiile umane zilnice, în viața conjugală și familială.

Nou-născuții (și ei sînt clasificați în tipuri constituționale), copiii în general, reacționează și ei diferit, în funcție de temperamentul lor, la alimentație, la boli și medicamente, la mediul școlar. Somatotonicul (corp dur, pătrat, cu mușchii proeminenți) se va dezvolta mai bine într-o disciplină fermă. În timp ce sancțiunile prea aspre aplicate unui cerebrotonic (corp fuselat, o structură generală delicată) ar putea să aibă consecințe nedorite. Copiii viscerotonici (corpul moale, contururi rotunjite, gîtul scurt, mîini și picioare mici) se adaptează mai ușor vieții colective decît cerebrotonicii, care doresc să rămînă cumva spectatori. În schimb, privirile lor sînt ascuțite și nimic nu pare să scape atenției lor rapide. De aceea, zice Sheldon, disciplina ar trebui să fie adaptată diferitelor feluri de copii. Și dacă la școală e imposibil acest lucru, acasă, părinții își pot permite să o aplice diferențiat, în funcție de temperamentul copilului. Tulburările sale de caracter nu sînt adesea decît rezultatul unui conflict temperamental între copil și adult.

Cu precizarea foarte clară (aviz răuvoitorilor, răuintenționaților etc.) că : cerebrotonic nu înseamnă neapărat inteligență și viscerotonic lene vegetativă. Și că viața noastră poate să fie fericită sau nefericită, utilă sau dăunătoare, indiferent de somatotipul nostru.

PAULA SĂNDULESCU

---

plantele și florile sînt și ele sensibile la atenția noastră afectivă.

Astfel privit, ce mai rămîne din acest faimos al șaselea simț ce se plimbă prin codul genetic al femeilor ? Decît o privire mai atentă, mai particulară, de a veghea cu o vigilență (și deci cu responsabilitate) crescută asupra universului cotidian al ai noștri. Un fel de radar afectiv...

mitul cel mai tentant în epoca cuceririi spațiului cosmic

EXTRATEREȘTRII ȘI FARFURIILE LOR ZBURĂTOARE

● FAȚĂ ÎN FAȚĂ CU INEXPLICABILUL ● O NOUĂ RELIGIE, UFOLOGIA ● FIECARE SECOL ȘI ARE CREATURILE CELESTE PE CARE LE MERITĂ ● INCOERCIBILA NEVOIE DE IRAȚIONAL ȘI LEGENDA O.Z.N.-URILOR.

Frank Fontaine, un tînăr din Cergy-Pontoise (Franța), a povestit că, la 26 noiembrie 1979, a fost „ridicat" de către extratereștri. Cazul nu e unic. La fel au „mărturisit" și Antonio Villas Boas din Brazilia, căpitanul Valdes din Chile, Barney și Betty Hills din S.U.A. La fel, Jenny Waddington (20 de ani) din Birmingham, „reapărută" 5 luni mai tîrziu în Picadilly Circus, la Londra, s-ar fi confesat cu orgoliu : „Am fost aleasă de oamenii din cosmos să fondez o nouă rasă pe pămînt". Într-adevăr, s-a constatat că J. W era însărcinată în luna a treia...

Ce este uimitor în aceste fantazări nu e că unii oameni narează cu foarte multă convingere fapte cît se poate de neverificabile (povestirile cu extratereștrii „se vînd" bine, Frank Fontaine s-a și grăbit să consacre o carte „experienței sale extraordinare"), ci că noi, ceilalți, le acordăm credit de încredere...

Căci, de fapt, ce sînt toate aceste farfurii zburătoare — numite în franceză O.V.N.I. (Objet Volant Non-identifié = obiecte zburătoare neidentificate) sau M.O.C. (mysterieux objet celeste = misterios obiect ceresc), sau în engleză U.F.O. (Unidentified Flying Object = idem) și, în fine, în românește O.Z.N. = idem —, dacă nu un mit, o legendă. Și ce mit poate fi mai tentant, acum, la ora cuceririi spațiului cosmic, a rachetelor și cosmonauților decît acela al extratereștrilor și a farfuriilor zburătoare. Odinioară se vorbea de îngeri care coborau din cer. Acum se vorbește despre omuleții verzi. Iar dacă teologii nu au căzut, se pare, de acord asupra sexului îngerilor, cel al humanoizilor e deja stabilit (vezi „aventura" lui Jenny Waddington). Parafrazînd celebra maximă, am putea spune : fiecare secol își are creaturile celeste pe care le merită !

Trebuie să fii de o mare naivitate, după părerea lui Gerard Barthel, Jacques Brucker și Michel Monnerie, autorii unui foarte interesant articol, apărut în revista „Science et vie", ca să poți admite fără un surîs amuzat „revelațiile" unor martori care amestecă, îndrăznet, falsurile grosiere, confuziile flagrante, faptele neverificabile cu cîteva anchete sumare duse printre persoane „convinse dinainte". Și nu e nevoie deloc să fii „expert" pentru a discerne cît e de fragil adevărul despre farfuriile zburătoare.

S-o luăm pe rînd. O infinitate de obiecte și cauze, susțin ei, pot fi la originea unei asemenea observații de... obiect necunoscut : faruri de automobil, aștri, fulgere, manevre militare, siluete în

lumina lunii etc. La fel, raţiunile care au dus la... neidentificarea lor sînt şi ele nenumărate: ignoranţă (în astronomie, meteorologie), condiţii de observaţie (noaptea, ceaţă), starea sau dispoziţia martorului (tulburări de vedere, sugestibilitate şi emotivitate crescută) etc. Fără a mai vorbi de iluziile optice, de falsele percepţii şi bineînţeles de aberaţiile, premeditate sau nu. Or, opinia revistei franceze e că toate aceste CONFUZII furnizează cel mai mare contingent de... O.V.N.I. În plus, aici, în acest tărîm de „gîndire ştiinţifică", sînt admise toate supoziţiile, toate himerele. Deşi detaliile observate nu sînt mai bine înţelese decît obiectul însuşi, ele sînt raportate nu la ceea ce ar putea fi firesc, ci la „ceea ce evocă". Rămăşiţele unui meteor devin ferestrele strălucitoare ale navei, elicea unui elicopter devine antenă, un nor luminat de Soare sau Lună devine însăşi nava extraterestră. De obicei, martorul, convins că e în prezenţa unui „misterios obiect celest", va adapta ceea ce vede la convingerile apriorice. Faţă în faţă cu inexplicabilul, logica ne joacă feste. Înlănţuim atunci evenimentele după ceea ce ar trebui să fie şi nu după ce sînt.

Cît despre cazurile extreme, întîlniri (de gradul trei) cu humanoizii, contacte, ridicări la cer..., nu sînt toate obligatoriu legende. Dar neurologii şi psihanaliştii, mai ales psihiatrii, sînt mult mai apţi să interpreteze „mărturia" celui care a trăit evenimentul. Într-adevăr, sub influenţa unei emoţii puternice sau a unei autosugestibilităţi patologice, omul poate cunoaşte adevărate deliruri. Conflicte psihice inconştiente sau maladii ca narcopiesia (bruşte accese de somn) pot provoca stări şi perioade de confuzie mentală. Martorul e atunci convins că e realitate obiectivă ceea ce a „trăit" în stare anormală, fenomenul se inserează în continuitatea stării de veghe (halucinaţii patologice) şi e urmat de o amnezie temporară.

Problema farfuriilor zburătoare, conchid autorii articolului din „Science et vie", nu e insolubilă. Numai că cei care o studiază „ştiinţific"

trebuie să ţină seama, firesc, şi de datele furnizate de martori, dar să păstreze mereu prezent în spirit ideea că nu e vorba de măsurători (pe care pot să le interpreteze corect), ci de estimări determinate de condiţii de observaţie naturale şi psihologice. Astfel plasate într-un context exact, datele trebuie apoi comparate cu modelele posibile (aştri, siluete, fenomene optice şi abia la sfîrşit, dacă va mai fi cazul, cu... un O.Z.N.).

În loc de asta, visul de 30 de ani al ufologilor (de la englezescul U.F.O.) e de a demonstra, plecînd de la mărturii dictate de diverse motive, specificitatea fenomenului. Altfel spus, că farfuriile zburătoare există şi... că ei le-au întîlnit. Pentru a demonstra această „specificitate", au invocat, succesiv: o balansare a obiectului în punct mort (or, observaţi o frunză purtată de vînt, sau chiar o pasăre, cum se balansează în aer, la un moment dat, în punct mort) • oprirea ceasurilor, radiourilor, motoarelor (dar martorii au declarat asemenea incidente şi în cazuri cînd ancheta a dovedit că ei n-au văzut un U.F.O., ci un... bolid) • agitaţia sau tăcerea animalelor (observatorii au făcut aceeaşi constatare şi atunci cînd a fost vorba de o eclipsă de Soare sau de Lună) • paralizia martorilor, crizele de somn (senzaţii ce au fost încercate şi de oameni care luaseră Luna drept navă extraterestră).

Tot felul de bizarerii devin astfel explicabile. Cînd, bineînţeles, doreşti să le explici raţional. Dar, adepţii şi prozeliţii noii religii ufologice, ca în oricare altă religie („crede şi nu cerceta"), caută, dimpotrivă, să aplice obiectelor cunoscute nu legile vizuale şi optice, ci alte legi, apriorice. În loc să pornească de la o premisă, implicit explicaţie, de bun simţ, şi anume că toate acestea sînt obiecte cunoscute, dar necunoscute de martori, evitînd, mai mult, avînd chiar datoria de a nu se hazarda în concluzii pripite, pe care un public, înşelat de caracterul oficial al unor informaţii-ipoteze, le transformă, prea uşor, în certitudini.

NICOLETA DAN

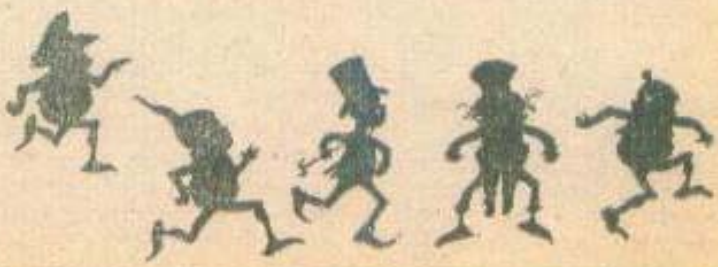

VALORIFICARE, RECUPERARE, ÎNLOCUIRE

Iată cele trei verbe stringente ale științei, care revin foarte frecvent în ultimul timp pe agenda sa de priorități. Și care, cum era și firesc să se întîmple, au și zămislit idei și soluții noi, menite să ajute omenirea secolului nostru să depășească actuala criză mondială de materii prime și să treacă (fără pierderi catastrofale) de la civilizația RISIPEI la cea a ECONOMIILOR.

● Volumul mare de construcții la care sîntem martori și autori de drept constituie un fapt pe care îl cunoaștem și la care participăm efectiv. Ritmul înalt al construcțiilor din țara noastră a născut, și era firesc să se întîmple așa, idei și soluții noi. Una dintre ele este și gama de produse „Modilit", numele generic sub care apare o gamă de produse destinate construcțiilor și care înglobează o serie de invenții românești. Realizare a unui grup de cercetători de la INCERC (sub conducerea dr. ing. Dinu Moraru, principalul autor al brevetelor), produsele „Modilit" constituie tot atîtea soluții pentru realizarea de tencuieli avînd ca efect combaterea condensului, pentru finisarea fațadelor, pentru tratamente în medii industriale cu umiditate agresivă. Nicăieri în lume nu se realizează astfel de produse care, așa cum am mai spus, constituie priorități mondiale absolute.

● Se știe că cimentul, materia primă de bază în fabricarea materialelor de construcție, este un produs energo-intensiv (mare consumator de energie), iar cererea de ciment crește pe măsură ce se intensifică ritmul construcțiilor.

Liantul de anhidrit nu este o noutate absolută în domeniul materialelor de construcții. În lume se practică fabricarea lui, dar folosind ca materie primă anhidritul sau gipsul natural. Noutatea și avantajul pe care le aduce liantul de anhidrit realizat de specialiștii Institutului de cercetări și proiectări pentru lianți și azbociment — filiala Brașov constă în faptul că s-a reușit fabricarea lui folosind ca materie primă un deșeu industrial, fosfogipsul, rezultat din procesul de fabricație al îngrășămintelor chimice. Cantitatea foarte mare de fosfogips (circa 1,5 milioane de tone anual) oferă o nouă bază de materii prime pentru industria cimentului. Un alt avantaj îl constituie energia economisită (datorită faptului că temperatura de ardere este de numai 800-900 grade C față de 1 450 grade C în cazul cimentului). Prin eliminarea unor faze intermediare, obligatorii în cazul cimentului, consumul de energie se poate reduce cu 20 la sută.

● Viniplastic este denumirea unei sticle organice, ignifuge, creație a Institutului de chimie al Academiei de științe a U.R.S.S. Viniplastul poate fi aplicat la uși, ferestre, la ambalaje transparente, acoperirea serelor, cupolelor etc., fiind incasabil. El este mai ușor ca greutate decît sticla și mai lesne de prelucrat. Noul înlocuitor se produce în întreaga gamă de culori și nuanțe, depășind și prin această performanță sticla.

● O piele semisintetică pentru transplant a fost brevetată de către doi cercetători americani. Ea poate fi grefată ca înlocuitor de piele naturală în caz de arsuri. Produsul are la bază colagenul. Pînă acum, în grefele de acest fel erau folosite porțiuni de piele donate de diferite persoane, în general compatibile cu primitorul. Cu toate acestea, cel mai adesea, în organismul bolnav se produce fenomenul de respingere. Pielea semisintetică dovedește însă o aderență care sfidează acest fenomen.

● Se poate fabrica chiar și jenșen artificial, după cum au dovedit chimiștii de la U z i n a „Efremov" (U.R.S.S.). Legendara rădăcină a vieții, produsă sintetic sub formă de substanță farmaceutică, își dovedește calități terapeutice remarcabile în numeroase boli, începînd cu cele neuropsihice, pînă la cele de natură canceroasă. S-a constatat că jenșenul sintetic întîrzie fenomenele de îmbătrînire, împiedică modificările din sînge și reacționează ca antidot în caz de otrăvire.

● Un procedeu tehnologic, considerat revoluționar de către specialiștii firmei „Mobil Oil", permite obținerea în cantități comerciabile a benzine sintetice din cărbuni și deșeuri vegetale. Pro-

VA FI INTERFERONUL VACCIN UNIVERSAL?

Numeroase virusuri stau la originea unor foarte variabile tulburări: febre, erupții, diaree, tulburări neurologice sau respiratorii.

Rujeola, gripa, hepatita și unele viroze respiratorii, poliomielita, variola, rubeola sînt cîteva din maladiile cauzate de virusuri și împotriva cărora parțial sau total știința a găsit remediul unor vaccinuri preventive eficace. Nu sînt deocamdată medicamente active contra virusurilor, antibioticele rămînînd fără efect. În ultimii 25 de ani, s-a produs o adevărată explozie în cercetarea biologică fundamentală, ritmul descoperirilor fiind vertiginos. Este interesant că în domeniul geneticii cantitatea de informații se dublează odată la 24 de zile. Clonajul, denumit și duplicare a ființelor vii, înfierbîntă imaginațiile mai mult decît orice explorare genetică. El constă în reproducerea exactă a unor ființe vii, pornind de la una din propriile sale celule, fără intervenția vreunei celule sexuale, obținîndu-se o copie perfectă a originalului, în cîte exemplare se dorește. Ingineria genetică deschide un cîmp vast și nou de acțiune industriei medicamentelor.

Insulina, ce se extrăgea cu mari dificultăți din șobolani, este astăzi sintetizată cu ajutorul bacteriei Escherichia coli în cantități industriale. Hormonul creșterii, somatotrofina, poate fi obținut pe aceeași cale: o cantitate de bacterii însumînd 100 g produce 5 mg de hormoni. Pentru a extrage aceeași cantitate de hormoni, Roger Guillemin, laureat al Premiului Nobel, a trebuit să adune 500 000 de creieri de oaie.

În fine, ritmul actual înregistrat de descoperirile ingineriei genetice îndreptățește toate speranțele. Se încearcă acum clonajul „medicamentului" miraculos, interferonul. Acesta este o proteină produsă de toate celulele invadate de virusi și constituie prima barieră naturală împotriva multiplelor afecțiuni virale, de la gripă pînă la anumite forme de cancer.

Dacă o performanță științifică ce contrazice toate legile biologice a fost realizată nu de mult prin acele bacterii care fabrică hormoni, insulina sau somatotrofina, de ce să nu așteptăm cît de curînd ca tot niște bacterii „serviabile" să producă în cantități industriale miraculosul vaccin universal împotriva virusurilor: INTERFERONUL.

Noi medicamente, noi vaccinuri, o vindecare posibilă a bolilor ereditare. Va sosi oare într-adevăr ziua cînd organismul bolnavului va secreta el însuși, în celulele lui, medicamentul de care are nevoie în permanență, autoapărîndu-se? Fără îndoială!

Dr. MIOARA MINCU

---

cedeul oferă posibilitatea producerii și a unor benzine cu cifre octanice ridicate, îndeplinind un deziderat de mult visat de către petroliști.

● O echipă de chirurgi elvețieni a implantat o inimă artificială din material plastic unei femei care suferise un colaps. Timp de 48 de ore, această inimă bizară a menținut în viață pacienta, pînă cînd inima normală și-a reluat funcțiile. Aparatul, dovedindu-se util, în mod practic, urmează a fi produs pe cale industrială.

GH. BRĂTESCU, ANTON UNCU

LUPTA SÎNGELUI

În terapia medicală, problemele compatibilității au apărut odată cu transfuzia de sînge și s-au extins ulterior și la grefele chirurgicale. Conform unei legi generale biologice, organismul respinge tot ceea ce „nu cunoaște ca fiind al său". Astfel, cînd sîngele transfuzat nu este compatibil cu anticorpii naturali din serul primitorului, în cîteva minute se declară o adevărată „luptă a sîngelui". În organism se declanșează o stare de neliniște, temperatura urcă la 40 de grade, apar frisoane și chinuitoare dureri lombare. Stînd la pîndă, anticorpii existenți la bolnav distrug hematiile transfuzate. Această distrugere are ca rezultat eliberarea hemoglobinei din hematii (hemoglobinemie), apoi eliminarea acesteia prin urină (hemoglobinurie). În final, rinichiul nu mai poate elimina hemoglobina dizolvată în plasmă și insuficiența renală este gata !

În transfuzii, pe primul loc se înscrie principiul ca sîngele transfuzat să nu întîlnească anticorpi corespunzători cu antigenele existente pe hematiile transfuzate. Mai mult, acestea nu trebuie să conțină antigene în plus față de antigenele existente pe hematiile bolnavului care primește transfuzia.

Noțiunea de compatibilitate sau incompatibilitate s-a extins de la începutul acestui secol și la alte acțiuni medicale decît transfuzia de sînge. În cazul grefelor de piele s-a observat că acestea „se prind" și se mențin nelimitat în timp dacă pielea grefată provine de la aceeași persoană, ori se resping după 3—4 săptămîni dacă pielea provine de la o altă persoană.

Asemănări cu transfuzia de sînge are și grefa de măduvă osoasă, care se administrează sub formă de suspensie de celule medulare în sînge venos. Pentru ca o astfel de grefă să-și îndeplinească rolul terapeutic, celulele trebuie să poată să se colonizeze în măduva osoasă a bolnavului, fără a fi distruse pe cale imunologică, apoi să se multiplice. În felul acesta, grefa de măduvă poate corecta o boală de sînge caracterizată prin insuficienta formare de trombocite (hemoragii), de leucocite (infecții) sau de hematii (anemie). Criteriile de colonizare și proliferare a celulelor medulare sînt cuprinse în sistemul antigenic HLA (Human — Leucocytic — Antigens). Problemele de compatibilitate, și respectiv incompatibilitate, s-au aprofundat pe motivul necesității transplantului de rinichi. Această operație înlocuiește procedeul dializei extrarenale cu ajutorul rinichiului artificial, care este dificilă și costisitoare. Grefele de rinichi între gemenii univitelini, identici din punct de vedere HLA, înlocuiesc definitiv dializa, vindecînd bolnavul. Cu aceasta ajungem la cea mai delicată problemă a grefelor de rinichi : acceptarea permanentă, acceptarea temporară sau respingerea grefei.

Cu cît donatorul de rinichi este mai apropiat în formula HLA de bolnavul ce urmează a i se grefa, cu atît tendința de respingere a rinichiului altogen este mai ușor de controlat prin terapie imunosupresivă, iar crizele de „alungare" sînt mai rare și mai puțin violente. Pentru alegerea perechii donator—primitor, pentru prognosticul șanselor de menținerea grefei, a gradului de primire sau respingerea grefei, testările antigenelor din sistemul HLA sînt de mare valoare. Înainte de grefă se fac microreacții de citotoxicitate, care, pe o suspensie de limfocite de la donatorul sau primitorul de grefă, determină prezența sau absența unui anumit antigen leucocitar.

Prin combinarea între un grad cît mai mare de combativitate a grefei și o intervenție adecvată de chimioterapie imunosupresivă s-au realizat grefele de rinichi și cele de cord.

Numai dacă întreaga populație a unei țări cunoaște necesitatea grefelor, precum și condițiile în care se realizează și se mențin aceste grefe, personalul medical poate avea șansa să selecteze, dintr-un număr important de donatori voluntari, pe aceia cu formula HLA cît mai compatibilă cu bolnavii primitori de grefă. Este formula prin care organismul „le recunoaște ca fiind ale sale" și își acceptă intrușii : sînge, țesuturi, organe.

Prof. dr. docent VLAD APĂTEANU

DOSARUL ȘTIINȚIFIC,
realizat de
NIKI GEORGESCU

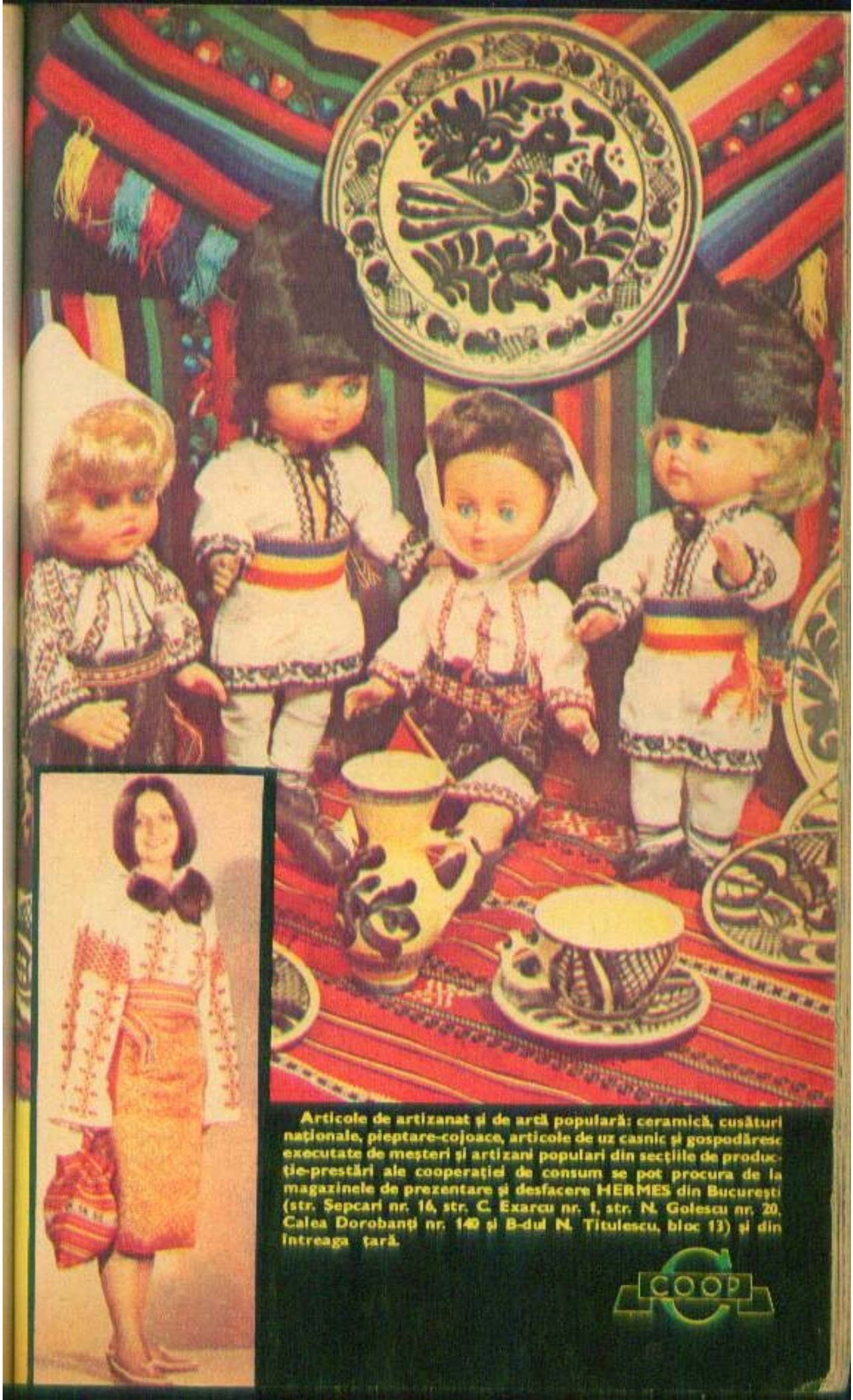

Articole de artizanat și de artă populară: ceramică, cusături naționale, pieptare-cojoace, articole de uz casnic și gospodăresc executate de meșteri și artizani populari din secțiile de producție-prestări ale cooperației de consum se pot procura de la magazinele de prezentare și desfacere HERMES din București (str. Șepcari nr. 16, str. C. Exarcu nr. 1, str. N. Golescu nr. 20, Calea Dorobanți nr. 140 și B-dul N. Titulescu, bloc 13) și din întreaga țară.

COOP

UN SFAT UTIL PENTRU DUMNEAVOASTRĂ STIMATE CITITOARE

● Doriți ca economiile dumneavoastră să sporească prin dobînzi?

Vă stau la dispoziție: LIBRETUL DE ECONOMII CU DOBÎNDĂ (la care se acordă o dobîndă de 3,5 la sută pe an pentru depunerile «la vedere» sau de 5 la sută pentru depunerile «pe termen»); LIBRETUL DE ECONOMII PENTRU CUMPĂRAREA DE LOCUINȚE PROPRIETATE PERSONALĂ (dobînda este de 5 la sută pe an; în cazul în care suma economisită se folosește în alte scopuri, dobînda este de 3 la sută) sau CONTUL CURENT PERSONAL (dobîndă de 2 la sută pe an și posibilitatea de a efectua plăți periodice sau ocazionale către diferite unități prestatoare de servicii, comerciale etc.).

● Doriți să beneficiați atît de dobînzi cît și de cîștiguri?

Casa de Economii și Consemnațiuni vă oferă: LIBRETUL DE ECONOMII CU DOBÎNDĂ ȘI CÎȘTIGURI (la care se acordă cîștiguri în obiecte cu valori de pînă la 50 000 de lei); LIBRETUL DE ECONOMII CU DOBÎNDĂ ȘI CÎȘTIGURI ÎN AUTOTURISME sau LIBRETUL DE ECONOMII PENTRU TURISM (la care se acordă, prin trageri la sorți, excursii în străinătate).

ECONOMISIȚI CU REGULARITATE LA C.E.C.!

● Dacă preferați alte avantaje, ca de exemplu sporirea economiilor depuse la C.E.C. prin cîștiguri în bani, vă sugerăm să utilizați LIBRETUL DE ECONOMII CU CÎȘTIGURI, LIBRETUL DE ECONOMII CU CÎȘTIGURI ÎN MATERIALE DE CONSTRUCȚIE sau LIBRETUL DE ECONOMII PENTRU CONSTRUIREA DE LOCUINȚE. La sumele depuse pe fiecare din aceste librete beneficiați de cîștiguri în bani, prin tragerii în sorți trimestriale. De asemenea, și la depunerile pe OBLIGAȚIUNI C.E.C. se acordă numeroase cîștiguri în bani, prin trageri în sorți lunare.

● Copiilor dv., preșcolari sau elevi, Casa de Economii și Consemnațiuni le pune la dispoziție: FOAIA DE ECONOMII CU TIMBRE ȘI CECURILE DE ECONOMII ȘCOLARE.

Iată, așadar, stimate cititoare, cît de variate sînt instrumentele de economisire la C.E.C. Rămîne numai ca dumneavoastră să-l alegeți pe cel care corespunde cel mai bine intereselor și preferințelor personale.

Pentru frumusețea și igiena dumneavoastră...
o creație a Întreprinderii de produse cosmetice din Brașov:
CASETA GAZEL SUPER
conține:
● Gazel: cremă-spray pentru îngrijirea mîinilor ● Gazel: deodorant ● Gazel: săpun fin de toaletă ●
Întreprinderea de produse cosmetice din Brașov.

Magazinele cooperativelor de consum din toată țara vă stau la dispoziție cu o gamă bogată de articole pentru femei: confecții, tricotaje, galanterie, marochinărie, stofe, încălțăminte, produse cosmetice și de parfumerie, articole de podoabă și multe altele.

De asemenea, vă invităm să vizitați raioanele cu articole pentru copii din cadrul supercoopurilor, supermagazinelor și magazinelor universale ale cooperativelor de consum, care sînt bine aprovizionate cu un bogat sortiment de articole vestimentare, încălțăminte, cărți și jucării pentru cei mici.

ÎN FOTOGRAFIE: Supercoop «ISTRITA» din Buzău — unitate reprezentativă a cooperației de consum.

Vizitați raioanele și magazinele specializate ale COMERȚULUI DE STAT, care vă stau la dispoziție cu un bogat sortiment de modele pentru toate vîrstele, pentru toate ocaziile.

Cunoscuta firmă bucureșteană «Miraj» — deținătoare a mai multor medalii de aur în confruntările internaționale — propune cititoarelor Almanahului «Femeia»

RĂSPUNZÎND LA URMĂTOARELE ÎNTREBĂRI, PUTEȚI FI ȘI DV. UNA DIN CÎȘTIGĂTOARELE CELOR 300 DE PREMII CE SE VOR TRAGE LA SORȚI.

1. Știți ce tip de ten aveți ● gras ● mixt ● uscat?
2. Măștile DERMIN se fabrică în 5 sortimente: ● nutritivă ● emolientă hidratantă ● astringentă ● cu colagen.
   Pe care dintre ele o preferați și de ce?
3. Gama DERMIN peeling, destinată curățirii tenului prin îndepărtarea celulelor moarte și a impurităților, este formată din: ● loțiune 1 ● cremă 2 ● loțiune 3 ● Ați folosit această gamă? Rămîne tenul după folosire catifelat și neted?
4. Vă îngrijiți zilnic tenul? Cu produse din care gamă: ● BELLATRIX ● APRIL ● DARCLÉE?
5. Știți care este diferența între gama BELLATRIX și DARCLÉE?
6. Știți că folosirea alternativă a gamelor de produse cosmetice dă tenului un plus de emolientă și hrănire?
7. Care sînt produsele din gama APRIL?
8. Cu ce vă demachiați fața? Dar ochii?
9. Ce folosiți pentru hidratare?
10. Considerați necesară și îngrijirea corpului? Care din cremele de masaj o folosiți: ● cu ulei de vizon ● cu cătină ● cu extract de plante cardiotonice?
11. Care este diferența între deodorant și antisudorific?
12. Cum se folosesc? ● împreună ● deodorant ● antisudorific?
13. Ce deodorante (antisudorifice) preferați?
14. Din cauza spălării cu detergenți și săpun pielea mîinilor are de suferit. Ce emulsii folosiți pentru îngrijirea mîinilor: ● DARCLÉE ● DERMIN cu colagen ● DERMIN cu extract de plante cardiotonice?
15. Ce spumante de baie cunoașteți? Pe care-l preferați?
16. Pentru emolierea pielii după baie folosiți ulei de baie BOB?

Răspunsurile, însoțite de numele și prenumele dv., se trimit, pînă la 1 februarie 1981, pe adresa: Întreprinderea de produse cosmetice «Miraj», str. Răcari nr. 5, sector 4 — București, pentru testul-concurs „«Miraj» întreabă — cititoarele cîștigă".

TALON DE PARTICIPARE

Numele .....

Prenumele .....

Locul de muncă .....

Adresa .....

Test-concurs:

„MIRAJ" ÎNTREABĂ — CITITOARELE CÎȘTIGĂ

300 PREMII ÎN PRODUSE COSMETICE,

o nouă posibilitate ue a cîștiga.

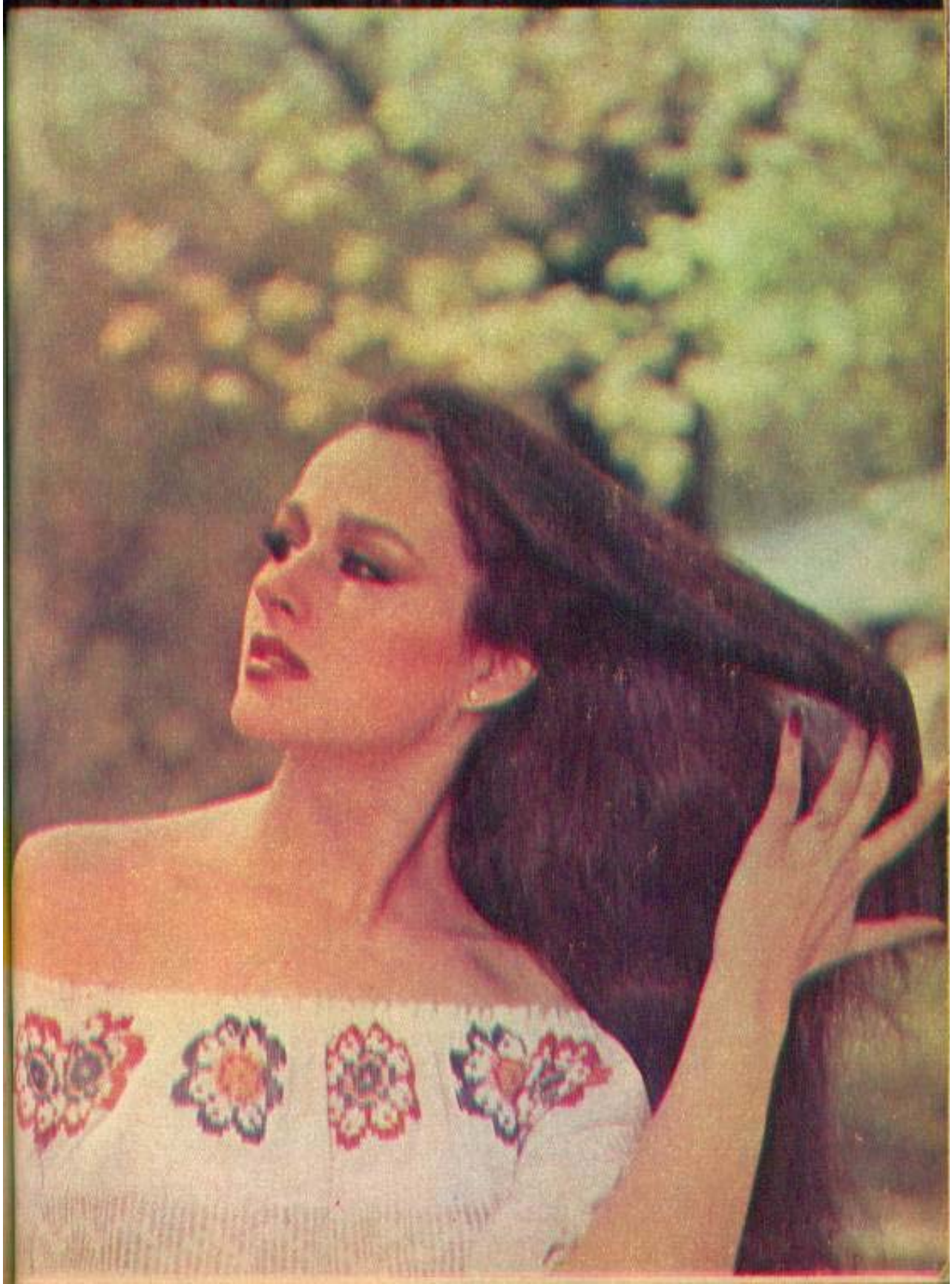

Cunoscuta firmă bucureșteană «Miraj» — deținătoare a mai multor medalii de aur în confruntările internaționale — propune cititoarelor Almanahului «Femeia»

Test-concurs:

„MIRAJ" ÎNTREABĂ — CITITOARELE CÎȘTIGĂ

300 PREMII ÎN PRODUSE COSMETICE,

o nouă posibilitate de a cîștiga.

RĂSPUNZÎND LA URMĂTOARELE ÎNTREBĂRI, PUTEȚI FI ȘI DV. UNA DIN CÎȘTIGĂTOARELE CELOR 300 DE PREMII CE SE VOR TRAGE LA SORȚI.

1. Știți ce tip de ten aveți ● gras ● mixt ● uscat?
2. Măștile DERMIN se fabrică în 5 sortimente: ● nutritivă ● emolientă hidratantă ● astringentă ● cu colagen.
   Pe care dintre ele o preferați și de ce?
3. Gama DERMIN peeling, destinată curățirii tenului prin îndepărtarea celulelor moarte și a impurităților, este formată din: ● loțiune 1 ● cremă 2 ● loțiune 3 ● Ați folosit această gamă? Rămîne tenul după folosire catifelat și neted?
4. Vă îngrijiți zilnic tenul? Cu produse din care gamă: ● BELLATRIX ● APRIL ● DARCLÉE?
5. Știți care este diferența între gama BELLATRIX și DARCLÉE?
6. Știți că folosirea alternativă a gamelor de produse cosmetice dă tenului un plus de emolienţă și hrănire?
7. Care sînt produsele din gama APRIL?
8. Cu ce vă demachiați fața? Dar ochii?
9. Ce folosiți pentru hidratare?
10. Considerați necesară și îngrijirea corpului? Care din cremele de masaj o folosiți: ● cu ulei de vizon ● cu cătină ● cu extract de plante cardiotonice?
11. Care este diferența între deodorant și antisudorific?
12. Cum se folosesc? ● împreună ● deodorant ● antisudorific?
13. Ce deodorante (antisudorifice) preferați?
14. Din cauza spălării cu detergenți și săpun pielea mîinilor are de suferit. Ce emulsii folosiți pentru îngrijirea mîinilor: ● DARCLÉE ● DERMIN cu colagen ● DERMIN cu extract de plante cardiotonice?
15. Ce spumante de baie cunoașteți? Pe care-l preferați?
16. Pentru emolierea pielii după baie folosiți ulei de baie BOB?

Răspunsurile, însoțite de numele și prenumele dv., se trimit, pînă la 1 februarie 1981, pe adresa: Întreprinderea de produse cosmetice «Miraj», str. Răcari nr. 5, sector 4 — București, pentru testul-concurs „«Miraj» întreabă — cititoarele cîștigă".

TALON DE PARTICIPARE

Numele .....

Prenumele .....

Locul de muncă .....

Adresa .....

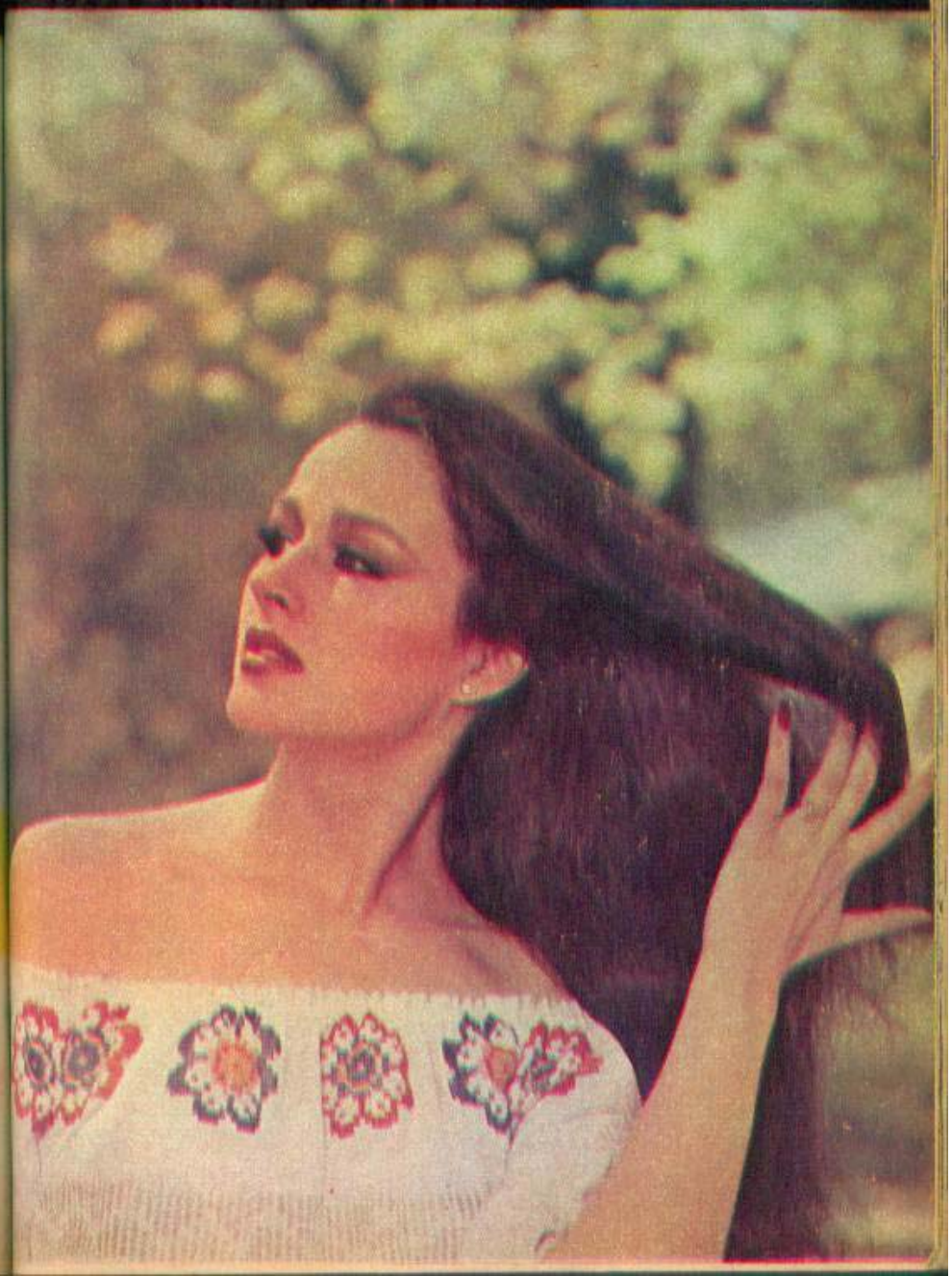

ASIGURAREA-O MĂSURĂ UTILĂ DE PREVEDERE

Printre asigurările de persoane puse la dispoziția populației de către Administrația Asigurărilor de Stat este și «ASIGURAREA FAMILIALĂ MIXTĂ DE VIAȚĂ», care satisface dorința celor care vor să ia o măsură suplimentară de prevedere pentru ei și membrii familiei lor și, concomitent, să realizeze economii planificate pe o anumită perioadă de timp.

Pe scurt, această asigurare prezintă următoarele caracteristici:

— poate cuprinde pe toți membrii de familie care — la data contractării asigurării — sînt în vîrstă de la 5 la 65 de ani;

— se poate contracta pe orice durată cuprinsă între 5 pînă la 15 ani, la o sumă ce se stabilește de asigurat;

— participă la tragerile lunare de amortizare, prin combinațiile de cîte 3 litere ce se atribuie pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată;

— suma asigurată se plătește: în caz de invaliditate permanentă din accidente a oricăruia dintre asigurați; la ieșirea combinației (combinațiilor) de litere, cu prilejul tragerilor de amortizare; la expirarea asigurării (independent de sumele plătite anterior pentru eventualele cazuri de invaliditate permanentă); în caz de deces din orice cauză al oricăruia dintre asigurați;

— primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei care contractează asigurarea, de durata poliței, de mărimea sumei asigurate, precum și de numărul și vîrsta membrilor de familie ce se includ în asigurare, putînd fi achitate și în rate.

La expirarea asigurării la care primele au fost plătite — pentru întreaga durată prevăzută în poliță —, suma asigurată se plătește concomitent cu o indemnizație de 10%.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor cu asigurările din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADAS.

1981 SUPLIMENT almanah femeia

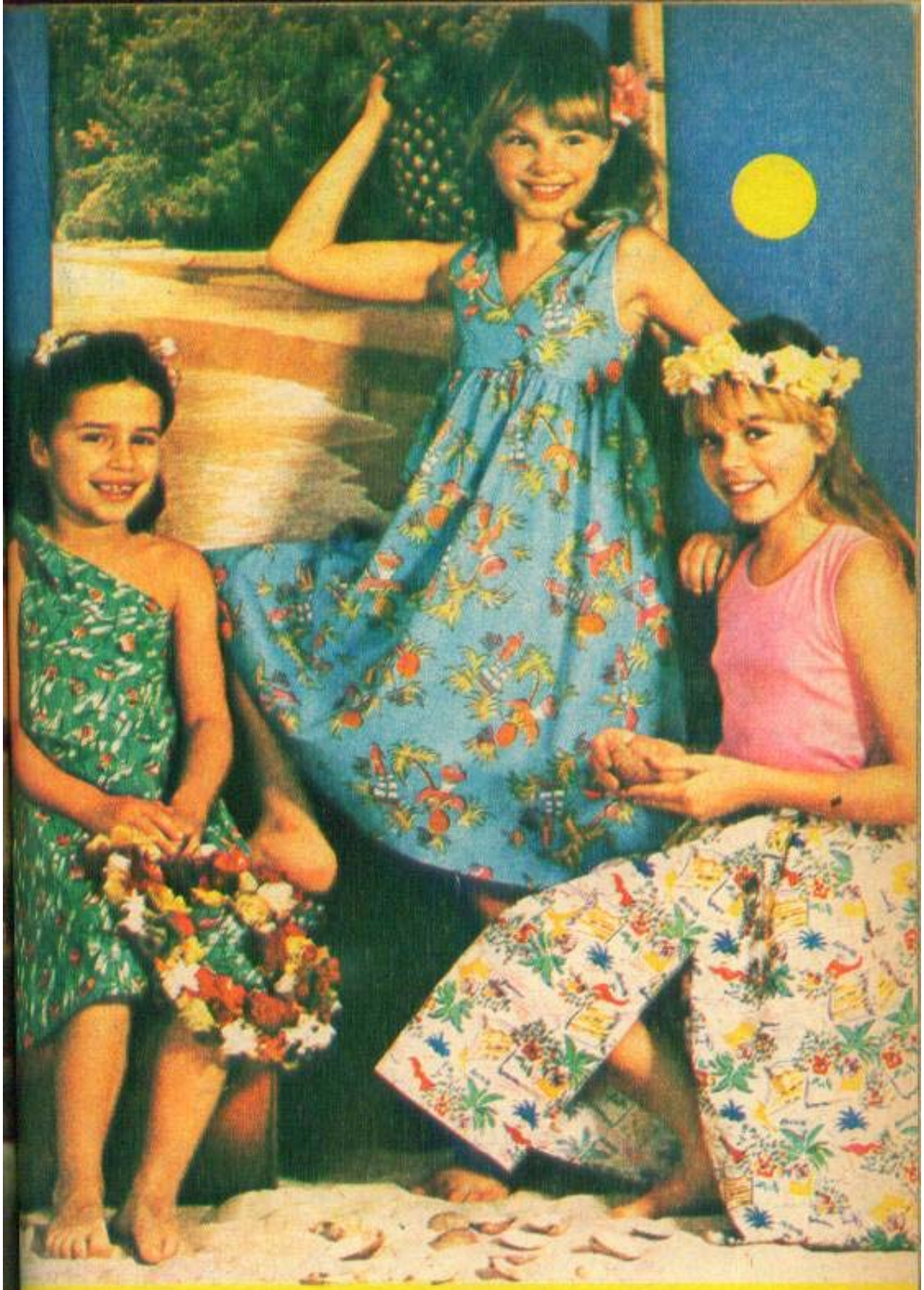

Modele de la Casa de modă a M.I.U. (la paginile 130, 132, 135, 136, 137, 141), de la Centrul de creație al UCECOM (pag. 132, 134, 135), modele de artă populară și artizanat de la Cooperativa «Arta textilă» — București, precum și modele de la case de modă pariziene și vest-germane.

HERO

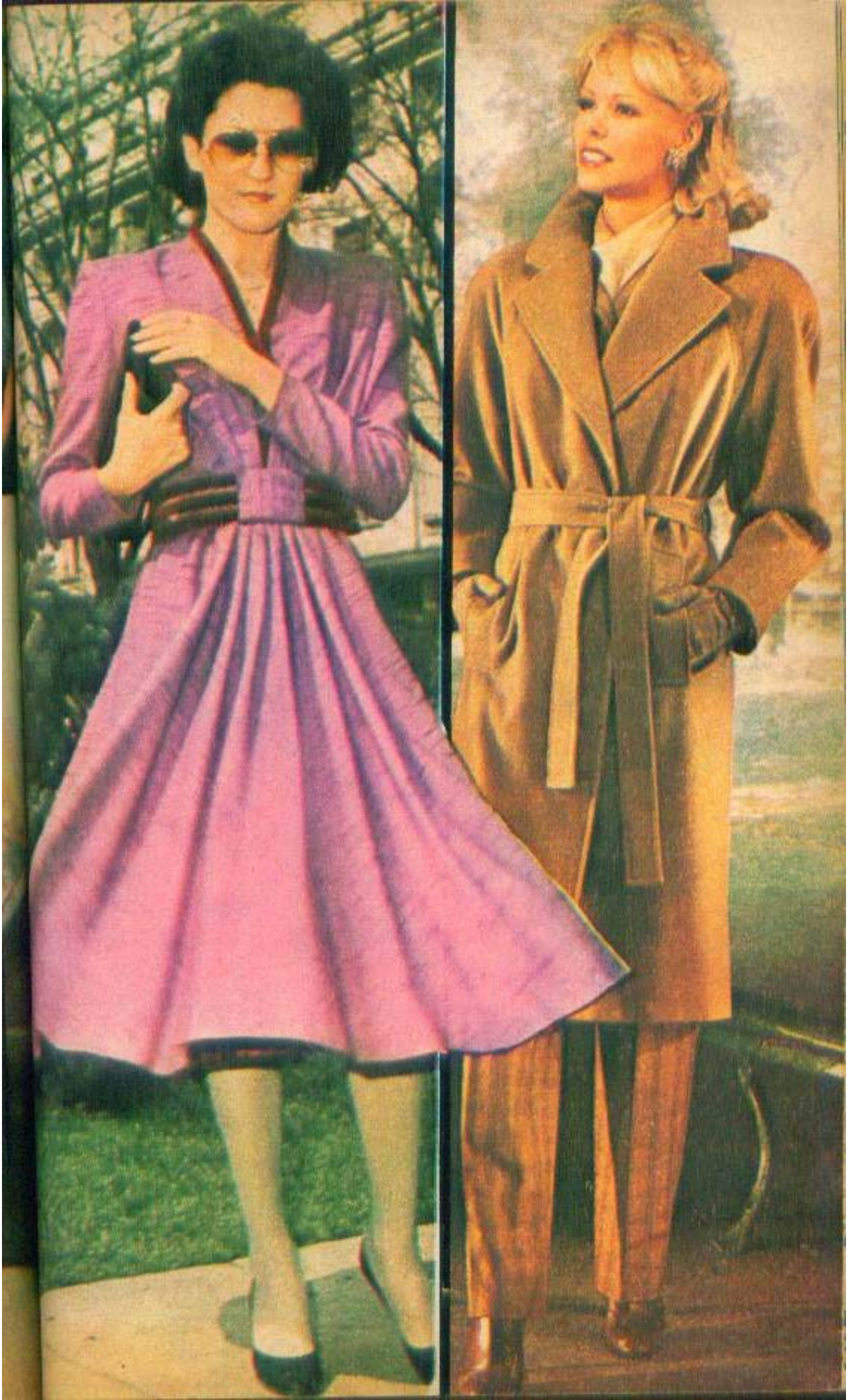

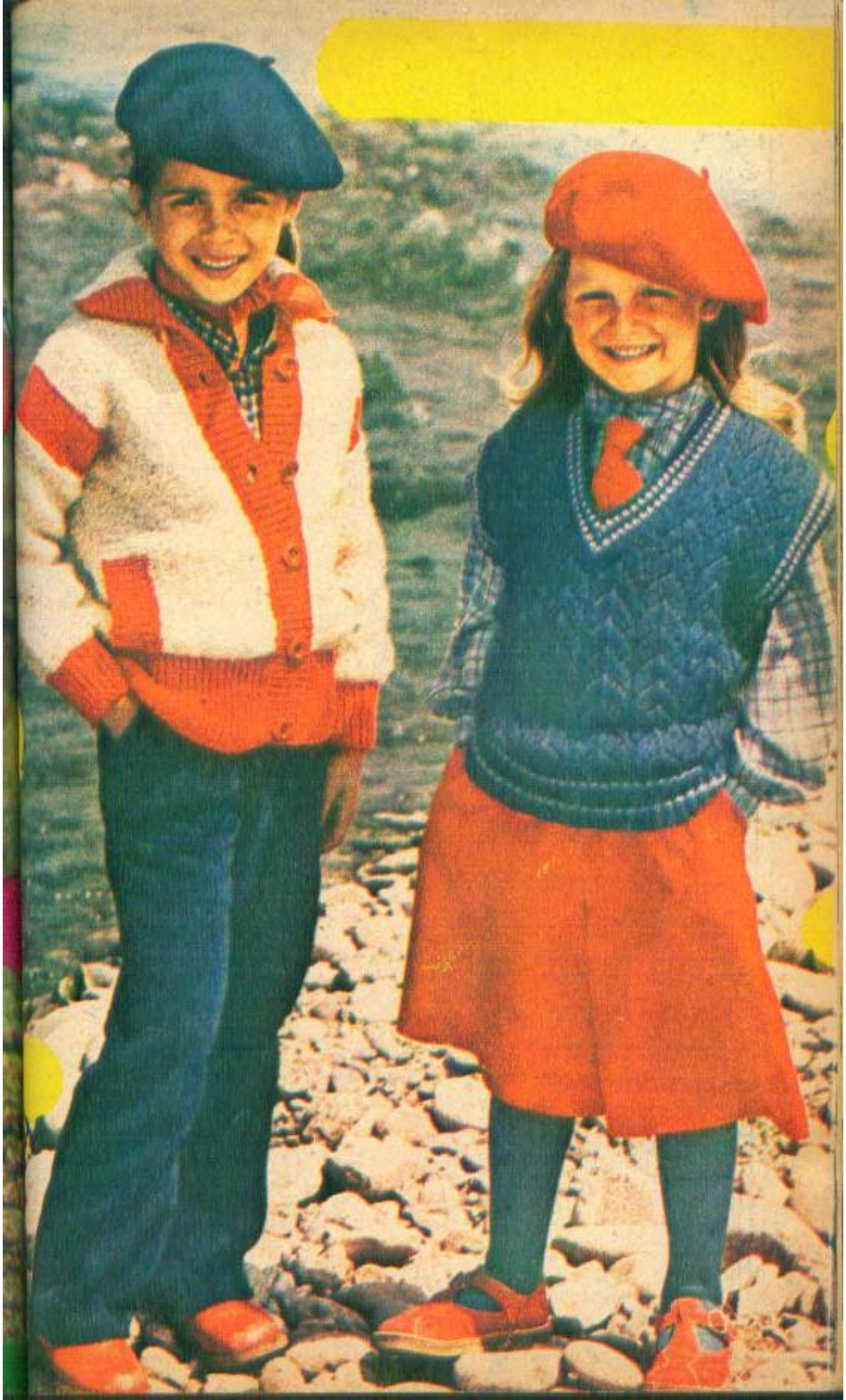

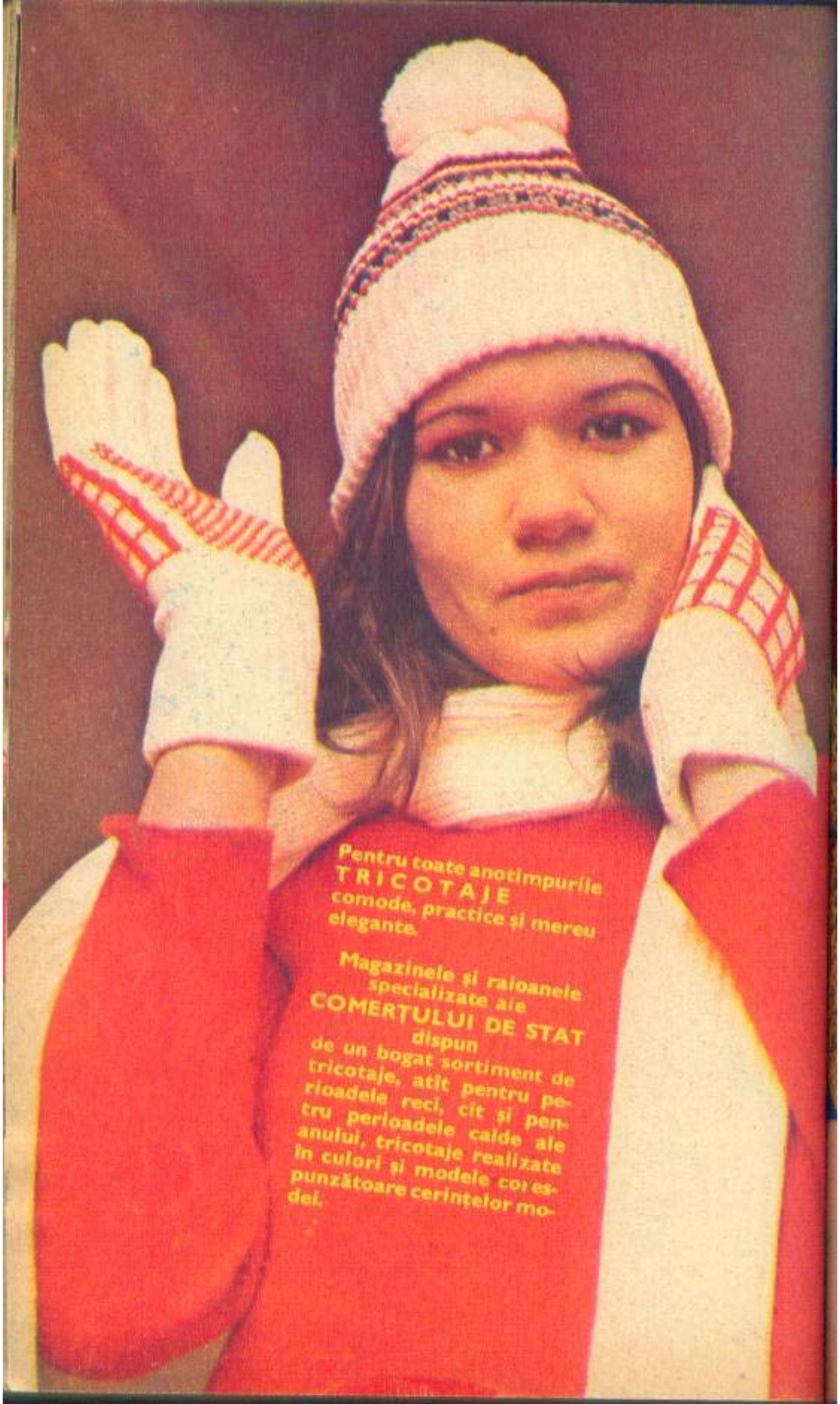
Pentru toate anotimpurile
TRICOTAJE
comode, practice și mereu elegante.
Magazinele și raioanele specializate ale
COMERTULUI DE STAT
dispun
de un bogat sortiment de tricotaje, atît pentru perioadele reci, cît și pentru perioadele calde ale anului, tricotaje realizate în culori și modele corespunzătoare cerințelor modei.

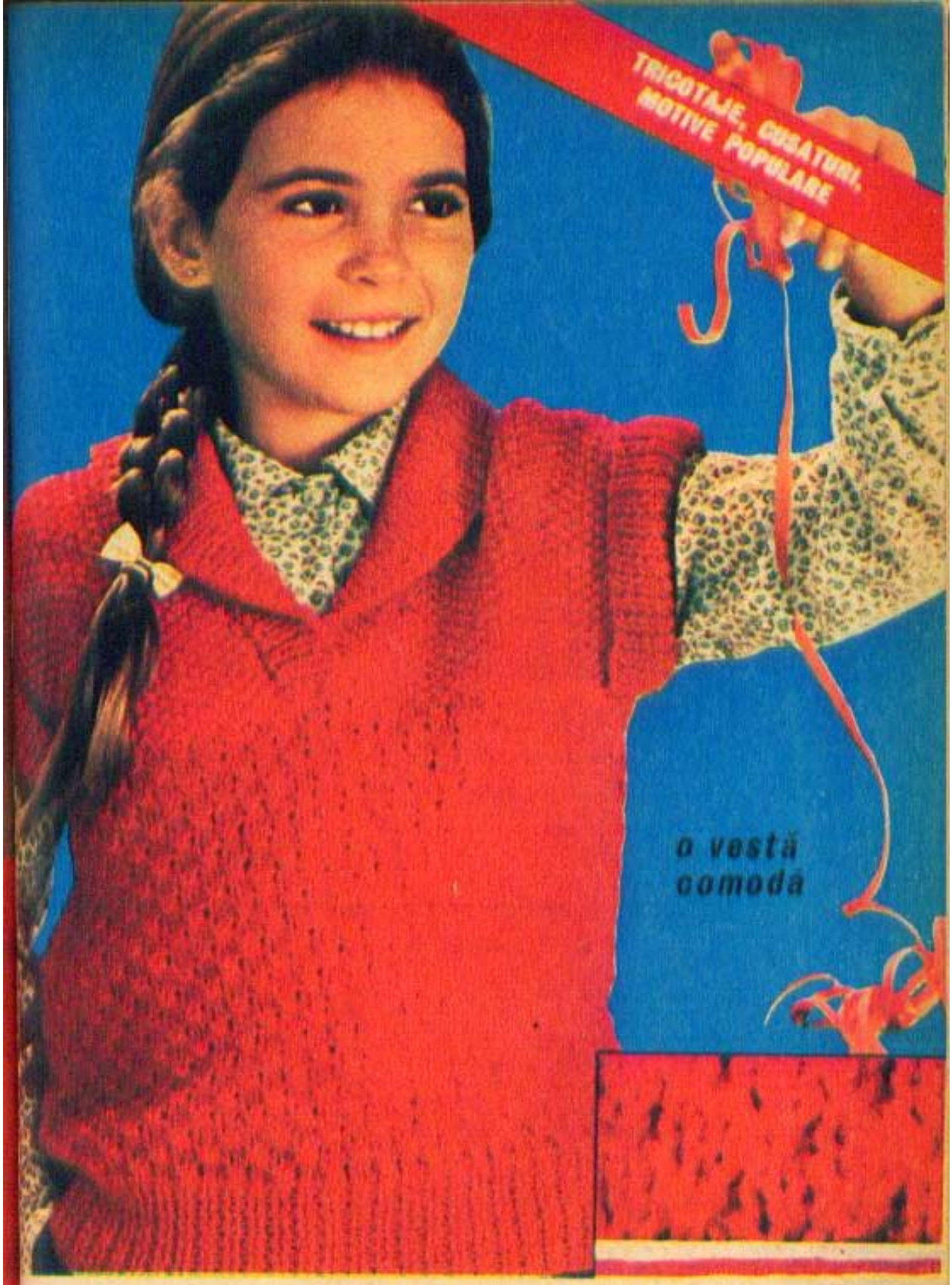

Indicațiile date corespund vîrstei cuprinse între 10 și 12 ani. Realizată dintr-un fir mai gros, se tricotează cu andrele nr. 4,5 și 5.

Punctele folosite: elastic de 1/1; bob de orez și un punct fantezi care se realizează astfel: **R. 1** și **toate rîndurile pară soț:** ochiuri pe față. **R. 2** (pe dosul lucrului): 1 oc. de margine, * 1 j., 2 oc.d., peste care se trece firul jeteului, 2 oc.d. *. Se reia de la * la * și se termină cu 1 oc. de margine. **R. 4:** 1 oc. de margine, 2 oc.d., 1 jeteu, 2 oc.d., peste care se trece firul jeteului.

FAȚA: se începe cu andrele nr. 4,5 pe 66 de ochiuri, și se tricotează un elastic de 1/1 pe o înălțime de 6 cm, după care se schimbă andrelele cu nr. 5 și se tricotează în punctul fantezi pe o înălțime de 28 cm, de unde se schimbă punctul cu «*bobul de orez*». Pe primul rînd se vor reduce de o parte și de alta a lucrului cîte 4 oc. pe același rînd și 2 oc. în mijlocul lucrului. Din acest

guler și manșete

O jachetă cu guler și manșete uzate poate fi reînnoită cu această garnitură tricotată în punct englezesc. Atît gulerul cît și manșetele sînt lucrate dublu, înțelegînd că se tricotează suprafața necesară de două ori, apoi se îndoaie și se îmbracă cu ele gulerul și manșetele, fixîndu-le cu cusătură ascunsă.

o vestă comodă

moment se va tricota numai pe partea stîngă, lăsînd-o pe cealaltă în așteptare. Pentru linia anchiorului se vor scădea, din 4 în 4 rînduri, de 11×1 oc., după care se continuă drept pînă la înălțimea de 45 cm, cînd se închid pe un singur rînd toate ochiurile rămase. Se procedează în același mod cu partea dreaptă, inversînd scăderile pentru decolteu.

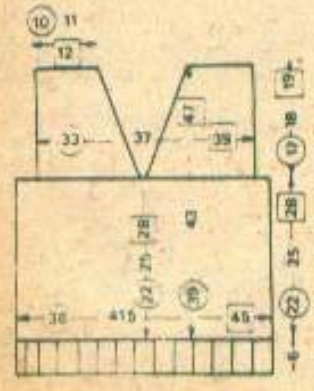

FAȚĂ

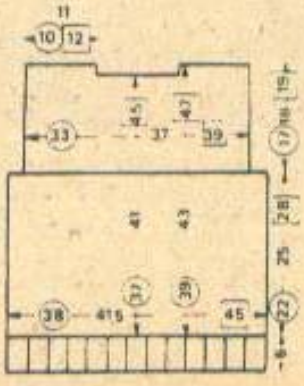

SPATE

SPATELE: se începe și se lucrează la fel cu fața pînă la înălțimea totală de 43 cm cînd în mijlocul lucrului se închid, pe un singur rînd, 24 de ochiuri, moment din care fiecare parte se va lucra separat pe o înălțime de încă 2 cm.

MÎNECUȚA: se tricotează fiecare dintre ele cu andrelele nr. 4,5, pe 71 de ochiuri, 6 cm în elastic de 1/1, după care se închid ochiurile pe un singur rînd, fără a le strînge prea tare.

GULERUL: se montează pe andrele nr. 4,5 circa 131 de ochiuri. Se tricotează în elastic de 1/1 circa 2,5 cm. Pe rîndul următor se lasă în așteptare, de fiecare parte, cîte 39 de ochiuri și se continuă astfel: la fiecare al 2-lea rînd se reiau de 4×4 oc., din cele lăsate în așteptare; de 6×3 oc. și 1×5 oc. și pe ultimul rînd se închid toate ochiurile, fără a le strînge.

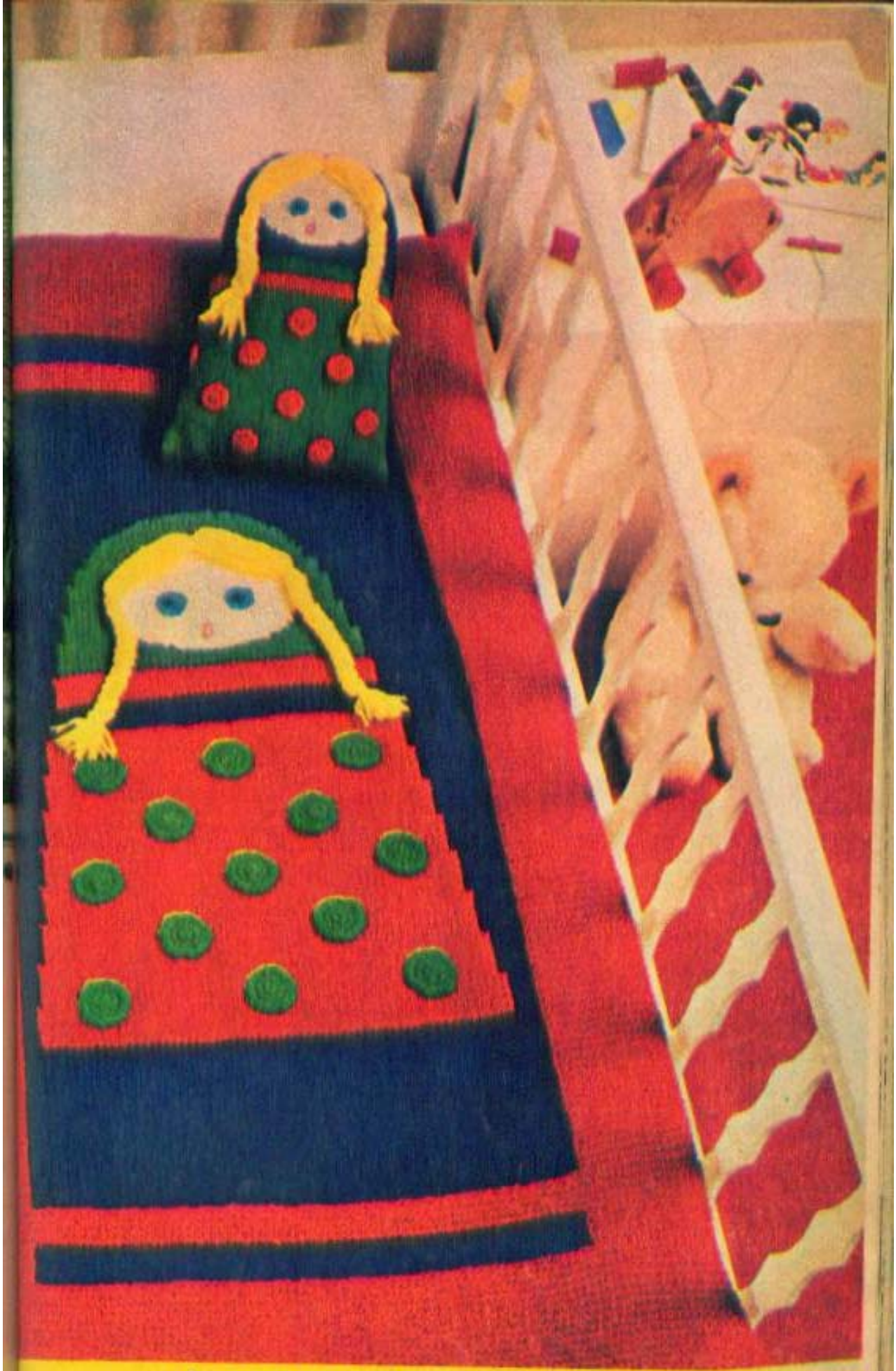

plăpumioară și pernă fantezi ▶▶▶ ▶▶▶

plăpumioară și pernă fantezi

PLĂPUMIOARA

FAȚA: se începe pe 110 ochiuri și se tricotează cu andrele nr. 4,5. În ceea ce privește combinarea culorilor poate interveni orice modificare. «Păpușa» se tricotează după schema nr. 1.

DOSUL: se tricotează în întregime în punct de jerseu și aici pot fi întrebuințate fire de orice culoare, fie recuperate din tricotaje uzate, fie din rămășițe, deoarece după ce plăpumioara este încheiată, spatele se acoperă cu țesătură moale, prinsă în nasturi sau legată cu bride.

PERNUȚA

Pentru realizarea ei este suficient să se urmărească schema nr. 2. De asemenea, și ea va fi acoperită pe o parte cu o țesătură moale.

1

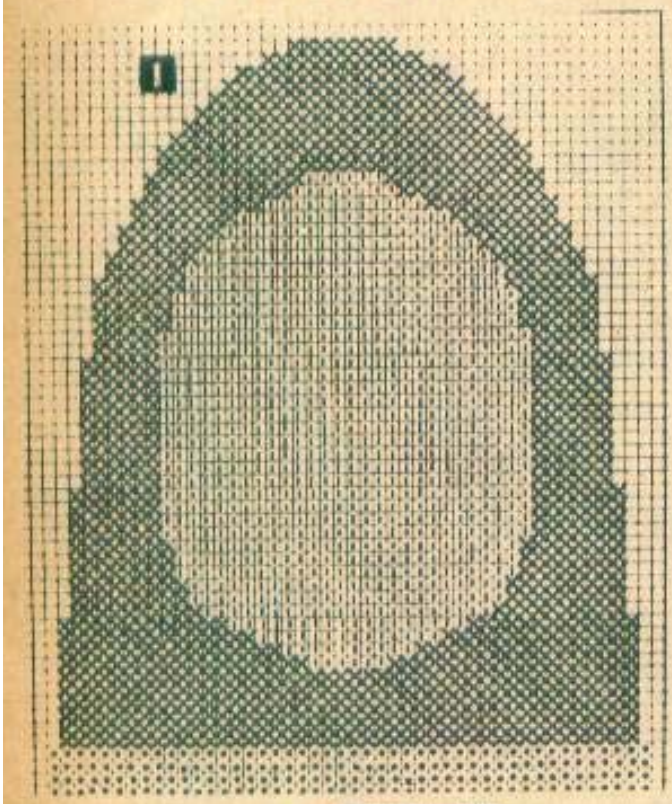

2

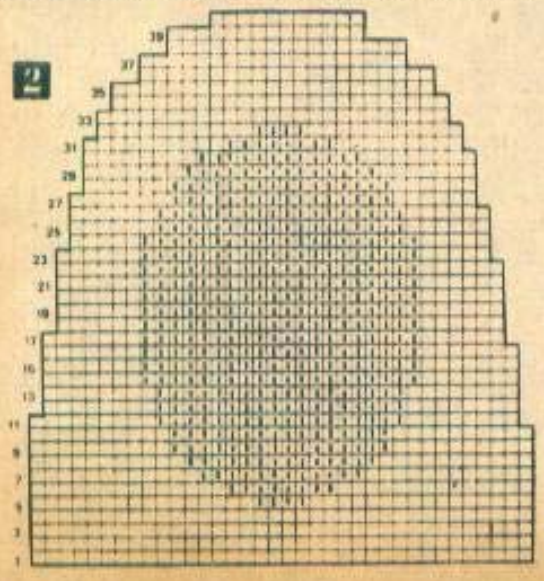

jachetă și beretă

Jacheta se realizează din melană cu andrele nr. 5,5 și 6. Indicațiile date sînt pentru vîrsta cuprinsă între 8 și 10 ani.

SPATELE: se începe cu fir alb pe 44 de ochiuri. Se lucrează 4 rînduri în punct de elastic de 1/1, cu andrele nr. 5,5, după care se continuă în punct de jerseu pe o înălțime totală de 32 cm, cînd se lasă lucrul în așteptare.

FAȚA — partea dreaptă: se începe pe andrele nr. 5,5 cu 5 ochiuri din fir roșu închis și 21 din fir alb. Se tricotează 4 rînduri în punct fenes, după care se trece lucrul pe andrele nr. 6, tricotîndu-se în punct de elastic 1/1 primele 5 ochiuri, iar restul în punct de jerseu. Pe bordură se va face din 8 în 8 cm cîte o butonieră. La 32 cm înălțime totală, se lasă lucrul în așteptare. *Partea stîngă:* se execută în același mod, excepînd butonierele. *MÎNECA:* se începe pe andrele nr. 5,5 cu roșu închis, pe 24 de ochiuri, în punct de elastic de 1/1 pe o înălțime de 7 cm. Se trece lucrul pe andrele nr. 6 și se continuă cu alb, în punct de jerseu. Pe primul rînd, cu alb, se adaugă încă 7 ochiuri, repartizîndu-le pe întreaga suprafață. La 35 cm înălțime totală, se lasă lucrul în așteptare. Se lucrează și a doua mînecă, după care se va trece la reluarea lucrului pe toate piesele, pe andrele nr. 6, în ordinea următoare: fața, partea dreaptă, mîneca dreaptă, spatele, mîneca stîngă, fața, partea stîngă. Se tricotează cu roșu închis bordura, apoi

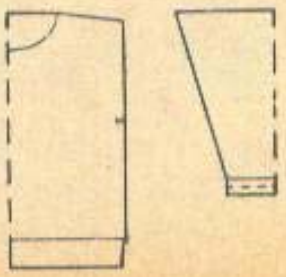

restul ochiurilor pe dos, reducînd pe primul rînd de la piept 3 ochiuri, la mînecă 5 ochiuri, la spate 8 ochiuri, la a doua mînecă 5 ochiuri, la al doilea piept 3 ochiuri, toate aceste scăderi repartizîndu-se din loc în loc. După această operație, se tricotează pe o înălțime de 5 rînduri elastic de 2/3, începînd cu cele 3 ochiuri pe dos. Nu uitați: bordurile se tricotează în același elastic de 1/1. Se schimbă culoarea firului și se tricotează 6 cm cu elastic de 2/2, reducînd pe primul rînd cel de al 3-lea ochi din grupul pe dos. Apoi 6 rînduri în o nuanță mai deschisă și 6 cm alb, după care se schimbă andrelele cu 1,5 și se tricotează ultimele 6 rînduri în elastic de 1/1, lucrînd pe primul rînd 2 ochiuri pe față împreună, 2 ochiuri pe dos împreună.

BUZUNARELE: se tricotează în elastic de 2/1 două dreptunghiuri începute pe 15 ochiuri și pe o înălțime de 11 cm, se montează cu cusătură ascunsă.

hanorac tricotat ▲

Frumusețea hanoracului este dată de jocul de linii realizat prin combinația diversă dintre ochiurile lucrate pe față cu cele lucrate pe dos. Mînecile și gluga sînt tricotate în punct lenes. Pentru reușită, este bine să se scoată, pe măsurile necesare, un tipar care să respecte linia celui alăturat.

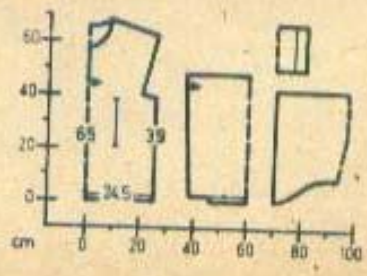

pentru o talie mare

Recomandăm acest pulover simplu, cu linie clasică, avînd ca garnitură un «șirag» de flori. Linia simplă permite să fie purtat cu diferite bluze, ca de exemplu o bluză într-o culoare pastel din gama culorii de fond, cu o bluză în

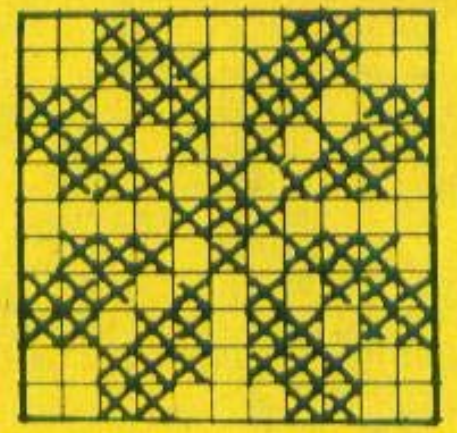

nuanța florilor, cu o bluză imprimată atît într-o gamă potrivită cu florile sau cu fondul puloverului.

Recomandările dimensionale sînt potrivite taliei 54—56 și se tricotează dintr-un fir corespunzător andrelelor nr. 2,5 și nr. 3.

FAȚA: se montează pe andrele nr. 2,5 și se tricotează 6 cm de elastic 1/1, după care se trece lucrul pe andrele nr. 3 și se continuă în punct de jerseu pînă la înălțimea de 47 cm, de unde se procedează, pe ambele laturi, la răscroiala subrațului astfel: 1×7 oc.; 2×3 oc.; 3×2 oc și 2×1 oc, din 2 în 2 rînduri. La 56 cm înălțime totală, se închid în mijlocul lucrului 23 de ochiuri și se continuă lucrul pe ochiurile din partea stîngă, scăzînd pentru decolteu: 1 × 4 oc.; 3 × 2 oc.; 5 × 1 oc., din 2 în 2 rînduri, și 2×1 oc., din 4 în 4 rînduri. La 69 cm înălțime totală, se închid în patru reprize ultimele ochiuri pentru linia umărului. Se procedează asemănător cu partea dreaptă.

SPATELE: se lucrează în același mod cu fața pînă la înălțimea totală de 69 cm, cînd se închid în mijlocul lucrului 41 de ochiuri, apoi se tricotează numai pe stînga, reducînd în continuare pentru decolteu, din 2 în 2 rînduri: 1×4 oc.; 1×3 oc. și 1×2 oc. În paralel se dă linia umărului. Se lucrează în același mod partea dreaptă.

MÎNECA: pentru oricare dintre ele, se montează cu andrelele nr. 2,5 66 de ochiuri. După 7 cm de elastic, se schimbă andrelele și se

tricotează în punct de jerseu, adăugînd, din 2,5 în 2,5 cm, 11×1 oc. pe fiecare latură. La înălțimea totală de 45 cm, se începe rotunjirea mînecii reducînd, din 2 în 2 rînduri, pe fiecare latură: 1×4 oc.; 1×3 oc.; 3×2 oc., 19×1 oc.; 2×2 oc. și 2×3 oc., apoi se închid pe un singur rînd ultimele 16 ochiuri.

BORDURA: se tricotează 3 cm elastic separat pe circa 178 de ochiuri, cu andrele nr. 2,5 sau se ridică ochiurile de jur împrejur după ce puloverul a fost montat.

Ultima operație constă în brodarea florilor.

vestă cu platcă falsă

Prin linia sa, modelul format din benzi late, care «alungesc» bustul, este recomandat taliilor robuste. Indicațiile date corespund taliei 54.

FAȚA — partea stîngă: se începe pe 74 de ochiuri, cu andrele nr. 3 și se tricotează elasticul de 2/2 pe o înălțime de 3 cm. Se schimbă andrelele cu nr. 3,5, repartizîndu-se ochiurile astfel: 1 oc. de margine *, 2 oc.d. 10 oc.f. *. Se repetă de la * la * pe toată suprafața. La înălțimea de 15 cm, se formează buzunarul, procedînd astfel: se lasă în stînga și în dreapta cîte 20 de ochiuri în așteptare și se tricotează 2 cm de elastic pe cei 34 rămași pe andrea, după care se închid pe un singur rînd. Se ridică, pe dosul lucrului, de la baza buzunarului alte 34 de ochiuri, tricotîndu-se pe acestea spatele buzunarului pe o înălțime de 12 cm. Ajuns în acest punct, lucrul se reia pe întreaga suprafață. La înălțimea totală de 46 cm, se încep, în spre stînga, scăderile pentru decolteu, alternînd o dată la 2 rînduri și o dată la 4 rînduri 23 × 1 oc. În paralel cu cea de a doua scădere pentru decolteu — spre dreapta —, încep scăderile pentru răscroială, reducînd din 2 în 2 rînduri: 1 × 6 oc.; 1 × 3 oc.; 2 × 2 oc. și 3 × 1 oc., după care se continuă drept. În paralel cu ultima scădere, pentru răscroiala subrațului se repartizează ochiurile în elastic de 2/2 pentru platcă. La 69 cm înălțime totală, se scad, în 4 reprize, cele 35 de ochiuri pentru linia umărului. În același fel se lucrează și partea dreaptă a feței, inversînd sensul scăderilor.

SPATELE: se începe pe 146 de ochiuri și se urmărește linia tiparului.

MÎNECA: oricare dintre ele, se începe pe 68 de ochiuri, cu andrele nr. 3, și după 3 cm de elastic se schimbă andrelele și se repartizează ochiurile pentru benzi. Lărgimea se obține adăugînd după fiecare 2,5 cm de 15×1 oc. de fiecare latură. La înălțimea totală de 44 cm, începe rotunjirea mînecii, reducînd, pe fiecare parte, din 2 în 2 rînduri: 1×3 oc.; 5×2 oc.; 17×1 oc.; 2×2 oc. și 2×3 oc. Ultimele 18 se închid pe un singur rînd.

Banda de garnitură se realizează din 2 bucăți, fiecare dintre ele lucrîndu-se pe cîte 218 ochiuri. Cea rezervată pentru partea dreaptă fiind prevăzută cu 6 butoniere.

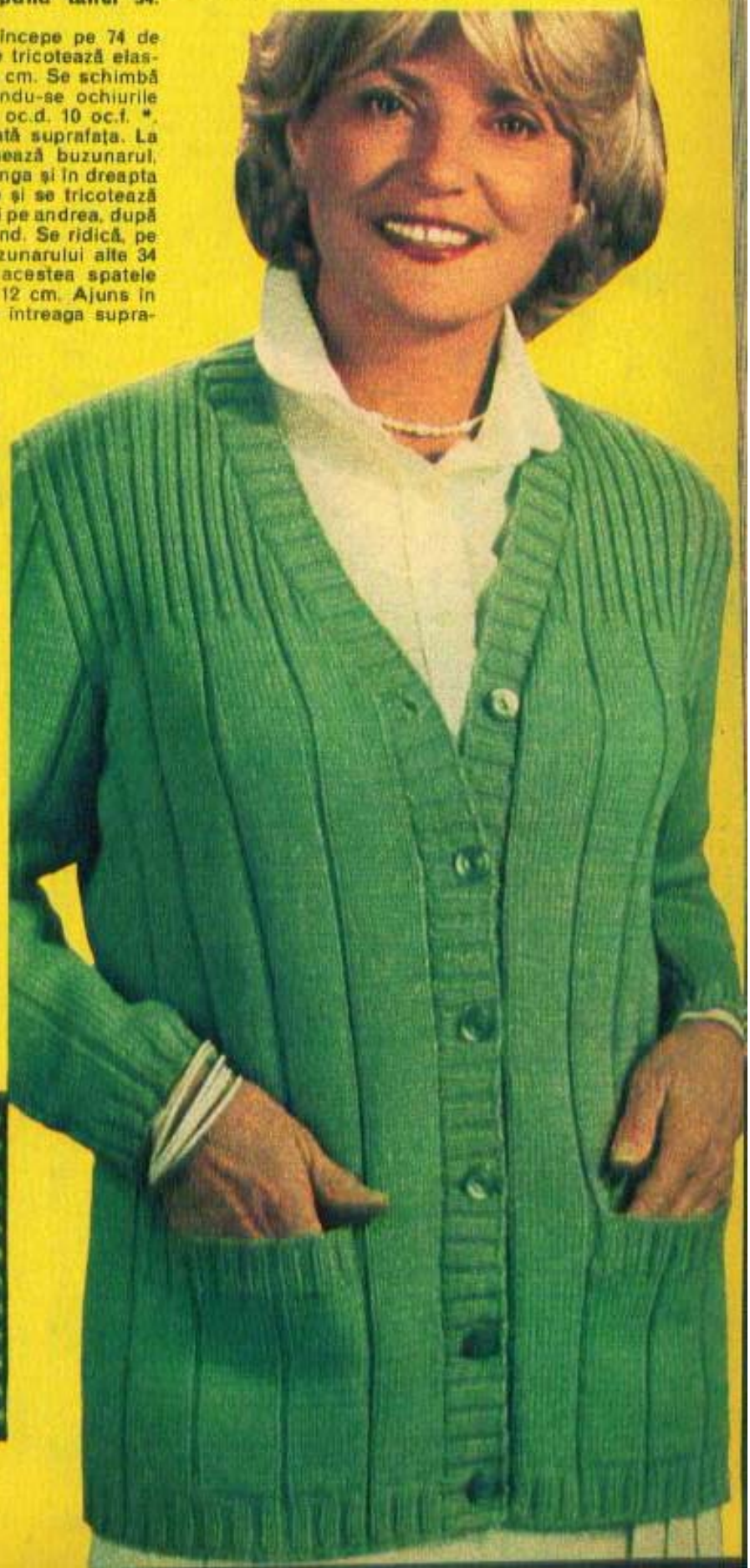

vestă cu ajur

Se poartă în continuare vestele cu mineca trei sferturi, realizate din culori pastelate. Modelului prezentat îi conferă o linie deosebită combinația de punct în care este realizat. Elasticul de 2/2, lucrat cu andrele nr. 2,5, are o înălțime de 18 cm. Restul vestei este tricotat cu andrele nr. 3. În următorul punct: R.1, și 3 toate ochiurile pe fată. R. 2 și toate rîndurile pare: ochiuri pe dos. R. 5: toate ochiurile pe dos. Se repetă acest punct pînă la jumătatea bustului, unde se trece la motivul în romburi, lucrate în ochiuri pe dos. Un alt element de care trebuie ținut seama este elasticul de la mînecă. Înălțimea lui este egală cu a celui din talie și se poartă îndoit.

mereu moderne pălăriile

Continuă să se mențină în modă pălăriile tricotate, croșetate sau confecționate din stofă. Atît pentru cele tricotate cît și pentru cele crosetate reamintim: creșterile se fac pe șase raze, mereu la al doilea rînd, pînă cînd calota capătă lărgimea egală cu circonferința capului. În continuare se lucrează drept, pe înălțimea necesară. Nu uitați, borul se cloșează prin creșterea numărului de puncte.

cazacă

Se tricotează din fir PNA, cu andrele nr. 3. Culorile recomandate de noi sînt: verde închis — culoarea de bază —, roşu pentru epoleţi şi guler şi negru pentru linia de marcaj. Faţa, spatele şi linia de marcaj se tricotează în punct de jerseu. Gulerul şi epoleţii în punct ieneş. Atît la faţă cît şi la spate, lucrul se încheie cu 2,5 cm înainte de linia umărului. Epoletul se montează pe un număr de ochiuri egal cu 5 cm lăţime şi se lucrează pe lungimea necesară liniei umărului, circa 11 cm. Înainte de încheiere, la circa 1,5 cm, se dă înspre interior rotunjimea necesară pentru continuarea decolteului.

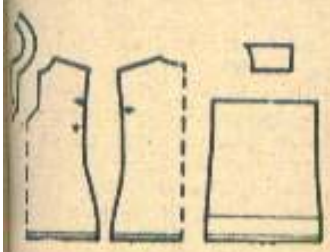

butonierele

Butoniere orizontale: Pe bordura de închidere, care obişnuit se execută din picioruşe mici, în locul unde este indicată butoniera, se fac 2—4 lanţuri — în funcţie de mărimea acesteia —, apoi se introduce croşeta la 2-4 ochiuri mai departe, în rîndul croşetat anterior, şi se continuă obişnuit. La rîndul următor, în fiecare lanţ suspendat se croşetează picioruşe mici sau mari, completîndu-se numărul de ochiuri.

Butoniere verticale: Acest tip de butoniere se croşetează cu două gheme, lăsîndu-se un şliţ pînă la înălţimea pe care o are butoniera. Se croşetează apoi în rînduri continue cu un singur ghem. Butonierele se festonează cu un fir din materialul de lucru.

cu linie de taior

Se realizează dintr-un fir mai gros, lucrat cu andrele nr. 5. Punctele de bază sînt elastic de 1/1 și punct de jerseu obișnuit. Fiind o piesă cu o linie mai deosebită, este bine să se lucreze după tipar. Cifrele indicate de noi corespund taliei 48 și sînt necesare circa 900 g de fir.

FAȚĂ — partea stîngă: se începe pe circa 68 de ochiuri. După 7 cm lucrați în elastic de 1/1, se scade spre dreapta, din 4 în 4 cm, de 3×1 oc. La 23 cm lungime totală, din 5 în 5 cm, se crește de 3×1 oc. La 24 cm spre dreapta, se va da linia decolteului, reducînd, din 2 în 2 rînduri, 1×3 oc., 3×2 oc., apoi de 10×1 oc. din 6 în 6 rînduri și, în sfîrșit, de 2×1 oc., din 8 în 8 rînduri, după care se continuă drept. La 39 cm spre stînga, se vor scădea ochiurile pentru răscroiala subrațului: 1×6 oc., 1×3 oc., 1×2 oc. și 4×1 oc. La 55 cm spre dreapta, se va crește de 4×1 oc., din 4 în 4 rînduri, și în același timp înaintea ultimelor 6 oc. se va scădea, tot din 4 în 4 rînduri, de 5×1 oc., avînd grijă ca scăderile să fie plasate una deasupra alteia, pentru a se realiza în acest mod o «pensă». La 62 cm, se scad, în 3 reprize, din 2 în 2 rînduri, ultimele 30 de ochiuri. Se realizează în același mod și partea dreaptă, inversînd sensul creșterilor și scăderilor și prevăzînd la 20 cm o butonieră.

SPATELE: se începe pe 112 oc. și se dă aceeași linie ca la față, pînă la înălțimea totală de 39 cm, cînd se face răscroiala de la subraț, procedînd astfel: 1×3 oc., 2×2 oc. și 3×1 oc., din 2 în 2 rînduri. La 55 cm, se adaugă, de o parte și de alta, din 4 în 4 rînduri, 3×1 oc. În același timp, înaintea primului și ultimului ochi din cele 44 care reprezintă mijlocul piesei, se vor reduce, din 4 în 4 rînduri, de 3×1 oc., obținîndu-se astfel 2 pense. La 60 cm, se dă linia umărului, reducînd în 3 reprize cele 30 de ochiuri destinate umărului. În paralel cu a 2-a scădere pentru umăr se vor închide în mijlocul lucrului 20 de ochiuri și se va continua lucrul pe partea stîngă pînă la epuizarea ochiurilor, apoi se va proceda în același fel cu partea dreaptă.

MÎNECA: oricare dintre ele, se începe pe 55 de ochiuri și se tricotează în elastic de 1/1, adăugînd de fiecare parte, din 4 în 4 cm, de 10×1 oc. Rotunjirea mînecii începe la 45 cm, reducînd, din 2 în 2 rînduri: 1×5 oc., 1×3 oc., 2×2 oc., 10×1 oc., 4×2 oc. și 3×1 oc., pe ultimul rînd se închid cele 9 ochiuri rămase pe andrea.

GULERUL — o jumătate: se începe pe 48 de ochiuri și se tricotează pe o înălțime totală de 4 cm, după care aceste ochiuri se lasă în așteptare. Se montează alte 56 de ochiuri, se lucrează 3 cm, după care se reduce spre stînga 1×2 oc. La 4 cm înălțime totală, se reia lucrul pe toată suprafața, plasînd la dreapta cele 48 de ochiuri lăsate în așteptare și continuînd să se scadă spre stînga, din 2 în 2 rînduri, 5×2 oc., 1×4 oc., 1×6 oc., 1×18 oc. și 2×32 oc. În același mod se procedează cu a doua parte a gulerului.

BUZUNARELE: bentițele de la mîneci și epoleții se tricotează în punct de jerseu, de preferat dintr-un fir mai subțire, lucrat cu andrele nr. 3.

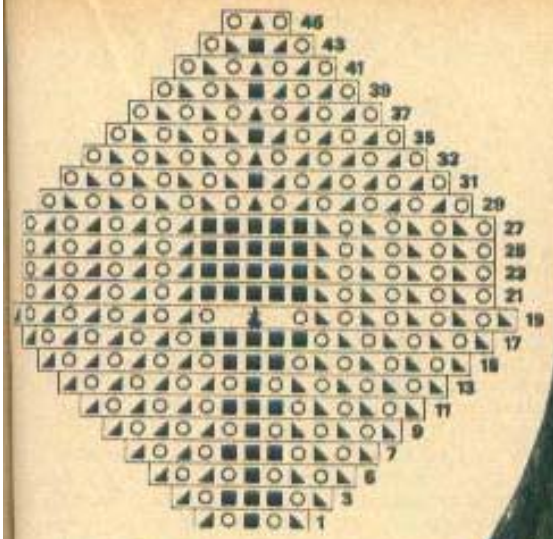

maiou tricotat

O sugestie pentru **adolescente**. **Din fire subțiri, în culorile dorite**, se poate realiza, cu andrele nr. 2,5, acest maiou. Pentru a vă veni în ajutor, prezentăm macheta motivului central cu legenda necesară: ■ o.f.; ◢ 2 o.f. lucrate împreună spre dreapta; ◣ 2 o.f. lucrate împreună spre stînga; O jeteu; ⅄ 3 ochiuri lucrate prin mijlocul a 3 ochiuri de pe andreaua stîngă.

mici secrete pentru cine tricotează

● După ce ați terminat de tricotat un pulover și l-ați cusut, întoarceți-l pe dos. Pe lungimea cusăturilor de sub braț și mîneci așezați cîte 3-4 fire ca un șnur și coaseți-l peste cusătură, fără să se deformeze. De cîte ori veți avea nevoie să faceți o mică reparație puloverului, veți găsi aici firul necesar. Lîna va fi absolut la fel cu cea din tricot, pentru că firele respective au fost «purtate» și spălate odată cu puloverul.

● Dacă doriți să lungiți puloverul copilului, trageți un fir la 2-3 cm deasupra rîndului de jos și ridicați ochiurile pe andrele. Dacă mînecile au fost începute din umăr, prelungirea este simplă. Dacă au fost începute de la manșete, procedați la fel, scoateți un fir și ridicați ochiurile.

● Cînd aveți semne că un tricot are locuri în care firul s-a uzat, retricotați-l. Deșirați piesă cu piesă, faceți sculuri și spălați-le. Cînd lucrați din nou, atenție: nu tricotați cu aceeași lînă aceleași bucăți, tocmai cînd firul mai uzat să nu ajungă pe aceleași locuri.

din fir de melană

Se tricotează dintr-un fir de melană sau lînă potrivit pentru andrele nr. 4.

Punctele folosite sînt: *elastic de 1/1; punct de jerseu dublat*. **R. 1:** toate ochiurile pe față. **R. 2:** 1 oc. de margine, * 1 oc.f. dublat (se realizează introducînd andreaua nu în ochiul care urmează, ci în cel de dedesubtul acestuia, lăsîndu-le să cadă împreună de pe andrea), 1 oc.d. *. Se repetă de la * la *. *Torsade mari:* **R. 1, 3 și 5:** oc.f. **R. 2** și toate rîndurile cu soț: ochiuri pe dos. **R. 7:** se glisează primele 5 ochiuri pe o andrea suplimentară și se plasează în spatele lucrului. Se lucrează următoarele 5, apoi cele glisate. Împletirea se realizează din 12 în 12 rînduri.

FAȚA. Pentru talia 52, se începe cu andrele nr. 3,5, pe 135 de ochiuri, și după primii 5 cm lucrați în elastic de 1/1 se schimbă andrelele cu nr. 4, repartizînd ochiurile pe acest prim rînd astfel: * 19 oc.f.; 10 oc.f. pentru torsadă *. Se repetă de la * la * pe toată suprafața. **R. 2:** toate ochiurile pe dos. **R. 3:** * 19 oc.f. dublate, se începe cu 1 oc.f. dublat și se termină primul grup de 1 oc.d.; 10 oc.f. pentru torsadă *. La 42 cm înălțime totală, se fac răscroielile de subraț, reducînd pe fiecare latură din 2 în 2 rînduri: 1×4 oc.; 1×3 oc.; 2×2 oc. și 2×1 oc. Pentru deschiderea de la gît, la 45 cm înălțime totală, se închid în mijlocul lucrului 7 ochiuri și se continuă lucrul numai pe partea stîngă. La 60 cm înălțime totală, se dă rotunjimea de la gît, reducînd spre dreapta, din 2 în 2 rînduri: 1×5 oc.; 2×3 oc.; 2×2 oc. și 1×1 oc. În paralel cu cea de a 3-a scădere, se dă și linia umărului, reducînd în 5 reprize, din 2 în 2 rînduri, 36 de ochiuri. Se reia partea dreaptă și se tricotează urmărind linia tiparului.

SPATELE se tricotează în întregime asemănător cu fața, minus decolteul. După ce s-a dat linia umerilor, ultimele 35 de ochiuri din mijlocul lucrului se închid pe un singur rînd.

MÎNECA — dreapta. După primii 9 cm de elastic realizați cu andrele nr. 3,5, pe 67 de ochiuri, se schimbă andrelele cu nr. 4 și se tricotează în întregime în jerseu dublu. În același timp, din 10 în 10 rînduri, se adaugă de fiecare parte de 13×1 oc. La 50 cm înălțime totală, se dă rotunjimea, procedîndu-se astfel — din 2 în 2 rînduri — 1×3 oc.; 3×2 oc.; 15×1 oc.; 5×2 oc. Pe aceste 25 de ochiuri rămase pe andrea se lucrează drept pînă la înălțimea totală de 80 cm, cînd, spre dreapta, se vor reduce, din 2 în 2 rînduri: 1×9 oc.; 2×5 oc. și pe un singur rînd ultimele 6 ochiuri. Se tricotează în același mod și mîneca stîngă, ținînd seama ca ultimele scăderi să se facă spre stînga.

GULERUL: se tricotează pe 143 de ochiuri cu andrelele nr. 3,5 în elastic de 1/1 pe o înălțime de 15 cm.

FENTELE: fiecare dintre ele, se tricotează pe cîte 60 de ochiuri, pe una prevăzînd și cele 4 butoniere.

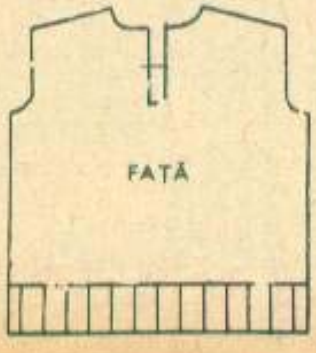

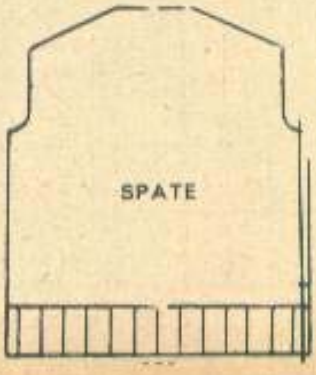

un pulover croșetat

Mai puțin obișnuite sînt puloverele croșetate. Iată însă că modelul de față ne demonstrează că el poate avea o linie deosebit de rafinată. Se execută din rînduri alternative de piciorușe.

Scăderile se realizează astfel: în locul unde urmează să se scadă se ia firul pe croșetă, se introduce croșeta în piciorușul din rîndul anterior, se trage o buclă, se dă firul pe croșetă și se trece prin primele 2 bucle de pe croșetă, se dă firul din nou pe croșetă, se trage o buclă prin următorul picioruș; se dă firul pe croșetă, se trece prin primele 2 bucle; se dă firul pe croșetă și se trece prin următoarele 3 bucle de pe croșetă.

SPATELE: se face cu o croșetă nr. 3 un lanț pe o lungime egală cu lățimea spatelui, pe care se va croșeta apoi rînduri de piciorușe pe o înălțime corespunzătoare punctului de la subraț — pentru talia 48 — 31 cm. Din acest loc se încep scăderile pentru raglan și decolteu urmărind tiparul.

FAȚA: se lucrează în același mod pînă la 31 cm, cînd se lasă în așteptare.

MÎNECA: oricare dintre ele, se începe pe un lanț egal cu 36 cm, după care se lucrează în piciorușe pe o înălțime de 43 cm.

Odată terminate și mînecile, se reia lucrul pe întreaga suprafață astfel: *mîneca stîngă, fața, mîneca dreaptă*. Pe cele 2 laturi ale lucrului încep scăderile pentru raglan. În același timp, urmărind schema, se începe și ajurul.

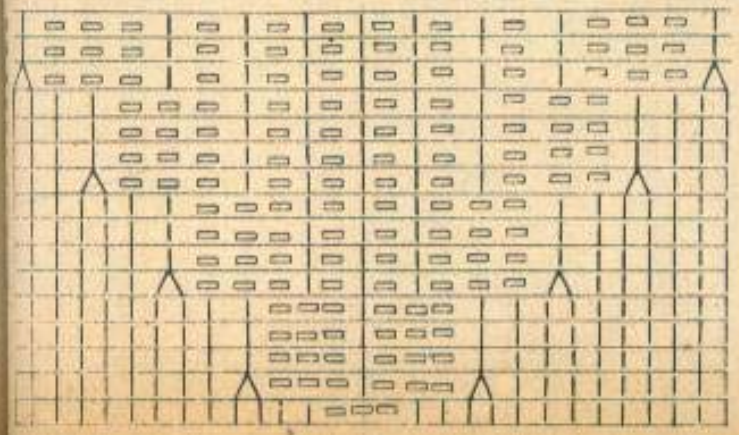

tricot și dantelă

Bluza se tricotează dintr-un fir subțire de PNA, cu andrele nr. 2,5, urmărind linia tiparului. Dantela pentru garnitură se croșetează dintr-un fir de bumbac mercerizat fie în nuanța bluzei, fie într-o nuanță pastel din aceeași familie.

mici secrete pentru cine tricotează

● Inconvenientul pieselor de îmbrăcăminte croșetată este acela că se întind ușor. Faceți-le de la început cu 2-3 cm mai mici, mai ales atunci cînd modelul este lejer. După primul spălat vor ajunge la lungimea dorită.

● După ce au fost spălate de cîteva ori, puloverele din lînă în amestec sau din lînă sintetică fac mici noduri inestetice. Îndepărtați-le cu o perie aspră, lipiți ușor o hîrtie adezivă și smulgeți-le, fără să deteriorați tricotul, sau, așezînd puloverul pe masă, tăiați-le cu aparatul de ras electric.

● Șervețelele, milieurile croșetate se vor murdări mai greu dacă după ce le-ați spălat puneți în ultima apă de limpezit 2-3 bucăți de zahăr. Dacă aveți o dantelă albă, dați-i o ușoară tentă crem punînd-o în infuzie din frunze de gutui, frunze uscate (roșii) de ceapă sau ceai. Călcați dantelele croșetate cît sînt încă umede, sau bine întinse pe o planșetă, fixate în ace cu gămălie. Dantelele de valoare, de culoare neagră sau bleumarin, spălați-le cu infuzie de ceai. Pentru tricoturile cu motive în relief, călcatul este indicat să se facă așezîndu-le pe o pătură moale și numai pe dos, cu fierul ușor încins.

cu efect de țesătură

Acest pulover multicolor se poate realiza din resturi de fire rămase de la alte tricotaje sau din fire recuperate din obiecte uzate sau demodate.

Pentru vîrsta cuprinsă între 6 și 7 ani sînt necesare circa 250 g de fir alb sau orice altă culoare, care va constitui baza, și circa 150 g din alte culori și se tricotează cu andrele nr. 4,5 și 5. Aspectul de țesătură se realizează astfel: **R. 1** (pe dosul lucrului, dintr-o culoare contrastantă): 1 oc. de margine *, 1 oc.f., 1 oc. glisat pe dos, lăsîndu-se firul în spatele lui *. Se reia de la * la * și se termină cu 1 oc.f. și 1 oc. de margine. **R. 2:** 1 oc. de margine *, 1 oc.f., 1 oc. glisat pe dos, lăsînd firul în spatele lui *. Se repetă de la * la * și se termină rîndul cu 1 oc.f., 1 oc. de margine. **R. 3:** în culoarea de bază — oc.f. **R. 4:** în culoarea de bază — oc.f.

FAȚA: se începe în culoarea de bază, pe 71 de ochiuri, și se tricotează cu andrele nr. 4,5 un elastic de 1/1 6 cm., după care se schimbă andrelele cu nr. 5 și se tricotează în motivul fantezi pînă la înălțimea totală de 26 cm, cînd de o parte și de alta a lucrului se închid pe un singur rînd 4 ochiuri pentru răscroiala subrațului. Se tricotează în continuare pînă la înălțimea totală de 31 cm. Pe rîndul următor, se închid 17 ochiuri în mijlocul lucrului, după care se tricotează numai pe partea stîngă, închizîndu-se, în partea dreaptă, din 2 în 2 rînduri: 1×3 oc.; 1×2 oc. și 3×1 oc. Se mai tricotează drept pînă la 41 cm, după care se închid pe ultimul rînd ochiurile rămase. În același mod se procedează și cu partea dreaptă.

SPATELE: se realizează urmărind modelul execuției de la față pînă la înălțimea totală de 39 cm cînd, în mijlocul lucrului, se închid pe un singur rînd 27 de ochiuri și se continuă numai pe partea stîngă, reducînd, pentru decolteu, din 2 în 2 rînduri: 1×2 oc. și 1×1 oc., după care pe ultimul rînd se închid ochiurile rămase. Se procedează în același mod cu partea dreaptă.

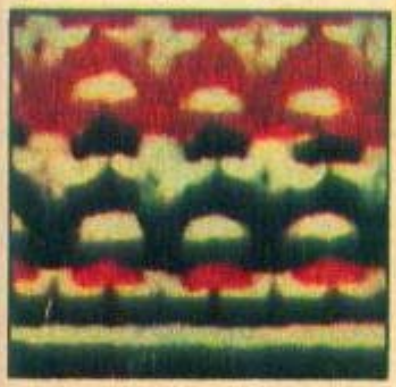

MÎNECA: oricare dintre ele, se începe pe 35 de ochiuri, cu andrele nr. 4,5 și se tricotează 6 cm de elastic de 1/1. Se schimbă andrelele și pe primul rînd se adaugă încă 14 ochiuri plasate din loc în loc. Apoi din 8 în 8 cm se adaugă de fiecare parte: 3×1 oc. La 38 cm înălțime totală, se închid pe un singur rînd toate ochiurile.

După ce puloverul a fost încheiat, se ridică de jur împrejurul decolteului ochiurile necesare pentru bentița care se tricotează cu andrelele nr. 4,5 în elastic de 1/1, pe o înălțime de 3 cm.

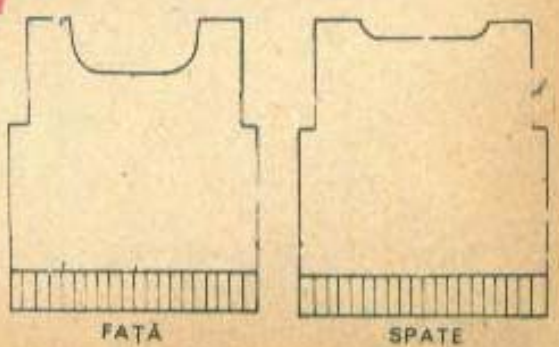

fantezie gen ie

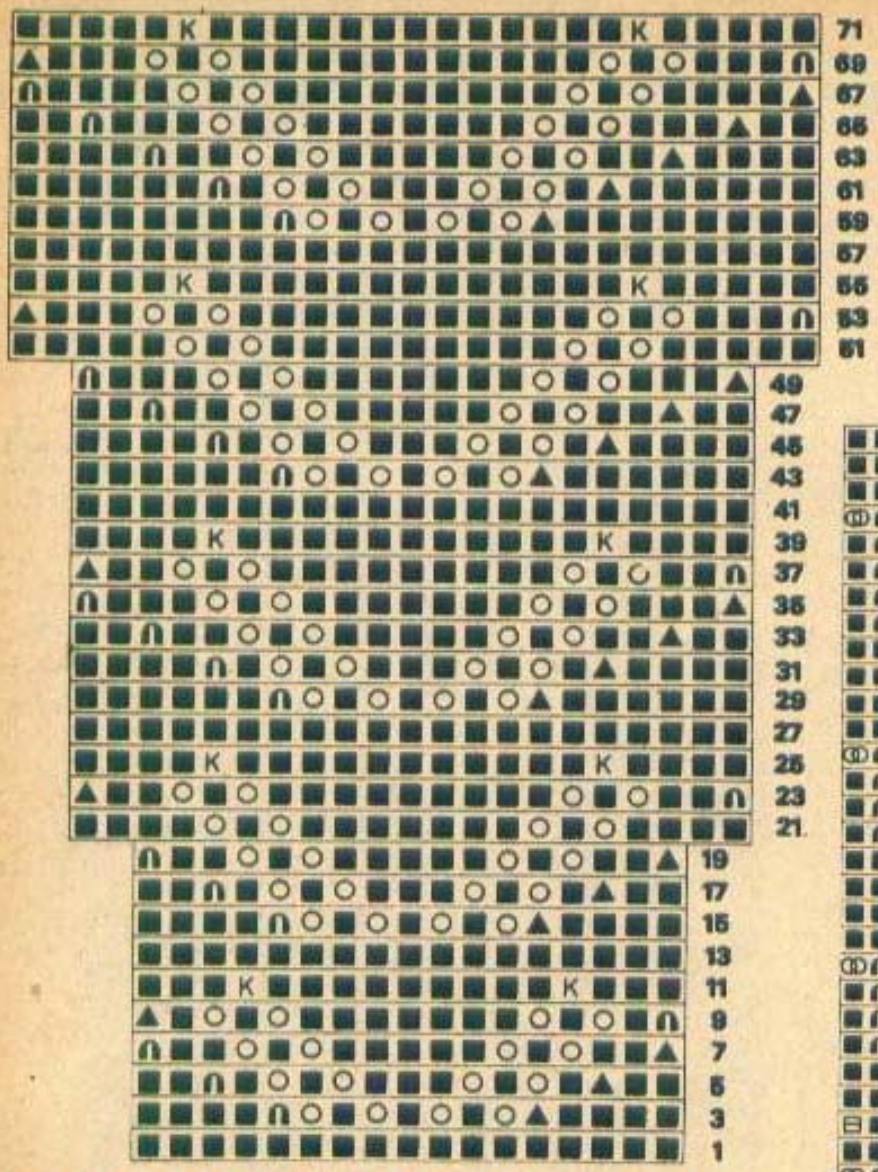

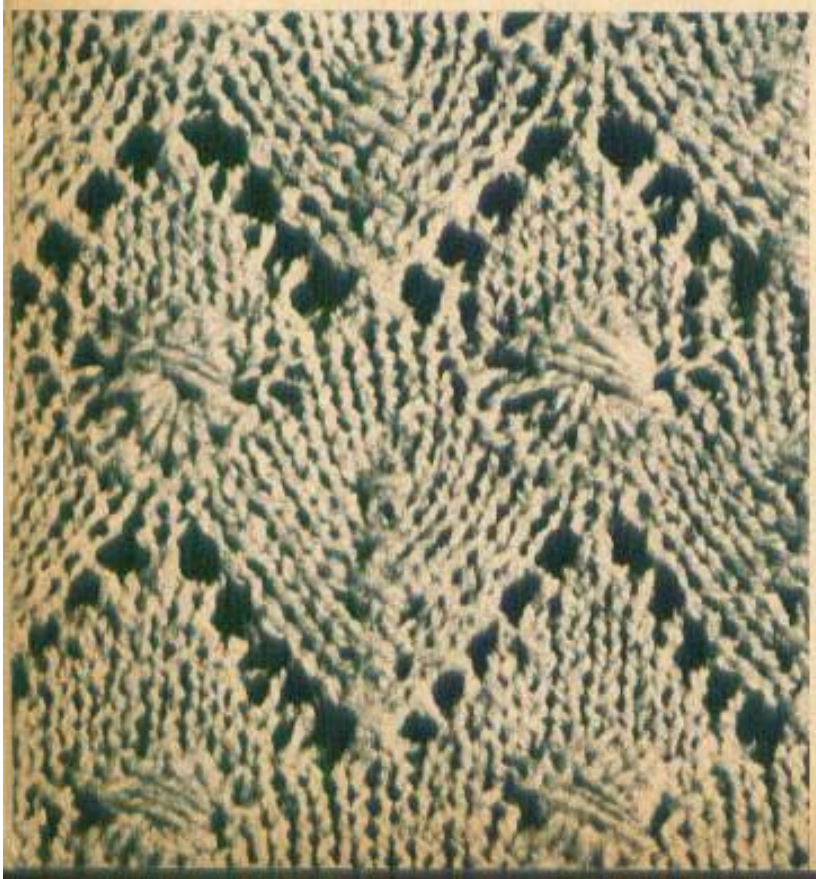

Este de preferat să se tricoteze pe o andrea circulară. Pentru talia 44 sînt necesare circa 304 ochiuri. Cînd lucrul a ajuns pînă la răscroiala subraţului se lasă în aşteptare şi se încep mînecile. Fiecare dintre ele se montează pe circa 76 de ochiuri. După 5 cm de elastic, pe primul rînd, se adaugă 60 de ochiuri. Se tricotează pe lungimea necesară pînă la subraţ, de unde se reia lucrul pe întreaga suprafaţă, tricotîndu-se în motivul de bază drept pînă la linia umărului. Ultimele 3 rînduri se tricotează: **R. 1:** 1 j., 2 oc.f. împreună. **R. 2:** toate ochiurile pe dos. **R. 3:** se închid ochiurile. Prin acest rînd de jeteuri se va trece şnurul pentru strîngerea iei.

Publicăm alăturat schema motivului cu următoarea legendă: ■ oc. f.; ∩ 3 oc.f. lucrate împreună deodată; ○ jeteu; ▲ 3 oc.f. lucrate împreună astfel: se lasă ochiul din mijloc nelucrat pe andreaua din

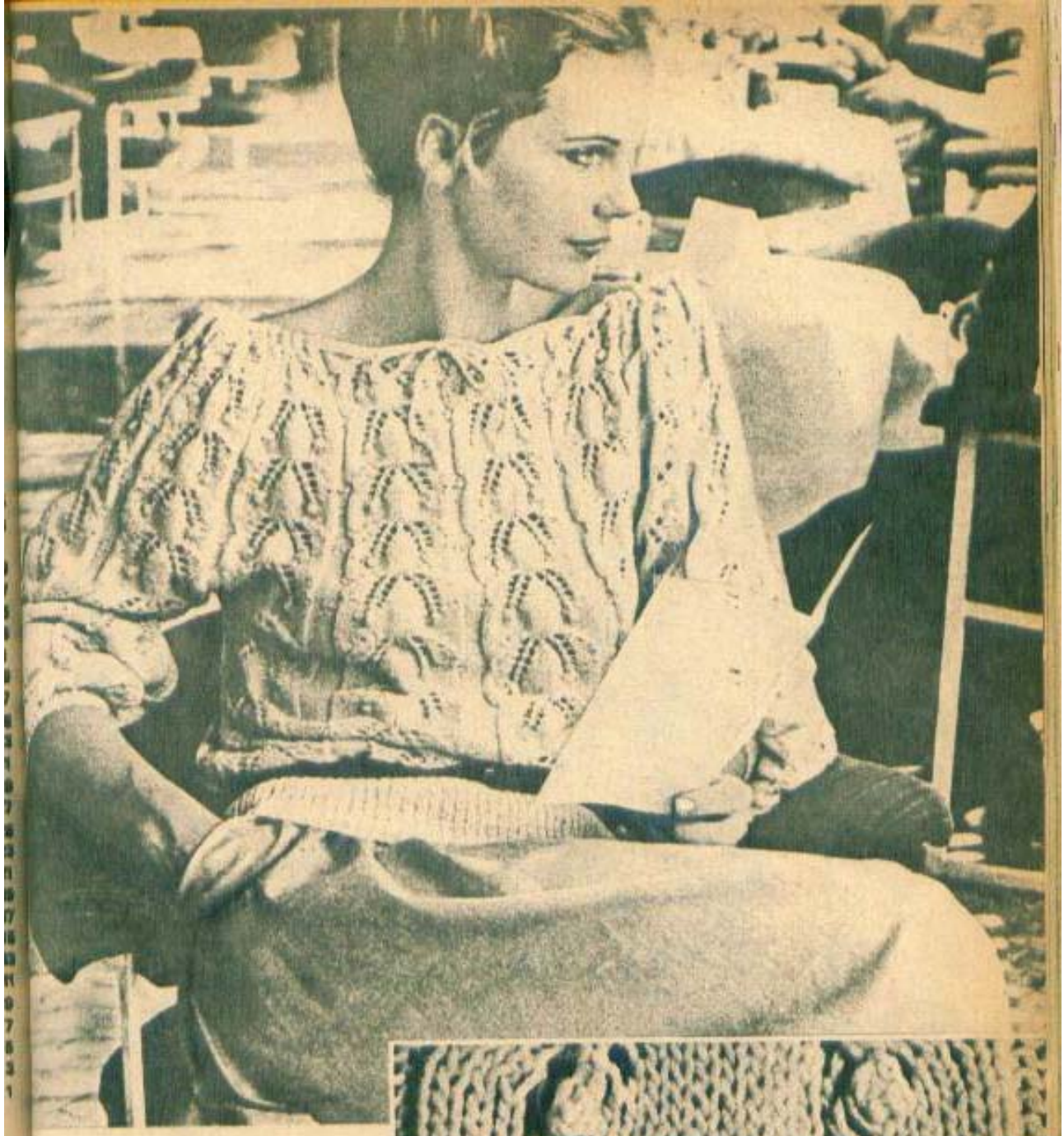

dreapta, trecînd prin fața lui primul ochi, se tricotează acesta cu al 3-lea, iar peste ele se glisează ochiul nelucrat; ⅄ se ridică prin mijlocul unui ochi 5 ochiuri noi astfel: 1 oc.f., 1 j., 1 oc.f., 1 j., 1 oc.f., iar pe rîndul următor, pe fața lucrului, vor fi închise toate 5 deodată.

Pentru o bluză lucrată în același gen, vă propunem încă un motiv cu schema lui, avînd următoarea legendă: ■ oc.f.; ⊟ oc.d.; ⊓ 3 oc.f. lucrate împreună, cu glisarea în spate a ochiului din mijlocul grupului; ⊡ 1 j., dînd însă firul de 2 ori pe andrea, dar pe rîndul următor tricotîndu-se un singur ochi; ⅄ 7 ochiuri ridicate prin mijlocul a 7 ochiuri de pe andreaua stîngă. Pe dosul lucrului aceste ochiuri se lucrează pe față. ⅄ 5 ochiuri ridicate prin mijlocul a 5 ochiuri de pe andreaua stîngă. Pe dosul lucrului aceste 5 ochiuri se lucrează pe față.

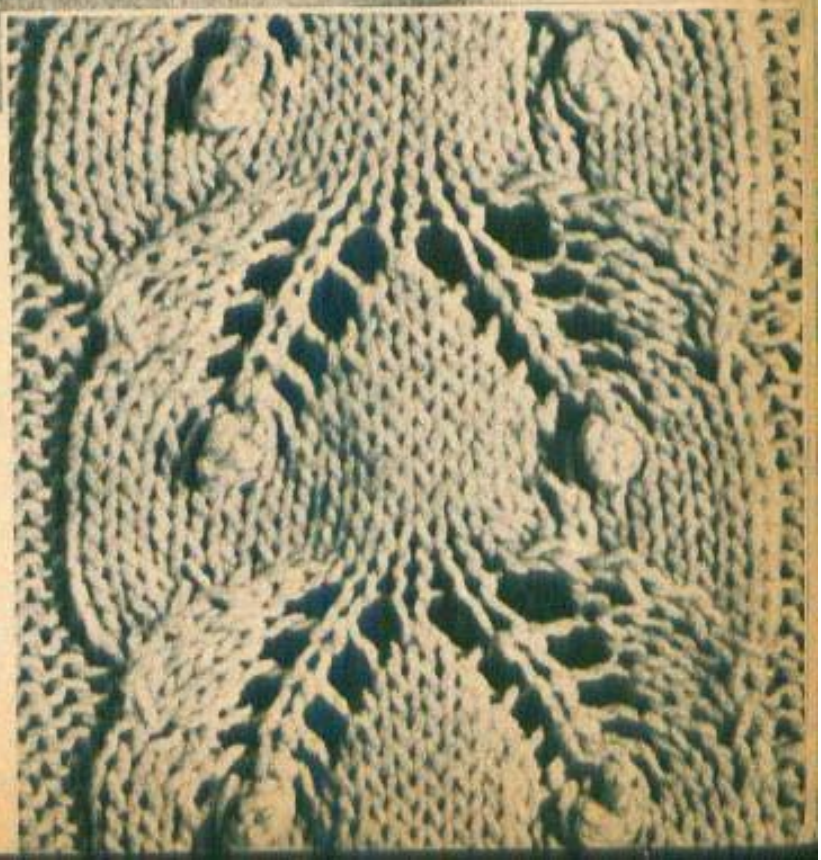

1

3

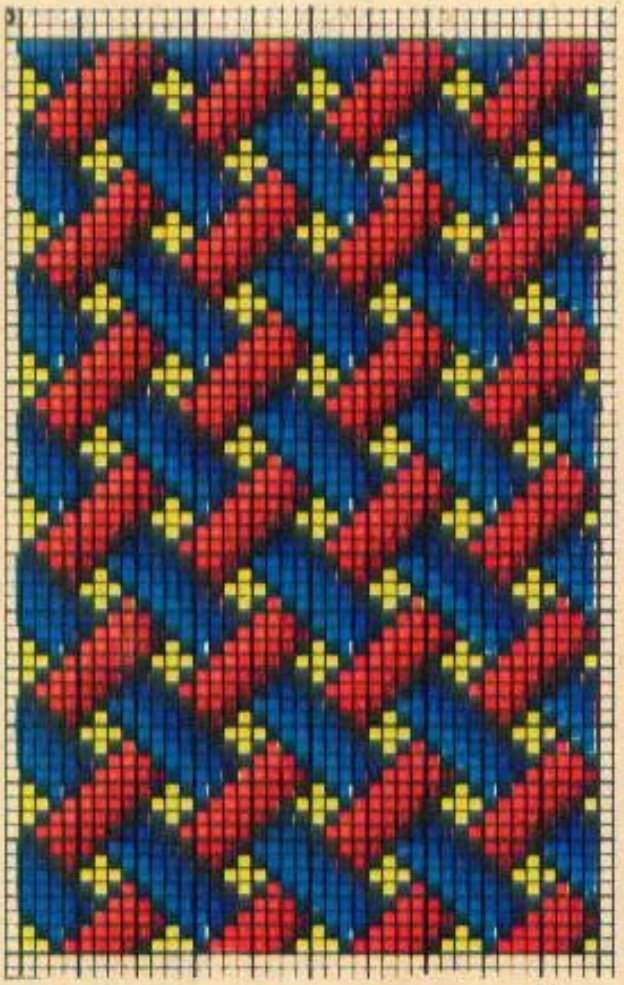
5

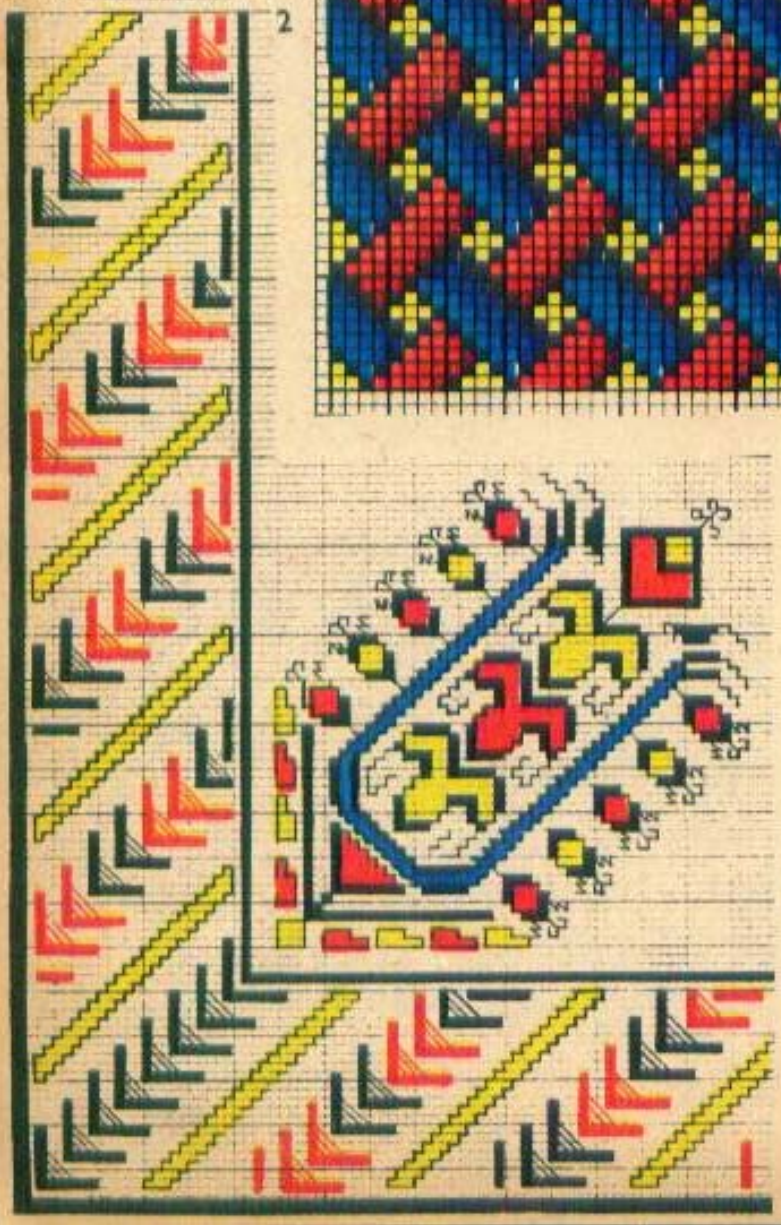
2

4

6

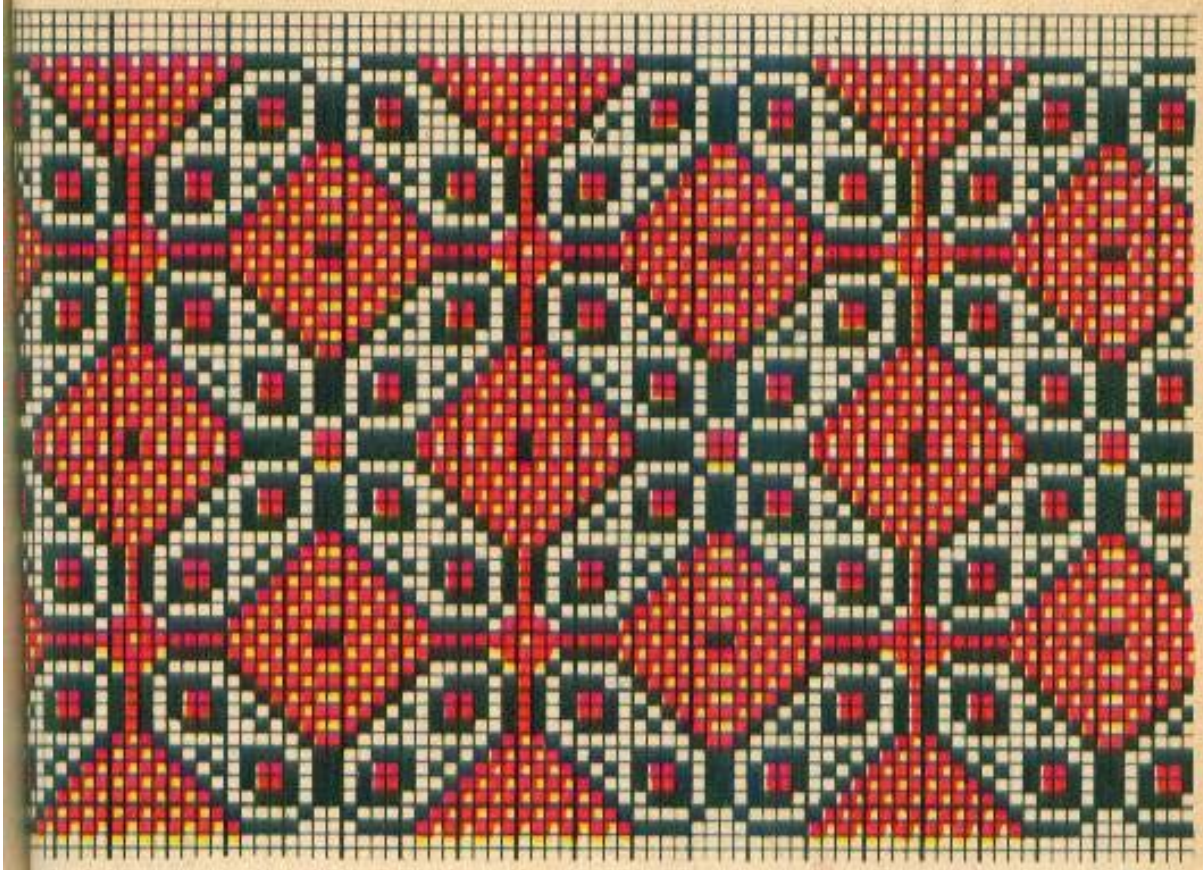

7

din vechi izvoade populare

1—2—3—6. Colțuri de față de masă în motive florale și geometrice.
4. Flori de cîmp stilizate.
5. Cusătură plină, în punct de cruciuliță, pentru carpete și fețe de perne.
7. Altiță în joc de linii, culeasă în zona Vrancei.
8. Altită cu flori din satele sucevene.

8

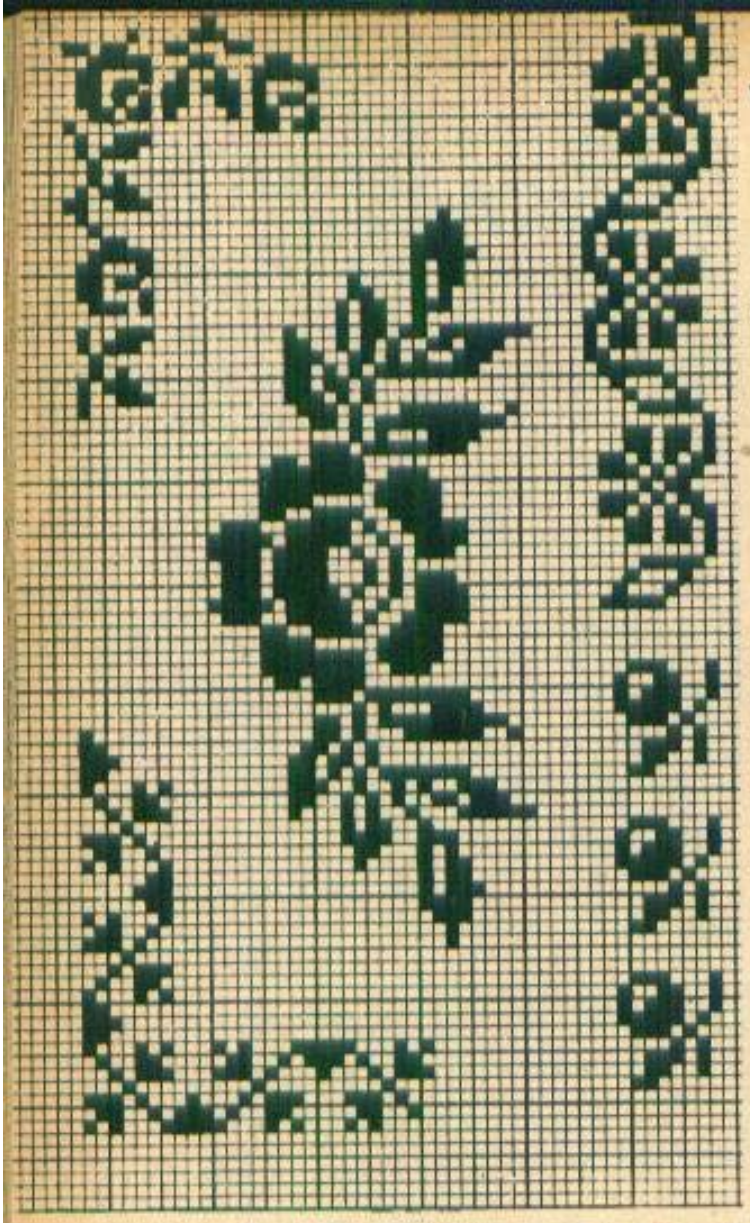

1

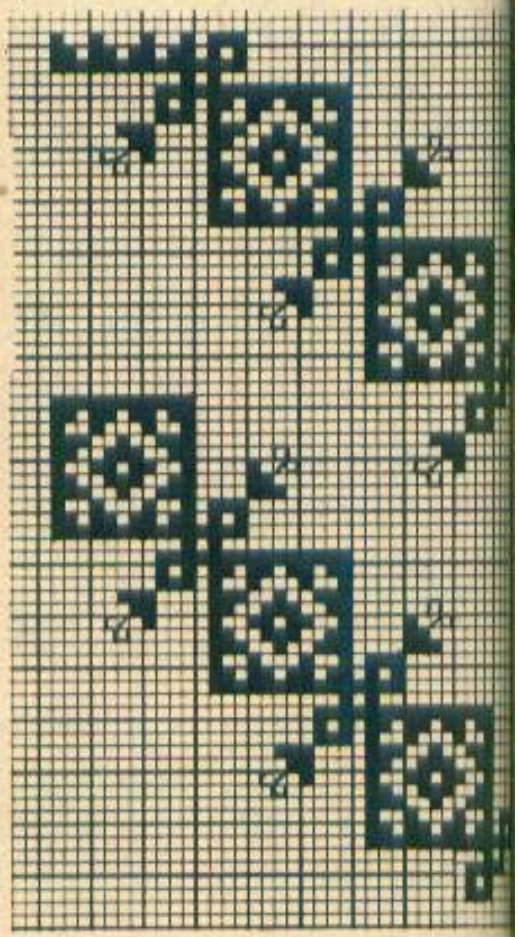

4

1. Cinci motive care pot fi transpuse pe șervețele, dar și pe piese de îmbrăcăminte
2. Colț de față de masă în frunzulițe.
3. Această împletitură de puncte ne amintește de frînghiuța întîlnită în ornamentația arhitecturală românească.
4. Motiv decorativ inspirat de zborul fluturilor

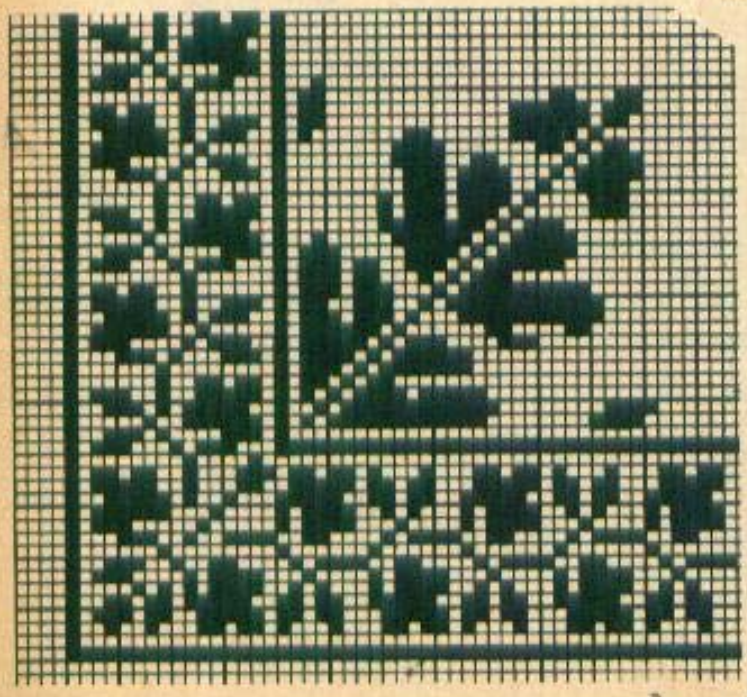

2

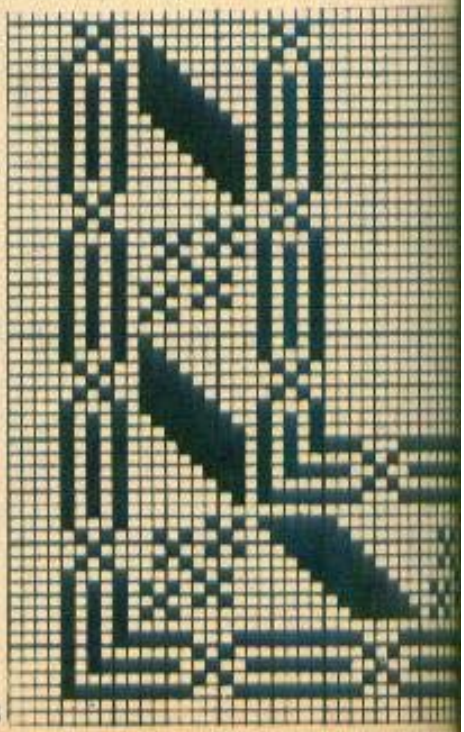

3

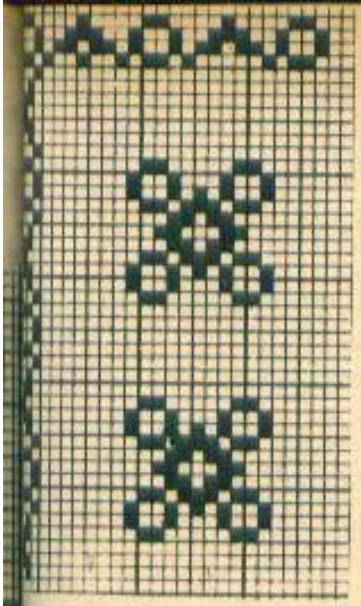

5

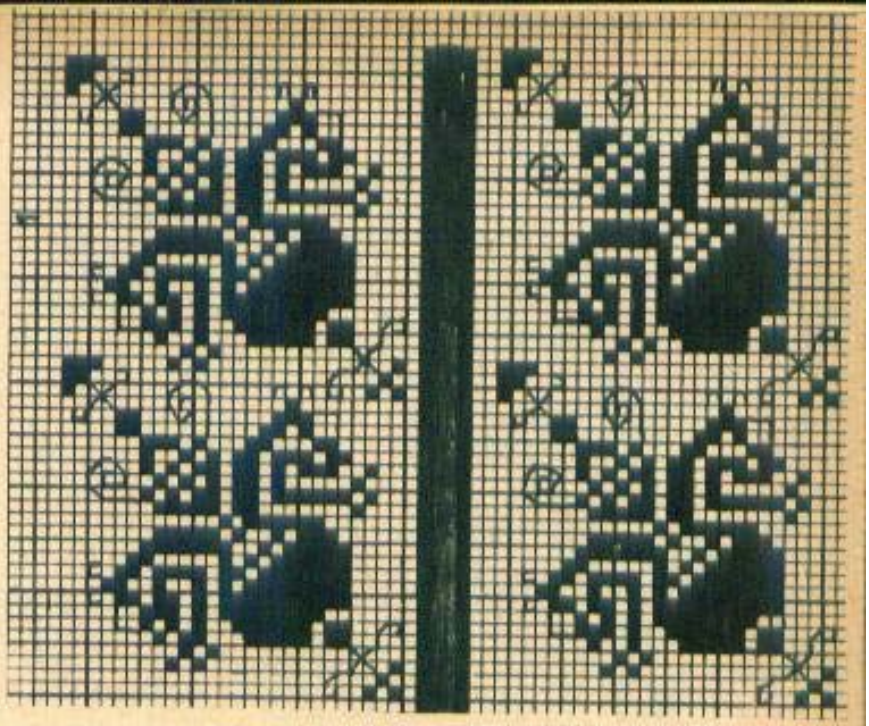

6

7

din vechi izvoade populare

8

5. O delicată cusătură pentru șervețele.
6. Din nou tema fluturilor, culeasă din zona Bihorului.
7. De o rară discreție și elegantă este acest motiv sibian.
8. Colț de șervețel din zona muntenească.
9. Două colțuri de mileuri

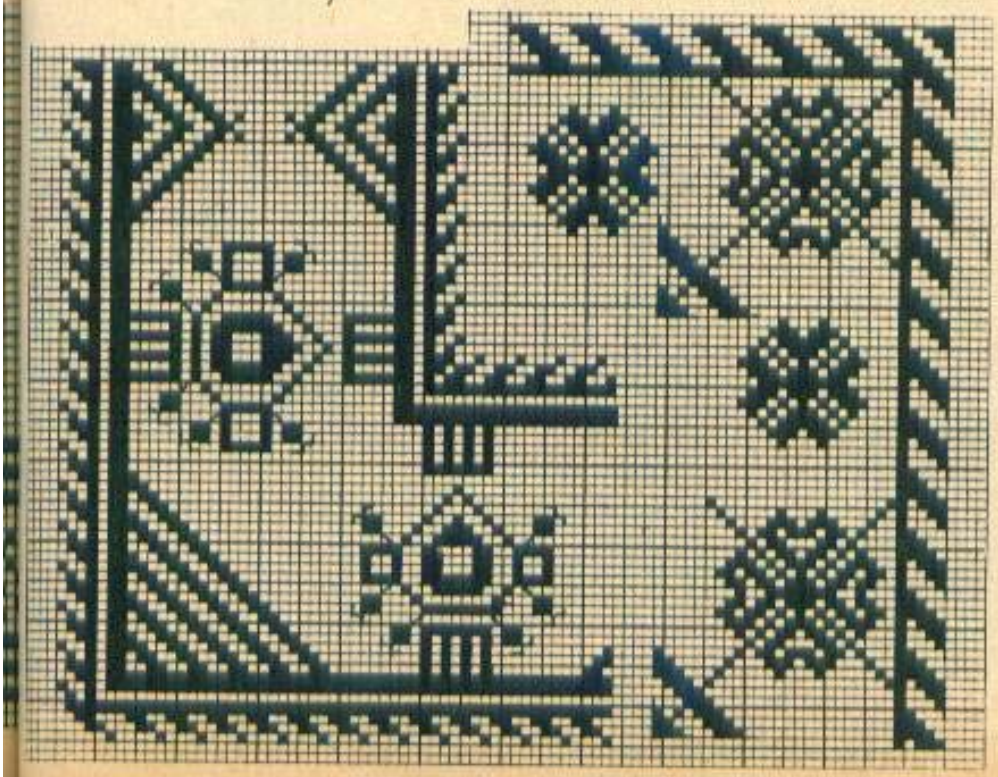

9

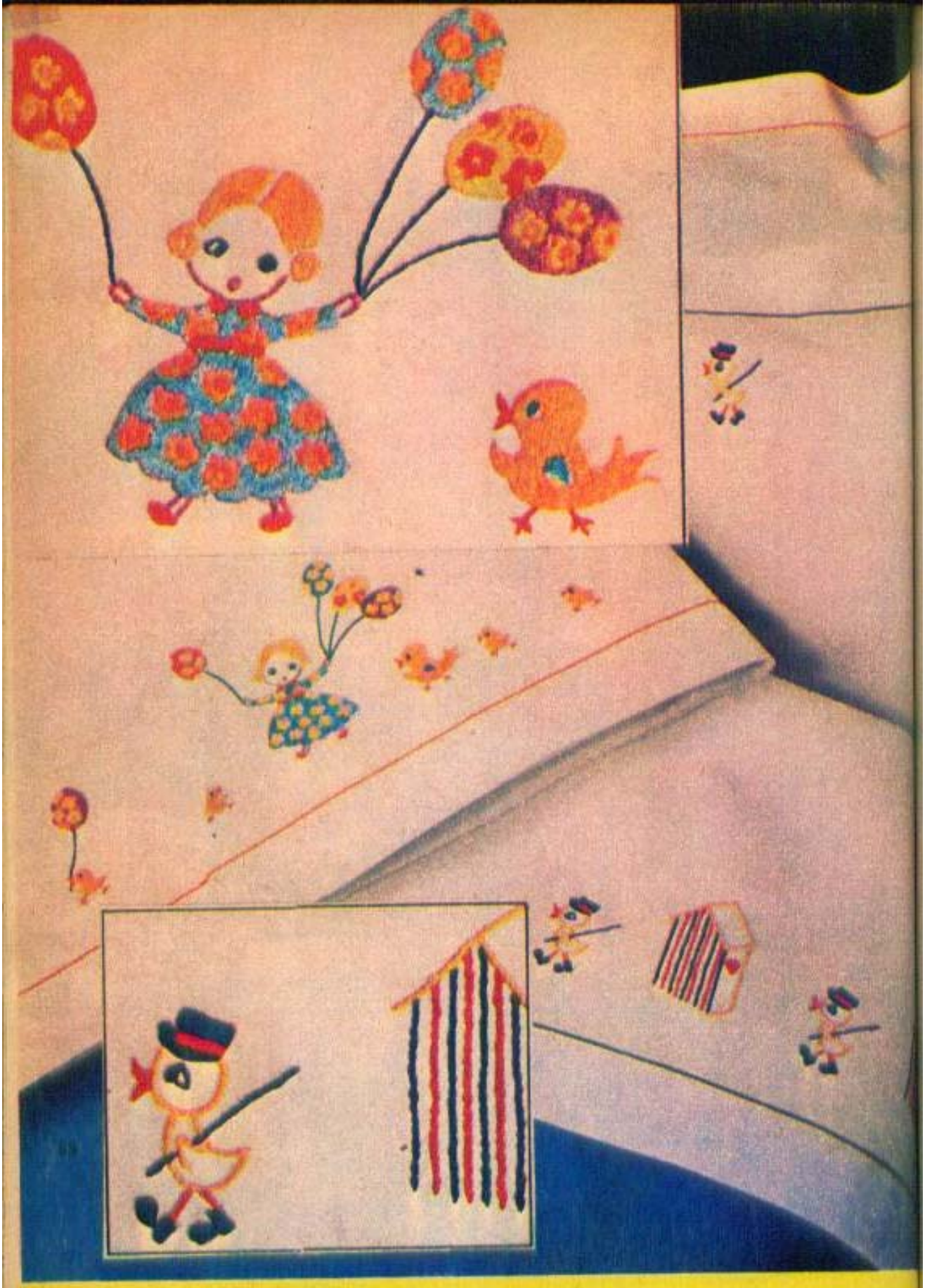

lenjerie amuzantă

Vă sugerăm două idei de broderii care pot fi transpuse pe lenjeria de pat a micuților. Pentru fetițe, o «fetiță cu balonașe», iar pentru băieți, «un rățoi și căsuța lui». Ambele motive se realizează foarte ușor, fiind executate în punct de codiță și broderie umplută.

pulover și pălărie

Dimensiunile indicate sînt potrivite vîrstei de 6-8 ani.

Pentru realizarea ansamblului sînt necesare circa 350-400 g melană.

PULOVERUL

SPATELE ȘI FAȚA: se montează, pe andrele nr. 6,39 de ochiuri și se tricotează 10 rînduri în punct ieneș, după care se continuă în punct de jerseu. La 28 cm înălțime totală, se închid pe un singur rînd 3 ochiuri pentru răscroiala subrațului, pe fiecare latură a lucrului. La 37 cm, se tricotează în mijlocul lucrului 17 ochiuri în punct ieneș pentru decolteu. După 6 rînduri, se închid pe un singur rînd, în mijlocul tricotajului, 11 ochiuri, după care se va lucra separat fiecare parte, tricotînd tot timpul cîte 3 ochiuri de la decolteu în punct ieneș. După 5 cm, se lasă în așteptare ochiurile și se face aceeași operație în cea de a doua parte. Odată terminată și aceasta, se adaugă pe andrea 11 ochiuri noi și cele lăsate în așteptare. Se tricotează în mijloc, pentru decolteu, 6 rînduri în punct ieneș, iar restul în punct de jerseu. Cînd se va ajunge în dreptul subrațului, se vor închide, pe un singur rînd, de fiecare parte, cîte 3 ochiuri, după care se continuă tricotajul în punct de jerseu pînă la nivelul necesar.

MÎNECILE: fiecare dintre ele, se începe pe 31 de ochiuri și după primele zece rînduri lucrate în punct ieneș se continuă pe o înălțime totală de 38 cm în punct de jerseu, după care se închid ochiurile pe un singur rînd.

PĂLĂRIA

Se croșetează în piciorușe scurte, cu croșeta nr. 6. Se face un lanț de 3 ochiuri, care se închide într-un inel. **R. 1:** 6 piciorușe. **R. 2:** 2 piciorușe în fiecare picioruș din rîndul anterior. **R. 3:** 2 piciorușe în fiecare picioruș din rîndul 2. **R. 4:** * 1 picioruș într-un picioruș din rîndul 3, * 2 piciorușe scurte în piciorușul următor *. Se reia de la * la * pe toată suprafața. **R. 5:** cîte 1 picioruș în fiecare din rîndul precedent. **R. 6:** * 4 piciorușe scurte în 4 piciorușe din rîndul 5, 2 piciorușe în următorul picioruș. * Se reia de la * la *. **R. 7:** un rînd fără creșteri. **R. 8:** * 10 piciorușe în 10 piciorușe din rîndul 7, 2 piciorușe în piciorușul următor. * Se reia de la * la *. De la rîndul 9 la 17 inclusiv se croșetează drept, fără nici o creștere, pentru a se forma calota. **R. 18:** * 4 piciorușe în 4 piciorușe din rîndul anterior, 2 piciorușe în piciorușul anterior. * Se repetă de la * la *. **R. 19:** * 2 piciorușe în 2 din rîndul anterior, 2 piciorușe în piciorușul următor *. Se repetă de la * la *. **R. 20** și **21** — fără creșteri. **R. 22:** * 3 piciorușe în 3 din rîndul anterior. * Se repetă de la * la *. **R. 23** și **24:** se croșetează fără creșteri.

o bluză elegantă

Pentru talia corespunzătoare vîrstei de 6 ani se va executa cu andrele nr. 2,5 și 3 dintr-un fir subțire de mohair.

FAȚA: se începe pe 98 de ochiuri și se tricotează 4 cm de elastic de 1/1 cu andrelele nr. 2,5. După ce lucrul a fost trecut pe andrelele nr. 3, se lucrează drept, în punct de jerseu, pînă la înălțimea totală de 23 cm, cînd se începe raglanul, după primele 4 ochiuri în partea dreaptă și înaintea ultimelor 4 în partea stîngă scăzînd 10×2 ochiuri o dată la 2 rînduri și o dată la 4 rînduri. La 26 cm înălțime totală se separă lucrul în două și se continuă partea stîngă. La 32 cm spre dreapta se scade pentru decolteu, din 2 în 2 rînduri, 1×10 oc.; 2×5 oc.; 2×4 oc. și 1×2 oc. Cu același procedeu se termină și a doua parte.

SPATELE: se urmărește linia feței, cu excepția faptului că ultimele ochiuri se închid pe un singur rînd, după ultimele scăderi ale raglanului.

MÎNECA: indiferent care dintre ele, se începe pe 92 de ochiuri, direct cu andrelele nr. 3 și în punct de jerseu. După primii 4 cm, încep scăderile pentru raglan.

Odată încheiată o bluză, i se crosetează gulerul și manșetele cu o croșetă nr. 3.

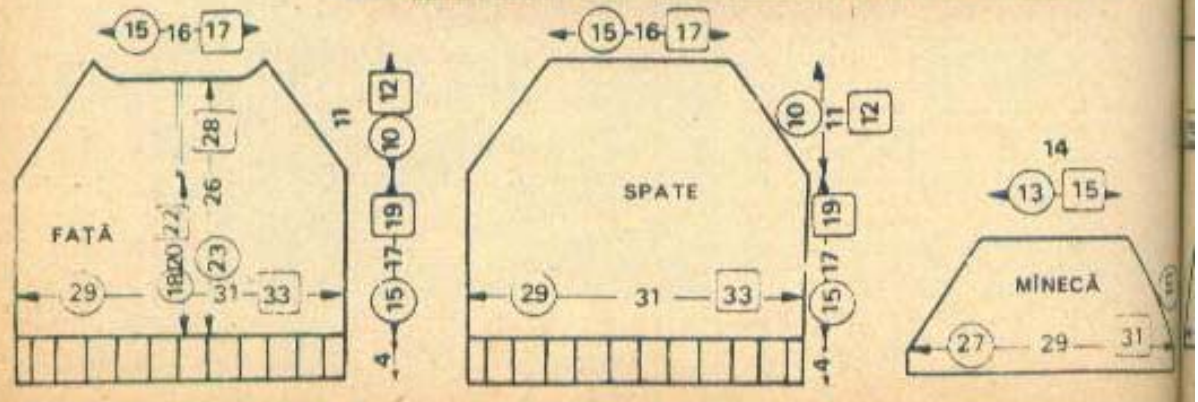

dintr-o singură bucată

Dintr-o singură bucată, se realizează această rochiță, pentru care se pot folosi resturi de fire rămase de la alte tricotaje sau din tricotaje uzate. În total sînt necesare circa 200 g. Punctul folosit e compus din 10 rînduri în punct ieneș, tricotate cu andrele nr. 3, și 2 rînduri în punct de jerseu tricotate cu andrele nr. 5.

Se începe cu andrelele nr. 3, pe circa 108 ochiuri, și după primele 10 rînduri se scade de fiecare parte, din 6 în 6 rînduri, de 20×1 oc. Se continuă drept pînă la înălțimea totală de 33 cm și pe ultimul rînd se adaugă, de o parte și de alta, cîte 41 de ochiuri. În continuare, după primul rînd, pe fața lucrului se vor tricota 40 de ochiuri de la mînecă în punct ieneș, apoi se va adăuga încă un ochi, 2 oc.+2 oc. împreună, 66 oc. în punct ieneș, 2 oc. împreună, 2 oc.f., se va face o creștere și se va termina rîndul cu restul de ochiuri reprezentînd mîneca. Aceste creșteri și scăderi se vor repeta încă de 7 ori. Ele se vor face mereu de o parte și de alta a celor 2 ochiuri care se vor lucra mereu pe față. La 40 cm înălțime totală, se închid în mijlocul lucrului 18 ochiuri și se continuă partea stîngă, răscroind pentru decolteu, din 2 în 2 rînduri, 1×3 oc. și 2×2 oc. La 44 cm, se crește, pentru spate, 1×2 oc. și 1×2 oc. Se lucrează 22 de rînduri drept, după care, din 2 în 2 rînduri, se va adăuga la partea care reprezintă spatele 1 ochi, iar la mînecă se va reduce 1 ochi. Se repetă de încă 7 ori. La 59 cm, se închid cele 41 de ochiuri care reprezintă mîneca și după încă un centimetru se lasă în așteptare ochiurile și se reia lucrul pe partea dreaptă, procedînd în același mod. Se reunesc apoi cele 68 de ochiuri și se adaugă de 20×1 oc. de o parte și de alta, din 2 în 2 rînduri, urmărind linia primei părți tricotate. După ce rochița a fost cusută, se ridică ochiurile necesare în jurul decolteului și mînecilor și se tricotează cîte 6-8 rînduri în același punct.

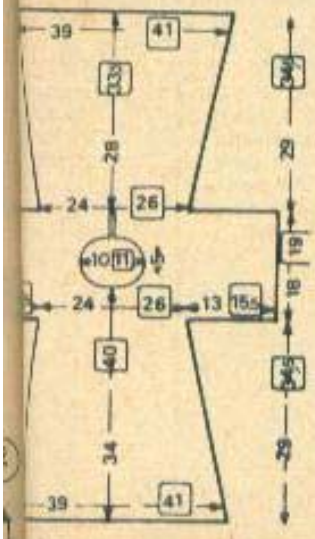

combinații de puncte

O vestă cu o croială lejeră, al cărui aspect original se obține prin combinarea a două puncte fantezii. *Punct glisat*. **R. 1:** — pe fața lucrului — se tricotează pe dos, pe un număr de ochiuri impar. **R. 2:** — pe spatele lucrului — se realizează astfel: 1 oc. de margine, * se trece firul în spate și se glisează următorul ochi ca și cînd ar fi tricotat pe dos, 1 oc. pe dos *, se termină rîndul cu 1 oc. pe față. Se repetă mereu aceste două rînduri. *Elastic fantezi*: **R. 1:** * 1 oc.f., 1 oc.d., 2 oc.f. încrucișate spre stînga (se trece firul în spatele lucrului se tricotează ochiul al 2-lea, apoi primul și se lasă să treacă pe andreaua din dreapta amîndouă), 1 oc.d. *. Se repetă de la * la * și se termină rîndul cu 1 oc.f. **R. 2:** 1 oc.d. *, 1 oc.f., 2 oc.d., încrucișate spre dreapta (se trece firul pe fața lucrului, se tricotează al 2-lea ochi, apoi primul și se lasă amîndouă odată pe andreaua din dreapta), 1 oc.f., 1 oc.d. *. Se reia de la * la *. Se repetă mereu aceste 2 rînduri.

FAȚA: pentru talia 48, se începe cu andrele nr. 5 pe 119 oc. *în punct glisat*. La înălțimea de 42 cm, se realizează plastronul pe 53 de ochiuri în mijlocul lucrului, lucrat în același punct glisat, dar dosul devenind față. Pentru aceasta se va proceda astfel: **R. 1:** — pe dosul lucrului — se tricotează, ca pînă acum, primele 33 de ochiuri. Apoi următoarele 53 pe dos și ultimele 33 la fel ca primele. **R. 2:** primele 33 de ochiuri pe dos, următoarele 53 în punct glisat, ultimele 33 pe dos. În acest mod, repetînd mereu cele 2 rînduri, se realizează plastronul. La 42 cm înălțime, se adaugă pe fiecare latură a lucrului cîte 4 ochiuri, iar în mijlocul lucrului se vor închide, pe un singur rînd, 41 de ochiuri, continuînd plastronul 6 ochiuri și restul obișnuit. La 65 cm înălțime, se închid, pe un singur rînd, toate ochiurile. Se reia lucrul în același mod pe partea dreaptă.

SPATELE: se începe pe același număr de ochiuri și se urmărește linia feței, minus plastronul. La 63 cm, se închid, în mijlocul lucrului, 31 de ochiuri și se continuă pe partea stîngă, reducînd, spre dreapta, din 2 în 2 rînduri, 1×3 oc., 1×2 oc. La 65 cm înălțime totală, se închid, pe un singur rînd, ochiurile rămase. Se realizează în același mod și partea dreaptă.

MÎNECA: oricare dintre ele, se lucrează în punct glisat pe 95 de ochiuri și se închid pe un singur rînd, la înălțimea de 49 cm.

GULERUL: se montează pe 186 de ochiuri și se tricotează în elastic de 2/2. La 19 cm, se închid ochiurile așa cum se prezintă, cît mai lejer posibil.

BUZUNARELE: fiecare, se tricotează în elastic fantezi pe cîte 36 de ochiuri și pe o înălțime de 13 cm. Garniturile pentru buzunare se vor tricota în același punct. Cea de la buzunarul drept pe 21 de ochiuri, pe o înălțime de 13 cm, iar cea de la buzunarul stîng pe 17 oc., pe o înălțime de 8 cm.

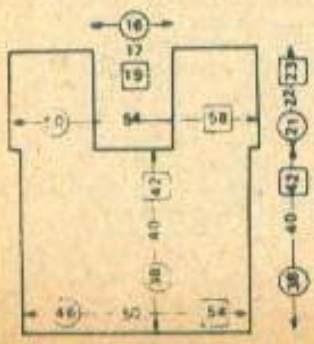

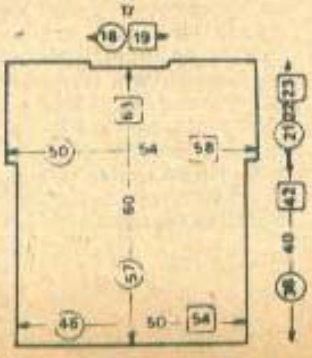

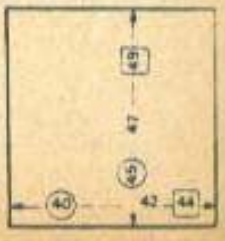

un buchet de ghiocei

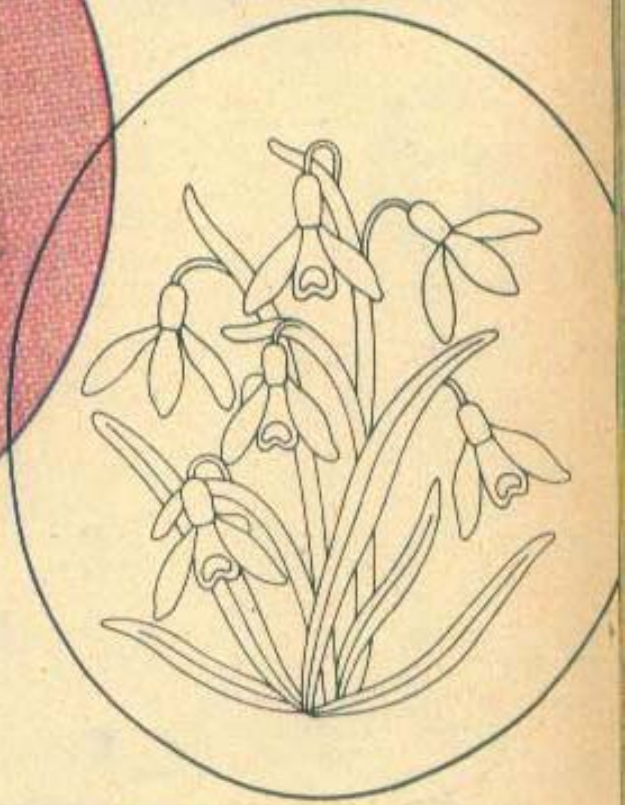

Realizat într-o lucrătură dintre cele mai simple, poate fi aplicat pe copertina unei cărți de telefoane, pe pînza unui abajur. Se poate constitui într-o decorație la o pernă fantezi și tot atît de potrivit poate să fie pe o bluză sau pe un jerseu.

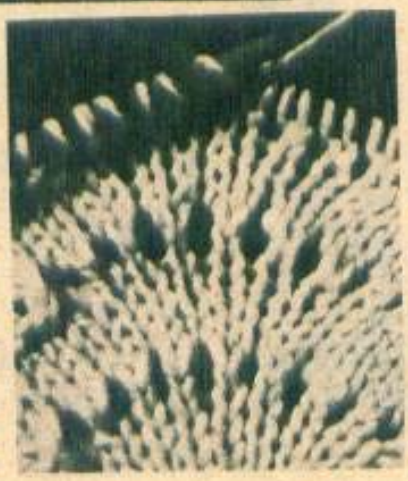

motiv în „valuri"

Pentru realizarea acestei frumoase jachete, ce se poate purta în serile de vară mai răcoroase, se recomandă un fir potrivit pentru andrele nr. 5. *Motivul de bază* se realizează astfel. După primele 8 rînduri lucrate în punct lenes, se repartizează ochiurile pe un multiplu de 26×3. **R. 1:** ochiuri pe față. **R. 2:** ochiuri pe dos. **R. 3:** ochiuri pe față. **R. 4:** 1 oc. de margine, 1 oc.f., 4×2 oc. lucrate împreună, pe față, * 8×1 j și 1 oc.d., terminînd grupul cu un jeteu, 9×2 oc. lucrate împreună pe față. Se repetă de la * la * și se termină rîndul cu 1 oc. de margine. Acest motiv se reia din 6 în 6 rînduri.

FAȚA — partea stîngă. Pentru talia 46 se începe pe 63 de ochiuri. După primele 8 rînduri în punct lenes, se trece la motivul de bază, lucrînd însă în continuare spre stînga 9 ochiuri în punct de jerseu pentru bordură. La 57 cm înălțime totală, se închid, pe un singur rînd, spre dreapta 14 ochiuri și se continuă lucrul pe ochiurile rămase. La 52 cm înălțime totală, se lasă în așteptare cele 9 ochiuri ale bordurii și se închid următoarele 14 oc. lucrul continuîndu-se pe ochiurile rămase pe andrea. La 73 cm înălțime totală, se închid, în 3 reprize, din 2 în 2 rînduri, ochiurile rămase. Se reia lucrul pe cele 9 ochiuri pentru bordură, adăugîndu-se pe partea dinspre interior 1 oc. Se tricotează încă 22 cm, apoi se închid ochiurile pe un singur rînd. Partea dreaptă se realizează în același mod, inversînd mersul scăderilor.

SPATELE: se începe pe 107 oc. La 57 cm, se scad ochiurile pentru subraț, iar de la 72 cm se dă linia umărului, reducînd de fiecare parte cîte 28 de ochiuri, în 3 reprize, din 2 în 2 rînduri. Ultimele 27 de ochiuri se închid pe un singur rînd.

MÎNECA: oricare dintre ele, se începe pe 81 de ochiuri. La 46 cm înălțime totală, se reduc, pe un singur rînd, de fiecare parte, cîte 14 ochiuri, apoi din 6 în 6 rînduri: 1×2 oc., 2×3 oc., de fiecare parte. După această ultimă scădere, restul mînecii se va lucra în punct de jerseu, reducîndu-se de 3×1 oc., din 2 în 2 rînduri, de fiecare parte, apoi pe un singur rînd ultimele ochiuri.

CORDONUL: se realizează în punct lenes pe circa 10 oc și pe lungimea dorită.

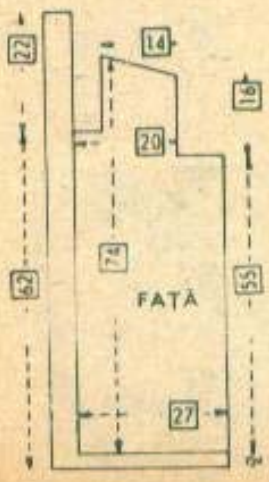

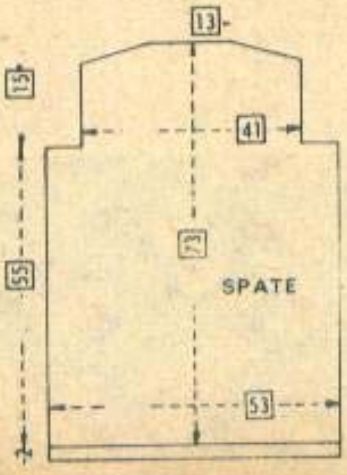

două piese practice

Ansamblu format din jachetă și fustă pentru fetițe între 6 și 7 ani, realizat dintr-un fir corespunzător andrelelor nr. 2,5 și 3.

JACHETA

FAȚA — partea stîngă: cu andrele nr. 2,5, se tricotează pe 51 de ochiuri un elastic de 1/1 pe o înălțime de 4 cm, după care se schimbă andrelele cu nr. 3 și se tricotează în punct de jerseu. La 25 cm, se începe — spre stînga — răscroiala anchior, reducînd din 4 în 4 rînduri 18×1 ochi. La 27 cm, se începe în partea dreaptă răscroiala subrațului, scăzînd din 2 în 2 rînduri: 1×4 oc.; 1×3 oc.; 1×2 oc.; 3×1 oc., după care se continuă drept pînă la înălțimea totală de 41 cm, cînd se închid în 5 reprize, din 2 în 2 rînduri, ultimele 21 de ochiuri. Asemănător se lucrează *partea dreaptă*, inversînd scăderile.

SPATELE: se începe pe 103 ochiuri și se lucrează asemănător ca fața. După ce s-a dat linia umărului, se închid pe un singur rînd ochiurile rămase.

MÎNECA, oricare dintre ele, se începe pe 58 de ochiuri. După 5 cm de elastic, se crește, din 6 în 6 rînduri, 11×1 ochi. La 27 cm înălțime totală, începe rotunjirea, procedînd în felul următor: 2×3 oc.; 2×2 oc.; 12×1 oc.; 1×2 oc. și 2×3 oc. — fiecare scădere se execută din 2 în 2 rînduri. Ultimele 20 de ochiuri se închid pe un singur rînd.

BENTIȚA ȘI BUZUNARELE: se tricotează separat și se aplică după ce jacheta a fost montată.

FUSTA

FAȚA: se începe cu centura pe 116 oc. și se tricotează pe o înălțime de 2,5 cm. Se tricotează în punct de jerseu, apoi încă 2,5 cm în elastic de 1/1. Se trece lucrul pe andrele nr. 3 și se continuă, repartizînd ochiurile astfel: 1 oc. de margine; 13 oc.f. *; 6 oc.d; 13 oc.f *. Se repetă de la * la * și se termină rîndul cu 7 oc.d.; 1 oc. de margine. La înălțimea totală de 13 cm, se va adăuga de o parte și de alta a cutelor lucrate în ochiuri pe dos încă cîte un ochi. Astfel, fiecare bandă va avea cîte 8 ochiuri. Se repetă această creștere încă de 2 ori, din 8 în 8 cm. Cînd lucrul are înălțimea totală de 40 cm, se mai tricotează circa 3 cm în punct de jerseu pentru tiv și se închid ochiurile cît mai lejer.

SPATELE: pentru centură se montează 97 de ochiuri și se repartizează ochiurile ca și la partea din față, urmărind același procedeu.

BRETELELE: fiecare dintre ele, se realizează pe cîte 18 oc., în punct de jerseu, pe o lungime de circa 43 cm.

flori de mărăcine

Brodate pe o față de masă, devin inofensive, dar deosebit de grațioase. Tijele și frunzele sînt realizate din lănțișor, cupa florii din broderie plină. Mijlocul este conturat cu punct de codiță.

pernă fantezi, rotundă

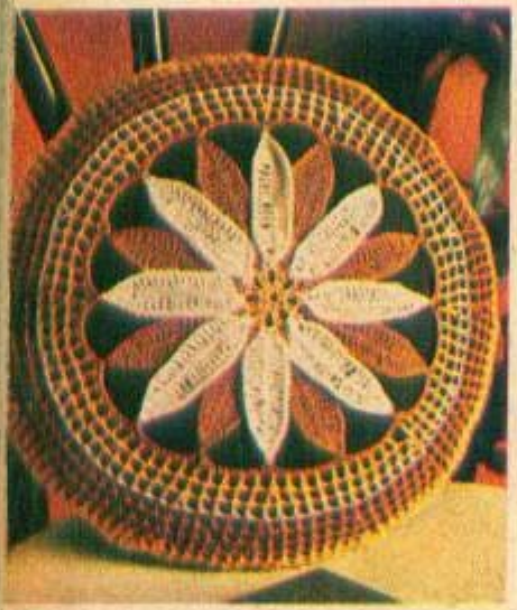

MIJLOCUL FLORII: se formează un inel din 6 ochiuri de lanț, pe care se vor croșeta 8 piciorușe scurte, despărțite între ele de 1 ochi de lanț. **R.2:** 2 ochiuri de întoarcere, 1 picioruș în primul, 1 oc. de lanț, 2 piciorușe în piciorușul următor, se obțin astfel 8 grupe și mijlocul este gata.

PETALELE: se prinde firul unei petale albe cu un picioruș orb într-un lanț din miezul florii, apoi se croșetează un lanț de 21 de ochiuri. Se sare peste primul ochi din capăt și în următorul se croșetează un picioruș orb, 1 picioruș scurt în următorul ochi, 2 piciorușe în următoarele 2 ochiuri, 12 piciorușe drepte în următoarele 12 ochiuri de lanț, apoi 2 piciorușe, 1 picioruș scurt, 1 picioruș orb în arcul de lanț, după care se reia în același mod a doua latură a petalei.

În acest fel se realizează cele 8 petale albe, apoi cele 8 petale oranj, care vor fi plasate în mijlocul grupului de piciorușe, deci în spatele celor albe. Odată acestea terminate, se leagă între ele, procedînd după cum urmează: se prinde o primă petală albă cu un ochi orb din vîrf, se fac 9 ochiuri de lanț, se prinde cu un picioruș scurt vîrful petalei oranj. Cînd această legătură s-a terminat, se croșetează pe ea un rînd de piciorușe albe, inclusiv în vîrful petalelor. Rîndul următor: 1 picioruș, 1 ochi de lanț, se sare peste un picioruș din rîndul anterior *. Se reia de la * la * pe toată suprafața.

Lărgimea feței de pernă se realizează astfel: pe primul rînd se vor face creșterile în piciorușul corespunzător vîrfului petalei albe, iar pe rîndul următor în piciorușul corespunzător vîrfului petalei oranj. *Creșterea* se obține lucrînd în acest punct 1 picioruș, 1 ochi de lanț, 1 picioruș. Pentru dimensiunile pernei recomandate de noi sînt necesare 6 rînduri lucrate în acest fel. Ele pot fi înmulțite în funcție de mărimea pernei ce urmează a fi îmbrăcată.

anemone

Noutatea în realizarea broderiei de pe această față de masă constă în faptul că anemonele sînt plasate în două rînduri paralele pe mijlocul feței de masă. Florile, ca și codițele și frunzele sînt lucrate în punct inegal de broderie plină.

în punct de mușculiță

Pe o pînză tare, de preferat din in sau cînepă, se poate realiza, în punct de mușculiță, acest mic tablou, potrivit mai ales pentru camera copiilor.

vestă bărbătească

Punctul fantezi — **R. 1:** * 3 oc.d., 1 oc.i. *. Se repetă de la * pînă la *. **R. 2:** așa cum se prezintă. **R. 3:** * 3 oc. d., 1 oc.i. dublat (se ridică ochiul introducînd andreaua în ochiul de sub cel de pe andrea și îi se dă drumul împreună). * Se repetă de la * pînă la *.

FAȚA — partea dreaptă. Pentru o talie mare se începe pe 40 de ochiuri, cu andrele nr. 6. După 8 cm de elastic de 2/2, se trece pe andrele nr. 7 și se continuă în punct fantezi, adăugînd încă 2-3 ochiuri pe primul rînd. La 47 cm înălțime totală, se reduc ochiurile pentru răscroiala subrațului, procedînd astfel: 1 × 3 oc., 2×2 oc. și 2×1 oc. La 63 cm, se scad ochiurile pentru răscroiala de la gît: 1 × 6 oc., 2×2 oc. și 2×1 oc. Toate scăderile se fac din 2 în 2 rînduri. La 69 cm înălțime totală, se scad, în 3 reprize, ultimele ochiuri pentru a da linia umărului. Se realizează inversînd lucrul și partea stîngă.

SPATELE: se lucrează asemănător cu fața, începîndu-l pe 78 de ochiuri. După ce s-a dat linia umărului, de ambele părți, se închid pe ultimul rînd ochiurile rămase.

MÎNECA: se începe, oricare dintre ele, pe 40 de ochiuri. Se tricotează cu andrele nr. 6 circa 9 cm de elastic, apoi pe ultimul rînd se mai adaugă 3 ochiuri și se trece lucrul pe andrele nr. 7 și se trece la punctul fantezi. Din 4 în 4 cm, se vor adăuga, de fiecare parte, de 10×1 oc. La înălțimea totală de 59 cm, se rotunjește, scăzînd, din 2 în 2 rînduri, de o parte și de alta: 1×3 oc., 3×2 oc., 6× 1 oc., 3×2 oc. și 1×3 oc. Ultimele 15 ochiuri se închid pe ultimul rînd.

GULERUL: se începe pe 74 de ochiuri și se lucrează 14 cm în elastic cu andrele nr. 6.

După ce vesta a fost asamblată, se ridică de fiecare parte ochiurile necesare pentru bordură, circa 92 de ochiuri și se tricotează 5 cm de elastic. După aceea se coase gulerul, lăsînd libere capetele bordurilor.

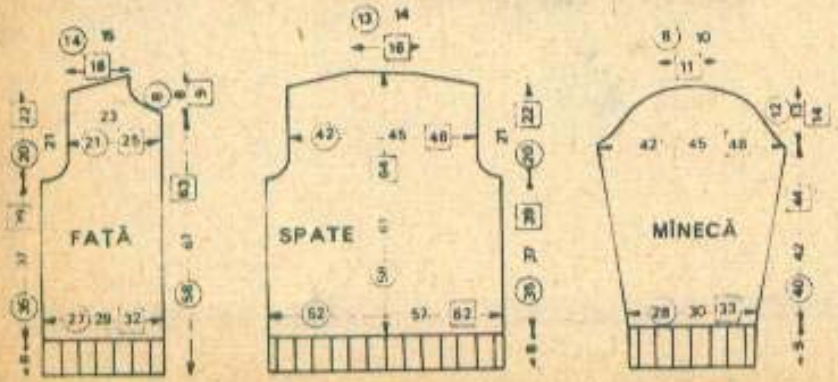

Capitolul «Tricotaje, cusături, motive populare», realizat de TANIA TUDOSE

ÎN 1981: UN SUFLU NOU STRĂBATE MODA

Desigur, fiecare schimbare a modei aduce cu sine promisiunea unui nou ideal de frumusețe! Pășind într-un început de deceniu, este firesc să ne întrebăm cum va arăta acesta sau, mai exact, ce ne-au propus creatorii modei, căci dacă nu haina face pe om, înfățișarea oricum i-o schimbă! Alura veșmintelor noastre continuă să fie și acum, în al nouălea deceniu, tot «retro» (deși fenomenul-modă se identifică întotdeauna cu noutatea, fiind incompatibil cu vechiul și perimatul). Înaintînd prudent, renunțînd la nesăbuința exceselor, în care parcă s-au întrecut în ultimii 10—15 ani, moda caută mereu în urmă, suprasolicitînd elementele unui moment sau altul din istoria sa.

Cea din 1981 înclină spre acum 20 și 30 de ani, spre moda anilor '50 și '60. Și luînd aminte la hainele acelor ani, devenite sursă de inspirație, deslușim în *intențiile modei actuale încercarea de a-și structura întreaga ei construcție pe formule mai simple și mai economicoase, pe o eleganță lipsită de emfază și mult mai la îndemînă.*

Să fie doar un moment trecător, care vrea să ne aducă o notă de contrast față de modele trecute, foarte ample sau de lungimi monahale? N-am crede! Moda astăzi, ca și totdeauna — și întreaga ei desfășurare în secole ne-o mărturisește —, este ecoul frămîntărilor, al gîndurilor, cu alte cuvinte, al filozofiei unei epoci. Spontaneitatea creatorului de modă este de fapt spontaneitatea celui ce recepteză mișcarea vieții din jur. Omul care pășește într-un deceniu nou poartă pe umeri răspunderi grave și e profund conștient de aceasta! Gustul său, intervenția ordonatoare a gustului său, determină chibzuință și moderație, o conformație cu mult mai aparte fie și a hainelor sale.

Așadar, cum se întrevede moda deceniului nouă?

● „Inedită? se întreabă una din comentatoarele de modă ale revistei «Elle». Nu cu adevărat, răspunde tot aceasta. Nici revoluție, nici revelații, ci o evoluție logică, conchide ea. Și aceeași ziaristă îi găsește o serie de însușiri: buclucașă, romantică, naivă, poetică"... Continuă să dăinuie linia «Chanel» și taioarele doamnei Coco, cu tăietura lor neconfundabilă, cu carourile și lizierele bine știute, care sînt în mare vogă. Iar «Nina Ricci» și «Dior» susțin această eleganță rafinată cu aură «déjà vu». Chiar nota de romantism adusă de rochiile cu multe volane, de organdiuri și muselină întregește aceeași atmosferă.

Vestitul Yves Saint-Laureant lansează o provocare prin mantourile sale «7/8» sau jachetele sale cu umeri vătuiți, de proporții neobișnuite, deși linia lor tot dreaptă este! Doar Courrèges, într-o lume de culori tandre, se simte mai în largul lui, pardesiurile lui cu linii drepte, guler «officiel» și umeri aproape naturali, amintind, ca un ecou îndepărtat, de gloria sa de acum două decenii și jumătate.

● *Cu o siluetă care aspiră la suplețe.* Dealtfel, efortul cel mai des întîlnit în istoria costumului este acela de a găsi artificii de croială sau efecte de culoare pentru alungirea siluetei, dovadă că aspirația spre tinerețe — căci suplețea este, o știm, mai ales însușirea tinereții — este o permanență umană. O linie de croială *dreaptă*, amintind de croiala «tubulară», pe care creatorii au asemuit-o unei vocale «i», și o alta care se *mulează* pe corp. Firește, aceasta din urmă este valabilă mai ales în cazul tricotajelor, dar tricotajele nu mai sînt un compartiment complementar al modei, ci o dominantă a ei!

(Continuare în pag. 179)

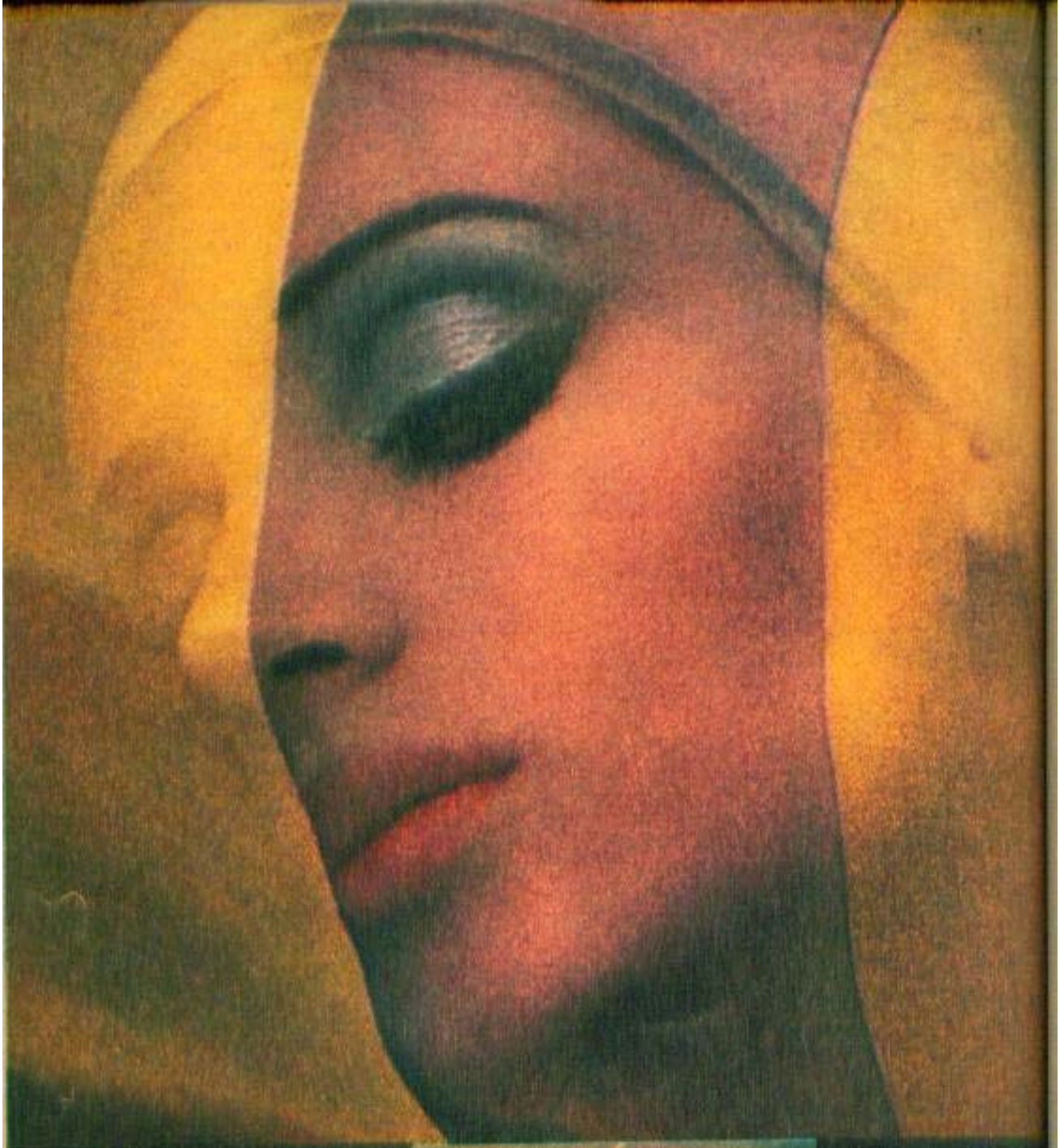

Un cadou elegant cu ocazia Noului an.

BIO-TON

conține patru produse de calitate superioară, în ambalaj de porțelan:

• casetă supergrasă Bio-ton
• două creme hidratante Bio-ton
• emulsie demachiantă Bio-ton

oferă pielii suplețe și sănătate

Întreprinderea de produse cosmetice «FARMEC» CLUJ-NAPOCA

● *Cu detalii care dau subtilitate acestei căutate simplități* și mai ales relief liniei drepte: umeri accentuați la mantouri și taioare, cu mîneci prinse normal — chimonourile aproape dispar —, mîneci cu crețuri sau fără, cu răscroieli adînci pe umăr — stilul «american» —, iar pentru primăvară și vară umeri «naturali». Insistăm asupra acestui detaliu, pentru că forma mînecii s-a schimbat mereu, devenind un accent distinctiv al modelor din urmă. Închideri asimetrice, corsaje montate, simulînd gulere înalte ce înconjoară gîtul, o finisare aparte la plătci sau buzunare, decolteuri pătrate sau drepte, iată alte cîteva din acele note particulare ale modei pe care o inaugurăm.

● *Cu lungimi rezonabile*. Pentru toamnă și iarnă, hainele acoperă genunchiul, dar pentru primăvară-vară se încearcă lansarea fustei și rochiei scurte, deasupra genunchiului. Ba pentru adolescentele subțirele se lansează chiar o fustă și mai scurtă. E oare nevoie să ne erijăm în moralizatori, reamintindu-vă că o fustă ajunsă sub genunchi sau măcar la jumătatea genunchiului, de la o anumită vîrstă, se impune cu strictețe, indiferent de ademenirile modei?

● *O armonie de culori desprinsă parcă din «sîngele diafan al buruienilor»*.

Dacă ar fi să credem pe oficianții modei, ar trebui să acceptăm că tonurile, culorile, ca și frumusețea tușeului sau structura materialelor sînt chiar mai importante decît linia croielii, că de fapt linia atît de potolită a modei are un sens: să se observe, să se remarce culoarea și contextura în primul rînd! În cromatica toamnei și iernii se află roșul-bordo, ca și negrul strălucitor, albul-gălbui, ca și ocrul sau «muștarul», griurile și brunurile, în deplină consonanță, contexturile în structuri îngroșate sau foarte netede, gabardina sau diagonalul, «prince de galles», catifeaua, twedul, carourile,cele «chanel» sau «western», și mai ales dungile, conferă hainelor noastre o notă de clasic sau amintesc de stilul sport.

Iar primăvara și vara lansează o bogăție de culori, una mai diafană decît alta, mai toate de o subtilitate desprinsă parcă din sîngele diafan al buruienilor, un roz de nalbă, un verde cu inflorescență de tei, galbenul stufului, albastrul amintind unda, griuri de perlă sau griuri «oxidate», nuanțe de bronzuri, iată cîteva din tonurile care ar trebui să ne bucure ochiul în primăvara și vara ce vor veni; doar bleumarinul și albul sînt culori clare și contrastante în paleta aceasta atît de suav colorată. Țesăturile sînt lejere, fluide, se mulează ușor pe corp, fără a fi transparente, ușor strălucitoare, șantung, satin, poplin, materialele creponate, ca și țesăturile gen lenjerie, dungile subțiri, carourile mici sînt de asemenea în vogă. Dar combinația care pare a aspira la loc de vedetă este una insolită: materiale tip «jeans», fuste, pantaloni, jachete purtate cu bluze mătăsoase, vaporoase, cu aspect de broderie, așadar, «jeans» și mătase!

● *Un mantou nu numai pentru o iarnă!* În conturarea formei mantoului s-a concentrat parcă un aer de magnifică simplitate și aparentă monotonie! E de înțeles de ce, pentru că mantoul e un veșmînt de durată, de aceea linia sa e aproape totdeauna dreaptă, într-o culoare rezonabilă, neutră de obicei, pentru a se putea asorta tuturor celorlalte haine. Doar umerii, drepți și ei, ușor lățiți, cu mîneca prinsă normal, cu revere mici sau cu un guler șal — un guler șal care se poate prelungi chiar pînă la marginea mantoului —, cu buzunare

(Continuare în pag. 182)

CÎT TIMP V-AR TREBUI SĂ PREGĂTIȚI O MASĂ?

DESTUL DE PUȚIN DACĂ DISPUNEȚI DE «AJUTOARELE» PE CARE VI LE OFERĂ RAIOANELE ȘI MAGAZINELE COMERȚULUI DE STAT CE DESFAC ARTICOLE DE MENAJ.

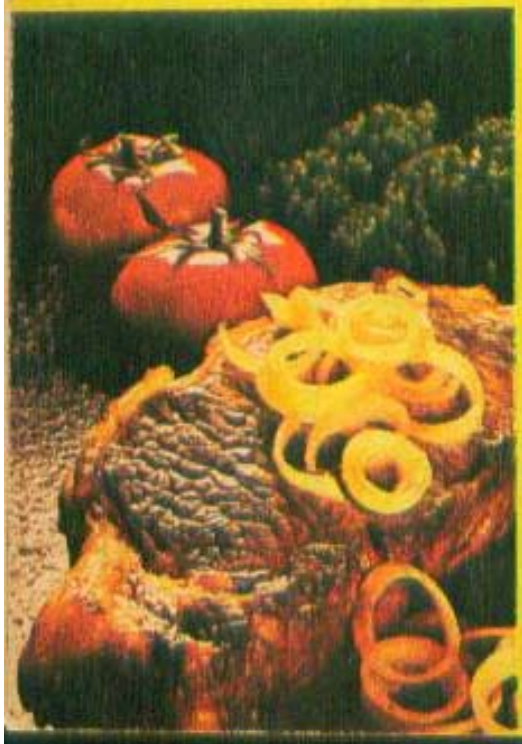

● **LAPTELE NU DĂ ÎN FOC, NU SE AFUMĂ ȘI NU TREBUIE «PĂZIT»** dacă fierbe în această oală cu pereți dubli. Avertizorul sonor vă anunță cînd laptele trebuie luat de pe foc. Cu același succes, oala poate fi folosită la prepararea cremelor, pastelor făinoase, grișului etc. Preț: 41 și 63 de lei, în funcție de capacitate ● **O SINGURĂ MAȘINĂ** pentru tocat carne, pentru măcinat nuci, pentru răzuit și tăiat legumele în felii. Fiecare operațiune se execută într-un timp foarte scurt și cu un minimum de efort. Mașina de tocat multifuncțională costă 128 de lei ● **SE REDUCE CU 80% timpul** pentru prepararea cartofilor pai dacă utilizați dispozitivul special care costă 53 de lei. Se mînuiește și se întreține foarte ușor ● **SĂRĂȚELE CROCANTE** și cu aspect plăcut puteți obține utilizînd acest aparat de copt. Este ușor (executat din aluminiu alimentar), se încinge repede și costă 38 de lei.

ÎN MAGAZINELE DE SPECIALITATE ALE COMERȚULUI DE STAT veți găsi și alte dispozitive care vă ușurează munca în gospodărie: presă pentru piure de cartofi (55 de lei), aparat pentru tăiat legume în diferite forme și dimensiuni (32 de lei), aparat pentru preparat frișcă, maioneză, sufleuri (37,50 lei) și altele.

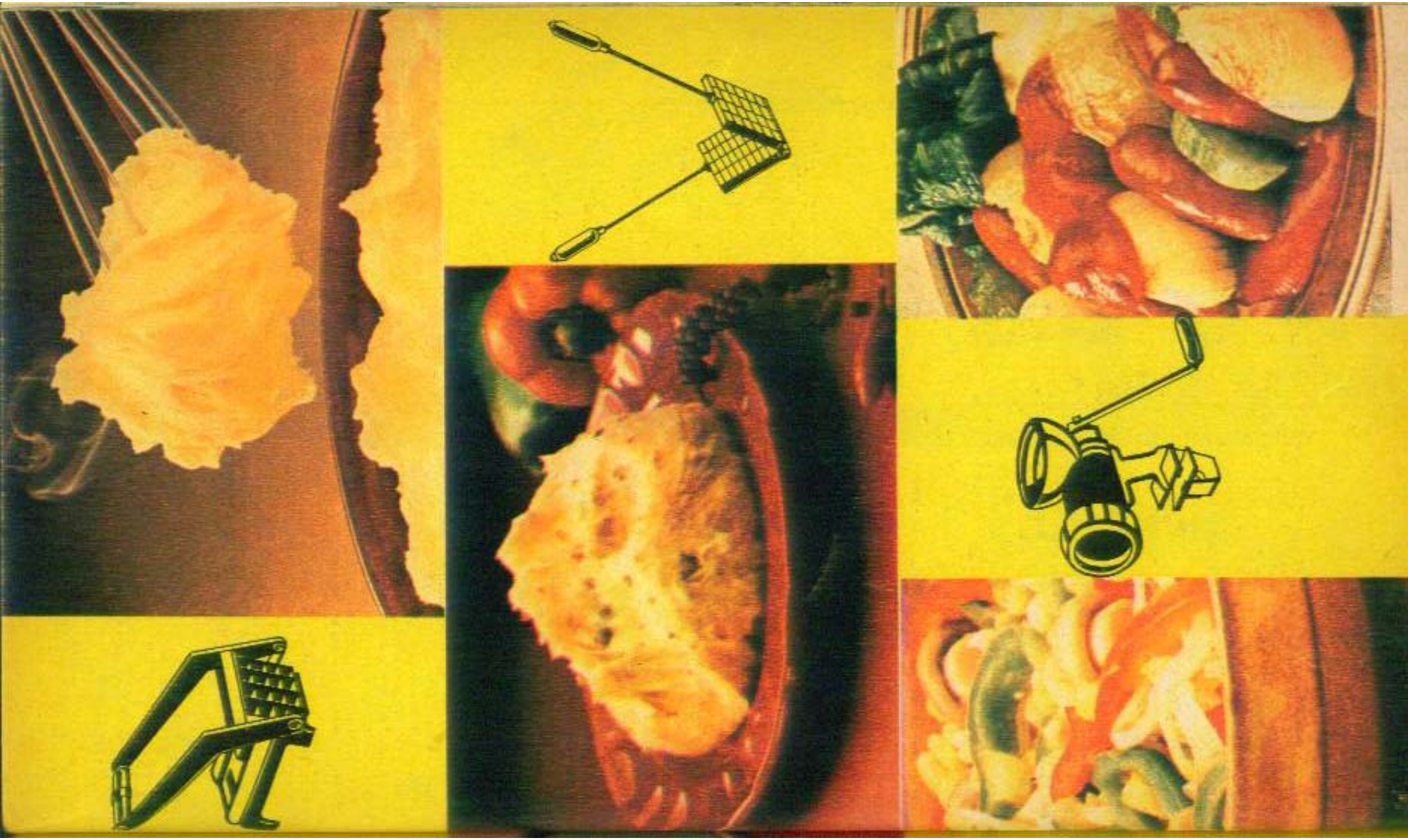

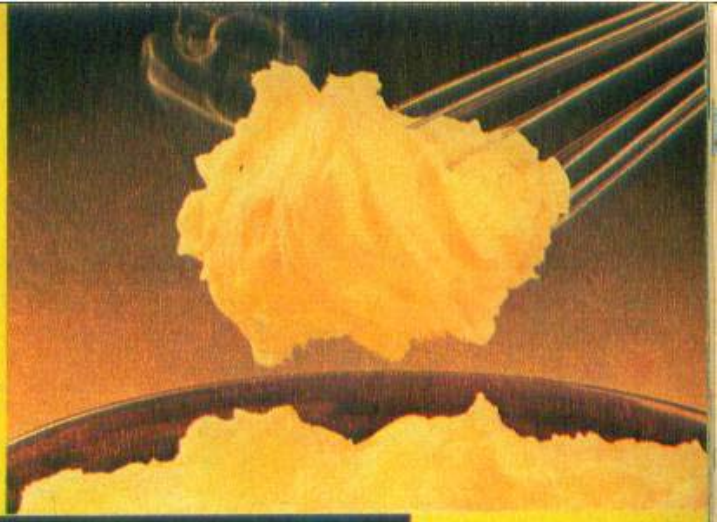

CÎT TIMP V-AR TREBUI SĂ PREGĂTIȚI O MASĂ?

DESTUL DE PUȚIN DACĂ DISPUNEȚI DE «AJUTOARELE» PE CARE VI LE OFERĂ MAGAZINELE ȘI MAGAZINELE COMERȚULUI DE STAT CE DESFAC ARTICOLE DE MENAJ.

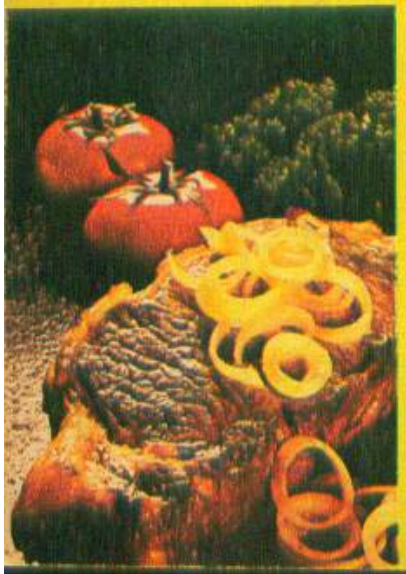

● LAPTELE NU DĂ ÎN FOC, NU SE AFUMĂ ȘI NU TREBUIE «PĂZIT» dacă fierbe în această oală cu pereți dubli. Avertizorul sonor vă anunță cînd laptele trebuie luat de pe foc. Cu același succes, oala poate fi folosită la prepararea cremelor, pastelor făinoase, grișului etc. Preț: 41 și 63 de lei, în funcție de capacitate **● O SINGURĂ MAȘINĂ** pentru tocat carne, pentru măcinat nuci, pentru răzuit și tăiat legumele în felii. Fiecare operațiune se execută într-un timp foarte scurt și cu un minimum de efort. Mașina de tocat multifuncțională costă 128 de lei **● SE REDUCE CU 80% timpul pentru prepararea cartofilor pai dacă utilizați dispozitivul special care costă 53 de lei. Se mînuiește și se întreține foarte ușor. ● SĂRĂȚELE CROCANTE** și cu aspect plăcut puteți obține utilizînd acest aparat de copt. Este ușor (executat din aluminiu alimentar), se încinge repede și costă 38 de lei.

ÎN MAGAZINELE DE SPECIALITATE ALE COMERȚULUI DE STAT veți găsi și alte dispozitive care vă ușurează munca în gospodărie: presă pentru piure de cartofi (55 de lei), aparat pentru tăiat legume în diferite forme și dimensiuni (32 de lei), aparat pentru preparat frișcă, maionează, sufleuri (37,50 lei) și altele.

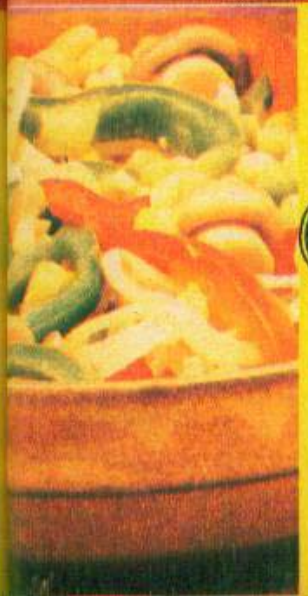

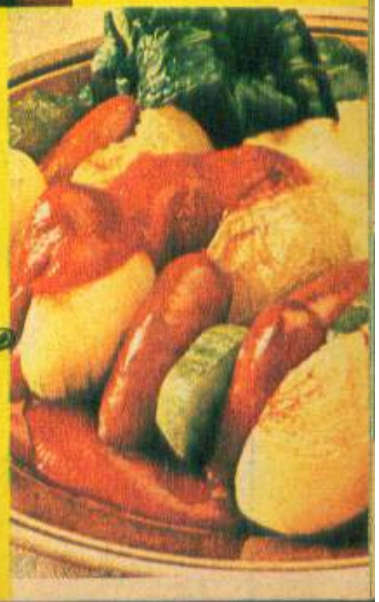

(Urmare din pag. 179)

tăiate lateral, închis la patru nasturi, «bord à bord» sau petrecut parte peste parte, acesta e mantoul elegant, sobru, care nu lasă loc excentricităţii trecătoare. Mantoul poate fi purtat şi cu cordon. Dar tot mai des apar în colecţii şi mantourile «7/8» sau «3/4», ca şi pelerine ceva mai scurte, bordisite cu blană. Se poartă iarăşi insistent mantourile din blănuri artificiale. Şi moda, profitînd de unul din accentele pe care le-a propus, umerii «măriţi», croieşte chiar un fel de mîneci din blană peste mantou, bineînţeles în aceeaşi culoare. Mantourile trei sferturi sînt purtate peste fuste groase, drepte, de obicei cu un pliu adînc, pentru a rămîne comode.

● *Redescoperim rochia «chemisier»?* De ce nu, căci rochia aceasta e în felul ei purtabilă la toate orele zilei, în toate ocaziile, firește adaptată la tendinţele propuse de modă: linie tubulară, dreaptă sau pur şi simplu bine mulată pe corp. Pentru iarnă, rochiile acestea sînt cu mîneci lungi, sau trei sferturi, strîmte. Pentru vară, însă, rochiile sînt fie fără mîneci, cu răscroieli adînci pe umeri, fie cu mîneci scurte cu decolteuri în formă de V sau, mai nou, cu croieli înalte pe lîngă gît, amintindu-ne de linia arhaicului horn de la sobă. Rochiile mulate pot fi deseori completate de mici jachete, care ajung pînă în talie şi care au un paspoal contrastant. Lungimea rochiilor se propune de a rămîne deasupra genunchiului, dar noi credem că dezgolirea genunchiului e doar în foarte puţine cazuri graţioasă. Într-o linie mai elegantă, rochiile se prezintă sub formă de ansamblu, rochii cu bretele şi vestă din acelaşi material. Puteţi purta şi umerii dezgoliţi, dar numai dacă vă simţiţi suplă şi frumoasă!

● *Modernul «ansamblu vestimentar».* Este vorba din nou de un apel la spiritul nostru practic la îndeminarea şi chiar arta de a combina cîteva piese vestimentare — fustă cu jachetă, fustă-vestă-jachetă, fustă-pulover, pantalon-vestă-jachetă etc. Dar nota dominantă a ansamblului trebuie să rămînă tot linia dreaptă. Aşadar, fustă dreaptă, cu şliţuri, laterale sau în spate, sau încheiată cu nasturi în faţă. Dar în modă continuă să existe fusta cu pliseuri drepte, eventual prinse pînă la şold. Fuste purtate cu pulovere sau bluze, avînd gulere mari, plate, în stil marinar, buzunare asimetrice, cu efecte de pliseuri pe piept sau cu basc. Iar pentru pantaloni se menţine insistent în modă linia dreaptă, dar şi forma aceea de «fus», pantalonul strîmt, inaugurat anul trecut, se menţine în actualitate.

● *Să nu uităm accesoriile*, da, să nu uităm pălăriile «bărbăteşti» sau pe cele mici, uşor întoarse, şi nici căciulile strînse pe cap, pentru iarnă, nişte biete tichiuţe parcă, şi, mai ales, să nu uităm bascurile, căci ele dau o notă de cochetărie oricărei tinere.

Cît despre încălţăminte, poate tot din motive practice, se poartă încă cizme scurte, sau ghete oxford şi simplu, cu tocuri groase, subţiindu-se spre bază. Pantofii purtaţi toată ziua au tocuri de cîţiva centimetri sau balerini, iar cei pentru seară... 10 cm. Poşetele sînt de dimensiuni mici, plic sau pătrate, prinse în barete subţiri pe umăr.

...Acestea sînt, în linii mari, propunerile creatorilor pentru începutul unui deceniu, uşor grave şi destul de la locul lor. Dar să nu uităm, oricîte semnificaţii ar purta în ei la un moment dat veşmîntul, respiraţia modei e scurtă, şi oricîte argumente ar fi de partea uneia sau alteia, o modă nouă înseamnă schimbare, aşadar măcar o rochie nouă...

ANETA POPESCU

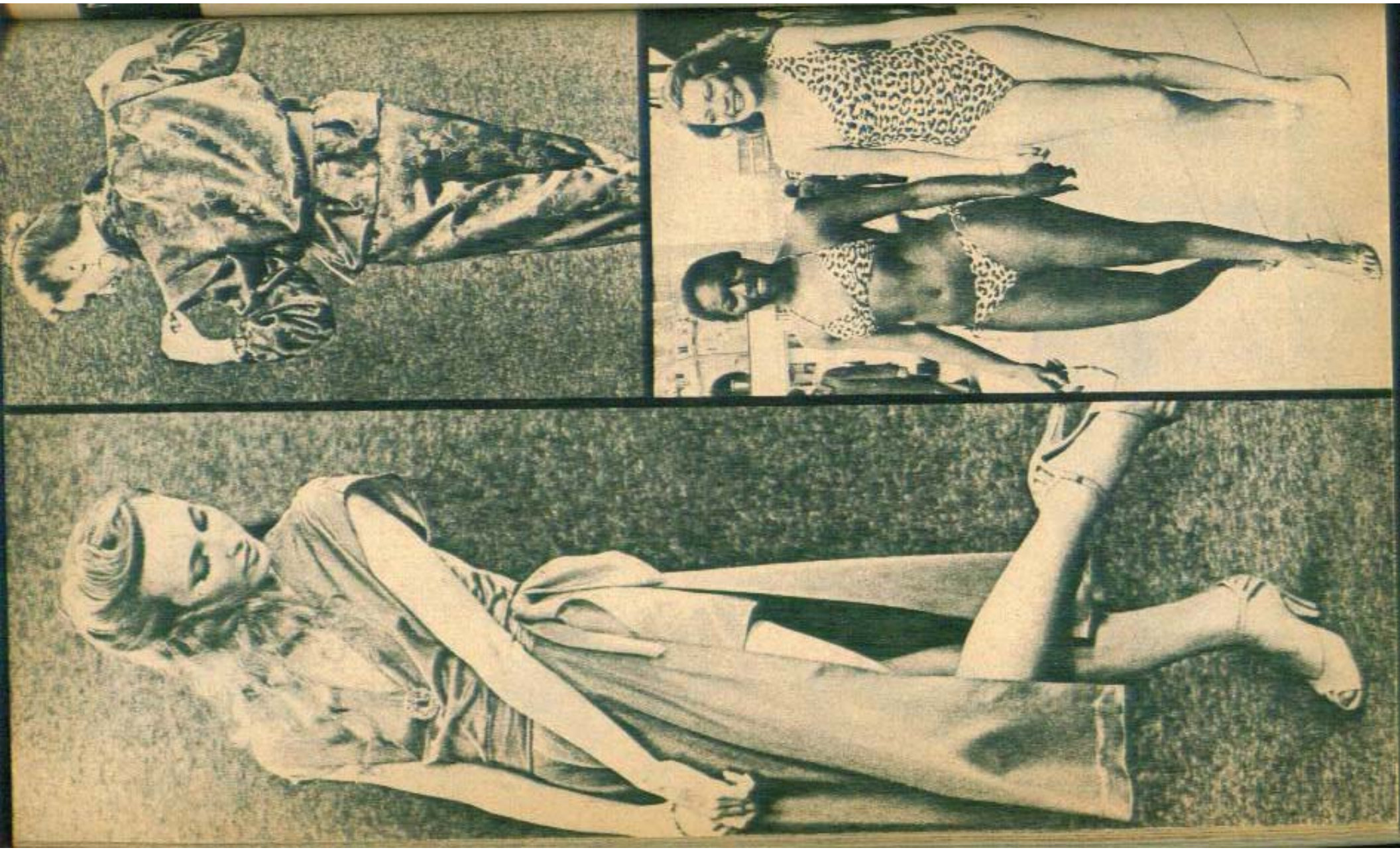

MEREU VIU, SPIRITUL DV. PRACTIC!

Ne propunem nu numai să facem apel la spiritul dv. practic și să vă demonstrăm, prin cîteva sugestii, că în fiecare haină veche se află una nouă, că orice bucată de material, cu puțină fantezie, poate fi ingenios folosită fie pentru a confecționa haine pentru copii, fie pentru a croi ultramoderne piese pentru adolescente.

Moda recomandă să purtăm fuste drepte. Și de ce n-am transforma o fustă mult purtată, evazată, într-una după ultima croială?

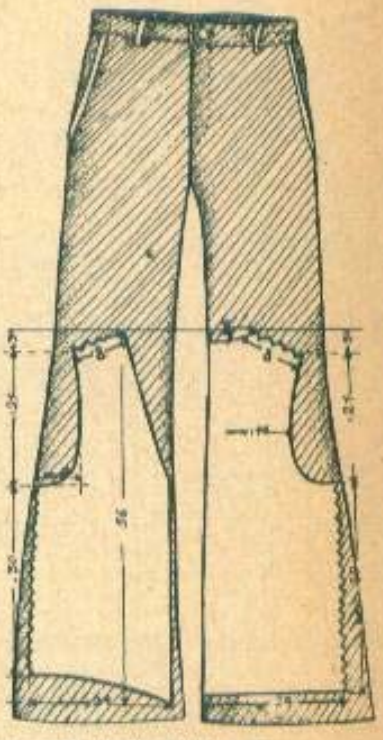

Pantalonii evazați nu mai sînt la modă. Croiți din ei — vă oferim alăturat tiparul — un șort și o vestă pe care puștoaica dv. le va îmbrăca toată vacanța de vară.

Puloverul de schi al fiului mai mare s-a cam uzat. De ce l-ați arunca? Croiți din el o minunată fustă pentru fetița dv. de 3 ani.

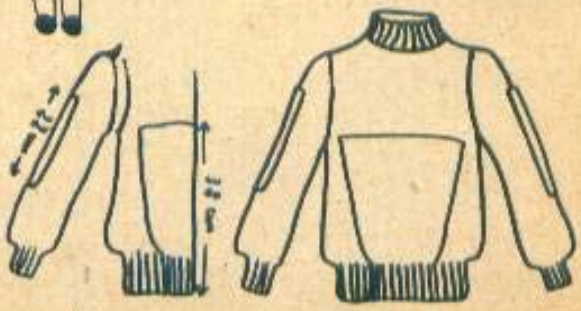

Din fîşii de material în culori asortate, confecţionaţi această sacoşă practică. Uniţi fîşiile trăgîndu-le la maşină cu tighel dublu, realizînd un dreptunghi de 35-40 cm pe 80-100 cm, pe care-l căptuşiţi cu un material impermeabil şi rezistent. Lateral sînt incluse în tiparul sacoşei două benzi, care-i dau lărgime, aplicate mai jos de manşete cu circa 15 cm. Pentru o bună închidere, părţile de sus ale sacoşei sînt fixate pe elastic lat. Mînerele realizaţi-le din chingă rezistentă.

V-aţi imaginat că dintr-un pantalon vechi, ros la genunchi, vă puteţi confecţiona singure o geantă practică de vară? Iat-o în două variante.

Da, adolescentelor cu bustul mic şi umeri fragili li se potriveşte de minune, cînd merg la ştrand sau la mare, o bluză cu bretele subţiri şi spatele gol. Puteţi concepe ceva mai simplu?

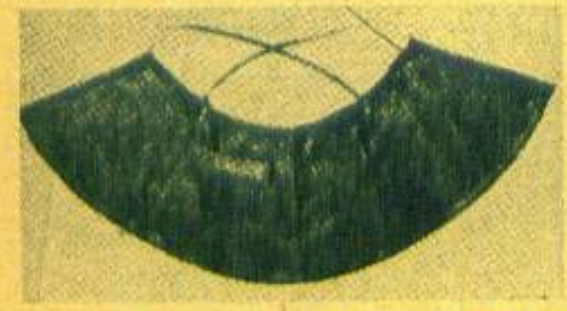

V-au rămas cumva prin casă cîteva bucăţi de catifea? Încercaţi să croiţi din ele 4 clini şi coaseţi pentru fetiţa dv. de 9 ani o frumoasă fustă „petrecută"!

Aveţi rătăcite prin sertarele dv. două bucăţi triunghiulare de tricot sau din acelaşi material o fîşie mai lată? Din desenele alăturate vă puteţi inspira spre a vă face un sutien de plajă, fie legînd cele două triunghiuri la capete, fie petrecînd fîşia după gît şi pe spate, legîndu-i capetele într-o fundă.

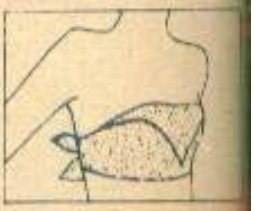

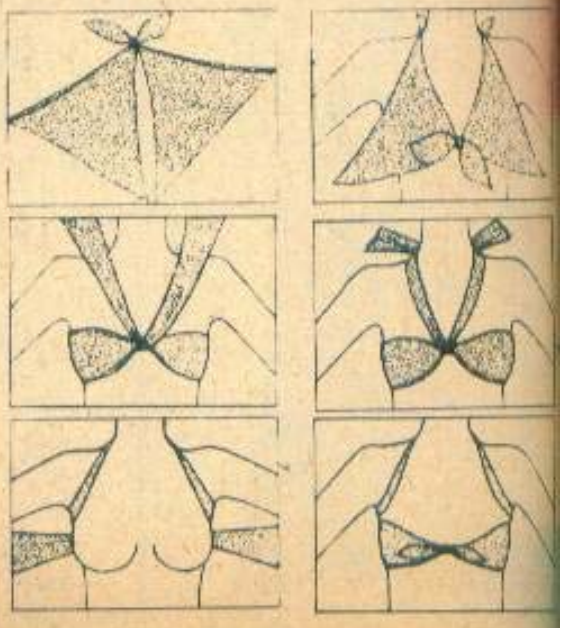

Unirea

MAGAZIN UNIVERSAL
BUCUREȘTI,
Piața Unirii nr. 1

● **PARTER:** cadouri ● **ETAJ I:** articole pentru femei și copii ● **ETAJUL II:** pentru garderoba bărbaților și țesături ● **ETAJUL III:** pentru timpul nostru liber ● **ETAJUL IV:** pentru apartamentul nostru ● **ETAJUL V:** cofetărie ● **SUBSOL:** produse alimentare ●

U nicate
N outăți
I nedit
R apid
E leganță
A mbianță

DESCHIS ZILNIC ÎNTRE ORELE 8-21,
IAR DUMINICA ÎNTRE ORELE 8-13.

Fiți binevenițI!

Moto:

«Vino de-nvață și tu, cochetind, meșteșugul cosmetic.
Fie-ți obrajii frumoși, albi, lucitori și gingași.
Cumpără-ți orz libian din acela adus de corăbii
Și, descintindu-l, desfă-l cu îndemînare din pai.
Ia o măsură de orz și mai ia o duzină de ouă
Și le amestecă mult cu un betișor parfumat.
Coca la aer s-o pui, iar apoi, după ce se usucă,
O măgăriță de soi va dumica-o-n călcîi...»

(Ovidiu: «Cosmetica»)

TOTUL, ACASĂ

Ne-am ales drept moto aceste gînduri ale lui Ovidiu, care, oricît ar fi de pline de ironie, ne mărturisesc că femeile dintotdeauna și-au dorit și au încercat, în fel și fel, să arate mai chipeșe! De aceea, vă mărturisim că citim cu neascunsă bucurie numeroasele dv. scrisori în care ne cereți să vă punem la îndemînă sfaturi pentru a vă îngriji tenul și silueta singure, acasă. Desigur, cabinete cosmetice nu există chiar în toate localitățile țării, dar în rafturile magazinelor, și în cele sătești, produse cosmetice sînt cu duiumul. Interesîndu-ne la întreprinderile de specialitate, vi le recomandăm pe acelea necesare fiecăreia dintre dv., în funcție de vîrstă, dar și de tipul de ten, și mai ales de dificultățile pe care le întîmpinați pentru ca, într-adevăr, să puteți, cu un minimum de efort, cum spunea latinul Ovidiu, să deveniți «cu obrajii frumoși, lucitori și gingași», cu o înfățișare mai armonioasă și de aceea mai pe placul dv.!

ORICE TEN, LA ORICE VÎRSTĂ, TREBUIE CURĂȚAT DE STRATUL DE CELULE MOARTE ȘI IMPURITĂȚI.

Pielea feței, ca și a gîtului, ne-o spălăm o dată sau de mai multe ori pe zi și, mai apoi, prin demachiere, continuăm curățirea, pentru că compoziția acestui «lapte» dizolvă acele impurități pe care apa nu le-a putut înlătura. Dar pielea feței are nevoie periodic de o curățire mai profundă. În mod obișnuit, această operațiune face parte din tratamentul cosmeticienei la cabinet. Dar cînd nu ajungem la cabinet? Albirea feței, ca și încercarea de a ne freca cu tărîțe de grîu amestecate cu mălai și bicarbonat, este practică, dar nu totdeauna la îndemînă. De aceea vă sfătuim să apelați la crema piling *«Dermin»*. Întinsă pe toată fața, într-un strat subțire, crema se lasă 10-15 minute pentru ca să poată pătrunde în epidermă. Lesne se poate observa formarea unor adevărate aglomerări în zona bărbiei, a nasului, a frunții, aici fiind de fapt mai multe celule moarte. Crema formează o peliculă care se scoate ușor, prin mișcări circulare. Întreprinderea «Miraj» a pregătit de fapt trei produse: crema de bază despre care v-am vorbit și două loțiuni, una pregătitoare și o alta pentru refacerea mantalei acide a pielii. Ideal ar fi să le folosiți pe toate, dar, așa cum ne-au spus specialiștii, sînt suficiente și numai primele două. În cazul în care apelați doar la cremă, aplicați-o pe fața curată și demachiată. După îndepărtarea cremei piling, clătiți bine tenul cu apă rece, pentru a se închide porii, și aplicați apoi crema obișnuită tipului dv. de ten. În magazine veți întîlni și alte produse sub această marcă, creme de masaj sau pentru față, precum și o serie de măști filmogene hidratante, emoliente, astringente, nutritive — toate premiate cu medalie de aur la Tîrgul de la Bratislava —, care pot completa îngrijirile dv., ameliorînd ridurile, hrănind pielea și mai ales hidratînd tenurile ofilite și obosite.

ACNEEA POATE FI PREVENITĂ ȘI TRATATĂ.

Dacă tenul este gras și cu puncte negre, îngrijiți-l zilnic cu emulsia «Margareta», din gama cu același nume, special elaborată pentru tenul tinerelor. Desigur, se știe, emulsia se aplică pe fața spălată cu apă călduță, dacă se poate chiar de două ori pe zi cel puțin. Emulsia dată pe față se masează ușor cu vîrful degetelor, apoi se șterge cu puțină vată sau compresă sterilă. Operațiunea se repetă pentru ca într-adevăr pielea să poată respira în voie. În cazul cînd pe față au și apărut coșuri, tamponați ușor acele zone cu o loțiune din aceeași gamă «Margareta». Așteptați să pătrundă în piele. Îngrijirile acestea trebuie să le repetați dimineața și seara și astfel puteți traversa, fără prea mari dificultăți, și mai ales suferințe, această perioadă a adolescenței. În cazul în care nu v-ați îngrijit la vreme și mai ales dacă acneea este rebelă, tratați-vă cu crema antiacneică din aceeași gamă. Pentru că la vîrsta aceasta dorința de a vă înfrumuseța este foarte puternică, nu uitați că fardurile se îndepărtează nu numai cu apă, ci cu un lapte demachiant. Ar fi de adăugat că igiena pielii feței, dar și a trupului este deopotrivă necesară. Cum la vîrsta aceasta se transpiră mult, apa și săpunul, deodorantele — care înlătură doar mirosul neplăcut — și antisudoriticele — care împiedică transpirația la subraț — sînt absolut necesare! Pentru tinere, deo-parfumurile cu mirosuri atît de subtile, produse de Întreprinderea «Farmec» din Cluj-Napoca, sînt ideale, pentru că asigură atît o igienă a pielii, cît și o parfumare subtilă și tinerească. Ca și antisudorificul «April».

MĂȘTILE PENTRU PĂSTRAREA PROSPEȚIMII TENULUI

În afara unei creme zilnice, pentru prospețimea pielii feței și a gîtului — nu

uitați niciodată gîtul în îngrijirile dv. de frumusețe — se recomandă să folosiți săptămînal o mască. Vara și toamna ne sînt la îndemînă fructele proaspete, dar iarna, ca și primăvara, și chiar în celelalte anotimpuri, mult mai practice sînt măștile produse de industria noastră cosmetică.

Pentru tenurile ridate, îmbătrînite, vă recomandăm masca *algomarin*, din alge marine și extract din plante, produsă de Întreprinderea «Nivea» din Brașov, care datorită elementelor pe care le conține, fier, magneziu, fosfor și mai ales iod natural, împiedică îmbătrînirea pielii și mărește puterea ei de regenerare. Masca se întinde pe față și pe gît, bine demachiate, după ce eventual au fost expuse la abur, într-un strat destul de gros. După 3-4 minute, se stropește cu apă călduță și se lasă să se usuce. Dacă tenul e foarte sensibil, masca se păstrează pe față maximum 10 minute, după care se îndepărtează cu tampoane înmuiate în apă călduță.

Pentru tenul uscat, deshidratat, dar și pentru tenurile normale, este binevenită masca *Nivea super, emolientă, cu extract de mușețel* sau, într-o altă variantă, *cu miros de fragi*.

Pentru tenurile *grase*, lucioase și cu porii deschiși, «Nivea»-Brașov a elaborat *masca cu alge marine și clorofilă*, care se lasă pe față doar 3 minute, după care se îndepărtează cu apă călduță.

După ce măștile au fost înlăturate, pe față se dă cu o cremă, totdeauna potrivită tipului de ten.

PĂRUL, CA ȘI TENUL, TREBUIE ÎNGRIJIT

Nu trebuie să pledăm pentru necesitatea îngrijirii lui, pentru că și în cazul femeilor, ca și al bărbaților, al tinerilor, ca și al vîrstnicilor, părul e o podoabă, o condiție a frumuseții, dar și un simptom al sănătății întregului organism!

Tinerele se plîng că părul li se îngrașă repede, chiar la 2-3 zile după ce l-au spălat, femeile, după o anumită vîrstă, că și-a pierdut supleța și începe să se rărească, bărbații, unii dintre ei, pur și simplu că le e primejduită podoaba capilară. Este pentru noi un privilegiu că putem să recomandăm tuturor remedii, o dovadă a unui înalt nivel calitativ atins de industria românească de produse cosmetice. Pentru *părul seboreic*, care devine gras la cîteva zile după ce a fost spălat, vă recomandăm șamponul «Gerovital cu sulf», șamponul «Margareta» sau «Faun cu urzici» sau «Faun antipelicular». Dacă părul e plin de mătreață și cade, puteți încerca șamponul «Gerovital cu gudron». Și pentru a evita o spălare prea deasă a părului, folosiți loțiunea capilară «Faun», care se aplică zilnic (tamponînd în special zonele cu mătreață), degresînd și păstrînd aspectul de păr normal.

Dacă vă vopsiți părul acasă, și cele mai multe dintre dv. o fac, rețineți faptul că odată cu trecerea anilor este bine să căutați pentru părul dv. o nuanță mai deschisă decît culoarea naturală a părului. Dacă vreți să obțineți o nuanță mai deschisă, înainte de a aplica șamponul sau vopseaua, decolorați părul dv. astfel: pregătiți o soluție din 15 cm³ de perhidrol și 45 cm³ de apă, la care adăugați 10-15 picături de amoniac. Aplicați soluția pe păr începînd cu vîrfurile și abia la urmă dați

(Continuare în pag. 191)

tunsori și coafuri

(Urmare din pag. 189)

pe rădăcina părului. După 15-20 de minute, spălați bine și apoi aplicați vopseaua sau șamponul. Un produs nou, «Balsamul pentru păr», care se aplică după spălat, asigură o bună regenerare a părului.

DACĂ VĂ FARDAȚI, ȘI E BINE S-O FACEȚI, REȚINEȚI:

Moda nu trebuie nici disprețuită, dar nici urmată cu fidelitate, ea trebuie să servească drept sursă de inspirație și adaptată personalității fiecăreia.

● Sînt încă la modă rujurile închise, dar dacă buzele dv. nu sînt bine conturate sau au mici cute, folosiți altele mai deschise, căci e mai bine să nu atrageți atenția asupra acestui defect.

● Dacă sînteți încă tînără și aveți o alură sportivă, machiați-vă doar ochii — cu puțin fard de pleoape, subliniați-i printr-o linie dreaptă, rimelați genele. În nici un caz nu folosiți gene artificiale, pentru că ar crea un contrast neplăcut cu întreaga dv. făptură.

● Dacă sprîncenele dv. sînt groase, oricît de subțiri le-ar recomanda moda — deși se pare că e pe trecute —, nu le epilați decît puțin, pentru ca arcada să nu rămînă «pleșuvă».

● Pentru a spori strălucirea ochilor, aplicați un punct de fard roșu, foarte diluat, în colțul ochilor, mergînd către rădăcina nasului ● Machiind ochii prea adînciți în orbite, folosiți un fard deschis. Cînd ochii sînt prea proeminenți, dimpotrivă, aplicați un fard închis, acoperind toată pleoapa ● Pentru a mări distanța dintre ochi și sprîncene, iată un *truc* care pare că «întinerește» figura: adăugați în pudră fard alb. *Un alt truc*: pentru ca genele să pară mai lungi, periați-le, apoi deschideți ochiul și puneți degetul între geana superioară și cea inferioară, apoi închideți ochiul ● Pentru ca sprîncenele să pară «mai înalte», fapt la modă astăzi, nu le pensați decît dedesubtul arcadei, niciodată deasupra ● Dacă aveți fruntea joasă, pensați-vă sprîncenele aproape drept, dîndu-le, dacă e posibil, o linie ascendentă spre tîmple. Pentru a avea sprîncene frumoase neteziți-le cu o perie mică, apoi prindeți-le între două degete pentru a le da relief.

CÎND AVEȚI PICIOARELE UMFLATE

Nu uitați că aceasta se datorește și oboselii, dar și unei proaste circulații, care face să vi se congestioneze venele. Pentru a preveni umflarea lor, dormiți seara cu picioarele pe o pernă, în așa fel încît să fie ușor ridicate. Faceți apoi un ușor masaj seară de seară.

Picioarele care transpiră trebuie, normal, spălate foarte des. Seara adăugați în apa caldă o lingură de sare. Eventual pulverizați și încălțămintea cu loțiunea «Faun», care înlătură mirosul neplăcut al încălțămintei.

Picioarele umflate și obosite pot redeveni sprintene dacă înainte de culcare procedați astfel: umpleți cada cu apă rece atît cît să acopere gleznele și umblați cîteva minute în apă. Masați apoi picioarele cu «Pedotin», care descongestionează și calmează. Dimineața, faceți un duș scoțian — duș cald urmat de duș rece

ANETA POPESCU

cum să ne îmbrăcăm cînd nu mai sîntem tocmai suple

Renunțăm oare la bucuria de a ne îmbrăca modern, recurgînd mereu la «clasic»? Sau mai exact ce înseamnă în acest caz clasic? Cînd plecați cu mașina, tunica și pantalonii par foarte potriviți pentru această ocazie. Și totuși, este mult mai avantajos un compleu compus dintr-o fustă lărgută, dintr-un material închis la culoare — «subțiază» — și o bluză chemisier, cu tighele accentuînd tăieturile pe lung. Tunica înflorată și pantalonul alb fac să se vadă cu mult mai bine formele dv. pline. Și rețineți: părul scurt — acoperind însă urechea — este mult mai potrivit decît unul lung și creț.

● Desigur, se poartă bulinele, și fiecare femeie își dorește măcar o bluză cu un asemenea imprimeu. Dar dacă fondul materialului este alb și bulinele mari, bustul pare cu mult mai plin decît este în realitate. Înlocuiți această «toană» a modei cu o alta, la fel de nouă: purtați maiou închis la culoare, negru sau bleumarin, foarte decoltat, sub o sahariană în aceeași culoare cu pantalonul.

FEMEIA ȘI CĂMINUL

● Un fotoliu, un colț de odihnă, un pat dublu, realizat prin recondiționarea și reînnoirea celor vechi, puteți construi și dv. dacă aveți oarecare noțiuni de bricolaj și mai ales îndemînare. Astfel, la rama unui vechi fotoliu, sau a două paturi de cîte o persoană, fixați cu prenadez suporți de susținere de cîte 20-30 cm înălțime. Pentru spătar, puneți aceiași pivoți, mai înalți, pe care îi îmbrăcați cu o țesătură din pînză de in. Cu o placă melaminată, bine fasonată, acoperiți rama. Pe suport, ca și pe spătar, așezați apoi perne confecționate din resturi de tricot și îmbinate în șah, din culori frumos asortate. Dispuneți două fotolii alăturate și realizați astfel un colț de odihnă sau două paturi.

2

1

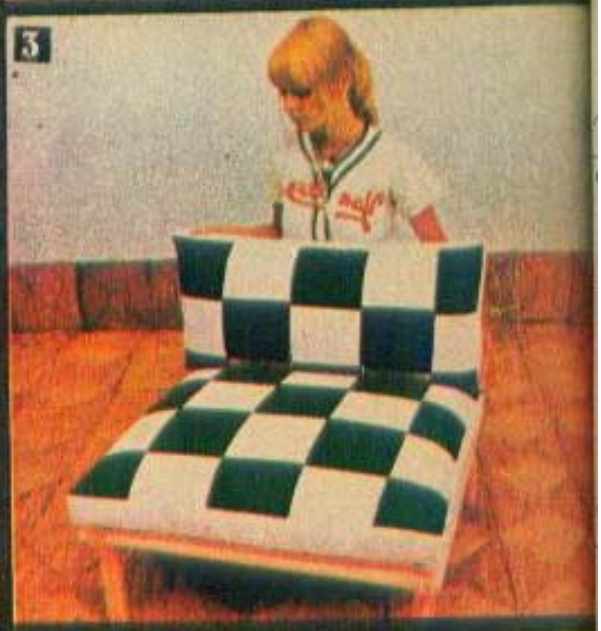
3

4

Locuința mereu modernă și practică

Dacă în anii de după război omenirea a fost confruntată cu o acută criză de spațiu locuibil, acum vorbim de insuficiența spațiului. Înclinăm să credem mai degrabă însă în lipsa de adaptare a omului la condițiile habitatului modern. Astfel, ruperea de habitatul tradițional a dus la situații critice în noile locuințe, care s-au umplut cu vechituri inutile. De aici, balcoane încărcate pînă la refuz, debarale pline cu lucruri vechi, înghesuială de mobilier. Cum să nu vorbim atunci de insuficiența spațiului? «Recîștigarea» acestuia va începe nu cu «aruncarea» lucrurilor inutile, ci cu refolosirea lor. Al doilea act «de curaj» este renunțarea la vechiul mobilier, nefuncțional, prea masiv pentru noua locuință. Vom începe cu scoaterea șifonierului. Unde ne ținem lucrurile? Există dulapuri în perete, debarale sau capete de culoar unde se pot construi alte dulapuri fără să incomodeze. Aici, hainele scurte se vor pune una sub alta, pe aceeași verticală, construind un dispozitiv simplu, ca în fig. 1. O scîndură de brad lungă cît înălțimea debaralei și două bare de lemn rotund (sucitoare). Perforăm scîndura (ca în desen), introducem forțat bucățile de lemn, după ce le-am dat cu aracet la capete. Dacă peretele este din lemn, problema se rezolvă simplu prin găurirea lui și introducerea unor holzșuruburi ce vor trece prin perete, intrînd în capetele libere ale barelor.

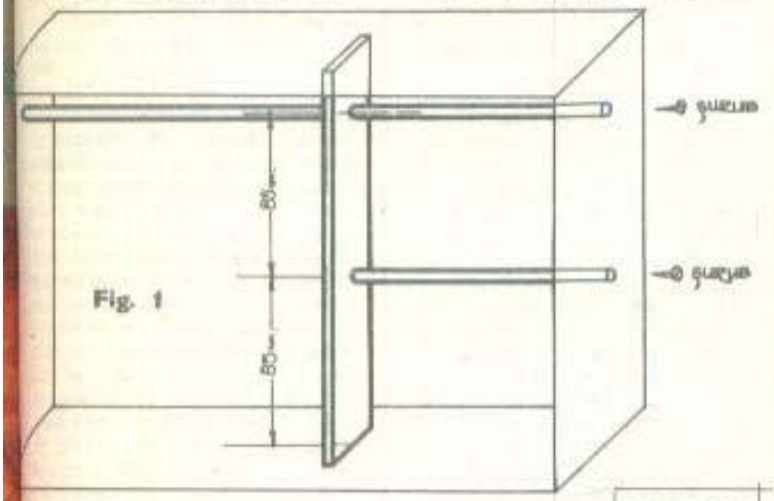

Fig. 1

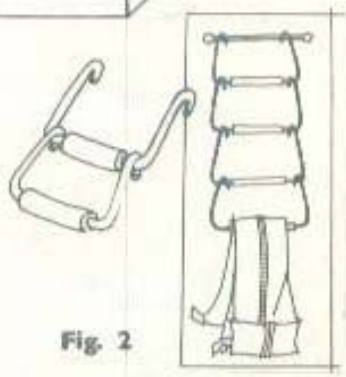
Fig. 2

Pentru lenjerie ne procurăm un scrin cu 1-5 sertare, pe care îl vom așeza în dormitor pe peretele opus patului dublu. Pe scrin, o oglindă rotundă cu picior și renunțăm la tradiționala toaletă. Cu o ramă subțire de lemn, prinsă cu prenadez și șuruburi, montați vechea oglindă pe ușa dormitorului. Încăperea vi se va părea acum goală — nu vă speriați, mochetarea completă, ca și perdelele bogat fronsate vor încălzi imediat atmosfera și îi vor da o notă de distincție.

Restul lenjeriei o vom putea așeza în corpurile închise ale bibliotecii din sufragerie. **Pentru paltoane, rochii, mantouri** și alte veștminte lungi găsim loc tot în debara, prin prelungirea barei superioare în restul spațiului. Locul rămas liber sub acestea poate fi ocupat de o valiză în care ținem obiecte mai rar folosite. În corpurile superioare, valize, echipament de excursie și «obiecte de folosință ocazională». Pantalonii «se așternă» pe o ușă a debaralei sau dulapului, pe suporți ușor de confecționat din sîrmă groasă de 2-3 mm, care se va îndoi ca în fig. 2. Economisim nu numai un spațiu de depozitare, dar și timp, prin scoaterea ușoară a oricărui pantalon fără a-i deranja pe ceilalți. Pe o ușă de 1,70 m încap 6-8 pantaloni. Întrebarea care se pune acum este: unde vom ține lucrurile depozitate inițial în debara? Desigur, în cămara de lîngă bucătărie, care este prevăzută cu o mulțime de rafturi, unde își va afla loc: aspiratorul, sculele de bricolaj, mașina de călcat, mașina de cusut, cutii de vopsea, pungi cu ipsos, ciment, cazanul de fiert rufe etc., etc. Pentru ca acestea să încapă în noua debara, va trebui să o recompartimentăm prin mutarea unor rafturi și construirea altora noi. Distanțele între rafturile debaralei țin cont de înălțimea obiectelor, de frecvența folosirii lor, de accesul ușor, ca și de posibili-

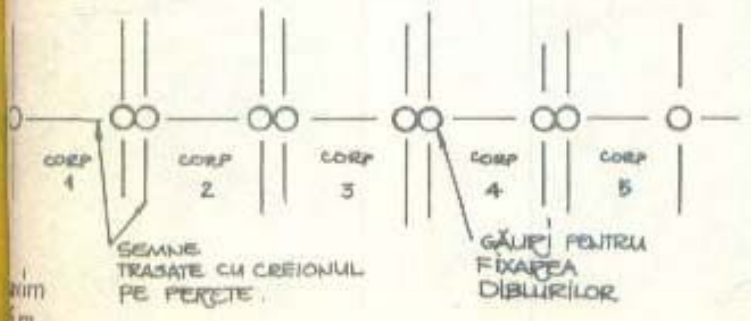

Fig. 3

tatea de a menține ordinea și curățenia. Încercăm să devenim pentru scurt timp designeri, desenîndu-ne rafturile. Proiectul fiind gata, vom apela la un tîmplar sau ne vom încerca priceperea.

Vom începe întîi cu rindeluirea materialelor, dimensionarea și trasarea conform proiectului. Vom tăia de-a lungul liniei trasate, puțin în afara ei. Tăieturile din capete le vom face cu pînză de bomfaier, adîncimea fiind cît 1/2 din latura de-a lungul căreia se face tăietura. Cu dalta, desprindem bucata pe care trebuie s-o înlăturăm, despicînd din ce în ce mai aproape, iar finisarea se face cu hîrtie abrazivă. La îmbinarea pieselor se folosește aracet și cuie de 5 cm, bătute înclinat, pentru a strînge bine lipitura. Aceasta va fi una din laturile pe care se vor sprijini rafturile. Pentru așezarea lor, vom tăia un număr corespunzător de șipci, pe care le vom fixa de-a lungul cadrului și pe care le vom lipi cu aracet și cuie. Construcția rafturilor este ceva mai simplă. Se indică vopsirea rafturilor și nu îmbrăcarea lor în tapet sau hîrtie.

Ce facem cu vasele, tarfuriile, cănile, borcanele, paharele, mașina de tocat, mixerul etc.? Răspunsul este unic: bucătăria cu corpuri suspendate, cu masă-dulap și mască de chiuvetă este ideală. În comerț sînt 12 garnituri, din care noi vom alege pe aceea care se potrivește ca dimensiuni. De culoare albă sau portocalie, dulapurile suspendate se vor monta în «linie», conform fig. 3. Acest sistem de aranjare elimină deplasările inutile, ridică randamentul muncii gospodinei și diminuează oboseala. Cu puțină imaginație, vom așeza totul în ordinea frecvenței folosirii obiectelor și în ordinea mărimii lor. Vom evita totuși să ținem în corpurile suspendate lucruri foarte grele, care se pot răsturna.

Pentru fixarea pe perete a modulurilor trasăm linia pe care vom înșirui diblurile cu șuruburi de prindere a corpurilor. Holzșuruburile vor fi de maximum 5 cm lungime. Diblurile se confecționează din capete de șipci. Acestea, lipite în zid, se lasă 24 ore să se usuce, după care se acoperă cu ipsos. La așezarea lucrurilor vom fi uimiți de cît spațiu ne-a mai rămas liber. Acum să aruncăm o privire și prin sufragerie. «Aici nu se mai poate face nimic», veți decreta dumneavoastră! Dar este firesc să ținem blocată cea mai mare cameră din apartament dîndu-i o destinație atît de discutabilă ca utilitate? Fiți sinceră cu dv. și numărați de cîte ori pe lună luați masa în sufragerie și de cîte ori organizați ospețe cu musafiri! Dacă cifra e mai mare ca 10, ați cîștigat. În caz că cifra e mai mică, renunțăm la o sufragerie permanentă și o transformăm în cameră de zi. Pentru mobilarea ei: o canapea, două fotolii, o măsuță și o bibliotecă cu cîteva corpuri închise (neapărat!). În plus, două măsuțe pătrate, pe care le vom așeza în dreapta și în stînga canapelei și pe care vom pune 2 lămpi frumoase cu abajur mare. Tot ansamblul va fi așezat lîngă un perete mare liber sau în mijloc, acolo unde avem spațiu suficient. Mai mult spațiu cîștigăm optînd pentru canapelele de colț. Mochetînd integral camera, alegînd un model de perdea fără prea multe înfloriturî și iluminînd intimaria îngrădită de canapea și fotolii, vom crea un spațiu tihnit și confortabil, un adevărat paradis anume creat pentru destindere sau lectură. Un vas cu flori pe măsuță amplifică atmosfera creată.

O soluție practică. Ce vom face cînd vom organiza ospețe sau cînd vom dori să mîncăm în sufragerie? Ne vom procura o masă și scaune pliante. Dimensiunile mesei strînse sînt 35×68 cm și nefolosită va trece neobservată într-un colț. Șase scaune pliante pot fi puse pe balcon, într-un spațiu de 100×50 cm. Vă sugerăm mai jos o idee pentru înghebarea unei mese în mai puțin de 3 minute. Pentru aceasta vom construi 2 capre din lemn. Decupajele se fac cu un ferăstrău cu dinți foarte mici (pentru tăiat metale). Suprafețele ce vor veni în contact la îmbinare trebuie fasonate corect. Lipirea pieselor se face cu aracet, apoi se țin presate, cu mici prese de mînă cu șurub, timp de 24 de ore. Finisarea se face prin șlefuirea cu glaspapir. După preferință, se vopsesc sau se lăcuiesc natur. Foarte originală este ideea băițuitului (cu vopsea «Galus») și apoi lăcuirea acestor suporturi cu cîteva straturi de lac («Paluxx»). O planșetă de desen, o bucată de Pal sau

pur și simplu o ușă pe care o scoatem din balamale va fi «masa». Vi se pare inestetic? Gîndiți-vă că sub fața albă de damasc, atît masa florentină cît și modestele noastre capre împărtășesc aceeași anonimă soartă! În plus, așa-numitele «capre» mai pot fi folosite pentru masa de studiu din camera copiilor, pentru reparații și zugrăveli în casă, pentru o masă pe balcon, în garaj, pe terasă, în curte etc. (fig. 4).

Mai rămîne să instalăm în vestiar o comodă pentru depozitarea pantofilor (în comerț se găsesc trei tipuri), iar pentru baie vom cumpăra un corp suspendat de la garnitura de bucătărie «Lucica» și care, în funcție de spațiul din baie, va fi simplu, dubiu sau triplu. În ei ne vom aranja toată trusa de cosmetice, truse de manichiură, pedichiură și masaj, uscătorul electric de păr și toată zestrea de prosoape.

Decorul locuinței. Bineînțeles, îndrăgitele noastre flori sînt în prima linie și în toate anotimpurile. În rest, ne putem orienta spre cîteva tablouri înrămate subțirel și cu paspartuuri vaste. În camera copiilor, un tapet rezistent este mai mult decît indicat. Dormitorul, zugrăvit în culori pastelate, va fi decorat cu un singur tablou, de bună calitate, care va fi atîrnat deasupra scrinului. Dacă pentru cuvertura de pat am optat pentru frumoasa cergă maramureșeană, atunci scrinul va fi rustic, furniruit cu stejar și cu feroneria specifică stilului. La capul patului pot sta două gravuri delicate (eventual desen în peniță sau sanguină). Se pare că decorul modern constă și din melanjul între mobilierul cel nou și alte piese vechi de valoare, care încălzesc rigoarea geometrică a mobilierului funcțional. Astfel, mici măsuțe cu intarsii sau o măsuță de scris (secretaire) își găsesc un loc, ales cu grijă, printre mobilele noastre. Le vom pune mai bine în valoare lăsîndu-le singure, fără a le învecina cu obiecte contemporane.

Să nu uităm să montăm o oglindă în vestiar, iar în ceea ce privește bucătăria, o vom «încălzi» cu un frumos blidar românesc și cu cîteva ulcele și farfurii din ceramică de Marginea sau Alba. Și în parte, confortul, intimitatea și personalitatea locuinței sînt gata!

L. WAGHEȘ

12 idei pentru decorarea locuinței

A existat o vreme tendința de a sparge tiparele interiorului convențional și a adopta un designer contemporan, bazat pe funcționalitate și bun simț. De ce să-i imităm pe bunicii noștri și să nu ne mișcăm într-un spațiu potrivit vieții trepidante de astăzi? Să avem curajul să ne transformăm casa cu propriile noastre puteri într-un mediu ambiant plăcut și odihnitor! Iată cîteva sugestii pentru «cucerirea spațiului» locuințelor noastre:

1. Într-un vestibul strîmt, o oglindă mare poate da impresia unui spațiu dublu. Lîngă perete, un dulăpior sau o etajeră suspendată pentru telefon

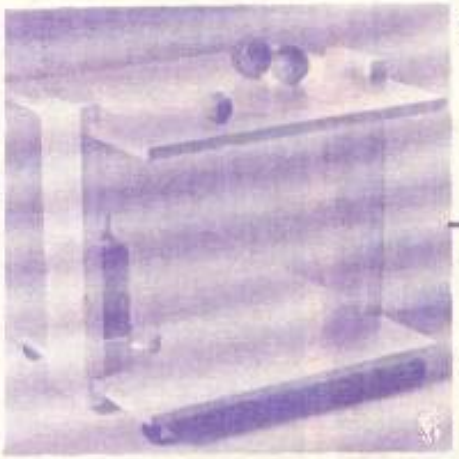

2. O etajeră sau măsuță mobilă pe roți este practică și oricînd utilă în gospodărie.

3. O bibliotecă originală, confecționată din plăci melaminate sau din placaj vopsit într-o nuanță odihnitoare.

4. Pentru camera copiilor și adolescenților: panouri pe care pot fi afișate desenele cele mai reușite.

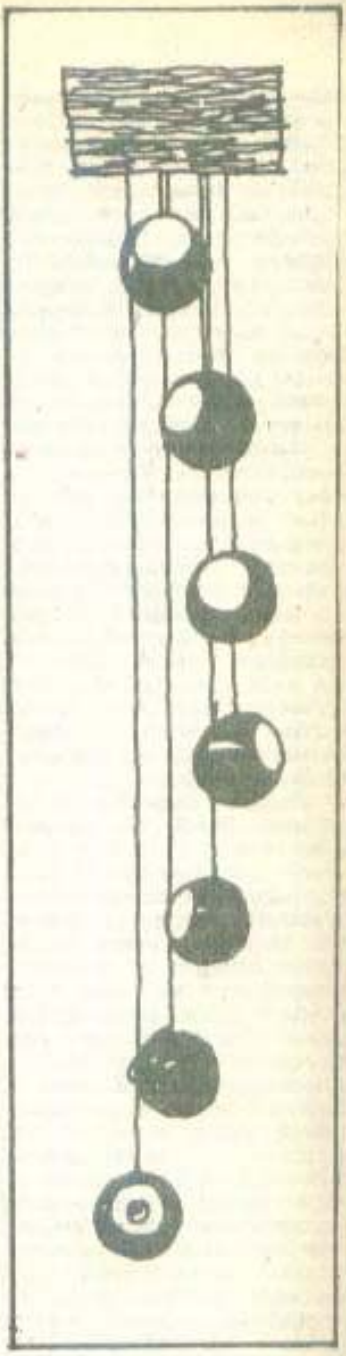

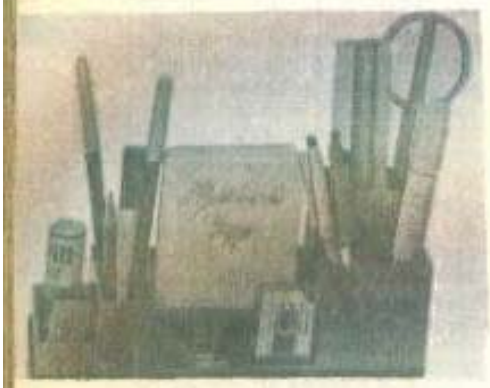

5. Pentru ordinea rechizitelor necesare la masa de lucru, o cutie compartimentată.

6. O foarte practică și utilă lampă de birou, realizată din două plăci melaminate, ce se îmbină după necesități și se apropie într-un unghi mai mic sau mai deschis de zona de lucru a copiilor și părinților.

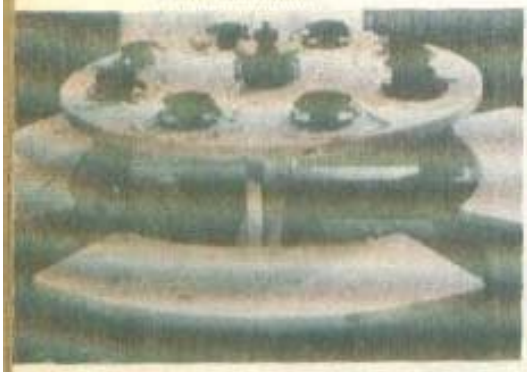

7. Patru scaune și o masă realizate într-o reușită îmbinare a stilului rustic cu ideea practică.

8. Un dispozitiv simplu, cu tăieturi asimetrice, realizat pe o placă din material plastic sau melamină, păstrează curelele cu catarame sau șiragurile de mărgele.

9. Din globuri mici de metal, în care ați pus becuri de lanternă, sau din șiragul de becuri de la pomul de iarnă, o fustră originală pentru camera tinerilor.

10. Perdelele pot fi strînse la marginea ferestrelor cu un cordon prins sub o farfurioară cu elemente decorative naționale.

11. Scaune «glisante», prin alunecarea banchetei pot fi adaptabile la toate vîrstele școlare pentru locul de învățătură de acasă.

12. Trei sugestii pentru mobilarea încăperilor principale dintr-un apartament obișnuit.

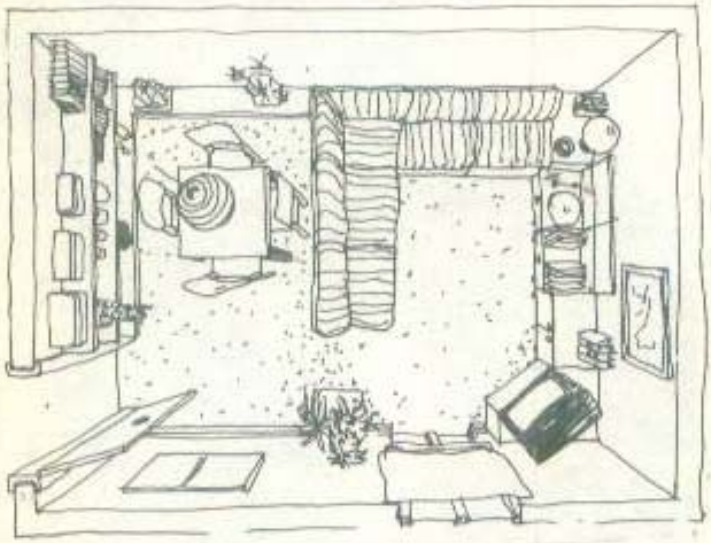

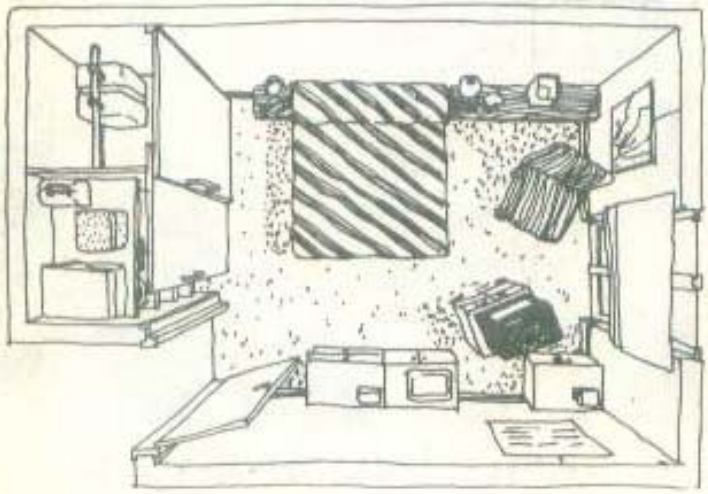

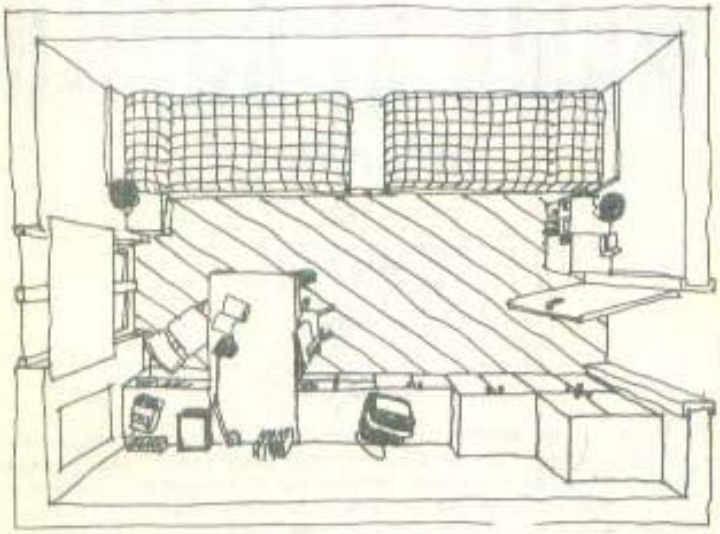

Idei propuse de **MARIANA LECA**

Capitolul «Femeia și căminul» este realizat de **SMARANDA SBURLAN**

Micile secrete ale tinerelor gospodine

● Eșarfele fine din voal sau din mătase se spală cu detergent lichid în apă călduță și numai prin presare. Într-un alt mod, bateți spumă două albușuri, spălați în aceasta eșarfele, apoi limpeziți-le cu apă rece.

● În încăperea ce a rămas mult timp închisă pulverizați plinta podelei cu esență de brad și levănțică.

● Pentru a detecta zona unde se pierd gazele din instalația locuinței, roșiile sînt mai sensibile decît mirosul nostru. Dacă se degajă gaze din instalație, roșiile se decolorează rapid, devenind gălbui. Din același motiv, frunzele de tomate se încrețesc.

● Pentru a păstra vaselor din aluminiu aspectul lor matizat-argintiu, puneți-le două minute într-o soluție de apă caldă, în care ați dizolvat un pumn de sare grunjoasă și o lingură de bicarbonat de sodiu. Limpeziți-le în cîteva ape și lăsați-le să se zvînte.

● Furnicile «nu urcă» pe rafturile cu alimente dacă veți pune pe acestea o jumătate de lămîie mucegăită, crenguțe de lavandă sau busuioc. Pe traseul pe care circulă furnicile presărați zaț de cafea sau stropiți cu petrol lampant, în care ați pus tutun. Protejați dulapul cu alimente din cămară de invazia furnicilor dacă în jurul lui, pe podea, trageți un cerc gros (2 cm) cu cretă albă. Furnicile nu-l vor trece. Dacă descoperiți locul pe unde vin furnicile în locuință, puneți-le în cale o bucățică de camfor.

● Dacă vă păstrați șiragurile de mărgele într-un vas special, riscați de fiecare dată să le căutați, răsturnîndu-le. Faceți o ramă din lemn, îmbrăcați-o în culoare asortată tape-

tului, bateți pe ea cîteva cuișoare și fixați-o pe perete lîngă oglindă. O ramură uscată, din pădure, de forma unui pomișor, puneți-o într-o vază pe toaletă. În acesta atîrnați-vă șiragurile.

● Puneți mătura nouă pentru 10 minute în apă sărată și clocotită. Lăsați-o să se zvînte și păstrați-o suspendată de un cui. În fiecare săptămînă, spălați-o cu apă săpunită. Îmbrăcați mătura cu coadă cu o husă din tifon și folosiți-o la ștersul pereților de praf. Tăiați partea de jos a unui ciorap de nailon și faceți-i un nod. Întoarceți-l pe dos și îmbrăcați mînerul și mătura pînă la jumătate.

● Faceți o pernuță de ace pe care o umpleți cu vată de sticlă. Acele păstrate în ea vor fi mereu lustruite, fără asperități și nu vor rugini, iar cele ruginite se vor curăța.

● Cînd tăiați un nasture, puneți o lamă de cuțit sub el și peste acesta tăiați cu foarfeca. Protejați stofa sau blana pe care a fost cusut. Nasturii metalici sau argintați au defectul de a se înnegri și a lăsa pete pe stofă. Cînd sînt noi, dați-le cu un strat subțire de lac incolor.

● Cînd festonați o butonieră și ața foarte subțire se înnoadă ori se rupe, puneți o picătură de ceară pe deget și treceți-o de două ori.

● Praful se adună după tablourile așezate pe pereți. Tăiați din pîslă groasă rondele și lipiți-le invizibil pe colțurile interioare.

● Marmura sau teracota colorată din jurul ușiței se îngălbenește de la flacără. Curățați-o cu o soluție de sare de lămîie sau cu zeamă de lămîie.

● Dizolvați un pumn de naftalină într-un litru de benzină, muiați mătura și măturați vara covoarele de lînă pentru a nu fi atacate de molii.

● Dacă într-o cameră aveți o fereastră sau ușă blocată, înlocuiți-i geamurile cu oglinzi. Încăperea va părea mai mare și va fi mai luminoasă.

● Ferestrele cu pervazuri adînci întunecă încăperea. Acoperiți-le părțile laterale cu oglinzi și lumina va inunda camera.

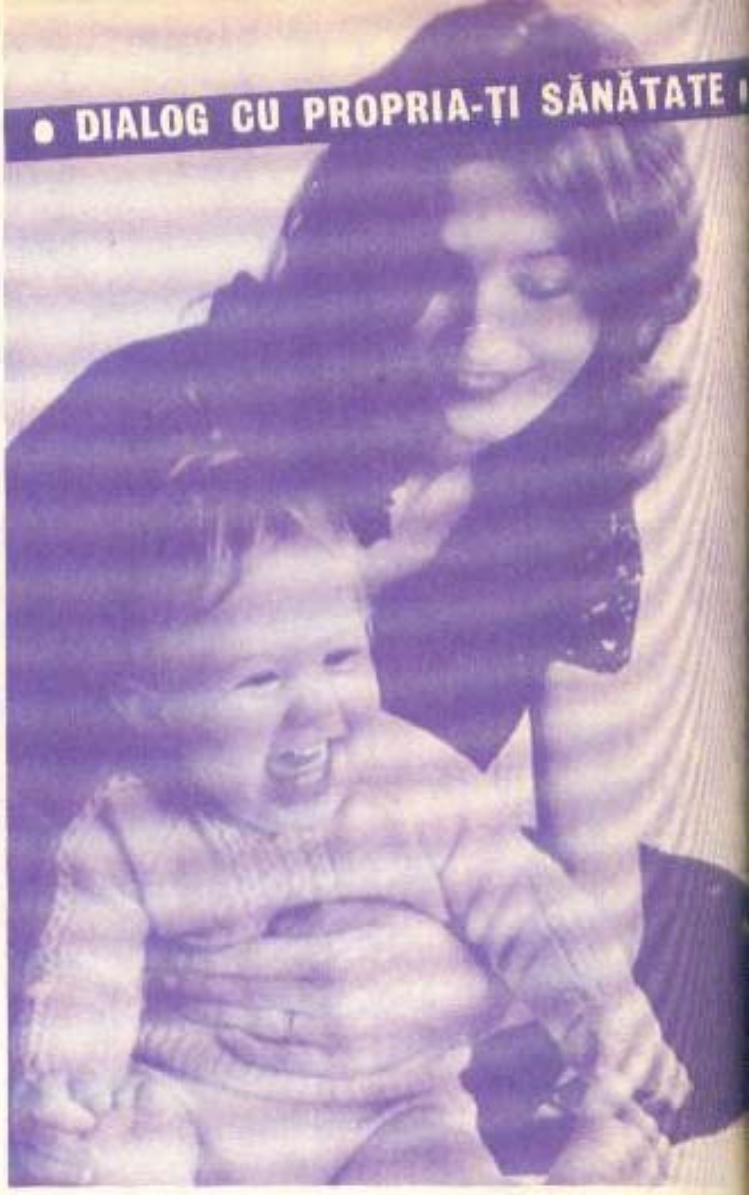

MIC ÎNDREPTAR

MAMA ȘI COPILUL

informații

●

grafice

●

desene

Care nu au pretenția, firește, să înlocuiască nici examenul sistematic al pediatrului, nici îndrumările asistentei de ocrotire, nici cărțile de specialitate, nici broșurile de popularizare. Dar am considerat, mai mult decît util, ca într-un almanah ce se adresează femeilor (din care, majoritatea mame și bunici) să existe, adunate la un loc, constituite ca într-un minighid, cîteva indicații, recomandări, simptome, care să le poată orienta în lipsa sau pînă la venirea medicului sau asistentei. Am apelat (în principal) la acest limbaj «telegrafic» nu doar din economia noastră de spațiu, dar și din lipsa dumneavoastră de timp.

embrionul
(*și precauțiile mamei*)

Deschidem dosarul în clipa cînd o nouă ființă s-a născut în corpul femeii. Ce se întîmplă atunci în organismul ei?

Embrionul crește activ. În ziua a 15-a, el atinge 10 mm și cîntărește 1 g. La sfîrșitul celei de a 2-a luni este mare ca o mandarină și are 3 cm. Lungimea (talia) crește cu 5 cm pe lună în ultimele 5 luni, pentru a atinge 50 cm la naștere. Greutatea este de 500 g (aproximativ) la 5 luni și crește cu 500 g în luna a șasea și cu cîte 700 g în lunile următoare.

Precauții: În timpul primelor 10 săptămîni de sarcină, embrionul uman e foarte sensibil. Numeroase medicamente, trecînd prin proaspăta barieră placentară, pot avea influențe nefaste asupra lui (embriopatii medicamentoase). De aceea, e bine ca femeia însărcinată să nu folosească în primele 3 săptămîni ale sarcinii decît medicamentele care și-au dovedit inocuitatea (nu vatămă). Oricum, evitați: anticoagulantele, progestivele, hormonii, antiiradiantele și sulfamidele, hipoglicemiantele, tranchilizantele și în mod special razele X.

mama
(*modificările organismului matern*)

În general, maternitatea stimulează funcțiile fiziologice (cu toate extragerile pe care fătul le absoarbe din organismul mamei). Numai în perioada de adaptare a acestuia la noua lui stare (în primele 3 luni, timp în care sarcina riscă din cel mai mic motiv să fie întreruptă) este puțin mai dificil. Cele mai frecvente simptome: oboseală, somnolență invincibilă, vertije, slăbire notabilă (urmată curînd de o îngrășare la fel de notabilă); anemie (embrionul distruge globulele roșii ale mamei, pentru a capta fierul de care are nevoie, surplusul este eliminat, de aici pigmentarea pielii mamei și a zonei areolare a sînului); dureri de șale, osoase și articulare, datorită sărăcirii scheletului matern (în profitul oaselor fătului) de clorură de calciu; varice, hemoroizi, edeme (o mare mișcare de apă se efectuează în organismul mamei; masa sanguină crește, antrenînd o dilatare venoasă, de aici umflături; arsuri la stomac, care sînt o consecință a tuturor acestor tulburări de adaptare. În al doilea trimestru se realizează, în general, o «simbioză omogenă» între mamă și copil. Spre luna a 4-a, copilul mișcă, și un pic mai tîrziu se percep zgomotele inimii fetale. Ultimul trimestru e marcat prin apariția semnelor de jenă mecanică. Se produce adaptarea statică. Uterul iese din zona abdomenului. Pentru a compensa această proiectare în afară, articulațiile vertebrelor se mlădiază, exagerînd arcuirea rinichilor. Pielea, întinzîndu-se, crapă, capătă vergeturi). Se apropie termenul, ce se produce cam la a 284-a zi. Sarcina durează 9 luni solare sau 10 luni lunare. Data probabilă a nașterii se calculează astfel: se notează data ultimei zile a ultimului period menstrual. Se adaugă 9 luni. Nașterea are loc, în general, în cele 15 zile care urmează.

Cîteodată, armonia sus-zisei evoluții poate fi tulburată. Printr-un mecanism, încă misterios și pentru specialiști, mama poate fi atinsă de maladii ale gestației: albuminurie, hipertensiune, vărsături. Din fericire, aceste tulburări sînt rare și, în general, *nu trebuie să considerăm o femeie însărcinată ca o bolnavă*. Se impune însă o supraveghere permanentă și examene periodice (de urină, sînge) pentru a preîntîmpina orice anomalie periculoasă.

Alimentația mamei. Tre-

CALENDARUL SARCINII

Noiembrie	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7	*Ianuarie* Octombrie
Decembrie	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 1 2 3 4 5	*Februarie* Noiembrie
Ianuarie	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5	*Martie* Decembrie
Februarie	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4	*Aprilie* Ianuarie
Martie	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 1 2 3 4 5 6 7	*Mai* Februarie
Aprilie	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6	*Iunie* Martie
Mai	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 1 2 3 4 5 6 7	*Iulie* Aprilie
Iunie	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7	*August* Mai
Iulie	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 1 2 3 4 5 6 7	*Septembrie* Iunie
August	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6 7	*Octombrie* Iulie
Septembrie	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 1 2 3 4 5 6	*Noiembrie* August
Octombrie	1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 8 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 1 2 3 4 5 6 7	*Decembrie* Septembrie

Cifrele din primul rînd indică data ultimei perioade menstruale, cifrele din rîndul doi indică data probabilă a nașterii.

buie să fie echilibrată. E fals cînd se zice că o femeie însărcinată trebuie să mănînce pentru doi. Excesele alimentare pot antrena tulburări digestive, acidoze, cu consecințe grave în momentul nașterii. La termen, gravida ar trebui să aibă, normal, 10 kg în plus (din care 6 kg uterul, fătul, lichidul amniotic și placenta). Această creștere e normală. Cînd greutatea sporește cu peste 50-60 g pe zi în ultimul trimestru e un simptom patologic. Dar și subalimentația e nocivă pentru mamă și, dacă e mai serioasă, și pentru făt.

Sarea. Contrar unor păreri care circulă, fătul are nevoie de clorură de sodiu și *nu se recomandă* un regim îndelungat fără sare (care poate fi urmat chiar de consecințe). Numai un exces de sare provoacă edeme. *Deci, un regim echilibrat sărat. Totodată, calciul și vitamina D* administrate în cantități exagerate pot să dăuneze.

Îmbrăcămintea. Trebuie înlăturat din vestimentație tot ce strînge. Unii doctori recomandă, totuși, o ghenă ușoară, suplă. Hainele să fie călduroase, gravidele prezintă o sensibilitate particulară la frig. Pantofii fără tocuri.

Igiena corporală. Curățenia trebuie să fie mai minuțioasă decît de obicei, în particular în regiunea genitală. Încercați să găsiți, pe parcursul zilei, un timp pentru repaus, timp în care să vă lungiți, relaxată și în tăcere totală. Raporturile sexuale nu sînt contraindicate, exceptînd începutul și sfîrșitul sarcinii. Anumite boli infecțioase benigne (mai ales rubeola) pot avea consecințe grave în primele luni de sarcină. *De evitat*, deci, mediul contagios. *Igiena nervoasă și mentală.* Foarte multe tulburări neurovegetative ale sarcinii (grețuri, vărsături etc.) sînt legate de *starea afectivă* a mamei.

copilul

Nou-născutul (0—4 luni). Cîteva informații menite s-o liniștească pe mamă: de la 150 bătăi/minut, la ieșirea din matricea maternă, pulsul scade la 100 în primele ore, urcînd din nou la 140 pînă la 3 luni. La un an are 111, la 6 ani, 98, la 10 ani, 80 și la 21 de ani, 72. Respirația nou-născutului e rapidă și neregulată, mai ales în timpul somnului. Se socotesc cam 50 de mișcări/minut (30 la un an și 16 la adult). Cordonul ombilical cade singur între a 7-a și a 10-a zi. Primele 4 zile copilul expulzează meconium, lichid viscos, maroniu (amestec de bilă și resturi prin descuamarea mucoasei gastrointestinale). Spre a 3-a zi, apare o gălbinare benignă. Dar, uneori, un icter precoce poate să fie semnalul unei maladii hepatice, antrenînd măsuri de extremă urgență. Între a 5-a și a 6-a zi au loc mici modificări hormonale: băiatul prezintă o tumefacție genitală, fata pierde cîteva picături de sînge la nivelul vulvei. La amîndouă sexele poate apărea o congestie a glandei mamare. Nu interveniți (exceptînd un abces). Circumciziunea e o măsură de igienă care nu e suficient generalizată. Pînă în ziua a 5-a are loc o scădere a greutății de cca. 100 g/kilogram. În ziua a 10-a, copilul și-a revenit la greutatea de la naștere.

Dăm mai jos cîteva reguli fundamentale ale igienei infantile:

1) Asigurarea unei alimentații *foarte adaptată* nevoilor sale și toleranței sale digestive. 2) Copilul să fie apărat contra variațiilor termice excesive, să aibă aer și lumină. 3) Să fie menținut în curățenie, la adăpost de orice sursă de infecție. 4) Să favorizăm dezvoltarea sa psihomotorie și să-i satisfacem nevoile, chiar și cele obscure, *ocupîndu-ne activ* de el.

De fiecare dată cînd aceste reguli sînt neglijate, nou-născutul e în pericol.

De ținut minte: nouă zecimi din afecțiunile nou-născutului sînt boli ce pot fi evitate.

Hrana. Din toate adaptările nou-născutului (toate delicate, datorită brutalei schimbări de viață și vulnerabilității particulare a nou-născutului în primele 4 luni), adaptarea digestivă este cea mai importantă. Organismul are nevoi enorme, pentru că el își dublează greutatea pînă la 5 luni, și-o triplează la 1 an și trebuie să lupte contra unei considerabile pierderi de căldură.

Diferite feluri de lapte. Laptele de mamă este suportat cel mai bine de nou-născut. Înainte de apariția adevăratului lapte apare un lichid gălbui și dens, colostrul (favorizează expulzia meconiumului și reacțiile de imunitate contra primelor invazii microbiene). Conținutul de proteine al laptelui de mamă e mai puțin crescut decît la alte tipuri de lapte (vacă, capră etc.), dar aceste proteine sînt mai bine asimilate și conțin aminoacizi necesari creșterii. E întotdeauna proaspăt, este foarte bogat în vitaminele A, B, C, și e singurul lapte absolut steril. Conține însă prea puțin fier. De aceea, copilul hrănit prea mult timp numai cu lapte prezintă spre luna a 7-a sau a 8-a o anemie. E bine ca spre luna a 3-a să se adauge un complement de hrană, mai ales vitamine (între două supturi), 1 sau 2 linguriță de suc de lămîie și portocale sau tomate (vitamina C). Tendința ultimelor decenii e de a se da rapid o alimentație din ce în ce mai diversificată.

Contraindicațiile (pentru mamă) a unei alăptări naturale sînt fie de ordin local (malformații ale mamelonului, abcese sau cancer al sînului), fie de ordin general: maladii ca tuberculoză, sifilis, nefrite, cardiopatii, maladii mentale, anemii, toxicomanie (alcoolism) sau o nouă sarcină. Contraindicațiile din partea copilului sînt rare, de 1/1 000 (buză de iepure). Diareele sau vărsăturile sînt datorate, cel mai ades, unui dezechilibru cantitativ sau calitativ în rație sau abateri în regimul mamei, care trebuie să fie sobru. *Fără:* băuturi alcoolice, carne prea grasă, condimente, feculente, tutun, cafea.

Cîteva reguli de alimentație: Dacă pînă acum se impunea copilului un orar strict de supturi, la 3—4 ore, o părere nouă, de dată recentă, afirmă că fiecare sugar are un ritm alimentar propriu, pe care mama trebuie să-l caute și să-l găsească la copilul său. (Unul are stomacul vid la 2 1/2 ore, altul la 4 ore). Mama va începe deci prin a urma orarul tradițional, dar îl va modifica apoi după observațiile sale personale (legate de ritmul copilului). *La fel pentru suptul nocturn.* Copilul nu trebuie lăsat mai multe nopți la rînd, sistematic, să plîngă. E o oboseală inutilă și pentru mamă și pentru copil. Considerînd că fiecare mamă are (și beneficiază) în imediata apropiere un pediatru sau o asistentă de ocrotire, care îi vor da indicațiile concrete privind alăptatul la sîn, prepararea laptelui în alimentația artificială, regulile unei alimentații mixte, vom mai insista doar asupra unor mici «*șiretlicuri*»:

● *Pentru a calcula rația în*

funcție de greutatea copilului: rația globală (cotidiană) de hrană (lapte) trebuie să fie cam de 150 g pe kilogram de greutate. ● Cantitatea prînzului are dreptul să varieze în limite largi, după zile, și, în aceeași zi, după moment și dispoziția copilului. ● În general, curba constant ascendentă a greutății e cel mai bun judecător al unui bun echilibru al rațiilor.

Evoluția morfologică. Craniul se dezvoltă mult, perimetrul său crește cu 1 cm pe lună și trece de la 34 cm (la naștere) la 44 cm la un an. Depresiunea suplă sau cartilaginoasă (care se descoperă palpînd craniul unui nou-născut) în partea anterioară, aproape pe linia mediană, se numește fontanela anterioară. Ea se îngustează progresiv de la 2 la 3 luni. Normal se închide pînă la 18 luni. Închiderea e retardată în caz de rahitism. Atunci cînd copilul slăbește, ea devine mai adîncă și indică starea de subnutriție a sugarului.

Creșterea ponderală cotidiană a greutății urmează, în mare, evoluția de mai jos: în timpul primei luni: 25 g/zi; a 2-a: 24 g/zi; a 3-a: 23 g/zi. În timpul primului trimestru: 750 g/lună; al 2-lea trimestru: 500 g/lună; al 3-lea trimestru: 250 g/lună. Cîntărirea trebuie să se facă zilnic în primele săptămîni, la aceleași ore, înainte de masă. De la 2 la 6 luni: cîntărire săptămînală; de la 6—12: lunară; de la 12—24 de luni: trimestrială.

Creșterea staturii. La naștere, copilul măsoară 0,50 cm (fata cu 1—2 cm mai puțin). El cîștigă pe luni: în prima lună: 4 cm; luna a 2-a și a 3-a: cîte 3 cm; luna a 4-a și a 5-a: cîte 2 cm; lunile următoare: 1 cm.

La 12 luni, talia (lungimea sau înălțimea) a crescut cu 40 la sută (ajunge cam 70 cm). La 24 de luni — 80 cm.

Evoluția dentiției de lapte. Apariția dinților e unul din testele de creștere normală. Prima dentiție, alcătuită din dinți de lapte sau temporari (care vor cădea între 7 și 12 ani), apare în prima copilărie. Sînt în număr de 20, cîte 10 pe fiecare maxilar. Iată perioada de ieșire și repartiția lor. De la 6 la 12 luni: 8 incisivi; 12 la 18 luni: 4 premolari primi; 18 la 24 de luni: 4 canini; 24 la 30 de luni: 4 premolari secunzi. O întîrziere dentară indică adesea o tulburare în calcifierea generală a organismului. Atunci cînd e importantă, asociată altor malformații osoase, mărturisește un rahitism. A-

GRAFIC AL GREUTĂȚII COPILULUI

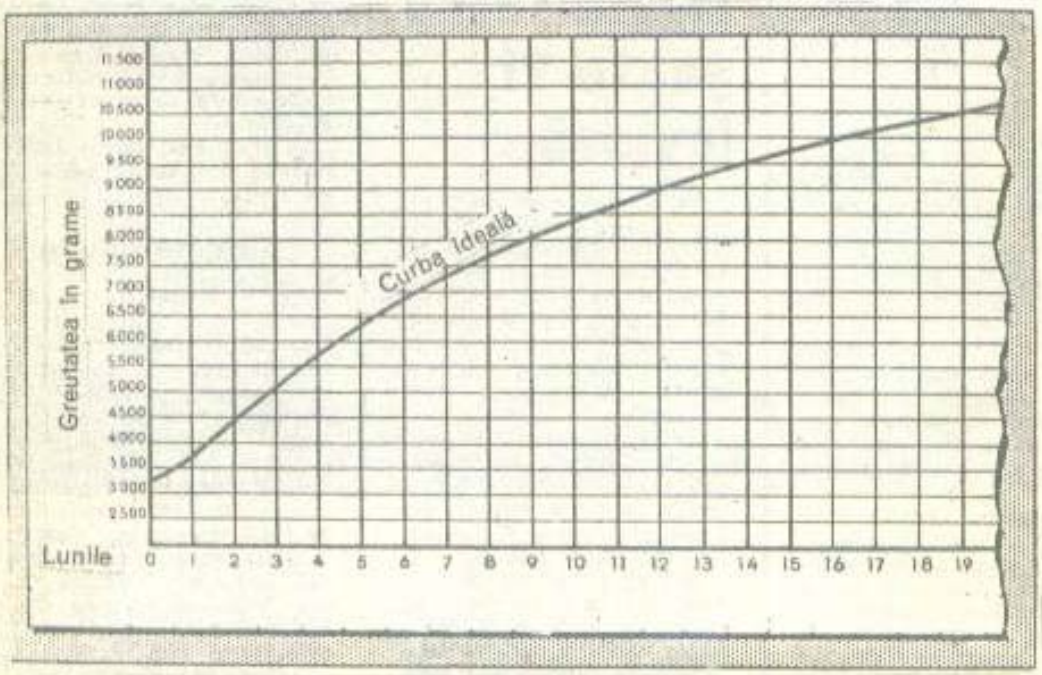

EVOLUȚIA DENTIȚIEI DE LAPTE

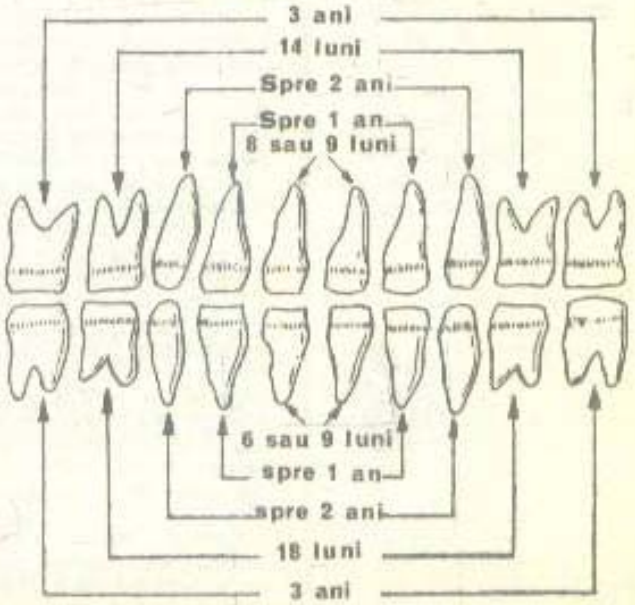

pariția fiecărei grupe de dinți, în afară că trebuie să servească drept ghid în elaborarea unui regim alimentar, se acompaniază, adesea, cu reacții diverse, fie locale (gingivite, stomatite), fie generale (febră, tulburări digestive). Nu trebuie însă să incriminăm dinții pentru fiecare puseu de febră, diaree, bronșită. Cauze mai grave pot fi la originea acestor simptome.

Evoluția psihomotorie. Dezvoltarea, bună sau rea, nu se judecă numai după cîntar și centimetru, ci și după comportamentul general. Trebuie deci să observăm mereu sugarul, să-i cunoaștem datele de apariție a principalelor manifestări senzoriale, motrice, psihice.

Luați aminte: dacă un sugar nu surîde spre 1 lună; nu fixează obiectele spre 2 luni; nu-și ține capul drept spre 4 luni; nu stă în șezut singur și nu are nici un dinte spre 6 luni.

Bineînțeles, aceste indicații sînt schematice și nu înlocuiesc testele specialiștilor. Intenția lor este numai să permită unui părinte și observator inteligent să depisteze unele întîrzieri, pe care să le comunice pediatrului.

Consultant științific
dr. VERONICA COSTEA,
medic primar

Mic îndreptar
«Mama și copilul»,
realizat de
NIKI GEORGESCU

• convorbiri intime

Mai mult ori mai puțin mărturisit, dar cu siguranță păstrat în noi, purtăm prin ani trăirile vieții noastre intime, care, cu ori fără motiv, ne pun ascuns întrebări! Viața intimă, inclusiv cea sexuală, naște o problematică etern umană, pe care familia ar trebui să o cunoască și să și o educe. Este poate o pudoare greșit înțeleasă, pe care generațiile viitoare vor trebui să o abordeze mai deschis, ca pe o necesitate a științei despre noi, urmărind în final o bună sănătate fizică și psihică a familiei.

frigiditatea poate fi învinsă

Nu de puține ori, în practica noastră a trebuit să răspundem unor probleme pe cît de dificile, pe atît de complexe prin implicațiile lor psihologice, sociale și morale, pe care ni le pun adesea la consultații femei care își exprimă insatisfacția în viața conjugală.

Se folosește mult termenul de frigiditate, datorită în primul rînd frecvenței tulburărilor, de grade diferite, ale participării femeii la realizarea raportului sexual.

Atît ca raport de cauzalitate, cît și ca posibilitate de tratament, trebuie să clarificăm confuzia care se face între lipsa dorinței de a avea viață sexuală sau chiar repulsie față de aceasta, nerealizarea ori durerile care pot să aibă o cauză organică.

Putem vorbi, într-adevăr, de mai multe grade de frigiditate, respectiv totală sau relativă, după cum este vorba de lipsa atît a dorinței, cît și a satisfacției sau, deși există dorința, nu este realizată satisfacția fizică și psihică. Există între aceste extreme diverse grade de lipsă de participare a femeii în relațiile conjugale.

Desigur, discuția, fie chiar și individuală, a acestor probleme este foarte delicată. Relația medic-pacientă trebuie să se bazeze pe o încredere deplină, pentru a putea să se stabilească o cauză sau poate mai multe care au dat tulburări de tipul frigidității.

Femeia trebuie să se bucure de aceeași participare, pornind de la inițiativă pînă la satisfacția relației conjugale. Aș dori să adaug, dată fiind sensibilitatea fizică și psihică a femeii, că este o îndatorire morală a bărbatului de a împărtăși acest punct de vedere.

În urma cercetărilor efectuate de noi în acest domeniu am desprins:

CAUZE DE ORDIN PSIHIC

— debutul vieții sexuale în condiții nedorite de parteneră (cazurile de viol) sau în condiții care i-au creat o imagine nefavorabilă, ca lipsa de delicatețe a partenerului, frică sau durere;

— insuficiența masculină, de tipul impotenței relative. În multe cazuri, această stare este urmare a practicii actului întrerupt, în scop anticoncepțional, metodă care este foarte frecvent folosită;

— lipsa de informare în domeniul vieții sexuale, neprivirea partenerului pentru grija pregătirii condițiilor realizării raporturilor eficiente sau o atitudine egoistă.

— tulburări de psihosexualitate feminină cu deviații sexuale diverse.

CAUZE ENDOCRINE

— hipogonadism feminin primitiv sau secundar. Este vorba de o insuficientă impregnare hormonală, nefavorabilă realizării sexuale armonice;

— oricît s-ar părea de curios, dar și cazurile care prezintă exces foliculinic pot prezenta anumite grade de frigiditate. Foarte mulți cred că estrogenii sînt cei care condiționează comportamentul sexual al femeii. În realitate, raportul estrogenilor cu androgenii este acela care contribuie la un comporta-

ment normal. Este, dealtfel, cunoscut că femeile care au concentrație de androgeni manifestată prin semne exteriorizate (pilozitate) au un libidou mai crescut.

CAUZE ORGANICE

— malformații ale organelor genitale și inflamații.

Așadar, sînt variate cauzele care pot determina frigiditatea, dar în majoritatea cazurilor acestea sînt de ordin psihic. Ele pot beneficia de profilaxie printr-o educație, făcută încă din perioada adolescenței, atît la fete cît și la băieți.

În același timp, majoritatea cazurilor pot beneficia de psihoterapie, cu condiția instruirii particulare a medicului ginecolog, care trebuie să știe să-și capete încrederea nu numai a femeii, dar și a partenerului. Administrarea de estrogeni fără o testare prealabilă a celor androgeni nu numai că nu dă rezultate, dar este în unele cazuri dăunătoare. În cazul tulburărilor organice, intervenția chirurgicală poate fi salutară.

Un element major este atenția cu care medicul se ocupă de caz, și aceasta nu se rezolvă printr-o convorbire și o rețetă mai mult sau mai puțin indicată, ci printr-o serie de convorbiri, cu care prilej medicul trebuie să mobilizeze forțele psihologice ale pacientei pentru a învinge dificultățile care au creat tulburările respective.

Conf. dr. ION LEMNETE

---

ce știm despre tulburările sexuale și sterilitatea masculină?

În diverse etape ale vieții bărbatului pot să survină unele dereglări sexuale. Deși manifestările sînt aproape aceleași, interpretarea lor este diferită — după vîrstă. Vom înțelege diversele aspecte ale patologiei sexuale dacă, sub imboldul curiozității, pătrundem în sala de așteptare a unui cabinet de specialitate, în care mai mulți tineri așteaptă să fie examinați. Pe fața unora se citește deprimarea sau teama unui verdict grav. Alții afișează voit o falsă nepăsare. În realitate, același gînd îi frămîntă pe toți: scăderea virilității. Va putea medicul să înțeleagă starea lui sufletească, cazul lui fiind mai special decît al celorlalți? Mai sînt oare șanse de vindecare? Și deși nu știe nimic din ale vieții, și-a pus singur diagnosticul de impotență, termen a cărui semnificație îi este total ne-

cunoscută. Tînărul căsătorit și-a imaginat plăceri infinite, cu emoții intense și prelungite. Dar totul a fost contrar așteptărilor, fie din cauza emoției puternice, a condițiilor neprielnice, a reacțiilor neașteptate ale fetei sau a unor conflicte iscate de nimicuri. Visul s-a destrămat rapid. Căsătorit de o lună, nu a mai cunoscut alte fete înainte și acum se vede părăsit de tînăra soție, încă o copilă, datorită stîngăciei și neprice-perii sale. Un student preocupat peste măsură de unele obiceiuri proaste practicate în liceu, se ține departe de fete, considerîndu-se de la bun început inapt pentru întemeierea unui cămin. Altul, evită în mod deliberat societatea fetelor și băieților, fiind convins că dezvoltarea sa genitală este subnormală, ceea ce îi întreține o stare permanentă de îngrijorare și de inferioritate. În fine, cei mai mulți tineri, deși activi sexual, sînt nemulțumiți de hiperexcitabilitatea de care dau dovadă în relațiile intime, stările sufletești fiind întreținute și de unele reproșuri ale partenerei. În mintea încă crudă a tînărului, toate aceste «accidente» iau o amploare neașteptată. Starea de îngrijorare se transformă cu timpul în obsesie, care-l sustrage de la învățătură sau de la preocupările obișnuite de serviciu. Unii, lipsiți de îndrumări competente, recurg la băutură și la fumat, acest elixir înșelător. În realitate, cu mici excepții, toate aceste incidente se situează în limitele fiziologice, fiind inerente vîrstei tinere. De cele mai multe ori, sfatul medicului este mai util decît îndoparea cu medicamente sau cu hormoni de care organismul nu duce lipsă. Funcția de reproducere nu este condiționată numai de activitatea glandelor, ci și de sistemul nervos central, de starea de sănătate și de modul de viață al individului. Așa se explică scăderea interesului sexual în perioadele de examene, după nopți pierdute și eforturi mari intelectuale, la nevrotici sau în stări depresive. Aceste tulburări pot fi prevenite sau tratate cu vitamine, mișcare în aer curat, preocupări distractive. Așadar, nu se poate vorbi de impotență la tineri, ci doar de imaturitate psihosexuală. Presupusele defecte se corectează cu timpul.

La adult, pierderea virilității constituie un semnal de alarmă. Diabetul debutează cu tulburări de potență. În plus, surmenajul, stările de tensiune psihică, viața sedentară, excesul de alcool și alimentar, abuzul de tranchilizante și de tutun duc la scăderea activității sexuale. Neurastenia, psihonevrozele, afecțiuni ale aparatului urogenital, hepatita, diabetul pot fi cauze ale insuficienței sexuale. La factorii organici se adaugă cei mai ades o componentă psihică importantă, starea de panică crescîndă acționînd nefavorabil și întîrziind procesul de revenire la normal. Tratarea conștiincioasă a bolilor care generează insuficiența sexuală, viața rațională, eliminarea factorilor toxici, găsirea unor preocupări relaxante redresează organismul și bărbatul își poate relua viața sexuală normală.

După vîrsta de 50 de ani se produce o scădere treptată, firească, a tuturor funcțiilor organismului. Interesant este faptul că la bărbatul sănătos sistemul glandular și mai ales activitatea gonadelor îmbătrînesc mult mai încet decît vasele. Un dușman de temut al înaintării în vîrstă îl constituie arterioscleroza și hipertensiunea arterială. Ele pot produce pierderea bruscă, alarmantă și prematură a potenței. Vîrstnicii cu tulburări sexuale beneficiază — după caz — de tratamentul cu hormoni masculini (excepție fac afecțiunile prostatei), cu vitamină E, vasodilatatoare ș.a.

Există și o sterilitate masculină? Vreme îndelungată, lipsa copiilor în familie a fost atribuită în exclusivitate femeii, bărbații fiind refractari ideii culpabilității lor în astfel de cazuri. Statisticile au infirmat vechile concepții, dovedind incidența crescută a tulburărilor de fertilitate la bărbat pînă la 50 la sută din cazuri. Ca și la femei, incapacitatea de procreere poate fi ușoară sau severă. Fertilitatea bărbatului se apreciază direct, analizîndu-se parametrii morfologici cei mai importanți. Cu excepția sterilităților genetice (destul de rare), pentru care nu există tratament, cele mai multe infertilități sînt căpătate în decursul vieții. Pe prim plan se situează afecțiunile hormonale, apoi bolile venerice (în special gonoreea), oreionul și tuberculoza genitală. De obicei, infecțiile genitale produc orhite și epididimite, sterilitatea fiind consecința obstrucției canalelor genitale sau chiar afectării țesutului testicular. Afecțiunile locale neinflamatorii ale aparatului genital produc scăderea capacității de procreere: varicocelul voluminos, mai ales cînd este bilateral, hidrocelul, hernia mare inghino scrotală. În astfel de cazuri, numai tratamentul chirurgical este eficace. Bolile cronice, abuzul de medicamente, tabagismul pot afecta, de asemenea, fecunditatea bărbatului. Cu excepția sterilităților definitive, prin absența totală a spermatozoizilor, tulburările de fertilitate la bărbat sînt tratabile. O condiție a succesului terapeutic o constituie și aplicarea conștiincioasă a tratamentului, care durează uneori 6 luni sau chiar mai mult. Desigur, cea mai bună terapie este cea preventivă, care constă în tratarea la timp a infecțiilor genitale, împiedicînd astfel constituirea leziunilor obstructive, ireversibile, de-a lungul căilor genitale. Menționăm că în ultimele decenii s-au făcut mari progrese în ceea ce privește diagnosticul hormonal al sterilității masculine. De asemenea, au apărut noi medicamente (steroizi sintetici de tipul provironului) cu rezultate excelente asupra spermatogenezei. La acestea s-au adăugat o serie de preparate, ca hormoni hipofizari (Pregmyl etc.) și, mai nou, neurohormoni sintetici, care controlează glandele în subordine cu succes în tratamentul unor sterilități masculine.

Dr. MADELEINE MĂICĂNESCU-GEORGESCU

ANTIDIABETIC ROMÂNESC

Institutul de cercetări chimico-farmaceutice din București a prezentat în cadrul Salonului internațional al chimiei, ediția 1980, «clorpropamidul», un nou antidiabetic românesc, care se remarcă printr-un efect hipoglicemiant intens și prelungit. Pentru producerea sa sînt utilizate substanțe active din țară, iar tehnologia necesară a fost studiată și pusă la punct de către cercetători din Capitală.

Organizația mondială a sănătății definește sănătatea ca «o completă bunăstare fizică, mentală și socială, care nu constă numai în absența bolii sau infirmității». Iată, deci, că în concepția modernă tridimensională, sănătatea este considerată ca o calitate a vieții, care presupune o interacțiune dinamică și o interdependență între condiția fizică a individului, manifestările sale mentale, reacțiile emoționale și ambianța socială în care trăiește.

Dacă s-ar reprezenta grafic aceste trei dimensiuni ale sănătății, ne-ar apărea în față trei inele perfect înlănțuite, din a căror armonică relație rezultă starea de sănătate. Pe un inel ar sta scris «sănătate fizică», pe altul «sănătate mentală» (psihică) și pe cel de-al treilea «sănătate morală», ca o rezultantă a integrării omului în viața socială (relațiile interumane, interpersonale, viața de familie, relațiile de muncă, într-un cuvînt, «mulțumirea sa personală, fericirea»).

O agresiune mai mare sau mai mică survenită într-unul din aceste compartimente conduce în timp la dereglarea conlucrării între aceste trei verigi, la deteriorarea stării de sănătate.

Dacă pentru sănătatea fizică, ce reprezintă integritatea anatomică și funcțională a aparatelor și sistemelor ce alcătuiesc corpul omenesc (aparat digestiv, respirator, cardiovascular, renal, de reproducere, sistem nervos, constelație endocrină etc.), există posibilități din ce în ce mai perfecționate ale științei medicale în vederea reparării acestora, pînă la soluția «pieselor de schimb», dacă pentru bolile mentale cabinetele și sanatoriile de psihiatrie aduc rezolvare, rămîne deschisă problema celui de-al treilea compartiment în care se regăsește ființa umană, inserția sa socială, fericirea și nefericirea acesteia.

Și în practica de zi cu zi, noi, medicii, avem în față pacienți care la examenul obiectiv al aparatelor și sistemelor, la examinarea clinică se prezintă fără nici un semn de boală și fără ceea ce numim noi antecedente personale sau ereditare patologice. Și totuși aceștia ne consultă. Dacă insistăm cu întrebarea «ce te doare» — foarte adesea ni se răspunde: «nu știu, doctore, sufletul..., da, sufletul mă doare». Este o mare realizare pentru noi, ocrotitorii sănătății, cît și pentru cei ocrotiți, ca aceștia să alerge la noi fără un semn aparent de boală și să ne

declare că-i doare sufletul.

Împreună ne vom strădui să cercetăm în labirintul încîlcit al cauzelor care au condus la dereglarea acelui compartiment atît de important al inserției sociale și să aflăm cauza nefericirii. Vom putea apoi oferi soluția rezolvării, vom putea oferi, metaforic vorbind, acea «pilulă» a fericirii care să-l scoată din impas pe cel în suferință. Ce cele mai multe ori, această pilulă este reprezentată de un sfat, de o îndrumare, de o vorbă bună, care realizează miracolul vindecării.

Dar dacă cel în cauză nu spune nimănui ce-i doare? Dacă agresiunea a fost bruscă și l-a găsit nepregătit și fără «anticorpi», nevaccinat împotriva nefericirii? Se ajunge în acest caz la prăbușire, la găsirea unor soluții stridente, teribiliste, fără sens, în care dezinserția socială conduce la decompensare psihică, la distrugerea biologică.

Dacă din ce în ce mai larg este frontul acelora înrolați în activul celor ce se pregătesc și știu să acorde un prim ajutor într-o agresiune fizică, care știu să oprească o hemoragie, să efectueze masaj cardiac sau respirație artificială, care știu să depisteze și să izoleze corect o boală transmisibilă, de ce să nu formăm competențe în rîndul și în sensul acordării primului ajutor în «nefericire»?

De ce să nu depistăm la fel de precoce, privind atent în jurul nostru, la locul de muncă, acasă, printre prieteni și cunoscuți, pe cei ce tind să se însingureze și să se prăbușească în nefericirea unei clipe. Să știm să le curmăm plînsul deznădăjduit de învinși, redîndu-le demnitatea luptătorilor, întinzîndu-le brațe robuste de prieteni, să le reinoculăm sentimentul utilității și al inserției sociale, în condițiile în care munca cea salvatoare și creatoare conferă tuturor largi posibilități de bucurie, de afirmare și de noi reușite.

Nu de puține ori, noi, medicii, ne confruntăm în serviciile de terapie intensivă, mai ales în cele ale spitalelor de urgență, cu bolnavi în stare deosebit de gravă, de cele mai multe ori aduși în comă, și care, într-un moment de rătăcire, care s-a numit: eșec școlar, sentimental, dramă conjugală, însingurare etc. au hotărît să dispară, provocîndu-și suferințe de multe ori de nerecuperat (intoxicații grave, arsuri, traumatisme severe etc.).

Pentru unii dintre aceștia, alături de care trăim imensa bucurie a salvării, viața își reia cursul normal, reinserîndu-se fără dificultate în sînul colectivului de muncă, al prietenilor, al grupului familial. Ce se întîmplă însă cu cei ce nu au putut fi salvați?

Rămîne deschis apelul de a ne spori vigilența, depistînd toate aceste situații limită la timp și acordîndu-le «de la inimă la inimă» primul ajutor în nefericire, mînuind calificat cel mai miraculos leac: cuvîntul.

Dr. MIOARA MINCU

ADEVĂRATA ARMĂ ÎMPOTRIVA CANCERULUI (LA FEMEI) O DEȚIN ELE ÎNSELE

— Formele de cancer cele mai frecvente la femei: sînt cel al sînului și al uterului. Și dacă vă propun să ne limităm, în cele ce urmează, doar la acesta din urmă, e pentru că statisticile arată că o treime din bolnave (de cancer uterin) mor din neglijență, o neglijență ce frizează uneori inconștientul, din prejudecata că boala îi atinge întotdeauna pe ceilalți, din ignoranță sau pur și simplu din refuzul de a se informa. Greșită complet e falsa pudoare a unor femei ce socotesc uterul un organ ale cărui funcții sînt rușinoase, despre care nu vorbesc decît în șoaptă sau cu subînțelesuri (știi, lui X i-a scos tot...). Deci prima întrebare: ce este cancerul uterin și ce condiții favorizează și sporește riscul apariției lui?

— În condițiile vieții moderne, paralel cu progresul social, economic și cultural, au apărut și unii factori de risc. În sporirea morbidității și mortalității datorate cancerului sînt acuzate: poluarea mediului înconjurător (aer, apă, sol); creșterea radiațiilor ionizante; abuzurile alimentare prin consumul exagerat de grăsimi, afumături, conserve; unele deprinderi dăunătoare, ca excesul fumatului, alcoolismul, consumul exagerat de cafea; frecvența tot mai crescută a infecțiilor virotice, care modifică reactivitatea organismului; abuzul de medicamente, folosirea de droguri etc. Este de semnalat că frecvența deceselor datorate cancerului genital a crescut continuu, constituind în prezent prima cauză de mortalitate a femeilor între 25-59 de ani. Mai grav este faptul că în fiecare an constatăm coborîrea mediei de vîrstă a îmbolnăvirilor prin cancer de col, nu mai este o surpriză să-l descoperim la 25-30 de ani, cu atît mai mult între 30-45 de ani, vîrstă la care femeile sînt în plin proces creator și procreator. Dacă statisticile arată, cum ați spus, că mai mult de 1/3 din bolnavele de cancer uterin mor, este fiindcă diagnosticul s-a pus tîrziu, cînd mijloacele terapeutice existente (chirurgicale, iradiere, citostatice) nu mai au nici un efect. Foarte puține femei cunosc, de exemplu, de ce trebuie să se trateze orice leziune a colului, chiar dacă în momentul descoperirii ei nu prezintă importanță, și de ce este necesară depistarea precoce a cancerului și care sînt metodele utilizate. Dacă v-as spune că prin statisticile laboratorului nostru central de cercetare și depistare precoce a cancerului de col uterin, din peste 100 000 femei examinate, numai 4 la sută au prezentat un col normal — respectiv fără semne de inflamație, fără cicatrici rămase după efectuarea unui avort sau după o naștere? Inflamațiile colului uterin sînt provocate de o floră diversă (micoze, și în mai mult de 50 la sută de trichomonas, care, pe lîngă faptul că produce o simptomatologie neplăcută, are și efect asupra celulei mucoasei care acoperă colul uterin), producînd uneori serioase modificări. Cicatricele proaste rămase după avorturi și uneori după cauterizări cu substanțe sau creioane chimice sînt de asemenea foarte frecvente.

— Ce progrese s-au înregistrat în ultimii ani în depistarea, diagnosticarea și tratamentul cancerului uterin?

— Se știe că în momentul descoperirii unor inflamații, leziuni etc., ele nu au neapărat o semnificație oncologică — respectiv, dacă s-ar face o biopsie, în mod sigur, s-ar obține un rezultat benign. Este însă obligatorie tratarea lor la timp, pentru că pe acest teren, și sub diverse influențe (inflamatorii, virotice, hormonale, traumatice), ar fi posibil să evolueze spre leziuni grave, pînă la cancer. Cauterizarea efectuată corect, cu aparate speciale — și nu cu improvizații — și după un tratament adecvat, rezolvă problema pentru mulți ani, cel puțin pînă la un nou episod obstetrical (avort, naștere). Este nejustificată teama multor paciente, teamă întreținută poate și de concepția transmisă din timpurile cînd se utilizau nitratul de argint sau alte substanțe chimice care produceau dureri, hemoragie, stenoze de col și alte complicații imediate sau la distanță. Într-un procent mult mai mic (10 la sută), femeile prezintă pe col leziuni a căror semnificație imediată sau de perspectivă nu o putem preciza decît utilizînd în afară de colposcop (aparat optic care mărește imaginea de 20-40 de ori, permițînd să se vadă desene și imagini care nu pot fi văzute cu ochiul liber) și examenul histopatologic. Medicul ginecolog care efectuează colposcopia poate să discearnă care sînt cazurile la care se impune biopsia. Sub colposcop, se stabilește locul de maximă leziune, de unde se și «ciupește» un mic fragment, care, după prelucrările prealabile, ajunge pe o lamă sub microscop. Am lăsat special la urmă, dar nu ca cea mai puțin importantă, una din metodele de depistare precoce a cancerului de col uterin, și anume citologia Babeș-Papanicolau. Se numește așa fiindcă pentru prima dată în lume un cercetător român, Aurel Babeș, a observat că dacă se ia din secreția vaginală o picătură și se examinează la microscop, în cazul în care femeia are cancer, pe frotiu apar celule canceroase. În anul 1927, în amfiteatrul spitalului Colțea, a fost comunicată pentru întîia oară metoda care astăzi este recunoscută unanim ca metodă principală de diagnostic a cancerului cu foarte multe localizări și în special cancerul genital feminin. Puțin mai tîrziu, Papanicolau — în S.U.A. — face aceeași comunicare, persevorează și scoate în 1943 un atlas de citologie — primul în lume —, care explică numele metodei de Papanicolau pînă la recunoașterea priorității românești la ultimele simpozioane și congrese internaționale. Metoda nu este costisitoare, deloc dureroasă, nu cere aparatură sau coloranți deosebiți, nu cere foarte multe cadre; cere organizare, alegerea specialiștilor de calitate, pregătirea lor. Poate fi aplicată la scară de masă ori de cîte ori este necesar, fără să aducă prejudicii bolnavelor. Pot fi, de exemplu, programate odată la 2-3 ani fiecare întreprindere dintr-un oraș sau fiecare circumscripție, triindu-se astfel și selecționîndu-se cazurile care trebuie urmărite în timp și exa-

minate prin metode mai complexe, care cer specialiști (colposcopia, biopsia, examenul clinic etc.).

— Între o mucoasă (a colului uterin) normală și una canceroasă există numeroase forme de tranziție. Oncologii spun că drumul e lung, că trec, uneori, 10-20 de ani între constatarea unei mucoase care nu mai e sănătoasă și transformarea ei într-una canceroasă. E o simplă informație. Dar, una din numeroase altele pe care majoritatea femeilor nu le știu. Or, a afla și a înțelege înseamnă, deja, într-un fel, a preveni. A preveni înseamnă, de asemenea, a-i ajuta pe oncologi să reușească să învingă mai ușor boala. Aceasta-i adevărul, cele mai multe femei sînt neinformate. De exemplu: cîte știu că forma aceasta de cancer, depistată precoce, se poate vindeca complet?

— În foarte multe cazuri, cancerul nu apare dintr-odată și pe un col sănătos; există o evoluție dinamică a leziunilor colului uterin (fără semnificație oncologică în acel moment) spre atipii simple, dintre care un anumit procent evoluează spre atipii moderate, un procent spre atipii agravate și, în sfîrșit, saltul «calitativ» spre cancer. Ce anume determină această evoluție, de ce numai la anumite femei, de ce evoluția în unele cazuri durează 10-15-20 de ani și în alte cazuri trecerea este atît de rapidă încît nici nu pot fi prinse etapele intermediare, aceasta încă nu se știe. Știm însă, și este foarte important, că dacă tratăm atipiile de toate gradele, am tăiat nodul — circuitul de la normal la malign. Știm că dacă depistăm cancerul de col în stadiul 0, tratamentul corect conduce la vindecarea 100 la sută din cazuri; în stadiul I — vindecarea se obține la 70 la sută din cazuri; și procentele scad odată cu avansarea stadiilor. În aceste cazuri, fiecare lună — nu vorbesc de ani — fiind foarte importantă pentru a delimita cazurile care au în fața lor viața sau moartea.

Există, adevărat, încă puține laboratoare bine organizate, cu cadre competente, dar nici ele nu sînt utilizate la întreaga lor capacitate, pentru că mai există încă deficiențe în ceea ce privește mobilizarea, prezentarea femeilor la control citologic. Pudoare? De ce? Teamă de rezultat? De ce? Teamă de o eventuală operație? Ignoranță? Neglijență față de propria persoană? Se vorbește despre lipsa educației sanitare, lipsa propagandei sanitare, ceea ce este în parte adevărat, dar oare să fie aceasta o justificare? De ce majoritatea femeilor știu că trebuie să se coafeze, să-și facă o haină specială pentru o sărbătoare (unele fete venite recent în București din sate îndepărtate învață repede să se machieze)? Răspunsul este simplu: pentru că dacă se interesează, se informează, își găsesc și timp pentru toate. Cine nu știe «teoretic» ce înseamnă igiena femeii? Dar cine o respectă? Cine nu știe că cel puțin o dată la 2 ani trebuie să faci un control al stării de sănătate? Dar cine o practică? Atît de rar se întîmplă ca o femeie să vină pentru o consultație profilactică încît însuși medicul este mirat cînd o femeie intră în cabinet și în loc să acuze dureri, hemoragie etc. spune că a venit pentru un control.

— Trebuie să învățăm să barăm singure drumul acestui dușman redutabil. Mai ales că tot mai multe voci medicale spun că la ora actuală, datorită progreselor științei, cancerul colului uterin ar putea fi practic ras de pe lista cancerelor. Prin urmare, care e primul simptom ce trebuie să ne provoace prima neliniște?

— Aveți dreptate. Trebuie să învățăm să barăm singure drumul acestui dușman redutabil, mai ales că de noi — doctori și pacienți — depinde scoaterea cancerului de col de pe lista cancerelor cu mortalitate. De medici, fiindcă au și ei partea cuvenită în realizarea unui diagnostic corect și la timp, în tratarea corectă și la timp a femeilor care solicită consultul. De femei, pentru că, așa cum am arătat, trebuie singure să solicite controlul citologic, să nu se sperie de colposcopie, să nu se sperie de diagnostic. «Nu am venit la control fiindcă nu m-a supărat nimic», este răspunsul în 99 la sută din cazurile de cancer. Este o frază care trebuie să dispară. Realitatea este că nu există nici un prim simptom al cancerului sau cînd devine vizibil e deja avansat, dacă nu prea tîrziu. Secreția vaginală, hemoragia și durerea sînt prezente, toate sau separat, în toate afecțiunile genitale, de la cele minore pînă la cancer. De propria noastră sănătate sîntem, în primul rînd, noi răspunzători. Statul face eforturi deosebite să asigure condițiile necesare unei bune asistențe medicale. Dar adevărata armă împotriva cancerului uterin o deținem însă noi înșine.

Convorbire cu
dr. MARIETA MÎNDRU
realizată de
NICOLETA DAN

NOI ANTIBIOTICE

La clinica universitară din Viena se întreprind experiențe cu o nouă grupă de antibiotice, care, deși sînt asemănătoare penicilinei, au un spectru cu mult mai larg de acțiune. Cercetătorii austrieci afirmă că noile antibiotice au o importanță deosebită în tratamentul septicemiei, al cancerului și după transplantul de organe.

RAVAGIILE FUMATULUI

O comisie specială aparținînd Organizației Mondiale a Sănătății a dat publicității un raport care relevă din nou ravagiile fumatului. Conform acestor date, un fumător riscă să nu depășească 65 de ani; în 90 la sută din cazurile de cancer pulmonar, în 75 la sută din cazurile de bronșită cronică incurabilă, 25 la sută din cazurile de infarct cei bolnavi au fost fumători.

Plantele medicinale, izvor de sănătate

Terapia prin plante medicinale a trecut de mult proba aspră a timpului! Infuzii, decocturi, macerații, cataplasme, vinuri medicinale sînt la îndemîna oricui și cu cele mai diverse indicații terapeutice.

Mai întîi cîteva precizări

Cantitatea de principii active care dă calitatea vindecativă a plantelor medicinale este în concentrație mai mare numai într-o anumită etapă de vegetație, cînd de fapt acestea trebuie recoltate. Uscarea și păstrarea plantelor au mare influență asupra calității lor. Rădăcinile, rizomii și bulbii se recoltează primăvara de timpuriu sau toamna după prima brumă. Mugurii se culeg primăvara, cînd încep să apară primele frunze nedeschise încă. Frunzele plantelor medicinale se culeg în perioada lor de înflorire. Florile se adună în vremea cît sînt în boboc, în timpul înfloririi pline, în nici un caz după ce s-au trecut. Semințele de muștar, de in sau de mac se adună cînd au ajuns la maturitate, înainte de deschiderea lor spontană.

De la unele plante se utilizează în scopuri medicinale numai scoarța recoltată de pe tulpini sau rădăcini. Timpul optim este momentul formării primelor frunze. Și drept o recomandare comună: recoltarea se va face numai pe vreme uscată și însorită. Uscarea se va face pe site din tifon sau din sîrmă, la locuri umbrite, bine aerisite. Așezate în strat subțire, plantele se întorc zilnic. Peste iarnă se păstrează în pungi din hîrtie dublă, în cutii de carton, niciodată în pungi din material plastic.

Cum se obțin:

Infuzia. Într-o cană se sfărîmă o lingură din produsul vegetal, se stropește cu trei linguri de apă, se lasă cinci minute, apoi se umple cu apă clocotită. Se acoperă și se lasă 30 de minute, agitîndu-se din cînd în cînd. Infuzia se filtrează și se bea îndulcită cu o linguriță de miere. Diabeticii și suferinzii de deranjamente stomacale vor îndulci infuzia cu o tabletă de zaharină.

Decoctia: Flori, tulpini sau frunze mărunțite se fierb 15 minute, iar rădăcinile, scoarța și rizomii 30 de minute. Lichidul se filtrează și se bea ușor îndulcit.

Maceratul la rece. Produsul vegetal este combinat cu cantitatea de apă prescrisă (apă fiartă și răcită), se lasă 3-6 ore, se agită din cînd în cînd, apoi se filtrează.

Maceratul la cald. Apa, alcoolul, separate sau combinate, ori uleiul se încălzesc pe baie de aburi fără să fiarbă. Se iau 20-30 g de plante medicinale și se combină cu 20-30 ml de alcool concentrat. După 12 ore, se adaugă 200 ml de ulei, se amestecă foarte bine și se ține pe baie de aburi în fierbere încetă 3-4 ore. După 2-3 zile, uleiul se decantează și se păstrează în sticluțe de culoare închisă. Infuzia, decoctul și maceratul se pregătesc în cantități mici (cît se consumă în 24 de ore).

Se folosesc în...

...afecțiuni ale aparatului digestiv. Pentru combaterea gastritelor hiperacide, a unor tulburări de tipul indigestiei și dispepsiei, rezultate excelente dau infuziile în amestec a trei plante cu acțiune complimentară. Astfel, se indică infuzia din: flori de mușețel, flori și frunze de sunătoare și frunze de mentă. Plantele se iau în părți egale, iar ceaiul se bea cu o jumătate de oră înaintea meselor principale. Persoanele care suferă de constipație vor utiliza mai puțină mentă. O altă combinație de plante se face din: frunze de roiniță, flori de coada șoricelului și flori de gălbenele. În plus, amestecul respectiv este indicat

în ameliorarea enterocolitelor și a ulcerului gastroduodenal. Folosirea separată sau în adaos la una din aceste rețete a frunzelor de măghieran stimulează digestia, combate balonările și alină durerile cauzate de colici.

Gastritele hipoacide se ameliorează cu infuzie din flori de albăstrele, flori de coada șoricelului și flori și frunze de pelin. Plantele se infuzează amestecate și combinate în părți egale.

Împotriva balonărilor abdominale, cu acumulări de gaze și colici, se recomandă infuzie din: semințe de anason, semințe de coriandru, flori de mușețel și frunze de mentă. În același scop se indică schimbarea rețetei prin înlocuirea anasonului cu chimen. Ceaiurile se beau calde și imediat după mese, niciodată înainte.

Ulcerul gastroduodenal tratat în pripă și cu răbdare se vindecă cu infuzie din următorul amestec: frunze de pătlagină și de coada calului combinate cu flori de sunătoare și de gălbenele.

Enterocolitele beneficiază de tratamentul cu: frunze și fructe de afine, rădăcină de cerențel și flori de mușețel.

Pentru combaterea constipației se recomandă un amestec din coajă de crușin, frunze de volbură, frunze de păpădie și flori de coada șoricelului.

În ateroscleroză sînt recomandate: frunze de anghinarie, flori de păducel, rămurele de coada calului și frunze de mentă. Combinate în părți egale, cîte 3-4 plante la un loc, acestea se mărunțesc, se pun două linguri la o cană de apă și infuzia se îndulcește cu puțină miere.

Persoanelor hipertensive li se indică infuzia din: frunze de pătlagină, frunze de mesteacăn, flori de sulfină, flori și fructe de păducel, coada calului. Se beau 1-2 cești pe zi, realizate din amestecul a 2-3 plante în doze de cîte 2 linguri la 1/4 l de apă. Foarte bune rezultate s-au obținut în combaterea hipertensiunii cu maceratul de vîsc: 2 linguriță de vîsc mărunțit se pun într-o jumătate de ceașcă de apă rece. După 8 ore, lichidul se filtrează și se ia cîte 2-3 linguri — *nu mai mult* — seara, înainte de culcare. Maceratul are culoare brun-gălbui și gust cam neplăcut, pentru care se poate adăuga o linguriță zeamă de lămîie sau portocală. Maceratul se pregătește în fiecare seară, restul neconsumat se aruncă. După 2-3 săptămîni de tratament, se fac 10 zile de pauză.

«Iată, a și venit primăvara, au apărut și primele tranzistoare».

Coacăzul negru — arbustul minune

De cîtăva vreme, cercetători, biologi și agronomi sînt captați pentru descoperirea calităților și extinderea în plantații a coacăzului negru, supranumit arbustul minune. Fructele sale sînt dulci-acrișoare, conțin de 3-5 ori mai multă vitamina C decît lămîia, de 10 ori mai mult decît mărul și de 50 de ori mai mult decît vișina. În plus, fructele acestei specii de coacăz au provitamina A și în procente apreciabile vitaminele PP, B_1, B_2 și B_6. Se consideră că 40 de bobițe de coacăz negru consumate zilnic dau organismului vitaminele de care are nevoie. Bogăția fructelor este apreciabilă în hidrați de carbon, aminoacizi, celuloză și săruri minerale cum ar fi: fosfor, calciu, magneziu și fier. Frunzele și fructele acestui arbust sînt recomandate în: boli gastrointestinale, cîte 200 ml de suc de fructe băut timp de 20 de zile. În afecțiuni hepato-biliare, în hepatite cronice și calculoze biliare se bea o jumătate de litru pe zi, înaintea meselor, timp de 21 de zile. Bolnavii de nefrite cronice, pielonefrite și calculi renali vor bea dimineața, pe stomacul gol, cîte o ceașcă

de ceai din frunze sau fructe uscate de coacăz negru. În afecțiunile cardiovasculare se recomandă ca adjuvant în ateroscleroză și hipertensiune arterială consumul pînă la 1 litru de suc pe zi, timp de trei săptămîni, cu pauză de 10 zile, după care se repetă o singură dată.

Sucul de coacăze combinat cu suc de afine mărește acuitatea vizuală. În plus, este un excelent tonic în stările de convalescență și debilitate.

SMARANDA SBURLAN

APIFITOTERAPIA

TAMARA PĂUNESCU, cercetătoare științifică în apifitoterapie, de la Institutul de virusologie «Ștefan Nicolau» din București, prezintă pentru cititoarele Almanahului «Femeia» cîteva rețete preparate din combinația vindecătoare a extractelor din plante medicinale și produse apicole.

●

Mai întîi o recomandare strictă: este interzis ca în perioada tratamentului să se consume alcool, cafea și să se fumeze! Preparatele se pot realiza și în casă. Sucul de plantă (fruct, rădăcină) se obține cu ajutorul mixerului sau trecînd planta prin mașina de tocat, apoi storcînd sucul prin tifon. Medicamentul apifitoterapic se pregătește numai în cantitatea indicată și se consumă păstrîndu-se la rece. După o cură de 10-14 zile, se repetă analizele sau consultul medical și după verificarea rezultatelor se continuă tratamentul numai dacă mai este necesar. După echilibrarea rezultatelor analizelor, tratamentul se întrerupe.

●

Dureri hepatice

Persoanelor suferinde de afecțiuni hepatice și ateroscleroză li se recomandă următorul amestec: 100 g de miere, 100 ml ulei de floarea-soarelui ori de măsline, 100 ml zeamă de lămîie. Se ia dimineața și seara înainte de masă cîte o lingură, timp de 15—30 de zile, se fac analizele (probe hepatice, consult medical) și se repetă ori nu, după caz.

●

Tensiune ridicată

Se combină în părți egale (cîte 100 ml): suc de mere, suc de roșii (proaspete), miere, ulei de floarea-soarelui sau de măsline și zeamă de lămîie. Dimineața și seara se ia cîte o lingură înainte de masă. După o lună de zile, se face o săptămînă pauză și se repetă pînă cînd tensiunea se normalizează, dar cu avizul medicului. Paralel cu aducerea la normal a tensiunii se reglează întregul echilibru metabolic, dispar migrenele și colicii abdominali.

Obezitate și ateroscleroză

Se renunță la: cafea, tutun, ciocolată, făinoase, se scade rația de sare. Se combină: 100 ml zeamă de lămîie, 100 ml extract de păpădie verde, proaspătă și 100 ml extract de grațiola verde. Se ia dimineața și seara cîte o lingură înaintea meselor. Efectul evident este în reglarea metabolismului bazal. Preparatul are bune rezultate și în ciclurile neregulate.

Dureri gastrice

100 g pastă de măcese (proaspete), 100 g de miere, 100 g de polen (frecat pastă cu apă distilată). Pasta de polen se încorporează în miere, apoi se amestecă bine cu cea de măcese. Se iau cîte 2 linguri pe zi împotriva durerilor cauzate de: colite, gastrite. Cu rezultate eficace, preparatul se aplică pe tenul curat împotriva infecțiilor acneice (coșuri).

●

Dureri reumatice

Suc de frunză de lipan (brusture), suc din flori de nuc, venin de albine și vaselină pură (din farmacie). Într-un castron curat se combină ingredientele luate în părți egale. Amestecul se păstrează în sticluțe mici de culoare închisă, la loc răcoros și se agită înainte de întrebuințare. Seara, cu această emulsie se masează părțile dureroase și se acoperă cu flanele calde pînă a doua zi.

●

Căderea părului

100 ml extract din frunze de salcie și rămurele tinere, 100 g fructe de salcie parfumată (măline), 100 ml ulei de parafină, 100 ml zeamă de lămîie, 7 g aspirină pură (din farmacie, nu pastile). Mălinele se zdrobesc bine și se combină cu extractul, zeama de lămîie, parafina și aspirina. Emulsia se păstrează într-o sticluță și, din 3 în 3 seri, se freacă bine părul la rădăcină, masîndu-se pentru a pătrunde în piele. Capul se leagă apoi cu un prosop călduros.

●

Răni, plăgi

100 g ceară de albine, 100 g rășină de brad, 100 ml ulei de măsline. Pe baie de aburi, se încorporează rășina în ceară și la urmă se adaugă uleiul de măsline. Se va avea grijă ca focul să fie mic, să nu fiarbă prea tare. Se lasă amestecul să se răcorească și se ung rănile dezinfectate în prealabil.

●

Acnee, coșuri, eczeme

100 ml extract de mușețel (din tulpini și flori), 100 g fructe de cătină coapte pasate (piureu). Se combină extractul cu pasta cu 100 g de miere și se aplică pe fața spălată o mască subțire. Se lasă 20 de minute și se îndepărtează cu apă călduță de ploaie.

ALMANAH 1981 Femeia

CALEIDOSCOP

• LITERAR • ENIGMISTIC • DISTRACTIV •

CUM SE SCRIE UN ROMAN POLIȚIST...

— Da, aceasta e-ntrebarea (mea!), Rodica Ojog Brașoveanu: cum se scrie un roman polițist?

Întrebarea o surprinde sau o amuză pe... Agata Cristescu a noastră? (așa o numise odată un cititor mucalit). Nu, a înțeles bine că, de fapt, nu i se cere rețeta exactă, nici deconspirarea publică a dedesubturilor genului și că, pînă una alta, nici nu o ascult foarte atent, pentru că o privesc. Cu o curiozitate nedisimulată: cum arată, cum se prezintă oare tînăra scriitoare, care, în nouă ani de la debut, a scris 18 romane polițiste și de aventură istorică, toate perfect articulate și (mai ales!) elegant scrise, cu misterul și suspansul de rigoare, ba chiar și cu finețuri psihologice, de la acel prim «Moartea semnează indescifrabil» la «Omul de la capătul firului» (după care Geo Saizescu face în prezent un film), cum arată oare scriitoarea care a celebrat logica feminină nu numai prin condeiul propriu, dar și prin crearea acelei fantastice maior Minerva Tutovan, care-l concurează pe Maigret al lui Simenon și pe Hercule Poirot al lui Agatha Christie? Cum arată? Ei bine, exact așa cum v-ați imagina tipul autoarei de «polițiere»-uri: parcă voit enigmatică, îmbrăcată în negru, cu obrazul foarte palid, ascuns după niște plete foarte negre, cu ochelari imenși, negri, care-i ascund și privirea și restul de obraz ce-i rămăsese la vedere. Voce de altistă, dură, fără urmă de triluri și dulcegării feminine, și eu îmi zic, în sinea mea, cam dezamăgită, că bătrînica șubredă, cu păr alb de bunică și bastonaș în care-și sprijinea reumatismele (v-o amintiți pe Agatha Christie din pozele ultimilor ani ai lungii vieți în care a perpelit omenirea cu fantezia ei cumplită?), eu îmi zic, deci, că dumneaei, micuța englezoaică, era mai surprinzătoare, așa cum era, pe «contre-emploi», pe șoc, pe neașteptatul înfățișării ei.

— Cum se scrie un roman polițist? Specialiștii genului pleacă, de obicei, de la final: se caută o anume «găselniță», marea lovitură de teatru, întorsătura, surpriza din final, se găsesc «piesele de pe tabla de șah» — personajele, și se parcurge drumul invers, de la sfîrșit la start. Inventezi situațiile de-a-ndoaselea. Eu însă nu pot așa: eu pornesc de la eroi, de la cîteva tipuri psihologice despre care mi-ar place să scriu, le creez în minte biografiile, reacțiile, ticurile, chipurile și mă gîndesc în ce situație limită li pot pune ca să existe totuși un anume verosimil. Și am

grijă să creez întotdeauna — vedeți, există totuși o rețetă foarte precisă — un personaj cu umor, cu replică, care să-mi însenineze atmosfera; un om puternic, un dur, care să aibă și înțelepciune, și care să fie rezonerul poveștii; îmi aleg, de obicei, și un tip care să vorbească în argo, și nu vă spun cît trag cu urechea pe stradă ca să-mi «îmbogățesc», în această direcție, limbajul; și, evident, îmi conturez cele două personaje principale, lucrătorul de miliție și criminalul. Acesta, al doilea, trebuie să fie foarte inventiv și inteligent pentru a-i da prilejul investigatorului să fie și mai inventiv și inteligent. Așa am născocit-o pe Melania, bătrînica cu minte de gangster altoită pe un suflet de fetiță: 63 de ani, bibelou ravajat de vîrstă, obraz de porțelan, bucle de argint, minte scînteietoare, pentru care răul e jucăria, păpușa ei de cîrpă, și care îi pune pe toți în încurcătură.

— Chiar și pe Minerva?

— Nu, pe ea nu. Nu le-am instalat niciodată față în față: sînt prea puternice amîndouă, prea personale, și nu m-aș fi îndurat să o spulber pe vreuna din ele la suflarea celeilalte: Melania e învinsă, de obicei, de coincidență, de întîmplare. În fața ei, nici chiar logica fără fisură a Minervei nu putea fi biruitoare.

— Și cum s-a născut maiorul Minerva Tutovan?

— În al patrulea roman al meu și din dorința de a reabilita femeia chiar și în această zonă în care accesul nu îi era permis. E drept că Agatha Christie are o miss Marple, dar aceasta nu e un detectiv profesionist. Minerva mea nu seamănă deloc cu ea. E o celibatară înverșunată — la cei 40-45 de ani ai ei —, are doi prieteni buni, un cîine — Spiridon — și un papagal — Keops —, ușor masculinizată, uită pînă și cum arată — nu se privește nici cinci secunde pe zi în oglindă —, are o figură ascuțită și sîcîitoare înclinații de dădacă (cu locotenentul Dobrescu, mai ales), dar îi zburdă mintea de deșteaptă și judecă diversele cazuri cu calmul cu care rezolvă exercițiile de trigonometrie și algebră superioară.

— Nu e totuși prea previzibil tipul, prea conformist, prea pe cărăruia în care ar merge orice minte care ar imagina o detectivă?

— Ați fi preferat o Diana Rigg, o «super-femeie», cu piele, sex-appeal și ochiade strecurate printre lovituri de carate? Nu, tipul mi s-ar fi părut mai banal, mai uzat. Dealtfel, trebuie să vă mărturisesc că Minerva are un model real: profesoara mea de matematici, care mă fascina, dar pe care n-o iubeam pentru că nu iubeam deloc, dar deloc matematicile. Am reîntîlnit-o la o agapă, scrisesem deja primul din cele șase romane care i le-am consacrat. «Ei, Ojog, te-am citit — mi-a zis ea — și m-am recunoscut. Îmi pare rău că te-am lăsat corigentă într-a noua. Trebuia să te las repetentă».

— Obișnuiți să vă luați personajele și diverse situații ale romanelor dv. din realitate? Presupun că experiența de juristă v-a fost de mare folos, nu? Parcă spuneați că și tatăl și alții din familia dv. au fost avocați...

— Răspund sincer la această întrebare?

— Sincer!

— Aflați că totul e invenție pură. Ficțiune. Sigur, bazată — cînd e cazul — pe documentare foarte serioasă: în romanele mele istorice, în cele inspirate din cel de-al doilea război mondial. Personajele pot porni uneori de la unele reale, zărite pe stradă, cunoscute. Restul? Îți pui fantezia în prizã. Am spus asta la o întîlnire cu cititorii și am simțit cum un suflu de dezamăgire trece prin sală. De atunci nu mai spun treaba asta nimănui. Tac. Oamenii doresc adevărul, contingența cu realul.

— Și, totuși, în romanele dv. se simte, orice ați spune, mîna și știința specialistului. N-aș fi în stare un milion de ani să țicluiesc intriga din, să zicem, «Plan diabolic», «Enigma la mansardă» sau «Spionaj la mînăstire»: amprente digitale, balistică judiciară, autopsii! Brrrrrr...

— Puneți mîna pe volumul de «Criminalistică» al lui Camil Suciu și nu vă mai trebuie nimic.

— Doar talent și fantezie debordantă: o nimica toată, nu?

— Nu atît talent, cît o logică fără fisură, beton armat, în care orice amănunt te poate trăda. Și, desigur, rețeta, nu degeaba m-ați întrebat de ea. Știați dv. ce știați și ăsta e adevărul: romanul polițist se face ca o prăjitură, cu rețetarul în mînă, de aceea specia e cam compromisă. Oricît te-ai strădui — în acest gen al policier-ului de enigmă —, oricît ți-ai bate capul, nu poți găsi mai mult de cinci mobiluri pentru o crimă...

— Și nu se întîmplă ca, pe un teritoriu atît de îngust, să vă ciocniți unii de alții, dv., autorii de romane polițiste, să vă repetați, să vă cam inspirați unii de la alții? Nu se întîmplă să sece la un moment dat fantezia?

— Se întîmplă și una și alta: e inevitabil. Se scrie mult și prost în acest gen. Ceea ce aduce, zic eu, specific și mai de calitate romanul nostru este contextul uman, personajele pozitive — mai bogate, mai profunde — și cred că cel mai semnificativ în acest sens și cel mai bun roman polițist românesc este «Cercul magic» al lui Nicolae Mărgeanu.

— Mă frămînt de mult dacă să vă pun ori nu o întrebare, nu prea delicată, recunosc.

— Curaj. Puneți-o. Sîntem doar numai noi două de față...

— Ce fel de natură, ce fel de fire poate avea o scriitoare-femeie a cărei minte poate fabula asemenea grozăvenii cîte se află într-un roman polițist?

— Vă spun la ureche: sînt o fricoasă. Nu pot dormi noaptea singură în casă: orice zgomot mă poate speria. Dealtfel, eu cred că numai cei lipsiți de imaginație nu sînt fricoși. Mă opresc seara din scris cu cel puțin două ore înainte de culcare: altfel nu mă pot deconecta. Să știți că ceea ce poate trece omului prin minte are prea puțin de-a face cu viața lui...

— Cum și cînd scrieți? Ușor?

— Serile, cel mai bine. Da, foarte ușor, aproape fără ștersături: dacă nu mi-ar fi mers ușor, cred că aș fi renunțat, căci n-am deloc răbdare. N-am răbdare și nici memorie: dacă ați ști de cîte ori dactilografa mi-a semnalat că pe la pagina 10 vreo eroină era blondă și suplă, iar pe la 70 ajunsese brună și mai opulentă...

— Ați trădat, în ultima vreme, genul, ce s-a întîmplat? Altfel cum se explică apariția romanelor istorice «Logofătul de taină», «Ochii jupîniței» sau «Letopisețul de argint» la care scrieți acum?

— Sînt, de fapt, tot cărți cu caracter de enigmă, un fel de romane de capă și spadă. Epoca lui Brîncoveanu m-a pasionat: prin tensiunea, dar și prin fiorul acesta eroic de iubire de țară care o străbate. Am descoperit cu uimire că romanul istoric de aventură este citit cu multă plăcere, mai ales de vîrstnici.

— Nu v-ar tenta să treceți definitiv, cu armele și bagajele bogate pe care le aveți, dincolo de teritoriile romanului polițist și de aventură?

— În orice caz, n-aș face-o din snobism, depreciind genul în care m-am lansat și care m-a lansat: eu cred că fiecare om trebuie să facă — pe cît se poate mai bine — ceea ce știe să facă bine. Iar dacă poate transmite cititorului prin ceea ce scrie un imbold, un impuls spre a se depăși și înălța, un model de erou inteligent, activ, inventiv, nu mi se pare că munca sa e chiar zadarnică, nu?

Convorbire realizată de
SANDA FAUR

Pentru bucureștenii care au terminat liceul în perioada '60-'70, colici intestinali reflecși însoțesc amintirea Minervei Tutovan. Faima ei depășise de fapt hotarele Capitalei, iar printre exponenții generației respective a nu cădea în clasa «Samuraiului» reprezenta dezideratul suprem al fiecărui început de an. Ghinioniștii încercau transferuri disperate la «Sincai» ori la «Lazăr», părinții sentimentali erau amenințați cu sinuciderea, frații mai mici uitau să ducă lingura cu supă la gură, ascultînd înfricoșătoare povestiri despre Minerva. Se vehiculau cifre astronomice privind numărul corigenților și al repetenților, nu dădea niciodată 10, iar competenții apreciau că în nici un caz «nu poate fi dusă...»

— Unde ești, Dobrescule? Poftim la tablă. Ai adormit? Avem deci o piramidă cu baza paralelipipedică. Apotema M-N...

Dobrescu începu să deseneze. Creta scîrțîi, apoi se rupse între degetele transpirate.

Clasa izbucni într-un chicotit, reprimat repede. Samuraiul bătu cu stiloul în catedră:

— Vasăzică asta-i viziunea ta artistică despre paralelipiped! Foarte personală, dragă Dobrescu. M-ar interesa acum să aud și definiția.

— Nu... nu-mi amintesc exact definiția. Îmi scapă

— Cum vine asta, Dobrescule? Ai ajuns în clasa a noua, îți dau mustățile, aseară te plimbai de mînă cu o fată — fie vorba între noi, nu înțeleg de ce trebuia să o ții așa de strîns, n-am avut deloc impresia că ar vrea s-o ia la fugă — și nu știi ce-i ăla paralelipiped?! Păi asta e materie de primară...

Dobrescu își înfipse dinții în buza de jos ca să nu izbucnească în plîns. Corigentă... floare la ureche. Dar era în stare să-l lase repetent.

— Ce faci, Dobrescule? Dormi?

Locotenentul tresări. Se frecă speriat la ochi.

Maiorul de securitate Minerva Tutovan îl privi bănuitoare printre pleoapele subțiate:

— Abia la al treilea ghiont te-ai trezit.

— Vă rog să mă scuzați. De 24 de ore sînt pe teren.

Asta era crucea lui. După ce luase bacalaureatul, aruncase manualele de matematică în lacul Herăstrău. La banchet, urla de fericire: «Auzi, mă! Am scăpat de Samurai!»

Se reîntîlniseră totuși după cîțiva ani. Dobrescu, proaspăt absolvent al Facultății de drept, cu epoleți noi de locotenent, repartizat sub ordinele... Samuraiului, maior de securitate. Habar n-avea că părăsise învățămîntul. O privea holbat, cu ochii împăienjeniți, incapabil să articuleze un sunet. Minerva își strîmbase buzele subțiri, nutrind convingerea că surîde: «Ești un tip sentimental, băiete! Bucuria de a trăi se citește pe chipul tău. Apoi brusc: Repede! Care-i formula de rezolvare a ecuației de gradul trei?»

Pe bulevard se aprindeau luminile. Roșii, verzi, albastre și galbene străluceau limpezite parcă sub ploaia subțire.

— Și zi așa, tragi tare. De 24 de ore n-ai închis un ochi...

Pe chipul locotenentului se putea citi o resemnare de martir:

«Asta-i meseria...»

— Unde e un caz mai complicat, Dobrescu Vasilică sireacu! Că vorba aia, tînăr e minte țunțurlie are, matematică a învățat. Își încruntă sprîncenele: Știi care-i norocul tău, băiete? Că sînt o femeie blajină.

Dobrescu simți subit nevoia să tușească.

— Adevărat. Toată lumea mă invidiază...

Ajunseră. Urmînd indicațiile locotenentului, Minerva urcă opt sau zece trepte, pătrunzînd într-un coridor lung, în formă de L, și, în sfîrșit, se opriră în fața unei uși.

— Pintilie ăsta al tău trebuie să fie un individ foarte scund. Maximum 1,60 m. Acum îmi explic de ce s-a pierdut atît de ușor prin mulțime.

Dobrescu ar fi vrut să afle cum a dedus înălțimea hoțului, dar se răzgîndi și închise repede gura. Își compuse o expresie care părea să mărturisească că raționamentul e la îndemîna oricui.

— În general, prefer să mă întrebi de zece ori decît să

mimezi perspicacitatea, băiete, scrîşni Minerva. Vizorul e fixat foarte jos, respectiv la nivelul ochilor celui care priveşte din casă. Ce naiba? Îşi zvîrli capul pe spate: Detest ipocrizia!

Intrară fără nici o dificultate. Broasca fusese spartă. Minerva pipăi lemnul sfîşiat şi clătină din cap.

— Prea tîrziu. Se întoarse spre locotenent: Dobrescu Vasile! Dacă nu dăm de urma lui Pintilie, te scalpez!

Se opri, ca de obicei, în prag, cu braţele încrucişate la piept.

— Mda... Un individ neîncadrat, care trăieşte din expediente. A beneficiat la un moment dat de o sumă mai mare de bani. O afacere mănoasă, poate o moştenire. Sînt vreo zece-doisprezece ani de-atunci. În momentul de faţă, nu există nici o femeie în viaţa lui, mă refer la o legătură constantă. Nefumător (locotenentul privi stupefiat mucurile de ţigări şi scrumul împrăştiat peste tot), a părăsit casa de cel mult o jumătate de oră. Ce-ar mai fi... ce-ar mai fi... Da, Pintilie n-a efectuat serviciul militar. Vreau să spun că e reformat. Astea sînt primele concluzii, Dobrescu. Dacă eşti amabil, reconstituie acum raţionamentul. Îţi dau cinci minute pentru asta. Nu uita, ne aflăm în criză de timp.

Locotenentul privi buimac în jur. Îi venea să rîdă. Un rîs isteric, cu fălcile încleştate. «N-a făcut serviciul militar, a plecat de o jumătate de oră... moştenire...» deduse din cîteva mobile banale, un interior timpit de don juan ieftin, cum există cu sutele în Bucureşti.

— Ai intenţia să-ţi serbezi centenarul aici? Ia-o sistematic! Am zis că individul e neîncadrat. Care detaliu anume, mai corect absenţa lui, poate duce la această concluzie? Hai, băiete! Fă corelaţia!

— Al! Lipseşte deşteptătorul.

— În sfîrşit. Sigur că da. Oricît de stăpîn ai fi pe reflexele tale, totuşi pui ceasul să sune. Altceva!

— Spuneaţi că ar fi beneficiat de o moştenire. În sfîrşit, o sumă mare de bani.

— Ai reţinut perfect. Dacă observi, toate lucrurile din casă sînt contemporane. Mai limpede, cumpărate în acelaşi timp. Garnitura de mobilă «Mioriţa», covorul, magnetofonul demodat cît un geamantan. Toate acestea presupun un capital lichid investit dintr-o dată.

— Apropo de femei. Spuneaţi că întreţine relaţii pasagere. Sînt de acord.

— Mulţumesc. Şi cum ai ajuns la concluzia asta, dragă Dobrescule?

— Nimic nu trădează existenţa unei legături mai vechi. Fotografie, amănunt vestimentar...

— Realmente, mă copleşeşti, băiete! Încep să am remuşcări. Ştii, pentru corigenţa aia...

Considerînd că ambianţa îi e favorabilă, Dobrescu se avîntă:

— Nu văd însă din ce s-ar putea conchide că Pintilie este nefumător. Arătă spre mucurile de ţigară.

Minerva Tutovan ezită o clipă, apoi decise să rămînă conciliantă:

— Pintilie ăsta e un tip relativ meticulos. Pentru un bărbat care trăieşte singur, curăţenia din casă este semnificativă. Şi atunci, dragul meu Dobrescu, cînd dai cu mătura în fiecare zi, nu mai arunci scrumul şi ţigările pe unde îţi vine. În vaza de flori, pe bufet, şi aşa mai departe. Nu văd nici o scrumieră. Un fumător şi-ar fi cumpărat măcar una. Amănuntul însă mai denotă şi altceva. Ce anume, Dobrescule? Dar mai repede, văd că-ţi place să stai la taclale.

— Păi... dacă Pintilie nu fumează...

— Aşa!

— ...înseamnă că a avut un vizitator.

— Bineînţeles. Ce fel de vizitator?

«Ei nu, că asta e prea de tot!»

— Un vizitator... repetă Dobrescu, neştiind ce să spună.

— Am auzit. Dar ce fel?

Locotenentul îşi ridică fruntea.

— Vreţi... vreţi să ştiţi cum arăta?

— Dacă eşti în stare, n-am nimic împotrivă.

— Nu prea cred că aş putea s-o fac.

— Eu sînt convinsă. Nu m-am referit la detalii fizice. Oaspetele lui Pintilie s-a simţit aici mai comod decît la el acasă. Pintilie nici măcar n-a îndrăznit să riposteze unei grosolănii evidente. N-a crîcnit, deşi individul a ars pur şi simplu mobila, strivindu-şi ţigările. Aceasta trădează raportul de dependenţă al lui Pintilie faţă de musafir. Ia să vedem cam ce hram poartă acest musafir!

Dobrescu îşi ţuguie buzele.

— Plecînd de la ideea că cineva a spart uşa ca să intre şi apoi a răscolit prin casă, s-ar putea conchide că acelaşi cineva a lăsat şi mucurile de ţigară.

— Deci unitate de persoană.

— Evident.

— Nu evident, Dobrescule. Insuficient! Între cel care a fumat ca un turc şi ăla care a asediat uşa, răsturnînd după aceea casa cu fundul în sus, nu există nici o legătură. Ai înţeles? Sînt convinsă că nu! Primul e un vizitator întîmplător. Indiferent de natura relaţiilor lui Pintilie, cred că ne interesează mai puţin. Pe cînd al doilea este adversarul din umbră, inevitabilul agent intrat în arenă. Ca şi noi, persoana încearcă să-l depisteze pe Pintilie. Ăsta e spionul, băiete, sau mai pe înţelesul tău: Bau-Bau.

— Cînd Dumnezeu să fi aflat toată povestea asta? bîigui locotenentul.

— Ca şi tine, în momentul cînd s-a produs accidentul. Tu nu l-ai observat, în timp ce celălalt, sînt convinsă, te-a filat. În consecinţă, s-a grăbit şi ne-a luat-o înainte, percheziţionînd locuinţa. Ei, îl vezi tu pe balaurul ăsta lăsîndu-şi mucurile de ţigară peste tot numai ca să-l depistăm noi printr-o analiză de laborator? Ce naiba, te credeam mai dibaci! Deci, încă o dată, orice corelaţie între tipul cu ţigările şi sălbaticul care a dărîmat uşa este falsă şi neavenită. În ce priveşte scutirea de serviciul militar — mă grăbesc dragul meu —, e suficient să-i priveşti încălţămintea. Băiatul suferă de platfus: Uzura tălpii e caracteristică. Mai e cazul să-ţi explic?

Locotenentul clătină din cap.

«Nu, nu mai era cazul». Ştia însă ce urmează.

Minerva îl măsură din creştet pînă în tălpi şi respiră adînc:

— Şi acum, înainte de a trece în baie, nu mai tremura, Dobrescule, ţi-o spun eu şi pe asta, am să-ţi povestesc cum am dedus că Pintilie a părăsit locuinţa de maximum jumătate de oră. Pe masă se află o carafă cu apă şi un pahar pe trei sferturi plin. Carafa a fost umplută azidimineaţă, poate chiar ieri. Paharul, de circa o oră. Mai adaug că paharul a fost umplut la robinet. Nu s-a turnat din cană. De ce, Dobrescule?

— Ziceaţi că explicaţi dumneavoastră de ce...

— Adică e rîndul meu. Mai facem cu schimbul. Pînă acum ţi-ai bătut capul... Mă

— Sufletelule, eu nu fumez, nu beau, nu merg la fotbal. Trebuie totuși să am și eu vreun hobby.

Surpriză neplăcută.

— Mamă, este adevărat că m-am născut dintr-un joben?

rog! Doar apa stătută lasă băşicuţe, bule de aer, şi asta cam după o oră. În carafă sînt atît de multe încît ai impresia că e sifon. În pahar, abia acum încep să se adune cîteva la suprafaţă. Cînd am intrat noi în apartament nu era nici una. Deci, înainte de a-şi părăsi locuinţa, Pintilie a băut un pahar cu apă. A observat că cea din carafă nu e proaspătă şi şi-a umplut paharul la robinet. E clar?

Pe bulevard, sute de umbrele, ciuperci colorate din tafta dansau deasupra trotuarelor.

«Din avion trebuie să fie superb», gîndi Minerva, strîngîndu-şi în jurul trupului deşirat jacheta cafenie de doc. Aruncă o privire piezişă spre Dobrescu. Îşi lăsase capul pe spate, cu o expresie încîntată, primind ploaia în plin obraz.

Dobrescu închise ochii. Diamantele se scuturară, alunecînd pe obraz.

— Sper că nu plîngi! Minerva părea contrariată. Perfect! Să reluăm deci exerciţiul de intuiţie. Presupunem că eşti proprietarul unui elefant alb...

Curiozităţi ale modei

● Cel mai mult material s-a utilizat la confecţionarea toaletelor executate cu prilejul încoronării Ecaterinei a II-a. Trena ei, lungă de 70 m şi lată de 7 m, era purtată de 50 de paji ● Cele mai grele şiraguri şi salbe erau purtate la începutul secolului al XX-lea de către negrii din tribul mongo, din bazinul Congoului, lîngă rîul Lulong. Aceste şiraguri cîntăreau cîte 12 kg ● Cei mai mari amatori de inele au fost curtenii de pe vremea Imperiului roman. Aceştia purtau cîte două inele la fiecare deget de la mînă, cu excepţia degetului mijlociu. Seturile de inele se schimbau după anotimp: cele de vară erau mai mici şi mai uşoare, iar cele de iarnă mai grele ● Cea mai serioasă instituţie pentru satisfacerea cerinţelor modei a fost creată în anul 1722 în Olanda de către o societate pe acţiuni pentru vînarea balenelor. Din fanoanele («dinţii») acestor animale se confecţionau balenele pentru corsete ● Cele mai complicate pieptănături se făceau pe la mijlocul secolului al XVIII-lea. Pentru elaborarea unei asemenea pieptănături se foloseau 1 kg de pomadă, 1,5 kg de pudră şi 12 m de tul. Adeseori în păr se turna şi un flacon cu apă de flori ● Cea mai aspră măsură împotriva modei a fost introdusă de Napoleon. Pentru a menţine industria textilă franceză, care producea în special ţesături grele, Napoleon a ordonat să se stingă focul în toate căminele din palatul Tuileries. El spera că va obliga astfel pe curteni să renunţe la ţesăturile uşoare. Dar moda s-a dovedit mai tare decît dictatorul — cu riscul de a se îmbolnăvi, doamnele de la curte au continuat să poarte rochii din tul ● Cei mai largi pantaloni bufanţi au fost purtaţi în secolul al XVI-lea de către englezi. Aceştia îi imitau pe spanioli, care pe vremea aceea erau creatorii modei. Pantalonii purtaţi de englezi erau atît de largi încît a fost nevoie să se mărească scaunele în parlament ● Cele mai largi rochii (aşanumitele crinoline) au fost purtate pe la jumătatea secolului al XVIII-lea. Pe şolduri, ele aveau 2 m lăţime, iar tivul lor era de 8 m.

ELE, ANONIMELE

Schițe de
OLIVIA CLĂTICI

La 20 de ani după ce lua premiul revistei «Femeia» pentru nuvela «Măria», dr. Olivia Clătici, conferențiar la catedra de socialism științific a Universității din București, ne încredințează din nou cîteva din notațiile sale literare — pline de sensibilitate, grație și căldură — făcute în puținul timp liber pe care i-l lasă o intensă activitate universitară și obștească.

Născute din privirea atentă, delicată și plină de adînc respect cu care autoarea urmărește condiția femeii, schițele de mai jos — cîteva din mai multele adunate sub titlul «Ele, anonimele» — vor obține neîndoielnic adeziunea cititoarelor, așa cum au obținut-o și pe cea a redacției noastre.

Doctoratul

În urmă cu 10—15 ani, am avut o studentă considerată un adevărat fenomen: harnică, inteligentă, cultă. Toți profesorii îi preziceau o carieră strălucită. A terminat facultatea cu 10 «pe linie». Din uzina în care muncea după repartiție veneau numai vești bune despre ea. Era iubită, admirată, stimată. N-am mai văzut-o vreo 10 ani. Într-o zi o întîlnesc pe culoarele institutului. Îmbrățișări, sărutări, bucurie.

— Ce faci, Eda?

— Bine, am venit că susține soțul meu doctoratul.

— Bravo, felicitări, dar tu, ce faci?

— Eu i-am făcut două fete. Și zîmbea, și nu-i părea rău.

Sociolog de întreprindere

A terminat de curînd facultatea. Cu o medie de «mijloc» și, conform ordinii de priorități, a nimerit într-o fabrică. Mare. Cu majoritatea lucrătorilor femei. Ce are de făcut nu prea știe. Nici ea și nici alții din jurul ei. Unii o considerau chiar ceva în plus, nu-i găseau locul, îi încurca, iar șeful ei făcea mari eforturi să-i găsească zilnic cîte ceva de făcut. I-au dat pentru început o muncă de birou. La serviciul personal. Linia tabele. A protestat, a explicat ce a învățat în facultate și care crede că e locul ei. Nu se prea potrivea cu ceea ce credeau ei. A dat totuși și peste un șef mai înțelegător: «Eu nu mă prea pricep la ceea ce vrei, dar apucă-te de treabă, caută-ți de lucru». Și și-a căutat.

Venind zilnic la lucru, a observat cum multe dintre muncitoare vin încărcate cu plase grele de cumpărături sau se grăbesc la plecare să intre în prima băcănie, brutărie, zarzavagerie ca să-și umple sacoșele. Și a avut o idee. Împreună cu o altă femeie, om de inimă, a cerut femeilor să lase la poartă, la intrarea în schimb, lista de cumpărături și bani potriviți și vor găsi cele solicitate la ieșirea din schimb. La început au privit-o straniu. Cîteva mai curajoase au încercat. Le-au urmat altele. La început cărau ele două, fete înimoase, cumpărăturile cu sacoșele. Apoi n-au mai putut. Comenzile erau prea numeroase. Li s-a dat o mașină. Și comenzile au crescut. Și toate acestea se reflectau în rezultatele în producție. Apoi cineva s-a supărat. Cine și de ce? Și nu le-au mai dat mașina. Și n-au mai putut onora comenzile. Și femeilor le părea rău, ziceau ele că experiența trebuie continuată. Fetele nu s-au lăsat. Și din nou cineva le-a ascultat și a mutat comerțul în fabrică. Acum totul e mai bine organizat. Femeile lasă comenzile la magazin și-și iau sacoșele la ieșirea din schimb. Și sînt mulțumite.

— La revedere, eu cobor la prima.

— La revedere, dar cum o cheamă pe fata despre care mi-ai vorbit?

Răspunsul ei s-a pierdut în uruitul roților tramvaiului care o pornea din loc.

Teza de doctorat

E o asistentă deosebit de apreciată. La o disciplină tehnologică grea, considerată, de obicei, ca fiind indicată mai ales pentru bărbați. E un foarte bun specialist și pedagog, uneori grupele de studenți recurg la adevărate stratageme ca să lucreze cu ea la orele de laborator. Se învață carte. Și orice ar spune orișicine, studenții nu-și iubesc dascălii de la care nu au învățat meserie.

E un cadru didactic bun, o recunoaște toată lumea, dar după 20 de ani de catedră de-abia a reușit să ajungă lector. Nu e doctor și nu are lucrări științifice decît în «colaborare». Într-o perioadă, care a durat cîțiva ani, o găseai în laborator de dimineață pînă seara: «Lucrezi la teză?» Răspunsul venea vag, incert: Da. S-a încheiat acea perioadă și ea n-a susținut teza, de-abia a reușit să-și dea examenele. Cu rezultate strălucite, dar cu mari tărăgănări. În schimb, și-a susținut teza șeful ei de catedră. Cu brio.

Iar ea, pentru că e singură, pentru că are un copil de crescut, pentru că-i e teamă să nu-și supere șefii și a «înțeles» că uneori nu-i bine s-o iei înaintea bărbaților, a rămas pe mai departe un lector foarte bun, dar «fără perspective». Nu are titlul de doctor și în caracterizările anuale i se scrie «nu lucrează cu destulă perseverență pentru elaborarea tezei de doctorat».

Și a acceptat, și s-a resemnat. Și l-a ajutat. Pentru că el era șef, pentru că era bărbat și... și pentru că-l iubea puțin.

Ingrid

Nume fascinant, de regină ostrogotă, cu rezonanță astrală, chip dăltuit în marmură, inteligență ieșită din comun, bunătate cu carul, personalitate colțuroasă. Asta e Ingrid, profesoara de limba română, pe care elevii la clasă o ascultă cu ochii larg deschiși, gata să-i soarbă fiecare cuvînt, să plutească pe aripile imaginației odată cu personajele pe care le evocă, în epoca lor de durere și suferință, de încrîncenată încleștare cu ei și nedreptățile din jurul lor, profesoara la ale cărei ore colegele merg să se destindă și să participe la un adevărat spectacol. Ingrid la catedră nu predă, nu ascultă, oficiază, un cult al frumosului, al adevărului și al purității. Nu-și «face» lecțiile, le trăiește și odată cu ea le trăiește clasa.

Omul acesta atît de bun, atît de om, ascunde sub zîmbetul inteligent ce-i luminează mai tot timpul fața o adevărată dramă.

Căsătorită cu un soț pe care-l iubea, și-a dorit mult un copil, dureros de mult, dar nu l-a avut. Pașii i-au scos în cale un om inteligent și spiritual, pe care l-a crezut perfect, pe care l-a iubit pînă la adorație și care i-a dăruit copilul mult așteptat.

Ar fi putut să mintă, dar n-a făcut-o; i-a spus soțului totul. A găsit înțelegere, compasiune,

dar nu le-a acceptat. L-a părăsit. Tatăl copilului i-a oferit un nume, dar între timp se trezise, s-a dumirit că zeul nu exista decît în mintea ei, era un biet muritor de rînd şi nu i-a acceptat mîna întinsă. A suferit cumplit. Dezaprobarea familiei, privirile pline de reproş ale colegelor. Dar n-a plecat capul. Copilul pe care l-a dorit atît de mult era scutul ei împotriva a tot şi a tuturor. Mulţi au condamnat-o, au blamat-o, dar nimeni n-a îndrăznit să înfrunte privirea metalică a ochilor ei albaştri.

Copilul are şase ani; un copil reuşit, frumos, isteţ. Ingrid este de şase ani singură şi-i e greu să se împartă între şcoală şi casă şi nu primeşte ajutor de la nimeni, şi-şi adoră copilul şi se consideră un om fericit.

• divorţ

Erau tineri şi erau fericiţi, nimeni n-ar fi putut spune că nu erau fericiţi, pînă într-o zi, cînd, unul dintre ei, el sau ea, a observat pe tavan o pată şi s-a mirat cît de urîtă era pata aceea şi s-a gîndit c-ar trebui să cheme nişte zugravi de la cooperativa de prestaţii, numită chiar «Prestarea».

Zugravii au venit, aducînd mai întîi o căldare, apoi o mistrie.

Erau cu toţii patru meşteri şi au adus şi un sac cu humă, şi o cutie cu ulei, şi o pensulă — toate astea, firească, în zile diferite — şi le-au lăsat acolo, în mijlocul casei, şi peste o săptămînă au jupuit pereţii şi n-au mai venit, după aceea, două săptămîni.

Şi a trecut vara, şi a venit toamna, şi a venit iarna, şi dulapurile stau şi acum acoperite cu ziare, iar în baie încă nu s-a dat cu ulei şi nimeni nu mai ştie cine a fost cu ideea, el sau ea, cine a adus zugravii, el sau ea?

Pînă şi tribunalul ezită să se pronunţe: cine e vinovatul?

Avocatul lui spune că ea.

Avocatul ei spune că el.

VASILE BĂRAN

umor

— Căsnicia ta are o bază solidă?

— Nu prea... am făcut cunoştinţă pe o plajă de nisip.

*

Între vecine:

— Cum îi merge fiicei dv. în noua căsnicie?

— Splendid. E foarte mulţumită, doar soţul şi-l suportă greu!

Competiţie

— Cîţi ani am? Păi, atîţia cîţi arăt, draga mea prietenă!
— Ai! Eu credeam că sînteţi mai tînără...

casă specială de mode

La Londra s-a deschis o casă specială de mode rezervată unor anumite categorii de clienţi. Pentru exemplificare, vă prezentăm trei dintre manechinele secţiei masculine (de la stînga la dreapta): Chris Greener (2,20 metri înălţime), David Frowse (1,45 metri înălţime) şi George Macaree (203 kg greutate). Sloganul casei de mode este: «Îmbrăcăminte pentru oricine!»

Fără cuvinte

ALMANAH 1981 femeia

DOSAR „fapte reale"

Trei cazuri povestite de VASILE TINCU

În cazurile pe care le vom descrie sînt implicați oameni obișnuiți și oameni care fac rău. Binele și răul se confruntă, sub incidența legii și a normelor morale, făptașii actelor antisociale ajungînd întotdeauna să plătească pentru ceea ce au comis. Este o lege implacabilă a vieții, nu numai a societății, dar ea nu se aplică singură...

OMUL DIN ÎNTUNERIC

Totul s-a întîmplat extrem de neașteptat și, din clipa aceea, fata a acționat ca un resort, complet anihilată de frică. În stație mai era, desigur, lume, dar la ora aceea, înaintată, n-a părut nimănui suspect faptul că un tînăr își ajunge din urmă «prietena», pe care o prinde ocrotitor și tandru pe după umeri și că se pierd amîndoi, strîns lipiți, pe una din străzile orașului. Ceea ce nu avea cum bănui nimeni este că zdrahonul acela de bărbat n-o cunoștea deloc pe codana cu matricolă de elevă și că, în momentul cînd o strîngea «drăgăstos», i-a sugrumat țipătul cu vîrful unui cuțit proptit între coaste: «Dacă scoți o vorbă te omor. Mergi mai departe, ca și cînd nimic nu s-a întîmplat. Fii atentă că de atragi atenția cuiva te...». Fata a rămas inertă, ca paralizată și a fost purtată, mai departe, mai mult pe sus. „L-am văzut, îngrozită, fața, da, era chipul unui om în stare de orice. Cuțitul acela, ah, mie îmi este o frică nebună de cuțit, pur și simplu mă paralizează, mi-a retezat orice gînd. «Dacă ne întîlnim cu cineva, sau ne oprește cineva, l-am auzit, spui că ești nevasta mea. Altfel...». Nu mai știam ce este cu mine. Mă mir cum de n-am leșinat". Se pare că unui grup de tineri i s-a părut cam stranie această nepotrivită pereche, dar ei a tras-o cu repeziciune pe străzi ocolite și, la un moment dat, a aruncat-o peste gardul unei școli, dincolo de care a dispărut și el. Fata, care încă nu împlinise 15 ani, era mai mult moartă decît vie: «Acum... acum mă omoară...» Căci îl credea, pe omul acela, nebun. Dar individul avea alte gînduri: ducînd-o mai departe, pe sub boschețl, a trîntit-o cu brutalitate pe iarba rece și umedă a sfîrșitului de toamnă și... Din toată oroarea și din toată amărăciunea, nu i-a rămas, ca o obsesie de coșmar, decît norul acela, negru și singuratic, ce s-a năpustit ca un bivol peste văpaia lunii... De ce? De ce?

Lacrimile n-au spălat și nu vor spăla niciodată nimic. Dar pe oamenii cu un dram de suflet sau de omenie îi înduioșează. Pe el nu l-au impresionat nici lacrimile, nici rugămințile acelei copile. A scos-o de acolo și, sub aceeași amenințare, a tîrît-o, în pîcla nopții, pe căi numai de el știute, pînă cînd, iată, au ajuns parcă într-un cîmp, unde se ghicea una sau două barăci de șantier. Ce șantier? Unde se aflau? Căci merseseră mai bine de un ceas. «Aici să stai — i-a șuierat el — aici, dacă te miști...» Nuu, n-a mișcat. A rămas țintuită acolo, stană mută, urmărindu-l cum se topește, cîțiva pași, umbră neagră, în întuneric, și șușotește cu o altă umbră, după care se întoarce. Avea în mînă o cheie cu care a deschis baraca. Acolo, jos, pe pămîntul rece...

Spre dimineață, încă de cu noapte, a dus-o pe aceleași căi întortocheate în stația de unde o luase, unde a abandonat-o nu înainte de a-i aminti că dacă-l reclamă... «te găsesc și în gaură de șarpe și...», după care, «tandru», i-a dat o nouă întîlnire...

Copila n-a îndrăznit să se ducă acasă. Pînă atunci trăise sub spectrul paralizant al amenințării, permanent cu groaza că, pînă la urmă... acum începuse să-i fie indiferent ce se mai întîmplă cu ea; a rătăcit, pierdută, pe străzi, plîngînd neîncetat. Fuseseră, în mod brutal și nedrept, ucise prea multe lucruri în ea, și totul se deschidea, acum, spre viață, ca un abis urît și fără rost... Ce mai rămînea din visurile copilăriei? Și în cîte cioburi absurde nu fusese spartă imaginea de fericire a unei viitoare femei despre ceea ce avea să însemne bărbatul...! Dintre toate, vie, năucitoare, și nedreaptă, îl cuprindea, ca o mlaștină, ființa, oroarea... Imensa oroare a violenței! În această stare a întîlnit-o un tînăr cunoscut, care, bănuind ce s-a întîmplat, i-a anunțat părinții. Aceștia au alertat miliția.

Bineînțeles, s-a pornit imediat pe urmele făptașului. Deși cazul părea simplu, n-a fost o treabă prea ușoară pentru lucrătorii de miliție. Fata nu cunoștea bine Bucureștiul, era elevă la un liceu din Capitală, însă locuia într-una din comunele subur-

bane. În simbăta aceea întîrziase cu colegii ei la un spectacol de teatru, dar aranjase să doarmă la o mătușă, în Berceni, așa că părinții merseseră la culcare liniștiți. Mătușa, însă, n-a putut lipi geană de geană...

În rest, se știa, doar, că plecaseră din stația «Big» Berceni și merseseră, pe drumuri neluminate, de la periferia orașului; noaptea fusese neagră și copila nu se putea orienta. Făptașul acționase cu cruzime și perfidie: nu lăsase urme. El nu lovise. El nu provocase leziuni, zgîrieturi. El doar amenințase. Își amorțise victima cu spaima. Un asemenea ins periculos trebuia prins cu orice preț, spre a primi pedeapsa aspră a legii. S-a căutat palmă cu palmă, în cartierul Berceni, pînă s-a găsit școala aceea, și gardul, și grădina cu boscheți... Apoi, pe o rază de mers pe jos pînă la o oră și jumătate, s-au cercetat toate barăcile de șantier. Cum s-o recunoști însă ziua, la lumina soarelui, cînd... Dar, iată, a apărut, ca dintr-o minune, el. Omul din întuneric, umbra care nu-și arătase fața, dar care dăduse, fără să șovăie, cheia! Cum i-a văzut pe lucrătorii de miliție, a și zis: «Eu n-am nici o vină, n-am văzut cine e fata și nici nu mă interesa. Obligația mea de serviciu era să păzesc doar niște piese și două aparate. Dumitru Mihai, lucrător la noi, mi-a spus că doarme acolo... (Iată, deci, cine era făptașul!) Nu mi-a cerut voie mie. De ce să-mi ceară? Nu răspundeam de paza barăcilor, eu...» Ofițerul de miliție a surîs trist în fața acestei revărsări de remușcări lașe; Alecu Ion, om de 57 de ani, poate cu familie și nepoți, se împiedica în limbă spre a se arăta basma curată, dar nu mișcase un singur deget nici spre a opri din drumul ei o faptă urîtă și murdară, și nici spre a o dezvălui... A obîdduit-o, dintr-o falsă înțelegere a lucrurilor, pe temeiul unei morale ce n-ar tolera-o cu nici un chip în propria-i familie, dîndu-i insului aceluia corupt siguranța că există pe lume oameni care îi acceptă, ba, mai mult, îi și acoperă mîrșăvia.

În mod firesc, legea l-a pedepsit aspru pe făptaș, el primind ani grei de închisoare. Cum s-ar spune, s-a făcut dreptate... Dar eu știu că nu s-a putut face în întregime dreptate, deoarece, acolo, în sala aceea de judecată, se aflau cel puțin două ființe ale căror suflete, împăienjenite de lacrimi, arătau că nu există instanță pe lume care să le poată anihila durerea. Una era ea, copila de 15 ani, în care un om se străduise să ucidă, cu brutalitate și inconștiență, un vis de viață. Iar cealaltă era chiar nevasta acelui om, cu doi copii de mînă și altul pe drum... și despre a căror viață ce să mai vorbim!

Și se mai afla acolo, el, omul din întuneric, în al cărui suflet mi-a fost pur și simplu oroare să mă uit.

LOVITURILE MISTERIOASE

Există, pe lumea aceasta, oameni stăpîniți de cîte o manie; ba, unii sînt pricopsiți și cu mai multe. Totul este ca ciudățeniile lor să nu-i deranjeze pe ceilalți semeni și să nu contravină, evident, spiritului legii. Pe bătrînul Stoica S. din Petroșani îl pasionează cîinii. Nu unul, nu trei, ci cu zecile. De toate neamurile și de toate mărimile. Vă gîndiți, poate, că a construit pentru ei vreun pavilion special? Eroare, cine iubește cu adevărat cîinii doarme împreună cu ei, mănîncă împreună cu ei, respiră împreună cu...

Pe vremea cînd a trăit evenimentele ce le vom descrie aici, Stoica S. locuia împreună cu 18 patrupede. Ograda, casa, grădina purtau din plin amprenta existenței lor. Prin dușumeaua ruptă se ițea pămîntul gol, ușile — cele interioare, desigur, — stăteau deschise, pentru ca circulația să fie liberă, nici unul dintre cîini nu învățase, încă, arta dereticatului și dovedeau o alergie zgomotoasă la aspirator... Se înțelege că aveau și un șef, un cîine ciobănesc, înalt și ciolănos, singurul învestit cu dreptul de a trece pragul dormitorului atunci cînd stăpînul dormea sau asculta muzică. Fiindcă muzica reprezenta a doua manie a lui Stoica S.; peste tot se puteau zări casetofoane, magnetofoane, radiocasetofoane, benzi, casete... Om solitar și ursuz, stătea majoritatea timpului acasă și asculta, sub privirile admiratoare ale patrupedelor, care ciuleau, cunoscătoare, cînd o ureche, cînd pe cealaltă, muzică. Prietenii, cîți îi rămăseseră, nu prea se încumetau să-i mai bată la poartă; nu se știe niciodată cum poate reacționa o asemenea haită. Un lucru se dovedea sigur: pe omul acesta n-o să-l calce niciodată hoții. Cu o asemenea pază «dințată» nu-și permite nimeni să rîste...

Iată, însă, că într-o dimineață Victor Ciochină, unul dintre puținii cunoscuți ai lui Stoica S. și ai cîinilor săi, l-a găsit pe acesta zăcînd, în mijlocul casei, pe podea, sub un morman de boarfe și obiecte de mobilier. L-a scos cu greu de acolo — trei zile și trei nopți pătimise omul în starea aceasta — și l-a dus la spital. Prin odăi parcă trecuse taifunul, totul fusese întors cu susul în jos, obiectele de valoare, aparatele — vai, și cele muzicale —, banii dispăruseră. Mersi bine se aflau numai cîinii... Cam flămînzi, e adevărat, dar bucuroși și mișcători nevoie mare din coadă fiindcă le scăpase, totuși, cu viață stăpînul!

Lucrurile se întîmplaseră, după cum povestește victima însăși, cam așa: «M-am așezat în pat și am ascultat muzică pînă în jurul orelor 1, fiind cu veioza aprinsă. Apoi am aținut. Parcă am uitat să încui ușa de la intrare. La circa o oră, am simțit pe cineva că umblă pe la capul meu și, crezînd că este unul din cîini, am încercat să-i înlătur cu mîinile». Nu era însă «unul din cîini», nici măcar cel ciobănesc învestit cu paza supremă, ci un ins care l-a orbit cu o lanternă puternică, apoi cineva l-a lovit între spete și s-a rostogolit pe podea. Cînd și-a revenit, probabil în a doua noapte, și-a dat seama cu groază că se află sub un morman de lucruri și că nu va putea ieși de acolo niciodată. Ba, i s-a părut că pe sofaua lui vorbesc... pă-

rere?... doi, un bărbat și o femeie... După care n-a mai știut de sine nimic, pînă cînd a apărut, ca un miracol, Ciochină.

Cine să fie hoții care au știut să zîmbească atît de fermecător clinilor? Să fi fost opera aceloraşi făptaşi care alertaseră, de cîteva săptămîni bune, întreaga miliție din Valea Jiului, de nu mai știau oamenii cînd este noapte și cînd este zi? Căci lucrurile se petreceau, într-adevăr, ca într-un coşmar... misterios: se producea spargerea, se furau bani sau bunuri de mare valoare, hoții lăsau destule urme, dar intrau, parcă, în pămînt. Toate pistele se pierdeau, subit, undeva, în mod absurd, ca urmele acelea din pustiurile înghețate, care-ți dau senzația bizară că cei care călcaseră, pînă atunci, pe pămînt au luat-o, cine știe cum, spre cer... Procedeele folosite demonstrau o stranie îmbinare de tehnică subtilă și amatorism grosolan: lotrii nu respectau, cum s-ar zice, nici o regulă. Mai întîi fusese jefuită casa lui Mihail P. din Petroşani, de unde se furaseră lucruri și bani în valoare de 51 160 de lei. A doua lovitură fusese dată la Gheorghe D., și el tot pensionar singuratic, căruia îi dispăruseră 18 040 de lei, plus acte și cecuri în valoare de 316 165 de lei. Comiseseră un număr incredibil de prostii; una din ele reprezentînd-o cecurile: vor rezista ei ispitei de a nu folosi buletinul sustras pentru a scoate bani de pe carnetele cu un sold atît de mare? În zadar au fost alertate, însă, toate agențiile CEC și oficiile PTTR din țară, nici un carnet n-a fost prezentat pentru efectuarea vreunei operații. Atunci de ce le-au furat?

Apoi, cîteva spargeri în lanț, la două școli, două bufete și... liniște. Timp de o lună nimic! Într-o noapte este prădată, însă, filiala de vînătoare din Petroşani, unde a fost forțat seiful și, iată, tîlharii omul cu haita de cîini... Făptașii trebuiau prinși cu orice preț.

Dar, vedeți, treburile nu se dovedeau deloc simple: Valea Jiului reprezintă un mare oraș, constituit, de fapt, dintr-o puzderie de orășele ce se înșiră pe firul văii ca bijuteriile pe un colier. Unde aveau să acționeze, din nou, hoții? Spre a le închide orice putință de scăpare, miliția a organizat, cu mari eforturi, desigur, mobilizîndu-se toate forțele, o pîndă continuă, la care au participat și membri ai forțelor patriotice, cetățeni. Prin plasa aceasta uriașă, cu ochiurile atît de mici, era greu, dacă nu imposibil, să se mai strecoare cineva. Dar ei, tîlharii, n-aveau să-și dea seama de asta? S-a mizat pe un argument care părea paradoxal: hoții cunosc la perfecțiune Valea Jiului, dar... nu sînt de aici. Sau nu locuiesc aici. Altfel n-aveau cum scăpa pînă acum. Ei vin, pradă și dispar... Paradoxul s-a dovedit viabil: în seara zilei de 22 februarie — fără să bănuiască nimic —, trei tineri se apropie tiptil de filiala CEC din Petrila. Cei care pîndesc fac ochii mari: dar ăștia sînt feciorii lui alde Dragu, lui alde Vîtcă și alde Asaftei. Sînt lăsați să acționeze. Asaftei rupe încuietoarea și intră; îl urmează Dragu. Vîtcă, ascuns, undeva, la un colț, păzește... Dar, iată, se simte o mișcare, Vîtcă dispare primul, apoi iese, în mare viteză (se echipaseră cu tenișI, «ca să avem spor la fugă»), Dragu, care se răsucește printre mîinile care se întind să-l apuce și se pierde printre blocuri; oamenii au ordin să nu tragă. Asaftei, rămas înăuntru, trece printr-o vitrină, dar fără sanse. Este prins.

Mai departe, povestea se derulează rapid: deși își «jurase» să nu se divulge, s-au spus, imediat, unul pe altul: Numai că, vedeți, neîncrederea e o lege a hoților, ei nu-și știau, toți, domiciliile. Așa că echipe ale miliției din Petroşani au pornit să bată străzile Capitalei, pînă i-au întîlnit pe Dragu Nicolae, pe Bucur Ionel, pe Dăluț Augustin și pe Munteanu Silvana... Cornescu Nicolae fusese prins în Petroşani.

Cine erau autorii loviturilor misterioase? Toți tineri fără ocupație, mulți dintre ei încă minori, cu părinți în Petroşani sau Petrila, dar scăpați de sub autoritatea familiei și lăsați de capul lor. «Scuza» principală? «Noi îi știam elevi în București sau integrați în muncă». De luni întregi însă — cu excepția lui Vîtcă Petru, elev la «Electroaparataj», atras în grup în ultimele zile — duceau o viață de haimanale, parazitară, se iroseau prin circiumi sau într-un trai imoral, fără orizont, fără muncă, fapt ce i-a condus în mod inevitabil spre infracțiune. Metoda lor era simplă: soseau în fapt de seară în Petroşani, dădeau lovitura și, în cursul nopții, dispăreau. Cu accelerat sau cu mașini de ocazie. Ba, odată, au venit și s-au întors cu un autoturism — luat din Gara de Nord —, pentru care au plătit 4 000 de lei. Cel care i-a cărat chiar nu și-a dat seama cu cine are de-a face? Sau... cine se aseamănă se adună și se sprijină?

Printre ei se afla și o fată, și ea fostă elevă, fugită de la școală, care «convietuia» cu Dragu, și care-i însoțea pe ceilalți la spargeri. Ea, ca și Vîtcă, nu a participat direct, ea era cu «tira»... Cum de au ajuns ei să fure, cum de au crescut părinții lor pentru societate niște epave, greu acum de transformat în oameni adevărați? Viciul este ușor de detectat: «Este singurul copil în familie și nu pot să știu de ce a recurs la săvîrșirea unor asemenea fapte» — zice, îndurerată, mama Silvanei. Și adaugă: «Fiindcă nu i-a lipsit nimica». Într-adevăr, nu i-a lipsit nimic din tot ce-i trebuia spre a o porni pe cărări strîmbe: răsfăț, obîăduire fără margini, lipsă de control, sprijin material, tolerare a faptelor urîte, a vieții parazitare. Căci este greu de crezut și de admis acum că toți acești părinți — care «cîntă» în fața legii cam aceeași melodie disculpatoare... n-au știut, luni în șir, că băieții sau fata lor... de București sînt niște vagabonzi, că nu lucrează nicăieri, că nu învață nicăieri... Că, deci, pot comite fapte care să-i pună în conflict cu legea, cu societatea. Fapte care să lovească în ceilalți oameni. Au mers pe «principiul»... sînt mari, se descurcă ei.

S-au «descurcat». Și eu afirm, aici, că lacrimile cu care se plînge acum sînt prea de crocodil spre a țîșni dintr-o durere adevărată. Fiindcă marea iubire nu naște niciodată toleranța în fața răului. Dimpotrivă!

Pe asemenea oameni îi «tolerează», în mod paradoxal, doar cîinii...

FOCUL

Înserarea se cernuse moale, învăluind în zăbranicul ei trumoasele meleaguri ale Cîinicului de Gorj. Casele, livezile, pădurea se cufundaseră în tihna de dinaintea

somnului, cînd, deodată, a zbucnit strigătul acela, care umple de groază orice om: «Săriiți, arde satuuu...» «Tocmai mă culcasem, își amintește Constantin Căldăruşe, dar am sărit, vorba ceea, ca ars, am tras ceva pe mine și am ieșit afară; să vezi și să nu crezi, la mai puțin de 20 de pași de casa mea, ardeau clăile lui Croitoru. Se adunau, cu gălăgie mare, oameni de pe toate ulițele; cu găleți, cu pămînt, am încercat să ogoim focul. Dar în timp ce noi cărăm apă, ne trezim cu flăcări și la fînarul de din-deal, unde se aflau închise vitele și avea podul plin cu fîn. Am mers imediat și acolo, au sosit și pompierii de la mina Rovinari, și cei de la termocentrala Rogojelu. Degeaba — a ars aproape tot; dar focul nu s-a mai întins».

Cam așa s-a desfășurat bătălia cu pojarul ce a cuprins acareturile familiei Croitoru, în viziunea sintetică a lui Constantin Căldăruşe. Oamenii s-au ales și ei cu niște arsuri; ce să mai vorbim, însă, de Maria Croitoru, asupra căreia se abătuse nedreapta restriște? Se mistuiseră, sub ochii ei, pîrjoliți de panică și de năpastă, adăposturile pentru vite, 5 care cu fîn, 2 șire de coceni, cotețele pentru păsări și porci... O agoniseală de ani și ani, încropită cu multă trudă. Cum o să-și mai ducă viața ea, o femeie rămasă singură, cu 2 copii? De ce singură? Povestea este, desigur, lungă, dar, pe scurt, lucrurile pot fi rezumate astfel: împătimit tot mai amarnic de băutură, bărbatul ei, Vasile, devenit o pacoste și un pericol pentru ea și pentru fetițe, le părăsise și se «retrăsese» în vechea lui căsuță, din marginea pădurii. Le făcea și de acolo destule necazuri, dar, oricum, se chema că scăpaseră de bătaie și de izgonit noaptea pe drumuri. Iar acum, la foc, iată, rînză de om pizmaș, îl lăsase inima să stea locului, să nu sară. În definitiv era și agoniseala lui acolo.

Lucrătorii de miliție au început, desigur, cercetările, căci un fapt devenea evident: focul nu se iscase din senin. Seara fusese umedă, nu plesnise văzduhul de zăduh, și, în definitiv, de unde apăruse scînteia? Să zicem că un ins neglijent, aprinzînd o țigară, aruncase chibritul fără să... dar cum de luase foc și fînarul, aflat pe costișe, ceva mai sus? Deci focul fusese pus de cineva, care trebuia prins.

Cine avea însă interes să dea foc acareturilor Mariei Croitoru? Și de ce?

Nici n-au apucat oamenii și autoritățile să-și pună bine aceste întrebări, necum să-și mai și răspundă, cînd, într-o noapte la fel de picioasă ca și prima, s-a aprins și casa femeii. A ieșit afară, împreună cu copilele, și a început să strige. Oamenii au sărit, din nou, ca și prima dată, au alergat și pompierii, dar acoperișul și o parte a casei tot s-au prăbușit sub foc. Cum s-ar zice, femeia rămăsese pe drumuri...

Gîndurile tuturor s-au îndreptat, atunci, spre el, spre Vasile. El trebuie să fie făptașul, el, după ce s-a trăznit tare, cu băutură, a pus mîna pe chibrit și... Dar, lovitură de teatru, iată-l pe Vasilică venind să întindă o mînă de ajutor femeii și fetițelor lui. «Veniți la mine, căci tot sînt singur. O să fie loc pentru toți». Nevasta îl cunoștea însă bine și amarnic trebuie să-i fi fost traiul cu el dacă în acea clipă de urgie a preferat să treacă alte praguri decît să se mai ducă cu el sub același acoperiș. Așa că s-a dus să stea la sora ei, Aurica Vezure, lăcătuș mecanic pe la Tismana, dar cu casa tot în sat. Vasile a înălțat din umeri: el își făcuse «datoria de om». Da, chiar așa și zicea, «datoria de om». Autoritățile au cam dat înapoi; hm, o fi avut el hibele lui, dar a întins o mînă... De ce ar fi pus focul?

Și lucrurile s-au oprit la acest stadiu.

Și poate c-ar fi rămas astfel, dacă exact peste două zile, într-o noapte și mai neagră... Exact, ați ghicit, a zbucnit din nou focul. Doar că, vedeți, locul unde s-au aprins vîlvătăile avea darul să încurce complet firul cercetărilor: s-au aprins clăile lui Ion Pîrvuleț. Ce ar fi putut avea Vasile cu Pîrvuleț? Absolut nimic. Cum s-ar zice, «mobilul» nu exista. Deci, altul trebuia să fie incendiatorul.

În timp ce sătenii cărau cu oșîrdie apa din fîntîni peste clăile cetățeanului lovit de belea, Stan Pătru, paznicul obștesc aflat lîngă cooperativa satului Pinoasa, îl vede ieșind din pădure pe alde Vasile Croitoru, murdar de noroi și mirosind a niscai gaz. Și nu doar a gaz, ci și a trăscău. Focul se vedea încă tăind în jocuri fantastice întunericul.

— Ce făcuși măi, Vasile, l-a luat direct omul, așa ca într-o încercare...

— I-am pus foc, s-a lăudat bețivul. Am distrus-o... Pe toți îi distrug... Adică — a mai lăsat de la el — numai pe 15. La toți le dau... hîc...

— Și cui i-ai dat tu foc acum?

— Cumnată-mi... hîc... Vezure. Să se...

— Vezi, că n-ai nimerit la ea, ci la Pîrvuleț, i-a mai zis omul, făcînd semn unor cetățeni care treceau cu bicicletele pe drum. Ard clăile lui Pîrvuleț.

— Clăile lui Pîrvu... s-a scuturat el, trezit, parcă din beție. Am greșit grădina, era întuneric, întuneric rău... Apoi a răcnit: De ce s-a dus ea la Vezureștî?

În această stare a fost purtat de cetățeni la postul de miliție, unde a recunoscut pe loc că el este cel cu pîrjolurile care înnebuniseră satul. Motivul: «Ca s-o determin pe nevastă-mea să vină să stea cu mine, căci sînt singur și mereu mă refuză». Ciudat mod de a «ispiti» o femeie să vină cu tine sub același acoperiș.

Omul cu focul a intrat, vasăzică, la răcoare. Care răcoare are harurile ei meditativ-educative. Bunurile lui, atîtea cîte sînt, se topesc în contul despăgubirilor, căci... și pîrjolul e pe bani. Iar ce nu acoperă ele, va acoperi munca lui, atunci cînd va trece pe retribuție. Cert este că, pe toți, îi încearcă o mare tristețe: majoritatea oamenilor clădesc, o întreagă viață, cu sentimentul că tot nu le ajunge timpul, pentru ei și copiii lor. Vasile Croitoru a dat foc și la ce avea...

Un rug care a mistuit mai mult decît o casă!

Pentru cîntăreț

... in corpore sano

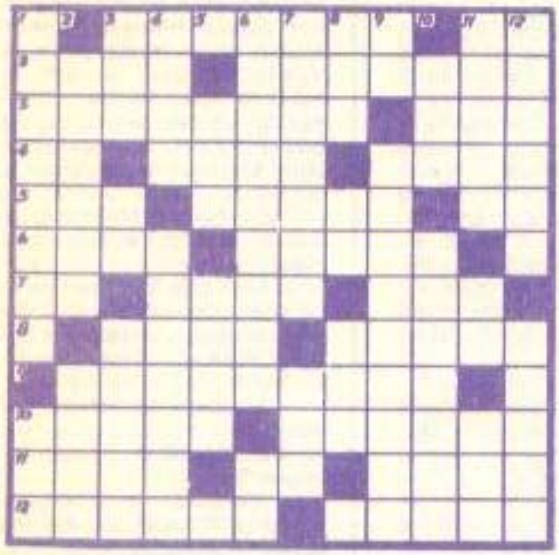

ORIZONTAL:
1) Tine de sănătate — Ministerul Finanțelor (abr.). 2) Rateu — Cu referință la prevenirea îmbolnăvirilor. 3) A avea un reflex de protecție fiziologică — Riu în Brazilia. 4) Pomadă — Afecțiune la nivelul țesuturilor — Mijloc de tratare a bolii. 5) Tumoare mică la nivelul pielii — Lichidul vieții — Julieta Oprea. 6) Substanță secretată de ovine — Stare de activitate psihică sau fizică. 7) Curs! — În familie (poet.) — În fruntea coloanei. 8) Primul produs după măcinarea grîului — Instrumente medicale pentru examinarea rănilor, introducerea alimentației etc. 9) Arta de a îngriji în mod igienic. 10) Formă supremă a mișcării materiei — Inflamat. 11) A spoi cu aur — Vîrful seringii — Baterii... muzicale. 12) Patria lui Hipocrat — Grupare de celule cu aceleași funcțiuni.

VERTICAL:
1) Tulburări acute ale cunoștinței — Nerv cranian parasimpatic. 2) Stare de alarmă a organismului — Sită. 3) Parte a sîngelui care după coagularea acestuia se separă de cheag — Gabriela Ursache — Ne dă lumină și căldură. 4) Lucrător cu acele — Aparține eroziunii calcarelor. 5) Porțiune inițială a căilor respiratorii — Stare foarte gravă de suferință a organismului. 6) Rezistența organismului față de infecția microbiană — Una, alta...! 7) Boală infecțioasă produsă de pătrunderea sporilor de bacili într-o rană — Act impulsiv. 8) Fata din livadă! — Geni — Lanț. 9) Careii — Globulele albe adulte ale sîngelui. 10) Companie (abr. milit.) — În deplinătatea forțelor. 11) Mijloc de intensificare a circulației venoase — Petre Doina — Luna la vechii asirieni. 12) Sticluță pentru medicamente — Te ia cu frumosul Dicționar: ISA, CIE, ABU.

... de dragoste!

ORIZONTAL:
1) Celebru orator și scriitor roman (106—43 î.e.n.) căruia îi aparține expresia «Pentru patrie și cămin» — Cea mai mare actriță a cinematografului american din anii 1930—1940, protagonistă a filmelor «Iubirea lor», «Unde trebuie să piece dragostea» etc. 2) Poetul nostru național, autor al poeziilor «S-a dus amorul», «De cîte ori iubito...» etc. — Acest. 3) Zone din vecinătatea coastelor — Poet contemporan care ne-a oferit «Patruzeci și șase de poezii de dragoste». 4) Nunii — Compozitor ceh (1824—1884), creator al operei «Mireasa vîndută». 5) Acontată pe jumătate! — Scriitor contemporan (Coman), autorul piesei de teatru «Iubesc pe-al șaptelea». 6) Vise, vise... — Frați, cîntăreți și dansatori americani de teatru și film, opera lor cea mai reprezentativă fiind comedia «Dragoste în culise». 7) Refren în cîntecele olteneși — Zeița înțelepciunii la vechii greci — Indicator de direcție. 8) Ursu Elena — Cratiță! — Doina Ionescu — El după căsătorie. 9) Poet contemporan, autor al volumelor de poezii «Am rechemat iubirea» (1962), «Panorama iubirii zugravului» (1974) ș.a. — Locuitor al Oașului. 10) Cultivator de... floare albastră — Compozitor francez (1782—1871), autor al operei «Visurile dragostei». 11) Poet (Nicolae: 1919—1972) care în scrierile sale abordează cu predilecție tematica militară («Prefață la inima mea», «Băiatul și luna» etc.) — Cunoscut poet chilian, autor al volumului «20 de poeme de dragoste și un cîntec disperat». 12) Destinat — Gaz de sondă.

VERTICAL:
1) Poet român (Panait; 1881—1913), cîntăreț al aspirațiilor umane spre ideal și perfecțiune, autor al poeziei «Logodnă» — Ea, eterna poveste... 2) Regizor japonez (n. 1912), realizator al peliculei «Povestea unei iubiri curate» — Frumoasa din povești. 3) Întruchiparea ideală a cavalerului spaniol — Cel de colo — Poet contemporan (Gellu). 4) Mare compozitor român, creația sa fiind străbătută de o puternică dragoste față de țară și poporul său — Tricoale... în dragoste! 5) Finalul iubirii! — Compozitor austriac din școala clasică vieneză, creatorul operei «Grădiniță din dragoste» — Nehotărît. 6) Obosit. — Abis! 7) Deviere — Puiul caprei — Lapte bătut! 8) Romancier clasic francez, autorul romanului «O aventură de dragoste» — Prima muritoare iubită de Zeus. 9) A trata cu respect — Casa florilor (pl.). 10) În față — Semn de dragoste. 11) Caisel — Element de compunere cu semnificația de probă, exercițiu — Răspuns la... Starea civilă! 12) Scriitor francez, activist în mișcarea de rezistență, autorul romanului «Ne vom iubi mîine» — Urmă de cafea — Scriitor contemporan (Sergiu), din creația căruia amintim romanul «Dragoste și moarte în provincie».

două poșete identice

Vreți să le ajutați pe cele două surori gemene să găsească între cele zece poșete pe cele două care sînt identice?

Puterea exemplului

în noaptea de revelion

Ne aflăm în noaptea de revelion. Fiecare pereche (soț și soție) se poate ușor identifica datorită faptului că poartă fiecare același semn convențional. Există însă vreo persoană (bărbat sau femeie) care este singură?

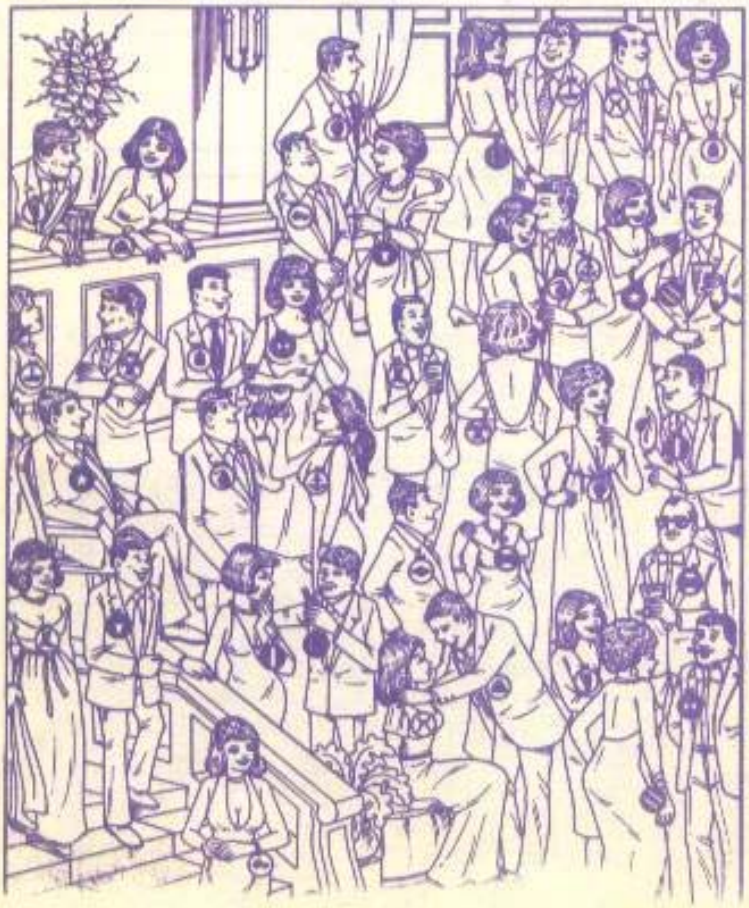

Tot pățitu-i priceput

— *Poftim, mămico, eu ți-am născut un nepoțel și restul e treaba ta.*

de-ale casei

ORIZONTAL:
1) Depozitul de acasă — O casă ca-n poveşti. 2) De-ale caselI — 3,14. 3) Camere stil turcesc — Tatăl pentru familie. 4) Casa florilor (pl.) — Fost spital de cardiologie. 5) Casă de ajutor reciproc (abr.) — Plumb — Casa corespondenţei. 6) Legată prin naştere — În viaţă! 7) Casa oamenilor... în alb (pl.) — «De-ale casei»! (pl.) 8) Un nume feminin... — şi un altul masculin. 9) Prima femeie — Unul fără casă — Nunil 10) Soluţii pentru păr sau epidermă — Negre pe cîmpul alb (dim.). 11) Veşnic — Factor comun.

VERTICAL:
1) Metode, tehnici — Marile case ale Evului mediu. 2) Ca la mama — Element esenţial. 3) Casa copiilor. 4) Doi... ari! — Fir — Cuier! 5) A primi în cască — Asistent la întemeierea unei familii. 6) Valoarea maximă a cărţilor — Iese afară din casă! 7) Strigăt de bucurie — Cuiel — Redus. 8) Balconul... de la parter — Ce se scoate din casă! 9) Dispui — Companiel — Un alt nume bărbătesc. 10) Lucrează la casă — Este. 11) Case în bloc. 12) Ins — Casă de creaţie.

Diviziunea muncii

SOLUŢIILE JOCURILOR
din paginile: 222, 223 şi 224

...IN CORPORE SANO

1. Sanitar — M.F.; 2. Eşec — Medical; 3. Strănuta — Isa; 4. Ir — Rană — Leac; 5. Neg — Sînge — J.O.; 6. Usuc — Tonus; 7. Rs — Acas — Cap; 8. Srot — Sonde; 9. Cosmetică; 10. Viaţă — Iritat; 11. Auri — Ac — Tobe; 12. Grecia — Ţesut.

...DE DRAGOSTE

1. Cicero — Davis; 2. Eminescu — Ist; 3. Rade — Tomozei; 4. Ni — Smetana — L; 5. A — Acon — Sava; 6. Iluzii — Ritz; 7. Ila — Atena — La; 8. U.E. — Cr. — D.I. — Soţ; 9. Bănuţă — Oşan; 10. Inar — Auber — D; 11. Tăutu — Neruda; 12. Menit — Etan.

DOUĂ POŞETE IDENTICE (Soluţia)

Poşetele nr. 3 şi nr. 10.

ÎN NOAPTEA DE REVELION (Soluţia)

Există o singură persoană de gen masculin care este singură. Este persoana care poartă ca semn convenţional un romb, aflat lîngă bărbatul cu bricheta.

DE-ALE CASEI

1. Cămară — Palat; 2. Acareturi — Pl; 3. Iatacuri — Cap; 4. Sere — ASCAR; 5. C.A.R. — Pb — Poşta; 6 — A — Nataiă — Iat; 7. Spitale — Teme; 8. Tita — C — Aurel; 9. Eva — Nomad — Ni; 10. Lotiuni — Oiţe; 11. Etern — Curier.

LA MULȚI ANI 1981!

Redactor șef: MARIA COSTACHE
Redactor șef-adj.: CONSTANȚA NICULESCU
Redactor coordonator: INA STRĂUȚ

Fotoreporteri: Spirea TOMESCU și Pavel ULIERU

Prezentarea grafică: Radu GEORGESCU
Prezentarea tehnică: Iuliu SANDOR
Corector: Ion ADAM

Tiparul executat la Combinatul poligrafic «Casa Scînteii»

FRUMOASE,
PRACTICE,
MODERNE
CONFECȚIILE!
Pentru a vă împrospăta garderoba cu noi piese vestimentare, magazinele și raioanele specializate ale COMERȚULUI DE STAT vă invită să vă alegeți îmbrăcămintea preferată din bogatul sortiment de confecții, tricotaje, galanterie, marochinărie și încălțăminte de sezon cu care vă stau la dispoziție.